Той, хто не любить свою країну, нічого любити не може.

Джордж Байрон

І. С. Сміян

ДЕНЬ ЗМІНЮЄТЬСЯ ДНЕМ

(«Час летить швидко». Горацій)

Книга 32

Модний нині російський письменник Віктор Пелевін висловився, що символом нашого часу може бути мавпа у джипі.

Колись були Мавки,
Літали журавки,
Тепер всюди мавпи —
Суспільства плюгавки.

Дивитися страшно:
Мавпи, мавпи.
Змиритися важко:
Всього їм мало.

Стає це вже знаком
В країні на мапі:
Мов сіяні маком —
Мавпи, мавпи.

Ой ненечко-мамко,
Тебе, мов «малявку»,
Ковтають ситі мавпи.
…Нема томагавка.

Не лише у автах
Мавпи, мавпи, —
В найвищій Верхраді
Талують карнавки.

Богдан Мельничук

Тернопіль
2015

УДК 82-94
С 50

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Іванни Садової*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Сміян І. С.
С 50 День змінюється днем («Час летить швидко». Горацій). Книга 32 / І. Сміян. — Тернопіль, 2015. — 288 с.

Ми любимо себе, ми любимо свою Б А Т Ь К І В Щ И НУ, ми ще любимо п а л и ц ю (останню — на жаль, превеликий жаль). У нас не може бути значних позитивних змін та досягнень до того часу, доки визначним скритим гаслом для нас буде гасло Генріха Гейне: «Вітчизна раба там, де палиця». Адже ми р а б и. Так думає автор цієї 32-ї книги. Подумай і ти, читачу, яка роль палиці в установі, де ти працюєш, у твоєму селі, місті, де ти живеш, у державі; зрештою, у твоїй сім'ї: малопомітна чи визначна?

УДК 82-94

© Сміян І. С., 2015

ВСТУПНЕ СЛОВО
ДО КНИГИ СПОМИНІВ
ЗАСЛУЖЕНОГО ПРАЦІВНИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ, ЧЛЕНА-КОРЕСПОНДЕНТА НАМН УКРАЇНИ, ПРОФЕСОРА ІВАНА СЕМЕНОВИЧА СМІЯНА

Отримавши листа від Вас, шановний Іване Семеновичу, з пропозицією поділитися своїми роздумами щодо нашого життя та місцем людини у ньому, передусім замислився, чому Ви написали, що це остання книга Ваших споминів. Адже в цей неспокійний час, я певен, з-під Вашого пера вийде ще не одна книжка, яка знову та знову для нас стане свідченням роздумів великого Вчителя, Лікаря та Філософа, що віддзеркалюватиме буремність сьогодення та пошуки Себе і пізнання Життя.

Уже стало приємною традицією отримати від Вас у подарунок до Різдвяних та Пасхальних Свят Ваше чергове видання, які із задоволенням читаю не відриваючись. Ми всі вдячні Вам за чудовий цикл книг споминів та роздумувань. Це плідна подвижницька робота, яка на довершеному рівні представляє Вашу професійну майстерність організатора охорони здоров’я і освіти та душевну щирість і мудрість. Такі праці, які органічно

поєднують медицину, освіту та унікальне філософське осмислення минулого та сьогодення, мають надзвичайно велику виховну та історичну цінність для нинішніх та майбутніх поколінь лікарів і науковців нашої країни.

Звичайно, простіше, коли шукаєш своє місце в житті та робиш його з гарних прикладів.

Нашому поколінню дитячих лікарів України було простіше йти тією дорогою, яку проклали в медичній освіті та науці такі Корифеї вітчизняної педіатрії, як Ви, Світлана Кузьмівна Ткаченко та Ваші побратими і наші дорогі та незабутні Вчителі: Віктор Михайлович Сідельников, Олена Михайлівна Лук'янова, Віра Дмитрівна Чеботарьова, Прокофій Микитович Гудзенко, Борис Якович Резник, Валентина Семенівна Приходько, Ольга Леонтіївна Переладова, Маргарита Василівна Іванова, Савелій Савелійович Острополець... Їх життєвий шлях та подвижницька праця завжди є дороговказом для нас усіх та майбутніх дитячих лікарів.

Для мене в пам'яті також наші перші наукові спроби на VIII з'їзді дитячих лікарів УРСР, який проходив під Вашою егідою на прекрасній землі Тернопілля. Своїми враженнями про Вашу гостинність та високий рівень форуму ділився з нами, молодими вченими, наш Вчитель Віктор Михайлович Сідельников.

Саме тоді я віртуально познайомився з Вашою непересічною особистістю Вченого та керівника Тернопільського медичного інституту, якого знав за численними працями щодо діагностики, лікування дитячих хвороб, зокрема організації та проведення реабілітації дитячого населення, де Ви, безумовно, були піонером цієї справи як в Україні, так і Східній Європі.

Взагалі, важко виокремити певну сферу Ваших наукових пошуків, що нараховують понад 600 публікацій, численні підручники та монографії, адже вони торкались актуальних питань етіології, патогенезу, клініки і лікування захворювань гепатобіліарної, бронхолегеневої, сечової систем, медичної генетики, гіпотрофії, патології періоду новонародженості; визначення концепції виникнення, класифікації та лікування синдрому мальабсорбції, діабетичної кардіопатії у дітей, ендогенної інтоксикації та її корекції в педіатрії…

З іншою гранню Вашого таланту організатора вітчизняної охорони здоров'я та медичної освіти і науки я познайомився, коли Ви спільно с Юрієм Васильовичем Вороненком, який у 1995 році очолив Головне управління закладів освіти Міністерства охорони здоров'я України, розбудовували вищу медичну школу у другій половині 90-х. Пам'ятаю, скільки

ми з Вами спілкувались у 1996–1997 рр., коли наше управління відпрацьовувало нову нормативно-правову базу медичної освіти: положення про магістратуру, інтернатуру та клінічну ординатуру.

Непроста була ця справа, але саме на цій базі далі розбудовувались наші медичні університети та академії. Чимало цих наказів і нині визначають долі тисяч молодих науковців, лікарів та провізорів України.

Мене, як молодого тоді фахівця у цій справі, надзвичайно тішило Ваше поважне ставлення та особиста увага до мене. У цьому була ще одна велика грань Вашої обдарованості — уміння працювати з молоддю, піднімати її та створювати свою науково-освітню школу, яка й нині продовжує розбудовувати Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського та наші інші медичні університети та академії.

Слухаючи Ваші виступи на педіатричних форумах завжди дивувався широті Ваших поглядів на розвиток педіатричної освіти та науки, патріотом якої Ви були та залишаєтесь. Приємно, що кращі людські риси та Ваш талант науковця успадкували і Ваші діти, Олександр та Світлана.

З Олександром Івановичем, відомим вітчизняним педіатром та прекрасною, щирою людиною мене пов'язують давні та приязні стосунки. Завжди, буваючи у вузівських або наукових справах на Вашій рідній Сумщині, з радістю зустрічаюсь та спілкуюсь з ним. Тішусь з того, як поважають його в Медичному інституті Сумського державного університету, до становлення післядипломної медичної освіти якого мав свого часу безпосередній стосунок. Пам'ятаю, як один з опонентів відкриття інтернатур у медінституті, зокрема педіатричних, наголошував на дефіциті в інституті науково-педагогічних кадрів.

У своїй відповіді я підкреслив єдине: там, де є коріння академіка І.С. Сміяна і працює його син та інші відомі науковці, педіатричній школі потрібно лише давати розвиватись та зростати, тим більше, Ваш рідний край за укомплектованістю дитячими лікарями тоді був далеко не на кращому місці. Приємно, що час довів правильність рішення Міністерства щодо запровадження педіатричної післядипломної освіти в Медичному інституті Сумського державного університету.

Життя вищої медичної освіти, якій Ви присвятили усе своє життя, зараз зосереджено над реалізацією нового Закону України «Про вищу освіту», яким передбачено чимало новацій, які впроваджуються. Головне це самостійність, незалежність і відповідальність вищого навчального закладу у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управлін-

ня, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим Законом. Чи не про саме таку самостійність у прийнятті рішень Ви мріяли, шановний Іване Семеновичу, під час Вашої ректорської каденції?

Саме цим Законом передбачені принципово нові форми післядипломної медичної освіти та організації лікувального процесу у вищих медичних навчальних закладах: передбачено лікарську резидентуру; можливість утворення вищими навчальними закладами університетських клінік та університетських лікарень; зберігаються такі форми післядипломної підготовки, як спеціалізація, інтернатура та клінічна ординатура.

Згалом же нині в наших медичних університетах та академіях навчається понад 5 тисяч майбутніх дитячих лікарів, які готуються за кошти державного замовлення, та більше 1,5 тисяч — за кошти юридичних та фізичних осіб. В умовах пріоритетності кадрового забезпечення первинної ланки професія педіатра для нашої молоді стала престижною та бажаною, хотілось би, аби така тенденція зберігалась якомога довше.

Адже на часі в нас запровадження після інтернатури з педіатрії низки педіатричних двохрічних резидентур (дитячі інфекційні хвороби, неонатологія, дитяча кардіоревматологія, гастроентерологія тощо), які дозволять молодим лікарям ще більше працювати біля ліжка хворого та розвивати клінічне мислення, на чому Ви постійно наголошували у своїх виступах на Конгресах педіатрів України. До речі, із задоволенням надаю до свого нарису дорогий для мене фотознімок з Вами та академіком В. Г. Майданником у вересні 1999 року під час секційного засідання Конгресу педіатрів на кафедрі Віталія Григоровича.

Вочевидь, місце ученого та освітянина в житті та напрями сучасної роботи окресленіше бачаться збоку, коли ми всією педіатричною спільнотою збираємося на щорічних Сідельниковських читаннях та обмінюємося думками щодо майбутнього розвитку педіатричної науки та практики. Приємно на них чути і голос Вашої наукової школи: професорів Наталі Банадиги, Ольги Федорців та Галини Павлишин, які продовжують Вашу справу та є справжніми патріотами медичної освіти та педіатрії.

Так само на прекрасному рівні перебуває і Ваш університет, який під керівництвом сучасного та креативного керівника, професора Михайла Корди є одним з наших лідерів за показниками наукової та навчально-методичної і кадрової роботи, продовжуючи славні традиції, які започатковувались Вами щодо надання широких можливостей науковій молоді до професійного зростання.

Мабуть, усього й не скажеш, дорогий Іване Семеновичу, про Ваше місце в нашому житті, вітчизняній та європейській педіатрії, діяльності вищої медичної школи. Дякуємо, за те що Ви зробили для нас усіх, та Ваш приклад творчого неспокою Учителя за долю своїх учнів, турботи за майбутнє нашої країни, що знову виборює свою незалежність.

Як це достойно, коли сила і воля постаті державницького рівня опікуються його розумом і людяністю...

Як це зворушливо, коли до людини тягнуться від серця, а не від обов'язку...

З глибокою повагою та шаною до Вас

Олександр Волосовець,
заступник директора департаменту кадрового менеджменту, освіти та науки, начальник відділу освіти та науки МОЗ України, завідувач кафедри педіатрії № 2 Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, член-кореспондент НАМН України, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор. У липні 2015 року обраний Головою Національного агентства з якості вищої освіти

ДО 32 КНИГИ СПОГАДІВ І РОЗДУМІВ І. С. СМІЯНА «ДЕНЬ ЗМІНЮЄТЬСЯ ДНЕМ»

Життя швидкоплинне, і чим довше живеш, тим глибинніше це усвідомлюєш. І вже сприймаєш потік днів, як бурхливу стрімку річку, з якої не вибратися на берег, щоб зупинитись, оглянутися над одлітоване, не кажучи вже про те, аби щось змінити у ньому. Ювілеї здаються кремезними деревами на тому ж таки березі. А нестримна течія несе тебе далі, туди, звідки нема вороття. І від того, чого гріха таїти, налітають совами (бо найчастіше вночі) невеселі думки, і дедалі гостріше відчуваєш, що можеш потрапити у пастку песимізму, визволитися з якої дуже і дуже важко…

Так було з моїм настроєм тринадцять літ тому, коли після свого 50-річчя по-особливому відчув, що віз життя котиться не на ярмарок, а з ярмарку. Тоді й народилися рядки «крапелин»:

«ВАШІ КНИГИ АЖ ПЛЕЧІ РОЗПРАВИЛИ…»

Доходячи
До межі,
Озираємося на початок.
Але ж борозну
Вже не переорати.

І ще сумніші:

Приклавши
До вуха мушлю,
Почув не прибій —
Плач за тим,
Що ніколи не повернеться.

І ще печальніші:

Тік-так…
Будильник —
Неначе боксер.

На цьому рингу
Я можу тільки здатися.

Та, на щастя, отримав подарунок від Івана Семеновича Сміяна — його перший томик спогадів і роздумів «Від книги до книги», а потім і другий — «Від крісла до крісла», і третій — «Думи мої, думи мої…» і — о диво! — зрозумів, що здаватися ще рано. Що, висловлюючись рядками з тих таки «крапелин», хоч «одцвітає літо» й «бджоли гудуть ситніше», розуміючи, що «одцвітають літа», треба не тільки думати, «що в моєму вулику», а й постійно поповнювати його. Ще є час, дав би Бог здоров'я! Он Іван Семенович старший од мене на 23 роки, а як продуктивно продовжує працювати. Скільки мудрих книг читає — від Біблії та філософських видань до збірок сучасних поетів, як осмислює, аналізує їх, зіставляючи з нинішньою реальністю! Хіба це не яскравий приклад високого життєлюбства й оптимізму, не зразок для наслідування?!

Отже, вперед, до робочого столу! І народжуються вже оптимістичні рядки:

Рано хрест на мені поставили
Мої недруги і вороги;
Ваші книги аж плечі розправили
І додали і сил, і снаги.

І то не перебільшення, це справді так, дорогий Іване Семеновичу. Бо коли з Ваших текстів я побачив, скільки, скажімо, художньої літератури Ви «перелопачуєте» перед тим, як сотворити свою книгу, то, щиро написав ув одному з найперших відгуків у пресі, що й багатьом літературознавцям з їхньою професійною освітою, навіть ученими ступенями, — далеко до Вас, педіатра за фахом, педагога та організатора медичної справи і публіциста за покликанням. Відчувши прогалини й у своїй «Львівсько-університетській» освіті вслід за Вами потягнувся насамперед до безсмертного тому Григорія Сковороди — і на папір лягли, навіяні його творчістю, такі рядки:

Якщо ти
Доброзичливий і веселий, —
Світло життя веде тебе крізь темряву.
Якщо ж ти печальний і заздрісний —
Не жив і не житимеш ніколи.

На цій хвилі натхнення (і значною мірою завдяки Вашому, Іване Семеновичу, впливові) випливли до читачів такі мої збірки, як «Дорога до себе», «Приліт голуба», «Автопортрет у різних інтер'єрах», «Кохання до нестями», двотомник «Слова від серця», чотиритомник п'єс та інші.

А, крім Г. Сковороди, яке суцвіття імен у кожній Вашій книжці! Гортаю останню з видатних, тридцять першу(!) — «Життя неосяжне». Цьогораз Ви аргументуєте свої висновки посиланнями на тексти (подаю за алфавітом прізвищ) Ю. Андруховича, В. Висоцького, Г. Гейне, Л. Глібова, Ф. Ніцше, Б. Олійника, С. Руданського, І. Франка, Т. Шевченка, А. Шопенгауера і багатьох інших авторитетів. Роздуми про Революцію гідності та її результати, нинішню російсько-українську війну на сході України межують з практичними порадами щодо вдосконалення лікарської справи у нашій країні, поліпшення підготовки медичних працівників та якості їхньої роботи.

Який обшир мислення, яка височінь духу! Тому я і вважав своїм обов'язком на кожну з Ваших книг, які Ви так люб'язно дарували, відгукнутися й у газеті «Вільне життя плюс», й у журналі «Літературний Тернопіль». Хай запитують за цими виданнями у бібліотеках люди — і вони мудрішатимуть, душі їх світлішатимуть. А ще — хай вчаться у вас жити за Богом благословенними Законами Правди, з чистою совістю.

…Запрошуючи мене до участі у творенні своєї 32-ї книги, Ви, Іване Семеновичу, чомусь написали, що вона — остання. Дозвольте не повірити в це. Я впевнений, що Ваші очі ще не раз потягнуться до екрана монітора, а рука — до чистого аркушика паперу, щоб знову і знову ощасливити читачів. Хай же Господь дає Вам здоров'я і сили!

З повагою, Богдан Мельничук,
заслужений діяч мистецтв України,
член Національних спілок
письменників, журналістів
і краєзнавства України,
головний редактор журналу
«Літературний Тернопіль»

27.06.2015

Нелегко переконати людей користуватися з д о р о в и м г л у з д о м замість очей.

Б. Фонтенель

Справді, не те ще нелегко, а часто неможливо переконати мене, тебе, читачу, завжди користуватися з д о р о в и м г л у з д о м, а не очима… І це явище спостерігається з кожним, майже на кожному кроці… Прикладів цього багато, дуже багато. Наприклад. Ми постійно перебуваємо в процесі обрання — президента, депутата… І кого ж ми обираємо? І чи користуємося при цьому здоровим глуздом? 24-річна історія України свідчить, що нас чомусь завжди залишав здоровий глузд. І це засвідчує не лише сьогодення, а й недалеке минуле:

Ач, як ми заговорили! —
Чорно вдаривши у крила,
Аж затіпавсь крук. —
А ходи сюди, промовцю.
Відступись на півстоліття,
Саме в тридцять сьоме літо,
І повідай: що це?

Дивись і сліпни: у страдницьку путь
Народного маршала бранцем ведуть.
Обірвані з м’ясом, висять нагороди,
Ще вчора — народний, вже — «ворог народу»
Сьогодні. А де ж твій народ?

Е ні, не відводь свого погляду в кут:
Народного вчителя — в’язнем ведуть
За те лиш, що мову плекав твого роду,
Ото і сподобивсь на «ворог народу».

То де ж твій народ?
Чому ж твої очі скакають, як ртуть?
Дивися! Впізнав? Твого діда ведуть
За те, що (ну і пам’ять у них!) в тридцять третім,
Рятуючи рід від голодної смерті,
Сховав три жмені вівса з недороду,
Здобувши на старості — «ворог народу».
Так де ж твій народ?!

Чому ж він, зашивши переляком рот,
Співучий та добрий, німує, мов риба,
Чи, в погріб забившись, налякано кліпа
І шепче сусідові крадьки в рукав:
«Та він же не винен, а «ворон»… украв».
Оце твій народ?!

А ваші ж діди починались красиво, як день,
Як ранок вселюдський, вони молоді. Починали!
Яких вони світові надарували пісень,
Яку вони мову, розбивши закови упень,
Вписали в державні Богданові універсали!
Вони своїх коней пустили не вчвал, а в галоп.
І відстань, і час подолали в єдиному леті:
Воскреслі з боліт Берестечка, взяли Перекоп, —
І досі від захвату — сльози в зіницях планети!

Які в них були Наливайки, Сірки, Богуни!
Який у них гетьман родився, щоб їх освятити!
О, знали б високі, як низько падуть їх сини, —
Вони ще в колисці воліли б себе задушити!

Борис Олійник
(третій розділ із поеми «Сім»)

Здоровий глузд! Як важко жити з ним. Про це свідчить і лист Чорного Ворона:

«Добрий день, мої рідні!
Низький уклін Вам, тату, мамо і тобі моя люба сестро Маріє!

Пишу цього листа в сумному передчутті, що ми більше не побачимося. Адже ви й самі знаєте, що додому мені вороття немає. Я вже просив вас і зараз прошу відмовитися від мене хоча б перед більшовицькою владою, аби вона не цькувала вас усеньке життя за те, що ваш син і брат був «бандитом». Оце їхнє «бандит» допікає мені найдужче, знаю, що й вам воно каменем лежить на душі, бо «бандитом» я став тільки тому, що мав щире і любляче серце. Я понад усе любив свій край і народ, а тому, не вагаючись пішов, пішов боронити його від московського окупанта.

Не журіться за мною тяжко. Мені зовсім не жаль мого молодого життя, бо кладу його за нашу святу ідею, яка ніколи не вмре навіть у поневоленій Україні. Один мій товариш, такий, як я, сказав прості слова, які мене досі гріють, тому повторю їх і вам: історія колись скаже, хто я був і

де подівся. Але мені щиро жаль вас, мої рідні, бо страждаєте через мене. Тому я поспішаю сказати Вам, тату, що коли піду з цього життя, то понесу з собою до небес велику любов до Вас. Я і ТАМ пам'ятатиму, як Ви, мій дорогий тато, витяглися в нитку, щоб дати мені освіту, і як тішилися, що колись із мене будуть люди. Маю сподіванку, тато, що Вам ніколи не буде за мене соромно.

Простіть мене і Ви, моя мамо, знаю, що Вам найтяжче. Та хочу, аби Ви знали, що в найчорнішу годину я згадую, як Ви мене, ще зовсім малого, привели на лісову галявину, всіяну суницями, і не торкалися жодної ягідки поки я не визбирав їх усіх до одної. Може, забули? А я часто згадую те суничне свято. Тепер, на відстані, припадаю до Ваших рук, що гойдали мою колиску. Не плачте, мамо, я ще живий, і, дасть Бог, житиму довго наперекір нашій долі-мачусі. Шкода тільки, що жодна з моїх стежок не веде до вашого порога.

А ти, сестро моя найдорожча, Марусенько моя золота! Знаю, що на твою бідну голову впаде найбільше лиха через брата твого. Бо ти ще зовсім молода, а ця чужинська влада ніколи не забуде, чия ти сестра, і ганьбитиме не тільки тебе, але і твоїх діточок. Та якщо зможеш, прости і ти мені сестро, і діткам своїм скажи хоч пошепки, що їхній дядько ніколи не був бандитом, що він воював за Україну. Гірко мені згадувати, як я, дурний, був підняв шаблю на тебе, коли ти умовляла мене покинути ліс, але ж ти, Марусенько, знаєш, що я тебе ніколи й пальцем не торкнув і швидше руку собі відрубаю, ніж скривджу тебе. Знаю і те, що ти мене висповідала за моє лісове життя тільки з жалю до мене. Спасибі тобі, моя золота. Чи пам'ятаєш, як я від'їжджав до Москви на навчання, а ти плакала і бігла за возом трохи не до самісінької станції, бо думала, що я більше не повернуся? Я повернувся, але не під рідну стріху. Твоє серденько чуло все наперед.

Спасибі вам усім, мої рідні, за розуміння. Гаряче цілую вас. Прощавайте і не журіться за мною, бо я свідомо обрав цей хрест.

Ваш син і брат.

19 липня 1923 року» (із книги Василя Шкляра «Чорний Ворон». 2009).

Свідомо обрав цей хрест… зі здоровим глуздом! Ми найчастіше переконані, що діємо зі здоровим глуздом… Якби-то. Найчастіше нами оволодівають емоції від спілкування з різноманітними людьми, ЗМІ, художньою літературою, різновидами мистецтва, природою… І ми, поза

своєю волею і своїм розумом, сприймаємо марево за своє бажання… Підтвердженням цього є неймовірна кількість життєвих випадків. Найяскравіший приклад цього — вибори!.. Дивно, але ще жоден виборець не дочекався втілення його надій у виборі свого президента, депутата, мера, голови сільради, директора, ректора… І виборець від цього страждає. Отож, «…До того часу, доки Прометей зазнавав до людей співчуття і заради них приносив себе в жертву, він був щасливий і ніс у собі величність; але як тільки він почав заздрити Зевсу і тим почестям, які йому надавали смертні, — він почав страждати!» (Фрідріх Ніцше).

Або інше відчуття, яке довелося пережити мені. Для мене була і є найбільш авторитетною газета «Дзеркало тижня», особливо мене вражають глибинні дослідження її авторів. Так ось у цій газеті 26.12.2009 року з'являється велика стаття Оксани Шевченко «Андрій Слюсарчук: «Переконаний — необхідно стимулювати «зону щастя» в українській колективній свідомості». Я її (статтю) повністю (що роблю рідко) передруковую у свою книгу спогадів та роздумів та разом з її автором захоплююсь перлиною в медицині — Андрієм Слюсарчуком, якого приласкав президент країни, створивши для нього Інститут мозку, МОЗ України, члени академії медичних наук, ЗМІ… І дуже швидко (через рік чи два) виявилося, що Андрій Слюсарчук — звичайний ш а х р а й, який обвів навколо свого пальця не лише моїх колег, ЗМІ…, а й президента, міністра… «Майстер слова» і «майстер впливу». Й у даному випадку афоризм Михайла Геніна: «Довіряй слову більше, чим паперу! А паперу — більше, ніж людині!» — знецінюється в повному об'ємі. Я написав «звичайний шахрай». Ні, це геніальний шахрай. Талановитий шахрай. Найбільш небезпечний, адже він власноруч доводив людину до смерті («нейрохірург»). Він зовсім не «виродок», як дехто писав у ЗМІ. Чому не виродок? Тому що ось що можна написати

ПРО ВИРОДКА

Даруйте за мою простацьку оповідь, бо розбиратися тут лікарям. Передучора я бачив дитину, яку вели двоє чоловіків і мамка, ці останні називали себе хлопцевими батьком, вуйком і дядиною. Їм щастило виманчити якийсь гріш, виставляючи напоказ малюкову потворність. На загал дитятко мало звичайну людську подобу, трималося на ногах, ходило і щебетало, як за малим не всі діти його віку. Воно не хотіло приймати жодної іншої поживи, опріч молока своєї годувальниці; при мені йому пробували щось покласти в рот, воно пожує-пожує та й виплюне, не ков-

таючи. В його криках чулось щось незвичне, і мало воно лише чотирнадцять місяців. Нижче пипок воно було з'єднане і зрощене з другим безголовим дитятком, в якого кагла була закрита, а решта все в нормі. Одна рука в нього була коротша, а її просто зламано при пологах. Малята зрослися між собою лице до лиця і то так, ніби менше хотіло обійняти більшого. Місце зрощення було завширшки десь у чотири пальця, і коли те недорозвинуте відхилилося, можна було побачити пупок другого; місце зрощення сягало від пипок до пупка. У недоростка на животі не видно було тільки пупка. Рухомі частини тіла — руки, стегна, сідниці, ноги — теліпалися круг другого дитяти і сягали йому до колін. Мамка розповідала, що він мочиться через обидва отвори; отже органи в недоростка працювали справно, і були на тих самих місцях, що й у другого, тільки дрібніші й менші.

Це подвійне тіло, що мало окремі члени й увінчувалося одною головою, могло правити для нашого короля за щасливу призвістку того, що під егідою його законів можуть єднатися різні частини нашого краю; але, щоб не змилити, хай ліпше речі йдуть своїм ходом.

Нема кращого, як пророкувати те, що вже сталося, аби з допомогою якогось тлумачення узгодити те, що відбулося, з тим, що передбачалося. Цицерон. Про ворожбу. II, 31.

Отак, кажуть, віщував Епіменід.

Недавно бачив у Медоку пастуха, років десь за тридцять, — так у того не було і натяку на приводження; у нього три отвори, звідки безперервно слизить сеча; він має буйний зріст, чує волю божу і ласий до лапання жінок.

Ті, кого ми називаємо виродками, зовсім не виродки для Господа Бога. Бог, ув огромі своїх справ, бачить безліченну безліч створених ним форм: можна гадати, що ті химерні для нас подоби пов'язані з якоюсь іншою породою істот, невідомій людині. З його премудрості плине саме лише добро, натура і лад, але ми не бачимо у тім усім зв'язків та співвідношень.

Людина не дивується тому, що часто бачить, навіть не розуміючи цього явища. Та як стається щось таке, чого раніше вони ніколи не бачили, вона вважає те за чудо. Цицерон. Про ворожбу. II, 22.

Ми бачимо протиприродне в тім, що не вкладається в звичні рямця; одначе все, хоч би що там було, відповідає природі. Нехай же цей природний і повсюдний світострій жене з наших душ розгубленість і розумін-

ня, що їх викликає у нас кожна новинеча (із книги Мішеля Монтеня «Проби». Книга II. 2006).

Яке багатогранне життя! Яка велика гама життєвої симфонії! Усього ні казкою передати, ані пером описати. Що б літератори, сценаристи, драматурги… не придумали — усе можна зустріти в житті, навіть більше та значно вишуканіше. Ти, читачу, лише уважно вдивляйся в нього (життя) та клич на допомогу

ХРАМ БЛАГОДЕНСТВА

Охороною нам
ще стоятиме сонце високе,
а жертовні серця
наслухатимуть поклик його,
бо вершитимуть храм
благоденства під заздрісним оком
морового жерця,
що змахне вогняним батогом.

Тож всупроти ганьби
ми підіймемо житні вітрила,
під якими доба
даленітиме безміром доль,
де напнуть голуби
ореол берегів синьокрилих,
а довічна сівба
відведе нам сподівану роль.

Ми насіємо днів
у несходжені обрії щастя,
де розкриються нам
недосяжні обійми небес,
а жнива чарівні
готуватимуть щедре причастя,
суголосне вікам,
що для мене увічнять тебе.

Владислав Стольников

…Що увічнять тебе (мене, нас)… Навіть тоді, коли ти (я, він, вона) і припустити не можеш, що невдовзі все буде добре. 1994 рік (я ще ректор). Травень (а може, квітень) місяць. Міністр надсилає для виконання наказ про скорочення фінансування вузу на 2/3 з нового року. Катастрофа! Це період, коли Леонід Кравчук (а разом з ним і ми всі) знищує все, що лише можна знищити: промисловість, сільське господарство, культуру, науку, освіту, охорону здоров’я… Ніхто не протестує, ніхто ні на що не реагує… На мій крик про велику біду у вищій медичній освіті у вигляді телеграми на ім’я Президента, прем’єр-міністра, Голови Верховної Ради, Головам Комісії Верховної Ради по охороні Здоров’я і Освіти — ані звука. Навіть по телефону зі мною жоден не поговорив. Розпач.

І в цей час я беру та читаю послання до мене, яке надійшло напередодні цих подій. Послання, яке викликало не лише усмішку, а й упевненість, що й такі неймовірні труднощі ми подолаємо...

Ось воно:

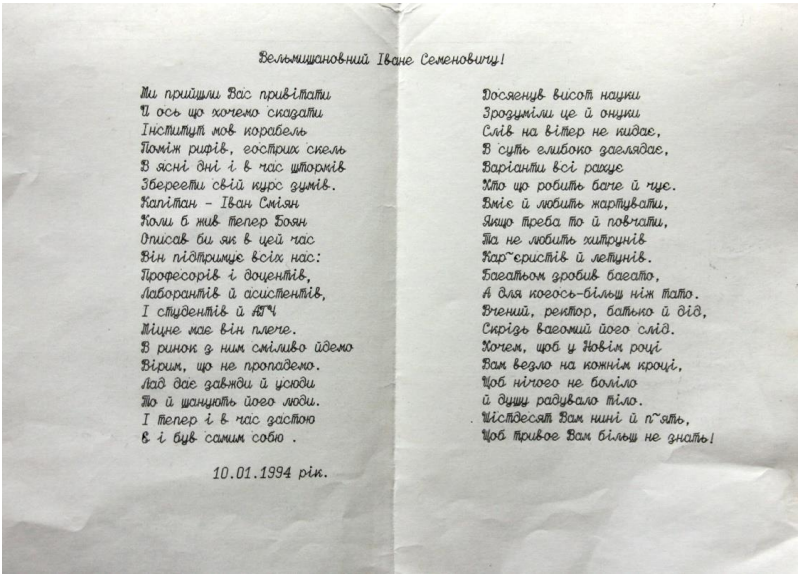

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Ми прийшли Вас привітати
І ось що хочемо сказати
Інститут мов корабель
Поміж рифів, гострих скель
В ясні дні і в час штормів
Зберегти свій курс зумів.
Капітан – Іван Сміян
Коли б жив тепер Боян
Описав би як в цей час
Він підтримує всіх нас:
Професорів і доцентів,
Лаборантів й асистентів,
І студентів й АХЧ
Міцне має він плече.
В ринок з ним сміливо йдемо
Вірим, що не пропадемо.
Лад дає завжди й усюди
Той й шанують його люди.
І тепер і в час застою
Є і був самим собою .

10.01.1994 рік.

Досягнув висот науки
Зрозуміли це й онуки
Слів на вітер не кидає,
В суть глибоко заглядає,
Варіанти всі рахує
Хто що робить бачить й чує.
Вміє й любить жартувати,
Якщо треба то й повчати,
Та не любить хитрунів
Кар~єристів й летунів.
Багатьом зробив багато,
А для когось-більш ніж тато.
Вчений, ректор, батько й дід,
Скрізь вагомий його слід.
Хочем, щоб у Новім році
Вам везло на кожнім кроці,
Щоб нічого не боліло
й душу радувало тіло.
Шістдесят Вам нині й п~ять,
Щоб тривог Вам більш не знать!

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Ми прийшли Вас привітати
І ось що хочемо сказати
Інститут мов корабель
Поміж рифів, гострих скель
В ясні дні і в час штормів
Зберегти свій курс зумів.
Капітан — Іван Сміян
Коли б жив тепер Боян
Описав би як в цей час
Він підтримує всіх нас:
Професорів і доцентів,
Лаборантів й асистентів,
І студентів й АХЧ
Міцне має він плече.
В ринок з ним сміливо йдемо
Вірим, що не пропадемо.
Лад дає завжди й усюди
Той шанують його люди.
І тепер і в час застою
Є і був самим собою.

Досягнув висот науки
Зрозуміли це й онуки
Слів на вітер не кидає,
В суть глибоко заглядає,
Варіанти всі рахує
Хто що робить бачить й чує.
Вміє й любить жартувати,
Якщо треба то й повчати,
Та не любить хитрунів
Кар’єристів й летунів.
Багатьом зробив багато,
А для когось — більш ніж тато.
Вчений, ректор, батько й дід,
Скрізь вагомий його слід.
Хочем, щоб у Новім році
Вам везло на кожнім кроці,
Щоб нічого не боліло
Й душу радувало тіло.
Шістдесят Вам нині й п’ять,
Щоб тривог Вам більш не знать!

10.01.1994 рік. Автора не пам’ятаю

І що ж?! Перебороли, збереглися та досягли неабияких звершень. Як бачите, читачу, ми нерідко надихаємо один одного з метою успішного подолання різноманітних перепон. Ось чому важливо, щоб в кожного з нас завжди лунало гасло: я

ДУМАЮ ПРО ВАС

Я думаю про вас, люди: посміхаймось у бік добра.

Я думаю про вас, журавлі: нагромаджуйте силу для повернення з вирію.

Я думаю про вас, гаї і сади: не зламаними гілками єднайтеся з небом, а рясним цвітом.

Я думаю про вас, джерела: даруйте ногам силу.

Я думаю про вас, краплі дощу: не обминайте ріллі, що зерно гріє.

Я думаю про вас, хвилі: не ламайте весла.

Я думаю про вас, щуки й ведмеді: не кривіть слабших од себе.

Я думаю про вас, ворони: не надривайте собі горла.

Я думаю про вас, очі: не хваліть маніпуляційний фарш.

Я думаю про вас, старі ліси: не оглядайтеся на нас, ми вже далеко…

Я думаю про вас, господині: не впадайте в розпач, «Отче наш» налаштує дорогу на ліпше. Я думаю про вас, діти майбутнього: не сортуйте могил.

Я думаю про вас, хрести та церкви, і молюся покаянням усього світу.

Бо чую біль.

Бо бачу кров.

Зірко, прости!

Хай ніхто не віддаляється…

Іван Демчишин

Я часто думаю про Вас, Людмило Василівно! Про неосяжність Вашого активного життєвого шляху, про різнобарвність Вашого жіночого щастя, про…

Особливо сьогодні, коли отримав від Вас книгу «ЛЮДМИЛА ВАСИЛЬЕВНА НОВИЦКАЯ-УСЕНКО (библиографический очерк, избранные воспоминания, публицистические работы»).

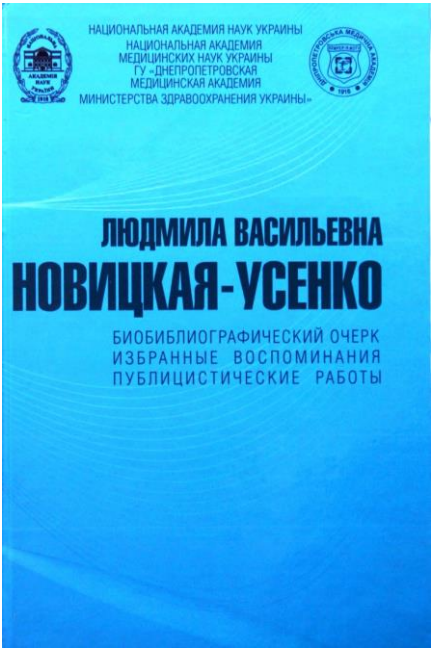

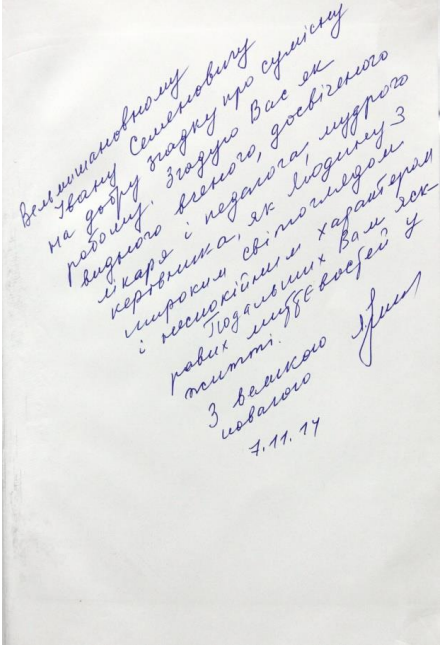

Та ще й із такою теплою присвятою: *Вельмишановному Івану Семеновичу на добру згадку про сумісну роботу. Згадую Вас як видного вченого, досвідченого лікаря і педагога, мудрого керівника, як Людину з широким світоглядом і неспокійним характером. Подальших Вам яскравих миттєвостей у житті.*

З великою повагою підпис

7. 11. 14

Ця книга присвячена ю в і л е ю Людмили Василівни, де дипломатично жодного разу не згадується про її вік, адже привабливість жінки не залежить від її років. Мабуть, справді так! Я її пам’ятаю такою, як на цій фотографії з книги про неї:

Книга, присвячена Людмилі Василівні, багата за змістом, приваблива за численними особистим світлинами та добре оформлена. Я навожу лише основні назви розділів книги:

Поздравление НАН Украины;

К юбилею члена-корреспондента НАН и НАМН Украины, профессора Л. В. Новицкой-Усенко;

Пример для подражания;

Посвящение учителю;

Грани времени;

О своих незабываемых учителях и наставниках;

Днепропетровская научная школа анестезиологов и реаниматологов;

На перекрестках жизненных дорог: воспоминания о памятных встречах и событиях;

Мир увлечений;

Основные даты жизни и деятельности;

Диссертационные работы на соискание ученой степени доктора/кандидата наук, магистрантские работы, выполненные под научным руководством член-корр. НАН и НАМН Украины, профессора Л. В. Новицкой-Усенко;

Актовые речи;

Хронологический указатель печатных работ.

Якось сумно на душі від того, що таке різнобарвне, всебічне та з достатньо глибокою сутністю життя охоплює лише декілька сторінок паперового носія… Дещо спокійніше стає, коли на все це подивишся за Іваном Буніним — «Крізь гілля»:

СКВОЗЬ ВЕТВИ

Осень листья темной краской метит:
Не уйти нам от своей судьбы!
Но светло и нежно небо светит
Сквозь нагие черные дубы,

Что-то неземное обещает,
К тишине уводит от забот —
И опять, опять душа прощает
Промелькнувший, обманувший год!

З численних вітань у цій книзі я наведу лише два (перші):

1. Вельмишановна Людмило Василівно!

Президія та відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України сердечно вітають Вас зі славним ювілеєм.

Наукова громадськість (і не лише — І. С.) добре знає Вас як відомого вченого в галузі анестезіології і реаніматології.

Багато Ваших досліджень присвячено вивчення механізмів адаптації гомеостазу при різних клінічних станах. Вами обґрунтовані нові підходи до вибору адекватних варіантів анестезіологічного забезпечення, розроблено оригінальні методи життєзабезпечення постраждалих при технічних аваріях і катастрофах, перш за все в гострому періоді тяжкої черепно-мозкової травми, технології застосування екстракорпоральных методів детоксикації у хворих на гостру хімічну травму. Це дозволило зберегти життя численним хворим.

Ваш творчий доробок становить понад 600 наукових праць, серед яких 26 монографій, довідників, підручників, 27 патентів та авторських свідоцтв.

Велику увагу Ви приділяєте підготовці наукової зміни, вихованню висококваліфікованих спеціалістів. Серед Ваших учнів понад 50 докторів та кандидатів наук.

Гідним визнанням вагомого внеску в науку стало обрання Вас членом-кореспондентом Національної академії наук України та Національної академії медичних наук України, присудження Вам Державної премії України в галузі науки і техніки, присвоєння почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України», нагородження почесними грамотами Кабінету Міністрів, Президії НАМН та МОЗ України.

Інтенсивний творчий пошук Ви, шановна Людмило Василівно, органічно поєднуєте з великою науково-організаційною та громадською діяльністю. Ваші організаторські можливості і талант керівника з особливою яскравістю проявився на посадах ректора Дніпропетровської медичної академії, завідувача кафедрою анестезіології та інтенсивної терапії. Як член проблемної комісії «Анестезіологія та інтенсивна терапія» МОЗ та НАМН України, член правління Української і Дніпропетровської асоціації анестезіологів, почесний член наукового товариства анестезіологів і реаніматологів Грузії та Федерації анестезіологів і реаніматологів Росії, фундатор «Фонду пошуку і підтримки талановитої молоді», член редакційних рад низки провідних наукових журналів. Ви багато робите для розвитку фундаментальних досліджень і практичної медицини.

Притаманні Вам особисті якості — глибина ерудиції, працьовитість, доброзичливість, уважне ставлення до колег — викликають заслужену повагу в наукових колах.

У знаменний день ювілею щиро зичимо Вам, шановна Людмило Василівно, доброго здоров'я, щастя, нових творчих звершень на благо нашої країни.

Президент Національної академії наук України, академік НАН України
Б. Є. Патон
В. о. головного ученого секретаря Національної академії наук України, член кореспондент НАН України
В. Л. Богданов
Академік-секретар відділення біохімії і молекулярної біології НАН України, академік НАН України
С. В. Комісаренко

К ЮБИЛЕЮ
ЧЛЕНА КОРРЕСПОНДЕНТА НАН И НАМН УКРАИНЫ ЛЮДМИЛЫ ВАСИЛЬЕВНЫ НОВИЦКОЙ-УСЕНКО

«Круглая» дата со дня рождения Людмилы Васильевны Новицкой-Усенко — это радостное событие не только для нее, ее семьи, но и для всего коллектива нашей академии. Придя сюда в 50-е годы студенткой, она прошла путь от доцента до заведующей организованной кафедры анестезиологии и реаниматологи, проректора по научной работе, а с 1981-го по 1996-й возглавляла наш вуз. Годы ее ректорства ознаменованы завершением строительства нового санитарно-гигиенического корпуса и санатория-профилактория, всплеском организации новых структурных подразделений: международного отдела, областного лицея-интерната, лаборатории психофизиологических исследований, которые функционируют и поныне.

Мы гордимся Людмилой Васильевной как ученым: она создала школу анестезиологов, которая известна далеко за пределами Украины. Она автор более 600 научных работ, подготовила 5 докторов наук и 50 кандидатов медицинских наук.

Достижения профессора Л. В. Новицкой-Усенко достойно оценены: она избрана членом-корреспондентом Национальной Академии Наук Украины и членом-корреспондентом Национальной Академии Медицинских Наук Украины, ей присуждена Государственная Премия Украины и Премия Правительства Российской Федерации.

Желаю Вам, многоуважаемая Людмила Васильевна, дальнейшего творческого горения, крепкого здоровья во имя свершения ответственных задач, которые ставит перед нами сегодняшнее время.

Г. В. Дзяк, ректор ГУ «Днепропетровская медицинская академия МОЗ Украины», академик НАМН Украины.

Усі, хто знає Людмилу Василівну, з радістю приєднається до цих вітань відомих вчених України. Але ж усі, хто знає Л. В., обов’язково щось можуть додати до наведеного. Я не виняток і можу додати таке:

а) Людмила Василівна — симпатична жінка, приємна в спілкуванні, завжди налаштована на оптимістичну нотку… Усі ректори їй симпатизували, усі ректори медичних вузів на своїх нарадах виділяли Людмилу Василівну…;

б) Л. В., мабуть, єдина з ректорів медичних вузів була депутатом Верховної Ради України;

в) Ніхто з ректорів медичних вузів не мав ТРЬОХ СИНІВ!.. Невже це можливо — мама трьох діток, та й ще хлопчиків, змогла зійти на вершини медичної науки, медичної практики, педагогічної майстерності, громадського визнання?!!

г) Творчість Л. В. — джерело натхнення до життя не лише особистого, а й життя її оточення. Творчість завжди разом із нею, навіть в цей ювілей… В цей день Л. В. виступає з актовою промовою «Днепропетровская научная школа анестезиологов: становление, достижения, перспективы» на урочистій нараді Вченої ради свого вузу.

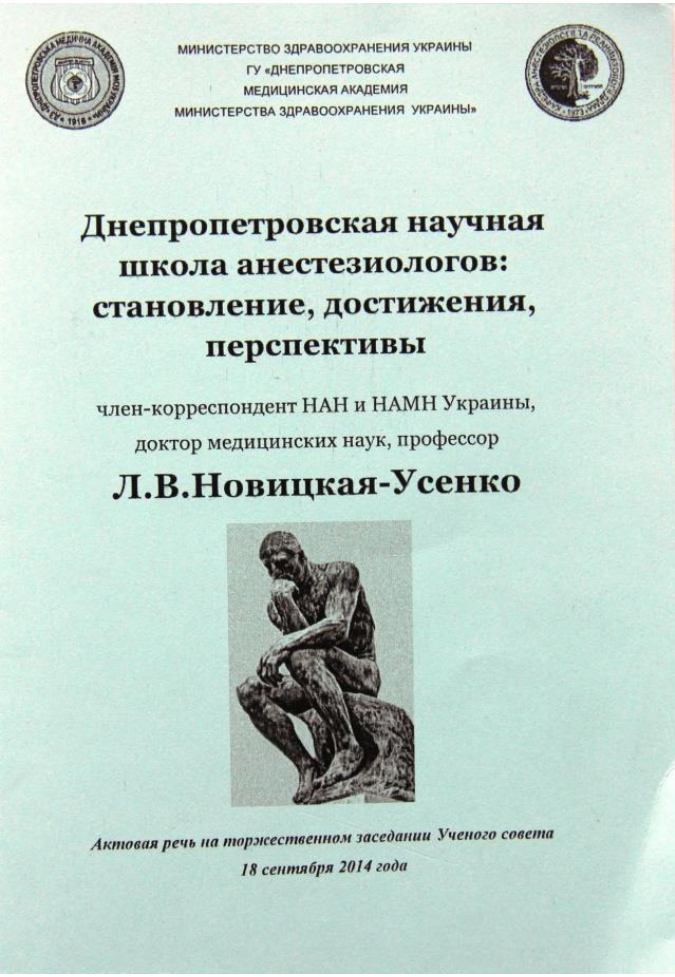
МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ
ГУ «ДНЕПРОПЕТРОВСКАЯ
МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ
МИНИСТЕРСТВА ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ»

Днепропетровская научная школа анестезиологов: становление, достижения, перспективы

член-корреспондент НАН и НАМН Украины,
доктор медицинских наук, профессор

Л.В.Новицкая-Усенко

Актовая речь на торжественном заседании Ученого совета
18 сентября 2014 года

Творчість — неперевершене джерело одухотворення л ю д и н и…

ТВОРЧІСТЬ

Дикун печерний вперше — малював.
Краплини поту падали солоні,
Як каменем на скелі вибивав
Фігуру вайлуватого бізона.

О випадковість! О могуть краси!..
Він закінчив, і разом із зітханням
У оці защеміло від сльози —
Сльози не болю, а зачарування!

І враз відчув — вполонений цілком,
Жагу творити вже не подолати,
І первісним кремезним кулаком
Втирав сльозу незграбно й винувато.

Кошлатий пращур, шкура на стегні,
Обличчям проповзла йому гримаса…
Він радощі отримав неземні —
Ситніші і від меду, і від м'яса!

Євген Винокуров

Нам (я маю на увазі не лише Л. В., себе, а й нам подібних) була зрозуміла думка Артура Шопенгауера

О ТОМ, ЧЕМ ЧЕЛОВЕК ПРЕДСТАВЛЯЕТСЯ

Этой стороне, т. е. нашему бытию во мнении других, обычно, вследствие некоторой особой слабости нашей природы, придается слишком большое значение, — хотя уже самое поверхностное размышление покажет, что сама по себе она для нашего счастья несущественна. Трудно поэтому объяснить, отчего всякий человек чувствует такую искреннюю радость, всякий раз как он замечает признаки благосклонного отношения других и когда что-нибудь польстит его тщеславию. С такою же неизменностью, как мурлычет кошка, если ее погладить, сладкое блаженство отражается на лице у человека, которого хвалят, особенно за то, в чем он считает себя знатоком, хотя бы похвала эта была явною ложью. Знаки чужого одобрения часто утешают его в реальном несчастье или в той скудности, с какой отпущены ему дары из двух рассмотренных выше главных источников нашего счастья; и наоборот, достойно удивления, с

какою силой его неизменно оскорбляет и делает глубоко несчастным всякий удар его честолюбию в каком-либо смысле, степени или отношении, всякое неуважение, пренебрежение. Поскольку это свойство дает начало чувству чести, оно, быть может, имеет благодетельные результаты для самочувствия многих людей, как суррогат их нравственного помышления; но личное счастье человека, прежде всего на столь существенное для него душевного спокойствие и независимость, оно действует как условие, скорее мешающее и вредное, чем благоприятное. Вот почему, с нашей точки зрения, желательно поставить ему границы и, путем надлежащего обсуждения и правильной сравнительной оценке благ, по возможности умерить такую чувствительность к чужому мнению — будет ли оно лестно, будет ли оно обидно: и там и здесь основа одна и та же. Иначе человек останется рабом чужого мнения и чужого суждения: «Так маловажно, так ничтожно то, что угнетает или ободряет душу, жадную до похвалы».

Таким образом, правильная оценка того, каков *человек внутри себя и для себя самого,* в сравнении с тем, чем он является просто в *глазах других* людей, должно много способствовать нашему счастью. К первому отделу принадлежит все, чем заполнено время нашего личного бытия, его внутреннее содержание, — следовательно, все блага, которые разобраны нами под заголовками «что такое человек есть» и «что человек имеет». Ибо ареною, где все они развивают свое действие, служит личное сознание. Напротив, то, что мы для других, локализуется в чужом сознании: это — представление, в котором мы там появляемся, вместе с отнесенными к нему понятиями. А это есть нечто такое, что непосредственно совсем для нас не существует, имея для нас лишь косвенное влияние, — именно, поскольку им определяется поведение других относительно нас. А это последнее опять-таки собственно касается нас лишь в той мере, в какой оно отзывается на каких-либо условиях, которые могут внести изменения в то, что такое мы внутри и для самих себя. Помимо этого ведь происходящее в чужом сознании, как таковое, для нас безразлично, да мы постепенно и привыкаем так к нему относиться, когда в достаточной степени познакомимся с поверхностностью и бессодержательностью суждений с ограниченностью понятий, с мелочностью мысли, с извращенностью мнений и со множеством заблуждений большинства людей и к тому же на собственном опыте узнаем, с каким пренебрежением говорится при случае о любом человеке, коль скоро нет оснований его бояться или думать, что это дойдет до его ушей. В особенности же поучительно послушать, как полдюжины тупоголовых господ презрительно отзываются о

самых великих людях: тогда мы убеждаемся, что кто придает большое значение мнению людей, делает слишком много чести.

Во всяком случае, приходится довольствоваться жалкими ресурсами тому, кто находит свое счастье не в двух уже разобранных классах благ, а должен искать его в этом третьем, т. е. не в том что он есть на самом деле, а в том, каков он в чужом представленьи… (із книги «Избранные произведения». 1993)

Ось так… Думаємо, думаємо багато… про добро і зло, про тих, кого любим і, навіть, про тих

Кого я не люблю. Я не люблю тех людей, которым для достижения хоть какого-нибудь успеха нужно побольше грохота и шума, чтобы все гудело и гремело, как после разорвавшийся бомбы; соседство с ними — весьма опасно, ибо рискуешь лишится слуха или чего-нибудь еще (Фридрих Ницше).

У зв'язку з тим, що мені доводилося жити поряд із такими людьми, то лагідність Людмили Василівна виділяється особливо контрастно. І що ж мені залишається? Замість слів «до побачення», Людмило Василівно, прозвучить Михайла Лермонтова

МОЛИТВА

Я, Матерь Божия, ныне с молитвою
Перед твоим образом, ярким сиянием,
Не о спасении, не перед битвою,
Не с благодарностью иль покаяньем,

Не за свою молю душу пустынную,
За душу странника в свете безродного;
Но я вручить хочу деву невинную
Теплой заступнице мира холодного.

Окружи счастием душу достойную;
Дай ей спутников, полных внимания,
Молодость светлую, старость покойную,
Сердцу незлобному мир упования.

Срок ли приблизится часу прощальному
В утро ли шумное, в ночь ли безгласную —
Ты восприять пошли к ложу печальному
Лучшего ангела душу прекрасную.

Ця молитва буде доречною не лише «залишкам» мого покоління, а й відносно молодим теперішнім моїм знайомим.

Я ще раз хотів підкреслити, як творчо та широко було відзначено ювілей Людмили Василівни! Газета Дніпропетровської медична академії «Пульс» від 10. 07. 2014 року була повністю присвячена їй, Ювілярці, всенародно знаному Вченому, Лікарю, Учителю, Організатору охорони здоров'я, Мамі й Бабусі…

Із численних побажань та фотографій я наведу лише два вірша (з віком мене дедалі більше тягне на поезію):

1.

Дорогая Людмила Васильевна!

В медицину приходят разные люди.
Кто-то хочет быть в будущем главным врачом.
Ну а кто-то мечтает о том, когда будет
побеждать все болезни медицинским мечом.

Вы даете студентам всегда перспективу:
Не бояться о многом мечтать,
Раскрываете в каждом ту скрытую силу,
Что потом помогает многим ЛИЧНОСТЬЮ стать.

Жизнь по-разному в будущем судьбы расставит,
Кто-то в городе будет работать, а кто-то в глуши,
Но общение с Вами в сердцах многих оставит
Колокольчики Вашей прекрасной души.

Галина Канюка

2.

Хай пливе щасливо ваш життєвий човен
І минає легко береги круті,
І любові буде хай завжди він повен,
То найголовніше у людськім житті.

Хай здоров'я, радість і достаток
Сиплються, немов вишневий цвіт,
Хай малює доля з буднів свято,
А Господь дарує многа літ.

Олександр Андрієнко

З днем народження, вельмишановна Людмило Василівно!
Бажаємо нових творчих злетів, здоров'я, сімейного затишку!

Пульс

ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОГО ЗАКЛАДУ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»

Четвер 10 липня 2014 року

Члену-кореспонденту Національної Академії Наук України ЛЮДМИЛІ ВАСИЛІВНІ НОВИЦЬКІЙ-УСЕНКО
10 липня 2014 р., м. Київ

Рядки біографії

Пишаємося Вами

Приклад для наслідування

Вклоняємося Першопроходцю

Завжди на вістрі часу

Неординарність, творчі іскорки додають барви

Веде у світ безмежних знань

Велич її людської натури

Звіряємо з нею своє життя

Дорогая Людмила Васильевна!

Поздоровляємо захоплюючись

Розгледіла мій потенціал

У світі захоплень

А який чудовий та змістовний фото-буклет, присвячений Людмилі Василівні, видала рідна академія! Він занадто великий, а тому я навожу його як натяк на дійсність.

Людмила Василівна й сьогодні все встигає зробити. Ось щойно отримав від неї листівку:

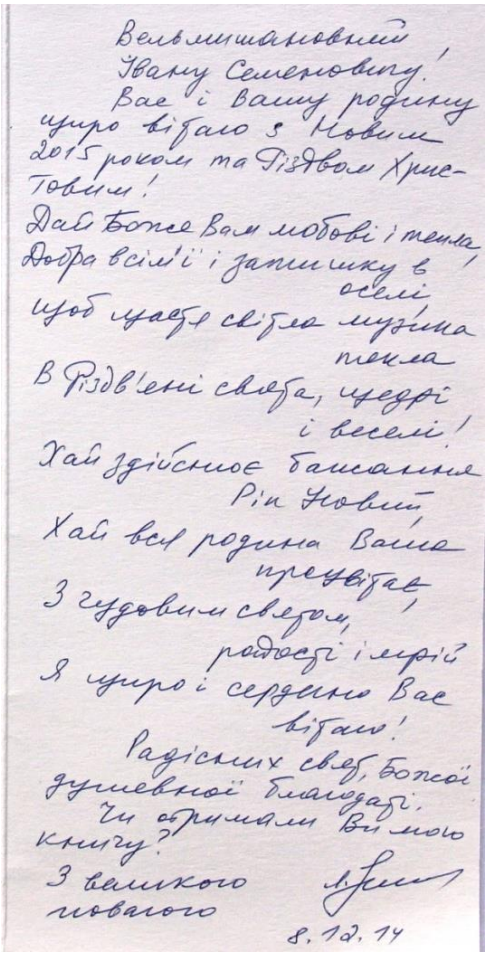
Вельмишановний
Івану Семеновичу!
Вас і Вашу родину
щиро вітаю з Новим
2015 роком та Різдвом Хрис-
товим!
Дай Боже Вам любові і тепла,
Добра в сім'ї і затишку в оселі,
щоб щастя світла музика
текла
В Різдв'яні свята, щедрі
і веселі!
Хай здійснює бажання
Рік Новий
Хай вся родина Ваша
процвітає,
З чудовим святом,
радості і мрій!
Я щиро і сердечно Вас
вітаю!
Радісних свят, Божої
душевної благодаті.
Чи отримали Ви мою
книгу?
З великою
повагою
8.12.14

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Вас і Вашу родину щиро вітаю з Новим 2015 роком та Різдвом Христовим!

Дай Боже Вам любові і тепла,
Добра в сім’ї і затишку в оселі,
Щоб щастя світла музика текла
В Різдвяні свята, щедрі і веселі!

Хай здійснює бажання Рік Новий,
Хай вся родина Ваша процвітає,
З чудовим святом, радості і мрій
Я щиро і сердечно Вас вітаю!

Радісних свят, Божої душевної благодаті.
Чи отримали Ви мою книгу?
З великою повагою підпис 8.12.14

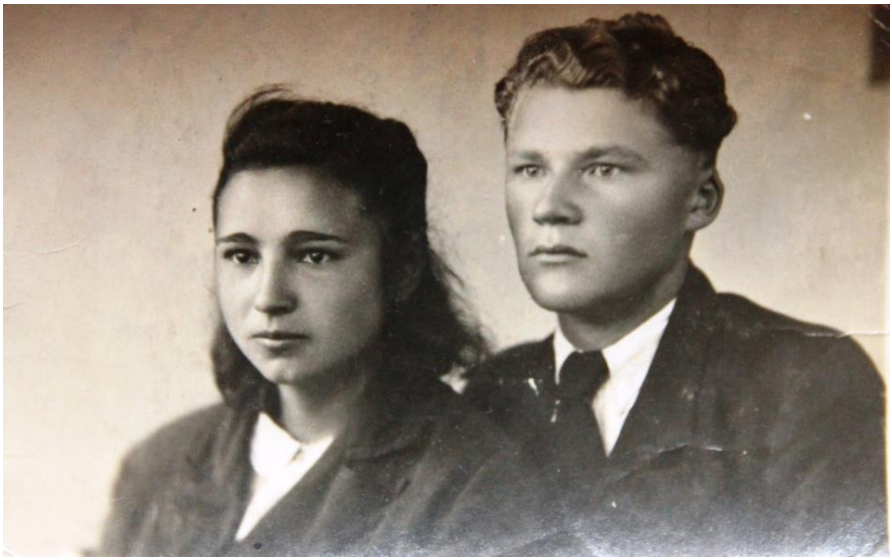

Час, життєвий час, летить неймовірно швидко… Лише «вчора» (66 років тому) друг моєї юності писав на зворотному боці фотографії: «Самому дорогому и близкому другу Ване от Феди и его бывшего друга Вари. Ваня! От имени нас дарю тебе фото, быть может, когда вспомнишь нашу дружбу, быть может вспомнишь наши студенческие лета. Фотографировались 3 июня 1948 года. Последний год пребывания в Сумах. Підпис».

І друга фотографія мого друга, тепер кандидата медичних, доцента Федора Гавриловича Коробейника, який у своєму селі Білка (і моєму) в теперішній час повністю оволодів агрономічною наукою та вирощує чудовий врожай на своїх грядках.

На память верному другу Ване от Федора.
Пусть бьет наша дружба вечно горячим ключем.
Во время моей работы фельдшером в с. Ласковцы, Тернопольской области,
Будановского р-на по исполнении 21 года. 23. III. 51 г. Підпис

Це був час, коли наше життя було схоже на

БЕГ ИНОХОДЦА

Я скачу, но я скачу иначе, —
По камням, по лужам, по росе, —
Бег мой назван иноходью — значит:
По-другому, то есть — не как все.

Мне набили раны на спине,
Я дрожу боками у воды.
Я согласен бегать в табуне —
Но не под седлом и без узды!

Мне сегодня предстоит бороться, —
Скачки! — я сегодня фаворит.
Знаю, ставят все на иноходца, —
Но не я — жокей на мне хрипит!

Он вонзает шпоры в ребра мне,
Зубоскалят первые ряды…
Я согласен бегать в табуне —
Но не под седлом и без узды!.

Нет, не будут золотыми горы —
Я последним цель пересеку:
Я ему припомню эти шпоры —
Засбою, отстану на скаку!..

Колокол! Жокей мой «на коне» —
Он смеется в предвкушенье мзды.
Ох, как я бы бегал в табуне, —
Но не под седлом и без узды.

Что со мною, что делаю, как смею —
Потакаю своему врагу!
Я собою просто не владею —
Я прийти не первым не могу!

Что же делать? Остается мне —
Вышвырнуть жокея моего
И бежать, как будто в табуне, —
Под седлом, в узде, но — без него!

Я пришел, а он в хвосте плетется —
По камням, по лужам, по росе…
Я впервые не был иноходцем —
Я стремился выиграть, как все!

Владимир Высоцкий

Спогади… Роздуми… Їм ні початку, ні кінця. При цьому «Я виставляю напоказ усього себе: щось наче кістяк, де з одного погляду можна побачити жили, м’язи, тужні, кожен складник на своєму місці. Я описую не свої рухи, а себе самого, свою сутність» (Мішель Монтень). І не лише безпосередньо, а й опосередковано — через інших осіб.

Отож,

1952 рік, біля кращого пам'ятника нашої країни Тарасу Шевченку — у Харкові: моя майбутня дружина, Лідія (посередині), разом з нашими одногрупниками, Еммою Швидкою та Галиною Рябокінь, переповнені надіями та сподіваннями.

Я, мабуть, нічого нового не скажу, коли буду стверджувати, що н а д і я є головною прикрасою життя кожної людини. Адже «Н а д і я, вчиняє супровід всього нашого життя, не залишаючи нас навіть в годину смерті» (А. Поп). І, разом з тим, Марк Твен висловлює й таку думку: «Господь, сотворив мир, признался, что он им доволен. Так же был доволен и я своим первым творением. Но время опрокидывает столь поспешные выводы. Надо полагать, что теперь он оценивает свою роботу не выше, чем я своих «Простаков за границей». Ведь это факт, что и там, и тут слишком много воды».

Господи, немає межі нашим роздумам. Особливо, якщо в тебе (в мене) є для цього час і коли вже ти

ПАТРІАРХ

Як він обтяжує — вигляд оцей патріарший…
Їду в метро, поруч — люди, літами відмічені.
Є серед них хто-небудь старший?
Ні, чоловіче…

Ось дівчина юна, чиясь наречена.
Соком налита, немов виноград.
Місцем вступилась, прихильна до мене.
Вдячний за це і вклонитися рад.

І хочеться, як Маяковський, сказати:
— Шановні нащадки!
Я з іншої зовсім епохи прийшов.
Змінились устої, геть зовсім змінились порядки,
І модниці ходять гольцем й не бояться обмов.

На них тільки й одягу — куці-куценькі топики.
В місті спекотно, вже майже тропіки,
І юна красуня у цьому яскравому дні
Пупом всміхнулась мені.

Дихання сперло в грудях: Ах!..
Старець цей — я! Я — патріарх!

Леонід Вишеславський

А це вже й 1954 рік. На якісь урочини ректорат Харківського медичного інституту подарував усім студентам спортивну форму, у якій ми і сфотографувались на вулиці Сумській. Ми — це кілька студентів з різних груп (я перший зліва). Фотографія цікава тим, що на ній три дівчини і три хлопця, а в житті на педіатричному факультеті, на якому я навчався, у той час було таке співвідношення: 1 (хлопець) до 10 (дівчата).

На цій фотографії ми не лише молоді, стрункі та веселі, а й такі, що з великим натхненням ставились до різноманітних проявів життя. Особливо всі (я підкреслюю — всі, без винятку) студенти дуже багато часу віддавали оволодінню своєю майбутньою професією.

За всі роки навчання (6) я не пам'ятаю випадку, щоб студент прийшов на заняття непідготовленим. Ішлося лише про рівень підготовки, що залежало від особистих здібностей. Викладачі ж знаходили час не лише для фахових розмов, а й нерідко і для розмов про літературу, мистецтво, поезію… Думаю, не всі погодяться зі мною в тому, що найбільш життєве полум'я проявляється в студентські роки. Але на схилі свого буття я в цьому переконаний…

ЖИТТЄВЕ ПОЛУМ'Я

Життєве полум'я зринає догори,
В ньому схована велика таємниця.
Коли-небудь з нас кожен догорить.
Але чи зможе кожен засвітитись?

На це запитання Вадима Крищенка повинен відповісти кожен з нас з нас, читачу.

І знову життєвий стрибок. 1957 рік. Рік отримання диплому лікаря. Лікаря-педіатра. Моїми однокурсниками, мною, моєю дружиною (понад рік минуло, як ми одружились) Лідією…

Напередодні одруження вона (Ліда) подарувала мені цю фотографію з написом: «Хочу, чтобы память обо мне осталась в твоей жизни светлым пятном».

Чого на цій фотографії бракує з того, що вона мала «при собі»? Розкішної та довгої коси («коса руса до пояса…», ні, нижче пояса). Вона за плечима. Такої коси не мала жодна дівчина в нашому інституті. Ну як не задивитись на неї? Ось я й задивився, незважаючи на те, що

ПО ТОЙ БІК ГОРА
(ПІСНЯ)

По той бік гора,
По цей бік гора,
Поміж тими крутими горами {Двічі
Сходила зоря.

Ой то ж не зоря —
Дівчина моя
З новенькими та ведерцями {Двічі
По водицю йшла.

«Дівчино моя,
Напий же коня
З рубленої нової кринички, {Двічі
З повного відра!»

«Козаченьку мій,
Коли б я твоя
Взяла б коня за шовковий повід {Двічі
Та й напоїла!»

«Дівчино моя,
Чом заміж не йшла?»
«Бідна була, на наймах служила {Двічі
«Пари не знайшла!»

«Дівчино моя,
Сідай на коня,
Та поїдем у чистеє поле {Двічі
До мого двора!

А в мого двора
Нема ні кола,
Тільки стоїть кущ калини, {Двічі
Та й та не цвіла.

Калино моя,
Чого не цвіла?»
«Зима люта та й цвіт оббила, {Двічі
Тим я не цвіла!»

Щоб ви, читачу, побачили схожість нашого буття з піснею, я скажу дуже коротко: ввесь рік ми мешкали разом з господинею квартири в напівпідвалі на вулиці Данилевській, живучи лише на дві стипендії та сто карбованців, які щомісяця надсилав мені брат… І, незважаючи на все це, мені чомусь здається, що це були найщасливіші дні мого життя… Коли я очолив кафедру, то щороку під час лекції студентам казав: я до цього часу шкодую, що не одружився на першому курсі (тоді мені було 22 роки). А це тому, що після одруження, закінчивши 5-го курс медичного інституту, я був найщасливішим у житті. Отож, молоді колеги, одружуйтесь не пізніше 4-го року навчання у виші.

Мабуть, це особисте враження, адже навіть син та онуки до мене не прислухаються. Але…

НЕ БЕЗ АЛЕ

Гарна дівчино, ти, цвіте розвитий,
Глянуть на тебе — значить полюбити,
Глянуть в ті очі, як море без дна,
Вчути той голос, дзвінкий, як струна,

Вчути той тихий сміх,
Сумом повитий, —
Як же тебе б міг
Хто не любити?

Гарна дівчино, блідавая зірко,
Думать про тебе і сумно, і гірко.

Іван Франко

І знов уперед…

1962 рік. Трускавець. Лікарі дитячого санаторія «Джерело» зі своїми дітками. Дружина з сином Олександром — друга зліва, я — перший справа. У вишитій сорочці.

У ті роки я часто вдягав вишиту сорочку (яку подарували мені дівчата в ранній юності, у селі Вербівці Тернопільської області), у тому числі й під час поїздок до Москви — на наукову конференцію, курси вдосконалення лікарського фаху. З цього приводу мені ніхто і ніколи не робив зауваження, незважаючи на те, що я тривалий час обіймав посаду головного лікаря санаторію, був депутатом міської ради. А в Москві на мене дивились із зацікавленістю, адже вишиванку вони бачили лише на концертах та в кіно, а тут — «наживо». Вишиванка завжди (століттями) була символом українства, а сьогодні особливо… Тому хочу сказати таке

ВИШИВАЛЬНИЦІ

Вигаптуй на небо радугу-доріжку,
Постели до сонця вишивку-маніжку,
Щоб по тій доріжці з лебедями-снами
Плавати до щастя білими човнами.

Василь Симоненко

1965 рік. Околиці всесвітньо відомого кардіологічного курорту — Кисловодська. На висоті понад 1 км над рівнем моря. Я зі своєю дружиною та дружиною мого товариша (він фотографує) по роботі. «Набираємося» здоров'я для майбуття та радіємо красі п р и р о д и.

Якось не віриться, що були такі осяйні часи… А сьогодні? Сьогодні

СМУТНІ ЧАСИ

«Як гарно-зелено в сестриці —
Свиня промовила вівці —
Печі для мене паляниці —
Пшеничні, яшні буханці.
За те, що будеш годувати,
Тобі я буду рідна мати».

«Ах, мамо, сестронько кохана,
Тобі я вдячна без кінця.
Та кепсько якось без паркана, —
На це заважила вівця, —
Бо в вас, сестричко… мамо, вдача,
Сказать по-нашому… свиняча».

Угледівши страшенні зуби,
Схилила голову вівця.
І вся в сльозах, скрививши губи,
Прохає сісти на стільця.
І, не питаючись дороги,
Свиня на стіл поклала ноги.

Живе свиня, біди не знає,
Їсть моркву, редьку, кавуни,
В обід обідати сідає,
Ламає хвіртки і тини,
В городі, в хаті порядкує
І на столі вночі ночує.

Вівця б хотіла рятуватись,
Зверталась стократ до сусід…
Та не хотів на зойк озватись
Глухий, німий, холодний світ.
Як пусто в тебе в серці, в шлунку,
Шукай у мозку порятунку.

А на город прийшла недоля:
Понищені, зриті грядки,
Лежить потоптана квасоля,
На сонці в’януть буряки.
Гине капуста, морква, дині, —
Сохне листя на калині.

Та милосердний Бог буває…
Свиня не їсть, не п’є, не спить.
[Харчі] в живіт, мов ніж стромляє,
І революція бурчить…
Лежить, та кривиться, та диха —
Умре, то буде менше лиха.

І обережно геть з городу
Вівця її перетягла.
В відрі поставила їй воду,
Помий в корито налила
І кинула на ласку Божу…
Сама ж взялась за огорожу.

Але не кожний умирає,
Щоб дати другому життя.

Олександр Олесь (1917–1918)

Час не йде, біжить…

1998 рік. Побудували хату. Маю доньку й сина. Онуків. Посадив сад (32 різноманітних дерева). Купив «Ниву». Я вже не ректор, але ще залишився завідувачем кафедри педіатрії.

Як не намагайся, але вже не зможеш бути «молодим, молодим…», як говориться в народній пісні. Підтвердженням цього є ця фотографія, де двоє (я та моя дружина) ще тішаться синьому небу, неосяжній власній свободі… А для мене настала вже така пора, коли вже треба сказати й таке:

Побіжім з тобою, люба,
В чарівну країну гір,
Де вітри-співці нас стрінуть
Безтурботним дзвоном лір.

Де розкажуть нам дерева
Гір незайманих казки,
Де нам пісню заспівають
Новороджені струмки.

Де душа твоя з моєю
Втайні зіллються в одну
І напоять щастям землю…

Олександр Олесь

Ось такий короткий мій біографічний відступ перед поважною розмовою… А перед цим наведу для роздумів лише три думки з книги митрополита Іларіона (проф. І. Огієнко) «Українська культура і наша церква. Ідеологія української православної церкви. Життєпис»:

а) Служити народові — то служити Богові;

б) ...Церква — то душа народу, що при відновленні українського життя на перший план вибивається й відновлення своєї рідної Церкви. Як людина без душі мертва, так і мертвий народ без своєї рідної Церкви;

в) Кожна Православна Церква будується на чотирьох непорушних підвалинах: на Старому Письмі, на Святих Догматах, на Священних Канонах і на Св. Переданні. Але кожна Церква усі ці чотири основи, а особливо останні дві, розуміє трохи по-своєму, цебто, не всі Церкви розуміють ці основи цілком однаково й у деталях. З бігом віків у кожній церкві витворюється й своє власне церковне Передання, що може бути трохи відмінним від Передань інших Церков. На це сильно впливають історичні обставини розвою Церкви й її народу, й т. ін. Сильно пливає на це й ідеологія самого народу. Взагалі, кожен народ основи Християнства сприймав і сприймає й по-своєму, трохи відмінно від інших народів. Наприклад росіяни й українці — обидва народи православні, але обидва сприймали й сприймають Християнство по-своєму, часом досить відмінно один від одного, так що розуміння Православія російське й українське стоять іноді на зовсім протилежних полюсах…

Отож, читачу, як бачите, немає меж нашому розвію думок, а отже, й барвистості нашого життя. Але ми повинні звертати увагу й на

НАГАДУВАННЯ

…А така була гроза,
Аж хати поприсідали;
Вирував між хмар казан,
Звідусіль громи лунали.

Розв’язало небо міх
З вогняними батогами,
Мов караючи за гріх
Може бути, й нас із вами.

Ось так відомий прозаїк, поет, драматург і філософ Богдан Мельничук нагадує кожному з нас про наявність у людині й гріха… І філософ… Кожний талановитий літератор — це й філософ… Вдумайтеся лише в глибину «Діалогу з внучкою» Богдана Івановича:

— А листячку болить,
Коли його зірвати? —
Спитала внучка,

Ставши біля клена.
Болить.
Болить і дереву,
Воно ж бо — батько-мати.
Хай тішаться,
Поки…
Поки зелене.

Талановитість Богдана Мельничука проглядає в усьому. Вдумайтеся лише в зміст цього короткого оповідання, написаного ним:

ЩО ЗНИЩИВ ВОГОНЬ

Хата зайнялася в п'ятницю, коли Івана не було дома: за усталеним з власної волі звичаєм поїхав до міста за покупками. Господарював сам, бо три місяці тому дружина Настя зібрала сумки і здійснила свою давню мрію: подалася до Італії. На прощання мовила слова, що здебільшого кажуть в таких випадках жінки її віку: «Діти наші вже, слава Богу, стали самостійними з дипломами про вищу освіту, на престижних роботах обоє. Ти ж, Іване, теж не пропадеш, добре, що в чарку не заглядаєш. Сподівань, що й не спокусишся на ту трутку, яка вже не одному віку вкоротила. Руки маєш майстровиті, на хліб і до хліба заробиш. А мені набридло копійки рахувати. Хочу пожити, як західні європейці…»

Іван, маючи добре серце, переборов і тривогу, і тугу, ще й допоміг Насті сумки нести до автобуса. Попрощалися сухо. Хоча не говорили, коли дружина повернеться, але обоє відчували: розлука не на місяць і не на рік — надовго. Може й назавжди.

А потім і друга біда впала на Іванову голову. Того злощасного лютневого дня, коли господаря не було вдома, щось трапилось із саморобною газовою пічкою, вогонь вирвав двері, викотивсь в кімнату, і незабаром із вікон завалував дим, вирвалися хижі язики полум'я…

Повернувшись з міста, Іван застав на обійсті дві пожежні машини, гурт людей на обличчях яких сажа перемішалась із сумом, та обгорілі стіни, що ще зранку були новою затишною хатою. Сніг довкола вкривав шар попелу. З подвір'я витікала й замерзала вода, якою заливали вогонь. Вона була чорною.

Іван обмацав поглядом чорні стіни, і на його душі осідав не менш чорний смуток. Як жити далі, за що братися, з чого починати відбудову нажитого тяжкою працею? Підборіддя тремтіло від жалю за втраченим, але жодної сльози ніхто не побачив.

До сусідів жити не пішов, хоч і кликали. Облаштував сяку-таку комірчину й мешкав у ній, щодень відвойовуючи у заграбастаного вогнем бодай кілька сантиметрів. Найперше вставив вікна, бо ж зима. Потім узявся здирати-зішкрябувати сажу із закіптюжених стін, заштукатурював, білив їх. Настя, почувши про пожежу, перестала телефонувати. Син та дочка приїхали з Києва, розповіли батькові про великі кредити, що обоє взяли на квартири, залишили тисячу гривень — попрощалися. Родичі та сусіди допомагали, чим могли: і грішми, і будівельними матеріалами, і робітними руками. Кілька дощок, жменю цвяхів, відро вапна — все приймав Іван, за все дякував. Були й такі, що не відгукувалися на його прохання, вдавали із себе бідних, при випадковій зустрічі навіть відверталися від нього. І це він фіксував. Завів спеціального зошита, й увечері перед тим, як іти до складеного з ящиків ліжка, записував, що і від кого отримав. Ручка випадала з пальців, котрі не хотіли гнутися, натомлені виснажливою працею, але Іван уперто клав рядок до рядка, цифру до цифри. Наче цеглини в стіні, де змушений був їх замінити.

Коли пізньої осені, через дев'ять місяців після пожежі, більш-менш упорядкував хату, то влаштував щось схоже на новосілля. Було воно і веселе, і сумне. Чому так — пояснювати не треба. Запах диму досі не вивітрився з помешкання, а попід очима Івана назавжди залишилися чорні півкола.

За позичені столи, бо свого мав тільки одного, власноруч збитого, господар посадив усіх, хто допоміг йому в біді. Пригощення було скромним, але всі розуміли причину такого. Коли горілка розв'язала язики, хтось запитав у хазяїна, чому на краю стоять кілька чарок, накритих шматком хліба.

— Це що, за покійників, Іване? Якщо так, то по кому пам'ять?

— По моїх покійних родичах та друзях, — спокійно пояснив господар. — Ні, вони живі, але для мене — покійні. І так буде до кінця мого життя. Вони мені нічим не допомогли. Вогонь знищив не тільки мою хату і те, що в ній було, а й їхні душі. тож я викреслив цих людей із списку своїх родичів та друзів.

Й Іван, розгорнувши того самого зошита, показав закреслені прізвища. Прочитати їх не дав нікому, хоча охочі вже простягли руки. Мовляв, Бог суддя тим черств'якам і брехунам. Коли говорив про це, підборіддя тремтіло. Як тоді після, пожежі.

Так, цей твір показує, що Богдан Іванович — не лише талановитий письменник, а й пророк… Він (твір) у мене викликав непрохану сльозу. Як він вдало та влучно відзначив наявність у людей не лише любові до ближнього, а в окремих із них — боягузтва, нещирості, дріб'язковості… Кожний з нас, на жаль, може поставити на край стола чарки, накриті шматком хліба. Кожен. А я, після часів, коли був головним лікарем, ректором, особливо рясно виставляв би такі чарки… Але я цього не робив. Чому? Бо боявся стати алкоголіком. Та й вороння безліч. А тому разом з Богданом Мельничуком

ПРО ВОРОНА

Довго ворон чорним був, як всі,
Але це йому таки набридло,
Інші він почав співать пісні,
Вороння для нього стало бидлом.

А повадки зграї добре знав, —
І давай своїх здавати оптом,
Щоб зрозуміли у верхах:
Побіліти хоче чорний ворон.

Ось біля корита вже дзьобань,
Ще й печатку має задля цяцьки,
Вже над горобцями отаман
І білилом геть себе запацькав.

А мораль у вірші цім яка?
Хай би тішився, немов би клоун;
Перевертні нам не новина
У ряду ганьби — і білий ворон.

…Може, й справді він не варт рядка —
Ще один невситець загребущий,
Та готує кару вороння,
Щоби приклад цей не був живущий.

За життя видатний хірург України та завідувач кафедрою хірургії нашого вузу, професор Комаровський Ю. Т. говорив: «Чому він говорить про мене добре, адже я йому робив лише гарне і нічого поганого?» А сьогодні я натрапив на такий афоризм: «Бережися кожного, кому ти зробив добро» (із книги Форестер Амалії «Книга, яка допоможе в тяжку хвилину», 2014). Мабуть, це тому, що «Несправжні д р у з і, як тіні, пряму-

ють за нами по п’ятах, поки ми ходимо на сонці, і відразу ж покидають нас, як тільки ми вступаємо в тінь» (П. Бові). А тому все наведене змушує нас прислухатися до Марціала:

Если ты хочешь прожить безмятежно, безбурно,
Горестей жизни не зная до старости поздней —
Д р у г а себе не ищи, и ничьим не зови себя другом:
Меньше ты радостей вкусишь, меньше и горя.

Ба, як багато різноманітних настанов. Як їх усі пізнати? Неможливо. Але, читачу намагайся. Та пам’ятай настанову Івана Франка:

Тихо, трудячись, поволі ступаймо до цілі, о браття,
Лиш, що набуде наш труд, своїм ти можеш назвати!

Так робить Богдан Мельничук, який творить, творить… Та видає одну за одною книги, об’ємні за розміром та глибинні за змістом. Ось щойно побачила світ його книга «Перейти на другий берег»:

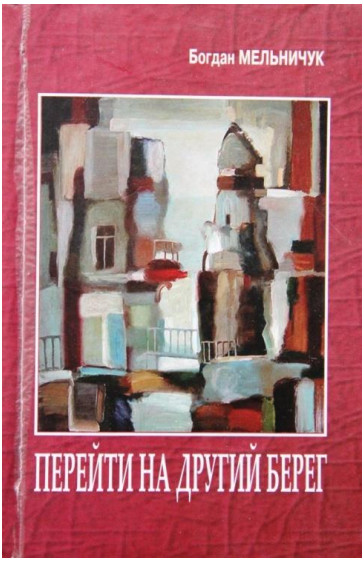

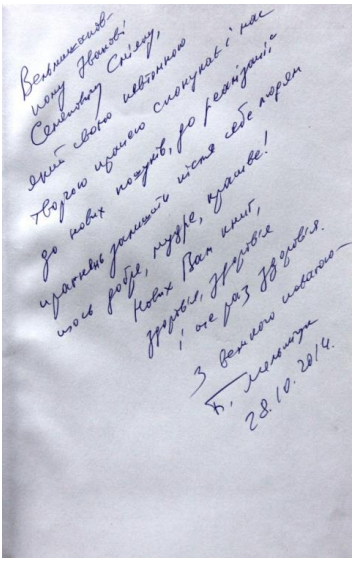

Богдан Іванович написав на цій книзі надзвичайно чутливу та зворушливу посвяту мені:«Вельмишановному Іванові Семеновичу Сміяну, який своєю невтомною творчою працею спонукає і нас до нових пошуків, до реалізації прагнень залишити після себе людям щось добре, мудре, красиве! Нових Вам книг, здоров’я, здоров’я і ще раз здоров’я. З великою повагою. Підпис. 28.10.2014».

Сьогодні, як ніколи, відсутні матеріальні та моральні чинники, особливо для творчих людей. Їх просто не помічають. І роблять вигляд, що їх не існує, і не мають жодних думок щодо різноманітних творів, адже нічого не читають. Про цих ко(е)рівників можна сказати словами Богдана Івановича:

Хоча байки вже не на часі,
Бо можна напряму сказати,
Та цю побачу біомасу —
Тюленя хочеться згадати.

На вид він ніби вайлуватий,
Насправді ж хитро так міркує:
Щоб говорити — не сказати,
Вловити звідки вітер дує.

Якщо із суші небезпека,
То у воді сховатись встигне;
А в морі вгледівши пащеку,
Мерщій на берег тіло двигне.

Так цей «герой» в житті хитрує,
Лише про себе ревно дбає
І робить видимість: керує…
Насправді ж — пельку напихає.

Коли вийшла з друку моя перша монографія (1962), я отримав гонорар у сумі, що дорівнювала моїй річній зарплаті (тоді я був головним лікарем). Сьогодні, коли закінчую цю 32 книгу спогадів і роздумів, я лише можу підраховувати власні витрати. Щодо мене, то це можна сприймати як варіант норми, адже моїх доходів пенсіонера достатньо для цього. Але стосовно Богдана Мельничука і подібних до нього цього сказати не можна. Вони живуть на мізерну зарплатню. І видати власну книгу — це рівноцінно прояву істинного героїзму, який здійснюється завдяки тому, що

БОЖОЇ ДОБРОТИ НЕ В СИЛІ ВИСКАЗАТИ НІ ЗОБРАЗИТИ

А коли хто із смертельних людей на цьому світі схоче представити собі Божу доброту або про неї розказати іншим, то очевидно, без порівняння ще тяжче, сто разів тяжче йому найти таких слів і порівнянь, які змалювали б цю безконечну Божу доброту. І все те, що скаже і що подумає про Бога, — все те ще більш неподібне до Нього, ніж, наприклад якийсь образ сонця — до справжнього Сонця.

Порівняннє:

а) Нехай-но який маляр зобразить нам сонце таким, яким воно є! Не потрапить цього! Бо все, що вималює, не буде подібне до сонця. У цій картині не буде ні світла, ні тепла. А справжнє сонце, то саме світло, саме тепло!

То і я, хоч би і як оповідав Вам про Божу доброту, то все, що розкажу, таким далеким буде від того, чим є поправді Бог, що навіть подібні-

шим до сонця буде це чорне колісце, яке на папері чи полотні зображує сонце, ніж моє предсталеннє Бога!

б) Бог є таким безконечно добрим і гарним, що вся краса і все цілого туземного світу та неба є лише далеким відблиском Його тої природи. Все те сто разів нужденніше супроти Бога, ніж яке-будь найслабше й найменше світло супроти самого сонця! Погляньте лише на Божий світ у темну ніч, коли на небі нема місяця. Коли ледве що якусь яснішу хмарку можна доглянути на небозводі… Звідки взялося це маленьке світло в хмарі. Від сонця! Але цього світла так маленько! Ледве-ледве замітне воно!

А тепер порівняйте те світло темної ночі з ясним світлом сонячного дня, коли сонце стоїть над нами в саме полуднє. А ще, як би так можна дістатися на саме сонце, в саму середину того велетенського світила, тоді, напевно, все світло на землі являлося б просто нічим у порівнянні з тим світлом, яким воно є там, а самому своєму джерелі, на сонці. Те саме подумайте тепер про доброту Господа Бога. Якби там хто міг зібрати з цілого всесвіту те, що добре і гарне, та порівняв його з тим, чим є Бог сам у Собі, то переконався б, що в усьому дочасному сотворінні, разом зібраному, менше ще відблиску Божої краси, ніж відблиску сонця в тій хмарині, що її ледве замічаєте на небі в темну ніч. Усе, що тільки існує на світі, все те вийшло з Божих рук; усе те покликав Господь Бог одним тільки всемогутнім словом.

А стільки добра має все те в собі, скільки його одержало від Бога. Але, хоч Бог дав це все наче з Себе самого, то, одначе, ні на волос не зменшилось те, що Він має. Бог міг би щохвилини творити нові сонця, нові зорі і нові землі, так що і кожному чоловікови міг би виділити для його ужитку таку землю, як та, на якій живемо, і таке сонце, яке нам світить. А таки ще не видав нічого з того, що сам має.

І так заєдно: хоч би як багато помножувати думкою всього того, що гарне та добре, то ніколи не осягнулося б чогось такого великого й світлого, що могло б зрівнятися з Богом. Завжди позістане Бог без кінця й міри кращим і ліпшим, ніж усе те, що Ним сотворене. Таким уже з роду те людське серце що тягне до всього, що гарне й добре, хоч не раз цього добра і дуже маленько; хоч часом те добро й неправдиве — позірне лише…

А коли так, то чому не мало б серце рватися до того Бога, що є джерелом усього добра, а сам безконечно добрий і гарний? І як же, знаючи Його як такого, можна б Його не любити?!

Так, браття! Людина, що здає собі справу, як дуже Бог полюбив її і скільки вчинив для неї, а до того людина, яка хоч трохи зрозуміла, яким добрим є Бог сам у Собі, не може не любити Його!

А коли вже Бог полюбить, тоді милим їй являється все що до Бога належить, що до Бога веде і що Богови миле.

Тоді дорогим і милим їй і Боже слово, через яке ліпше пізнає Бога, і Божий Закон, у якому виражена Божа воля, молитва, якою з Богом розмовляє…

Мила їй і кожна людина, бо в ній пізнає Божу дитину. Так-то любов Божа просвічує ціле життє людини.

А головне просвічує вона взаємовідносини людей до людей. Веде людей до взаємної любови, до якої вже з природи мають вони наклін (із книги Митрополита Андрея Шептицького «Пастирські послання». Т. І. 2007).

Яке заспокійливе послання! І воно далеко не єдине. Жаль, що в нашій країні так мало читають і так багато г о в о р я т ь, переважно про н і щ о . А тому тим, хто не справою, а словом «долає» все на своїм шляху, процитую Івана Франка:

Гей, «пани» й «господинове»,
Дай вам Бог спання здорове,
Най вам сняться дулі,
І вибори, і мандати,
А Хрунь буде вам співати:
Люлі-люлі-люлі.

Всі зійшлись та й посварились,
Як ті молоді, що бились
Вже при шлюбнім стулі:
Хоч мав бути завідатель —
«Голова» чи «предсідатель»?
Люлі-люлі-люлі.

Як «пани» з «господинами»
Сперлись, мов цапи рогами,
Та й про Русь забули.
Най вам за то Бог дасть неба, —
Бо нам, Хруням, того й треба:
Люлі-люлі-люлі.

Спіть же, браття, спіть і далі!
Нам з тим як котам при салі, —
Наші серця чулі
На смак пива й оковити.
Будуть вас благословити —
Люлі-люлі-люлі.

Ви б не ліпше догодили,
Абстиненцію зробили:
Хай там Хруні, Срулі
Кого хочуть вибирають, —
А ви спіть, мов діти в раю.
Люлі-люлі-люлі.

Якщо особливо не мудрувати, то можна сказати, що завдяки таким самовідданим творчим людям, як Богдан Мельничук, добро долає броню зла та рухається вперед. Чому? Тому що «Є у наймудріших щедрий запас висловів, багато для життя корисних порад зможе в них кожен знайти» (Феокрит). Тому що такі люди не ховаються за

ЧУЖІ ГРІХИ

Що світ лукавий — то не відкриття.
Що гріх підступний — вічна аксіома,
Що ми сліпі до власного життя, —
Зате в сусідськім бачим кожну кому.
Що нашу честь з'їдає власне «Я»,
(Бо гріх — то завжди притаманне іншим).
Що праведна душа — лише твоя,
Бо навіть в друга, безперечно, гірша.
Що винен хтось,
Коли не певний крок
Ми робимо в оцім суєтнім світі.
І як Дантес — натиснем на курок
В ту зірку,
Що від нас яскравіш світить.
І скиглимо:
Хтось перетяв нам родові коріння,
А у святинях владарює блуд —
Перетворивши душі у каміння.
З чиєї ж бо то вражої руки?!
Із власної, — признатись правді мушу…
То ж не ховаймось за чужі гріхи,
Передусім зцілімо
Власну
Душу.

Святослав Праск

Тому що такі люди здатні творити такі глибинні речі, як

ОДА НЕВІДОМОМУ ЧИНОВНИКУ

Ця знакова подія трапилася зі мною восени 2007-го року. На Покрову, а може, і трохи пізніше. В Українському домі я проводив урядовий захід, на якому мав з'явиться тодішній президент України Віктор Ющенко. Рівно о 16:00 у центральному холі, де для урочистого дійства змонтували сцену, зібралися всі учасники події: міністри, депутати, відповідальні секретарі, запрошені гості та інші причетні до державних заходів важливі особи. Серед них із натхненним, усміхненим, але водночас хижим обличчям тріумфатора крутився і брат президента Петро Ющенко, жваво описуючи співрозмовникам свою «ідею сторіччя»: перетворити Український дім у «Галерею видатних українців», завісивши стіни колишнього

музею Леніна портретами тих, хто здобував світову славу й у чиєму імені був бодай натяк на українське походження. «От взяти, приміром, Сільвестра Сталлоне, — активно артикулюючи, пояснював п. Петро свою думку тодішньому міністру культури, — він же наш: його предки з Одеси. «Так вони ж евреї… — зауважив міністр. «А яка різниця, мають українське походження, то вже українці… Ви розумієте, в чому тут штука… Всіх! Ви розумієте? Всіх, хто має хоч мізерне відношення до України, треба тягти в наше коло… Бо ті ж самі євреї, що вони роблять? Вони всіх видатних людей тягнуть до себе, підвищуючи у такий спосіб свою культурологічну вагу. Словом, нам треба створити прецедент!» «А Віктор Андрійович коли буде?» — поцікавився міністр у співрозмовника. «Та вже їде, їде…» — похапцем відбрехався брат і, користуючись своїм несподіваним високим статусом, побіг далі залучати адептів до «геніальної» україноцентричної моделі всесвіту.

Президента чекали ще години півтори. Двічі давали хибні команди: «Їде! Їде!» Народ знову скупчувався перед сценою, удавано жваво імітуючи натхненне передчуття появи «гаранта», але через декілька оманливих хвилин чекання зневірено розбрідався по великому холу. «Задовбало це жлобство!» Я повернув голову. За моїм правим плечем стояв зі смаком одягнений і модно зачесаний молодик, який, як виявилося, був заступником керівника протокольної служби президента. «Ну не можна ж так народ обманювати! Негарно це. По-жлобськи!» Мені дивно було чути ті слова від людини, завданням якої є, крім усього іншого, берегти честь і гідність першої особи в країні. Але слова і жести мого співрозмовника свідчили про те, що йому, чиновнику, «накипіло»: «Ще два років тому я справді вірив, що можна все змінити… в цій країні. Причому, зауважте, щиро вірив! Тому залишив роботу в банку і подався на державну службу! Але те, що тут відбувається, інакше як жлобством не назовеш. Селюки, що дорвалися до влади, — це страшно! Жлобство — це наша ментальна карма. Через нього все гине! Тепер я розумію, чому Україна ходить по колу, раз у раз наступаючи на ті самі граблі… Бо державою керують жлоби з абсолютно сільською аграрною філософією, естетикою, мисленням… Причому так на всіх рівнях… Повірте, ця країна приречена. І вона загине не через зовнішню агресію, не через геополітичні чвари між Сходом і Заходом. Вона загине зсередини через своє жлобство, бо не спроможні її кермачі, байдуже, що помаранчеві, що біло-сині, вийти за межі свого хуторянського жлобства… До речі, так вже не раз в історії України траплялося — коли б, здавалося, є всі передумови для ривка уперед, але

щось постійно заважає… Так і за гетьманів було, і за УНР. А я все думав: ну в чому річ? А тепер воно, бачите, і в нашому житті трапилося. Жлобство! Оце одвічне українське жлобство — все губить! І з цим нічого не поробиш! Але ж треба щось робити… О, вибачте, з охорони телефонують… Здається таки приїхав…»

А через півтори години, коли урочистий захід закінчувався виступом хору імені Верьовки, що у колишньому музеї Леніна співав для перевдягнутих у вишиванки комуністів «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю», я, поклавши до кишені скромний гонорар, проходив холом до виходу, — і раптом зрозумів, що то за моїм плечем у подобі чиновника протокольної служби президента, можливо, стояв сам Божий Ангел і підказав мені геніальну ідею! Їй-бо!

Я зупинився, наче вражений громом, і роззирався навкруги. Все… Тобто АБСОЛЮТНО ВСЕ, і я сам, жалюгідний продажний артист, який ще двадцять хвилин тому «прославляв владу з високої трибуни» і весь цей кворум «державотворців», та й що там казати, вся ця країна є суцільним продовженням ЖЛОБСТВА, яке ЄДИНЕ і було тою сталою формою українського буття, з якого вийшли і ці жлобські шароварні костюми хору імені Верьовки, і ці масні пики народних депутатів та їхніх жлобських дружин із буклями штучних зачісок у нібито трендових сукнях від модних дизайнерів, і ці недолугі ніби сучасні митці, які обпившись дешевим одеським вином (яке звичайно подають на державних заходах), гомоніли про «геніальність» Петі Ющенка, який придумав таку «геніальну штуку», як «Галерея видатних українців», і ці нещасні, в замусолених фартухах офіціанти, які розносили вино, і ці, у дорогих костюмах, бізнесмени, які ліпилися до «властьімущих», аби захистити свій бізнес від перевірок із прокуратури та податкової інспекції, та й сам Український дім, що гостинно сповивав так звану «еліту нації» своїм «совковим дебілізмом», в той час, як навколо лежала занедбана, напівзруйнована країна, що потопала у горах сміття та дешевої російської попси і китайському «ширпотребє», — чи не все це було соціальним жлобством.

І в саме ту мить я зрозумів: «ЖЛОБСТВО — ТО НАШЕ ВСЕ!»… (із книги «Жлобологія». Автор та куратор проекту Антін Мухарський).

Жлобство… Будемо сподіватися, що «жлобство» колись зведеться нанівець. Адже

Еще за деньги люди держатся,
как за кресты держались люди

во времена глухого Кержеца,
но вечно этого не будет.

Николай Асеев (1956)

Так, вічно цього не буде. Чому? Тому що «До кожного прийде Щастя. І не обов'язково в ніч з вівторка на середу. Не обов'язково в лютому або в червні. Не обов'язково в гарну погоду. Але обов'язково раптом…» (Форестер Амалія). Щастя — це, насамперед, жити:

ПРОСТО ЖИТИ

Удача — ніби той міраж —
Всміхнулась… Сховалась тихо…
Уже пустий мій патронташ,
Щоб відстрілятися від лиха.

А лихо тихо підповза,
Воно зоветься просто «старість».
І несподівана сльоза
Бринить в душі, як на гітарі.

Але ще хочеться чогось —
Без зла, без каяття, без болю…
Піти між золотих колось,
Піти, де сонце тішить долю.

В гурті надуманих химер
Я був немов несамовитий…
А усвідомив лиш тепер:
Яке це щастя — просто жити.

Вадим Крищенко

Просто жити… І в тому числі…

«…Сам Христос невидимо пред тобой стоит и батюшкиной рукой тебя благословляет. Встанешь с коленочек и словно летишь, а не идешь, радость прощения и очищения в сердце, как колоколами на Пасху, звенит! Дивно, как хорошо! Так бы и умерла от счастья!

— Господи! Ниночка, да разве от счастья умирают? По-моему, когда человек счастлив, ему, наоборот, — жить хочется!

— Это, Алексей, правильно — хочется жить, — вмешался в разговор Семен, — только вот апостол Павел пишет: «…для меня жизнь — Христос, и смерть — приобретение». То есть, когда сердце человека радости вкусит, оно еще к больше радости тянется, а уж большей радости, чем соединиться со Христом и вместе с Ним быть, для христианина нету. Страшно умирать грешнику нераскаянному, душа чувствует тот ужас, который ее ожидает, и трепещет. Потому и цепляется за жизнь земную — хоть чуть-чуть еще, хоть минуточку! А кто ко встрече с Богом всю жизнь готовился, исповедью очищался, Причастием душу укреплял, тому умереть — что в дверь выйти, трепетно, конечно, волнительно, но надежда на любовь Божью ужас и панику прогоняет. Раз Христос сказал: «верую-

щий в Меня имеет жизнь вечную», — то так тому и быть, стало быть, и бояться смерти не нужно! Нужно только веровать во Христа Господа и изо всех сил стараться быть таким, каким Он хочет тебя видеть, — любвеобильным!..» (із книги Протоирея Александра Торик «Флавиан». 2010).

У такому разі буде оптимістично сприйнята і

СТАРИННАЯ ПЕСНЯ У КАМИНА

Воет вьюга-завируха,
Бьются хлопья о стекло.
А в моей коморке сухо,
И уютно, и тепло.

Как приятно у камина
В тишине мечтать, когда,
Бормоча напев старинный,
В котелке кипит вода.

Кот лениво лапы греет
И мурлычет в полусне.
А в камине пламя реет…
Как-то странно стало мне.

И встает из дали дальней
Позабытый век былой,
С пестротою карнавальной
И отцветшей красотой.

Дамы, ласковы и чинны,
Томно знак мне подают.
В буйной пляске арлекины
Скачут, прыгают, поют.

В бликах лунного сиянья,
Беломраморно-чисты,
Дремлют в парках изваянья
И колышутся цветы.

Выплыл замок из тумана
В блеске факельных огней,
И под грохот барабана
Гонят всадники коней.

Вот уже труба пропела,
Мчатся рыцари вперед…
Ах, вода перекипела
И мяучит мокрый кот!

Генрих Гейне

Так, Миколо Михайловичу, вода в нашому котелку перекипіла, і ласкаво погавкує на моєму подвір'ї Ярик (мій вівчар). Але ми з тобою ще о-го-го… Про це свідчить і твій лист до мене:

Суми - березень 2014 р.

Шановні і милі наші Наше, Ліда і Вся родино!

Ой Наше - ей друже, друже - а радий за тебе дуже і дуже!
Міжнародна премія ім. Г. Сковороди із Слобожанщини Івану Сміяну та
із Слобожанщини безцінне внесення духовної сатирі в поетичних
образах, висловах та оцінках філософської суті
буття і життя.

У мене завжди після прочитання нової твоєї книжки
загорілося, про що я неодноразово писав) почуття глибини
і мудрості думок, їх філософське мислення на сьогодення
з вказівками шляхного громадянського і суспільного значення.

Дорешти тут будуть слова Г. Сковороди:
„Рождено, що життя живе тоді, коли душа наша, любляче
істину, любить висліджувати стежинки її, і, зусиливши око
її, торжествує і радіє з цього незаходимого світла"

Звісно, багато що буклет сподобався, спасибі. До 70-річчя
Визволення України (28.10.14) готуємо новий, власне - наш
Прощаємо слогодиця в Донбасі і країні не буду і згадувати -
гоняє на душі і сердечні враження (про що не хочеться
і думати) що Україна це не відчувався!?

Вкотре, в теперішній розмові ти дуже тепло і сердечно
відзначив любіть працелюбність, як одну з небагатьох
в Україні - спасибі, мені дуже приємно і я горджу за неї.

До 80-річчя з дня народження наша сімя підготувала
вітання, яке надсилаю. Вірші, як бачиш, всі взяті з
твоїх творів (Сподобав ся „плагіат"), коли б не вони - вітання
було б сухим і пісним.

На теперішній сторінці - новіляр в оточенні онуків.
3-е березня - їздили до Харкова на християни першої
причастки - назвали Анною, дочка старшого онука.

А до завершення трудові діяльності люті - ми підгоду-
вали таке прийняття: фото першого хворого - Сіся - 1956 р.
і нашемі 2014 р.

Свою любов до дітей зберігає, працює консультантом
педіатром в приватній клініці.

Так повсякдні мої. Завершити лист хочу словами Сковороди:
„Правильно використав час той, хто пізнав, чого треба уникати і
чого домагатися"

Ми Вас обнімаємо. Шануємо. Раді спілкуванню Ваші Пузанчі

м. Суми — вересень — 2014!

Шановні і любі наші, Іване, Ліда і вся родина!

Ой, Іване — мій друже, друже — я радий за тебе і дуже! Міжнародна премія ім. Г. Сковороди із Слобожанщини Івану Сміяну теж із Слобожанщини — безумовне визнання духовної єдності в поглядах земляків, висновках та оцінках філософської суті буття і життя.

У мене завжди після прочитання нової твоєї книжки закріплялось (про що я неодноразово писав) почуття глибини і духовності думок, їх філософське перенесення на сьогодення, з висновками широкого громадянського і суспільного значення.

Доречними тут будуть слова Г. Сковороди: «Видно, що життя живе тоді, коли думка наша, люблячи істину, любить висліджувати стежинки її, і, зустрівши око її, торжествує і радіє з цього незаходимого світла».

Іване, бачу, що буклет сподобався, спасибі. До 70-річчя визволення України (28. 10. 14) готуємо новий, вдасться — надішлю.

Про сьогодення в Донбасі і країні не буду й згадувати — боляче на душі і складається враження (про це не хочеться й думати), що Україна ще не відбулася!?

Ваня, в телефонній розмові ти дуже тепло і сердечно відзначив Мотіну працелюбність, як одну з небагатьох в Україні — спасибі. Мені дуже приємно і я гордий за неї.

До 80-річчя з дня народження наша сім’я підготувала вітання, яке надсилаю. Вірші, як бачиш, всі взяті з твоїх творів (вибачай за «плагіат»), коли б не вони — вітання були б сухим і пісним.

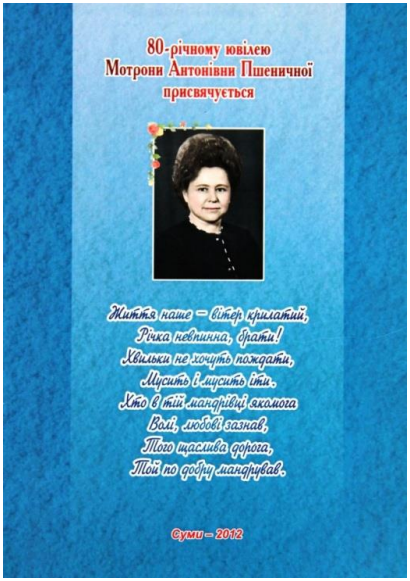

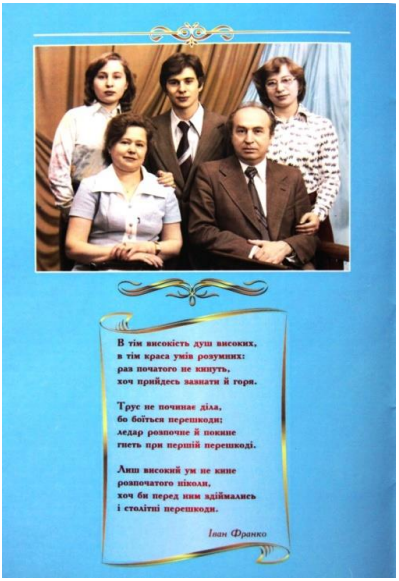

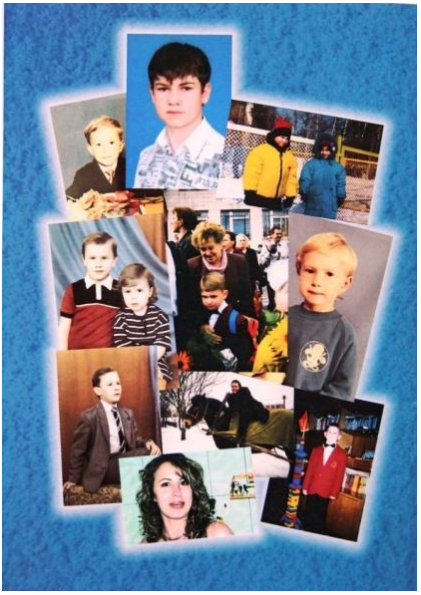

На четвертій сторінці — ювіляр в оточенні онуків.
3-го вересня їздили до Харкова на хрестини першої правнучки — назвали Анною, дочка старшого онука.

А до завершення трудової діяльності Моті ми підготували таке привітання і фото першого хворого — Свіса — 1956 рік і пацієнт 2014 р.

Свою любов до дітей зберігає, працює консультантом-нефрологом в приватній клініці.

Так проходять роки. Завершити лист хочу словами Г. Сковороди: «Правильно використав час той, хто впізнав, чого треба уникати і чого домагатися».

Ми Вас обнімаємо. Цілуємо. Раді спілкуванні. Ваші Пшеничні.

Ось таке щирий та доброзичливий лист, наповнений філософськими міркуваннями, я отримав від свого друга Миколи Пшеничного і його дружини Моті. У час сумний, трагічний для України і для кожного українця! У час, який передбачав молодий Василь Симоненко:

Можливо, знову загримлять гармати,
І танк зімне пшеницю на лану,
І буде плакать і журитись мати,
Коли сини ітимуть на війну.

І хтось востаннє поцілує милу,
І хтось сльозу непрохану змахне,

А може, дехто втратить віру й силу,
Своє життя рятуючи одне.

Але не я… Я квиснути не стану,
Хоч як не буде боляче мені, -
За нашу землю, дорогу й кохану,
Я рад прийнять на себе всі вогні.

За тих дітей, що бігають до школи,
За матерів, змарнілих у труді,
За рідні наші верби довгополі,
За наші дні прекрасні й молоді.

І тут ні сліз, ні відчаю не треба,
І тут не треба страху і ниття —
Живе лиш той, хто не живе для себе,
Хто для других виборює життя.

Путін і його зграя не читали Василя Симоненка, Путін і його зграя не знають, що «Злочинне бажання — верх нещастя. Менш сумно не отримати того, що бажаєш, аніж досягти того, що злочинно бажане» (Форестер Амалія).

Наслідувати злочинне минуле, особливо ще незабутих часів, — великий г р і х! Подивіться на гріх вчорашнього вождя, якого намагається копіювати Володимир Н Е В Е Л И К И Й, очима Расула Гамзатова:

Как для меня загадочный твой облик,
Сын мастера по имени Сосо,
В пятнадцать лет стихи писавший отрок,
Чье оспою искалечено лицо.

Еще в начале нынешнего века,
Легко забывший про былую страсть,
В себе отрекся ты от человека,
Познав неограниченную власть.

Как объявился на стезе греховной
Ты, путь начавший со священных книг,
Горийской семинарии духовной
Тщеславьем одержимый ученик?

Как ты, кавказец, мог нарушить клятву,
Которую в печали произнес?
Кровавую к чему затеял жатву?
Кому ты в жертву скошенных принес?

Определявший время по курантам,
Хоть ты имел левофланговый рост,
Но в изваяньях делался гигантом,
Рукой при жизни доставал до звезд?

Ты пить отвык из горлышка кувшина
Прозрачного журчания родник.
И над могилой собственного сына
Слезы не пролил, каменный старик.

Открой мне, как на исповеди, главный,
Поныне не разгаданный секрет:
На чем держалась, ставшая державой,
В тебя людская вера тридцать лет?

К посмертным приготовленный парадам,
Соперник славы снятого с креста,
Меня измерив леденящим взглядом,
Неторопливо разомкнув уста:

— Слепая вера создает кумира,
И вот тебе, как на духу, ответ:
Легенда немудреная кормила
Воображенье ваше тридцать лет.

Вы завещанье Ленина забыли,
Лишь траурные флаги сняли с крыш.
И сделался Иосиф Джугашвили
Тем Сталиным, пред коим ты стоишь.

Я понимал, что видеть вы хотели,
Поверив не поступкам, а словам,
Не то, каким я был на самом деле,
А то, каким я представлялся вам.

Но ваша вера оказать услугу
Могла бы меньше мне в десятки раз,
Когда бы недоверие друг к другу
Я лично не посеял среди вас.

И в мысли к вам и в строки ваших писем
Заглядывал всесущий мой контроль.
Опасен тот, кто в мыслях независим
И сам себе в суждениях — король.

Мог обласкать поэта я, к примеру,
Хоть жалок был его в искусстве вес.
И совершал желанную карьеру
Меня превозносивший до небес.

Я издавал жестокие законы,
Но разве, согнутый в бараний рог,
Встречавший и восходы и заходы
Мне высказал в жестокости упрек?

Пусть кто-то восхищался красотою
И милостью высоких чувств людских,
Но вытравил, как будто кислотою,
Я это из опричников своих.

И всяк из них в работе был прилежен,
И верил мне, что состраданье — дым.
И то, в чем был воистину я грешен,
Приписывал противникам моим.

И потому стоял я у кормила,
И лишь на мне сходился клином свет,
Легенда немудреная кормила
Воображенье ваше тридцать лет,

Благодарю, что видеть вы умели,
Согласно предоставленным правам,
Не то, каким я был на самом деле,
А то, каким я представлялся вам.

П р и р о д а над усе. Вона свідчить про те, що лише їй під силу розганяти чорні хмари… І тоді з'являться сонячні промінчики, як і цей лист Миколи Пшеничного. Він свідчить, що життя — це рух, рух вперед… Він свідчить, що ми один одного надихаємо на кращі життєві поступки. Він свідчить, що допомагаємо один одному в цьому складному життєвому вирію. Він переконує, що праця є невід'ємною часткою нашого буття, адже «Немає більшого страждання, аніж як нічого не робити» (Форестер Амалія). Він свідчить про нашу єдність з н а ш о ю землею. Чому? Тому що

НЕЗМІРНА СИЛА ЗЕМЛІ

Земле! Ти народжуєш нас неначе для того, щоб ми звіряли тобі своє горде серце. Ми нікуди не можемо подітися від тебе, як від власної долі, і куди б не заносили нас урагани часу, але як тільки вони вщухнуть і почи-

нають ледь виднітися твої обрії, то ми знову і знову прагнемо до тих місць, де вперше побачили тебе з колискової вишини, наче перекинуту горілиць, потім з отих віконць маленьких, у чотири шибки, — прагнемо на ті споришеві подвір'я, де ми вперше ступили на тебе босоніж, звідали твоє тепло й зачули в жилах своїх твою незмірну силу. Тож лишень тобі дано повертати лебедині зграї з далеких світів, — хто не чув, як стривожено вони гичуть, шукаючи тебе в чорних туманах, хто не бачив, як їхні безстрашні ватажки розбиваються вночі об незнані скелі, аби інші жили й могли долетіти до тебе, той ніколи до кінця не збагне, що в людях живуть ті самі закони землі обітованої. Для одних вони стають непереборними за тридцять п'ять мільйонів кілометрів від рідної землі, а для інших, що обертаються на менших орбітах, достатньо і тридцяти п'яти… (В. Земляк).

Завтра М И К О Л А Я (19.12.2014), а тому, Миколо, — заспіваймо:

ЯКА РАДІСТЬ

Яка радість, який рай —
Несе нам даруночки,
Втіху і пакуночки.
Тому кожух, тому шапку,
Тому булку, тому бабку,
Тому свитку тепленьку
І сорочку новеньку.
І хоч би кого минув,
Та за нього не забув,
Бо другого остеріг,
Щоби ближньому поміг.

Людина і земля, людина і пісня… Яка єдність?!

«Тело же не из одного члена, но из многих. Если нога скажет: я не принадлежу к телу, потому что я не рука, то неужели она потому не принадлежит телу? И если ухо скажет: я не принадлежу к телу, потому что я не глаз, то неужели оно потому не принадлежит телу? Если все тело глаз, то где слух? Если все тело слух, то где обоняние?..

А если бы все было один член, то где было бы тело?» (Первое послание к коринфянам св. апостола Павла, гл. 12).

Єдність… Єдність тіла, сім'ї, суспільства, природи… Їй, єдності слугують і

ЗАВДАННЯ АПОСТОЛІВ

13. Ви — сіль землі. Коли сіль землі ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана, та потоптана людьми.

14. Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори.

15. І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світильник, — і світить воно всім у домі.

16. Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі… (Із Євангелія від св. Матвія 4, 5).

…И эта книга (Євангеліє — І. С.) стоит за всем, что с нами было, что с нами случалось, в том числе и в двадцатом веке. В том числе она стоит и за нашей революцией. Это не оговорка: даже за нашей революцией. Потому что если понимать под революцией не массовое кровопускание, не насилие, террор, обман и бесовство, как очень часто бывало на деле, но если понимать под революцией страстную жажду справедливости, духовных и социальных перемен, невозможность жить по старым, ветхим законам, в кругу лицемеров, ханжей, напыщенных фарисеев, буквоедов и догматиков, общественно почитаемых воров и мошенников, поощряемых государством растлителей молодежи, иерархов, служащих мамоне, а не Богу, если понимать под революцией гневное неприятие всего этого, неприятие храмов, превращенных в сувенирные магазинчики, дискотеки или отхожие места, неприятие племенной и религиозной исключительности и гордыни, неприятия показного благочестия, неприятие плотского, животного прагматизма и материализма, если понимать под революцией жажду духовного очищения и преобразования, жажду обращения к источникам любви, чаяния любви, чаяния личного и всеобщего бессмертия, а не рекламно внушаемого бессмертия для избранных и посвященных, если понимать под революцией стремление сделать явным все тайное, темное и несправедливое, желание спасти человечество ценою погибели своей души, намерение судить мир строгим, неподкупным судом истины и милосердия, то мы можем смело назвать Евангелие книгой революционной. Единственной в своем роде революционной книгой за все времена существования человечества. Да и какая еще книга, какое стоящее за нею чаяние могли бы так решительно переменить мир, как переменили его евангельские книги за прошедшие две тысячи лет?..

…И когда мы узнаем, что Рылеев в последние дни и часы жизни постоянно читал Новый завет или что Достоевский, сосланный в Сибирь, получил в подарок от жены декабриста маленькое Евангелие, или когда читаем, какое вдохновляющее воздействие производила эта книга на зре-

лого Пушкина или на Тютчева, — то опять же все это было возможно потому, что Русь задолго до них начала читать с Евангелия… (Юрий Лошиц. «Тысячелетию русской книжности посвящается». — М., 1990).

Я так глибоко заліз в історичні нетрі з метою подумати всім нам наскільки наша революція була революцією г і д н о с т і, коли вже в грудні (18. 12. 14. «Літературна Україна». Станіслав Бондаренко) виникло таке питання:

ПОВНИЙ «МІНСТЕЦЬ»,
АБО ЧИ ВБИВАЄ КАБМІН НАШУ КУЛЬТУРУ, ЧИ ТІЛЬКИ ВАЖКО РАНИТЬ?

Не хотілось би про сумне, але… Після виступу в парламенті прем'єра Арсенія Яценюка з його представленими планами й мальованими перспективами, головна з яких зветься «мрія про «виживання», я звернувся до знаних колег з проханням висловити їхні враження й висновки. Троє перших — Павло Мовчан, Юрій Щербак, Михайло Слабошпицький — зреагували однозначно: це вбивство культури. Ще дев'ятеро з десяти мали ту саму думку: це зухвалий замах на вбивство, причому масове. І першими плановано поляжуть, схоже, національні творчі спілки, які кинуть до смітникових урн, позбавивши й мізерного фінансування.

Над Книжкою вчергове сокиру повісили, ноги зв'язують, останні пільги відібрати хочуть.

На Сході хоч чужі вбивають-ранять, а тут же — свої, народом поставлені. Навіть у часи «проффесора» й поціновувача поетеси «Ахматової» подібного не траплялося. Скажімо, на кіно в 2012 році виділяли 176 млн грн., а теперечки, по суті, вдвічі менше. Чи варто додавати, що тоді гривня була у двічі стійкішою, тож теперішня сума реально в четверо менша. Словом, як вижити, якщо по вас постійно стріляють свої ж?

Що додалося у самій владі: відкати, хабарі, корупційні схеми? Це ж старе! Але досі квітуче. А що нового? А міністерства нові! Одне з них вже назвали не тільки по-класичному «Міністерством правди» — бо наш народ мудріший навіть зо Орвелів-класиків і хутко придумав ще яснішу назву — «МінСтець» — майже увічнивши його очільника пана Стеця.

До речі, одне з перших передбачень, що теперішній «Головний Кум» може стати Президентом України, ще задовго до Майдану, з'явилося саме в «Літературній Україні» (№ 44, 14 листопада 2013 р.). в розлогій аналітичній статті відомий соратник В. Чорновола Михайло Косів проаналізував, що Порошенко здатен стати Президентом. Тоді мало хто вірив у таку

можливість (включно з самим Петром Олексійовичем), але сталося! Шановний Петре Олексійовичу, ви ж тепер не підводьте вже ні звитяжця-дисидента Косіва (якого ми щиро вітаємо з 80-літтям), ні газету, ні мільйони людей: наприклад, обіцяли позбутися бізнесу, то що ж заважає?

Мабуть, наслухався Арсеній Петрович головного шокового терапевта Польщі Бальцеровича та Адама Міхніка з «Газети виборчої», які правду-матку полякам різали, а ті вірили в реформи після затягування пасків. І діждали ж обіцяного! Не «виживання»! А тут би хоч сказали, звідки чекати й коли починати очікування!

До речі, Бальцерович і в найтяжчі для Польщі часи культуру не вбивав, як пізніше і президент Квасневський: він книжки читав, навіть (як мені зізнався при свідкові В. Брюховецькому) українських письменників. Я вже не кажу про очільників Франції (Міттерану, Помпіду та інших), які спокійно заснути не могли, поки не прочитають нового лауреата Гонкурівської премії (бо якщо запізняться — країна засміє!). Тому й видають у Франції щорічно 17 тисяч назв лише романів, книгарні на кожному кроці, бо там розуміють: книжка — це щось більше, ніж інформація, це знання про світ і про себе! Тому й пропагує та ж сама Франція, Англія, Польща свою культуру, створюючи державні програми й цілі свої культурні інститути. У Норвегії, скажімо, держава закуповує кожну книжку (!) кожного автора для бібліотек. Щоб письменників із читачами пов'язати і, не дай, Боже, свого генія майбутнього не прогавити!

Ми тепер, браття-кабмінівці, всі нібито ближче до народу, з якого переважно й вийшли і завдяки якому «зайшли» в палати кам'янії. Але пригадується парадокс: в часи «перебудови», коли уряд був лише напівнародний, міністри до народу просто рвалися, в редакцію газети, де я тоді працював (знаменита «Коза», «Независимость»), чи не щотижня прибігали, щоб людям себе пояснити, виправдатися. А зараз, мабуть, і читачам видається смішною пропозиція газети, скажімо, інфо-міністру (якщо це насправді не «МінСтець») сісти в скромну службову машину, прибути до редакції у зручний час (це зовсім близько), ознайомитись з умовами нашої роботи, а головне, викласти всю правду-матку щодо користі й перспектив міністерства під наші диктофони, а ми ознайомимо з ними наших читачів — той самий народ, кому Ви покликані служити.

Культура… Владою по культурі! Ось лозунг учорашніх і сьогоднішніх можновладців!

Про це написано й у «Юрка Іллєнка доповідній Апостолові Петру» (2008):

Та, власне, не вірші, то чи стенограма, чи кардіограма стенокардії після вбивства мого геніального твору — українського кіно «Криниці для спраглих»:

Еще ничто не предвещало / удар тяжелого крыла / и отходили от причала / прогулочные катера / я / понял: / палуба дрожала / форштевень резал гдадь дзеркал / еще ничто не предвещало / улыбки / мертвенный оскал / все / было / просто: / как форсунка день оплавлялся по краям / и / приблизительность рисунка / прощала тяжесть / якорям / уже / ничто / не / предвещало / вернуть предметам плоть и вес / пронзительно / заверещала / над мачтой / птица / из / небес / и / крыл смятенье / и / паденье / в / злопамятные зеркала / падение без возвращенья / в крутой / отвесности / угла и / вот / позор / удар наотмашь / крылом под вздох / улыбки блеск / я / я / — / я / видел / как / бегут / на / помощь / матрос в тельняшке / юнга — без / то / палуба загрохотала / иль / в небесах / Илья Пророк / А / а / А / а / А / Тело / Падало / Устало / Между перил / И / Между / Строк / — / строк — / строк — / строк / …… / … /.

Гроші… Гроші, численні машини, квартири, хатки в Україні і далеко за її межами… — ось в чому зміст життя, ось в чому успішно переконують ЗМІ молоде покоління. При цьому забувають, що «Стремиться к излишеству — значит, гоняться за лишениями» (Форестер Амалия). Духовне, душа людська — це тема лише окремих ентузіастів, яких не засуджують, але й не особливо підтримують. А у самих високо-сидячих викликає лише посмішку. Ось подумайте над подією, яка щойно відбулася: айдаровці везуть по трасі з Борисполя «груз 200» (тіла вбитих товаришів) зі швидкістю 40 км на годину. За прийнятою християнською традицією ніхто, н і х т о (!) не дозволяє собі нахабно обігнати таку колону. Але ж… пора змінювати традиції. Й у колону «врізається» змінювач традиції, якому заперечують прибічники християнських звичаїв (айдаровці). Який шум підняли в «ящиках», зміст якого: айдаровці, які гинули і страждали в борні за вільну Україну, — кримінальний елемент. Жоден, ж о д е н (!) телекореспондент не виступив на захист айдарівців (в усякому разі, мені не довелось це почути), а придумали, що в тій автівці їхала вагітна жінка, яка кричала (я підозрюю, що то кричала кореспондентка «ящика»). *Господи, я тебе запитую, чи є більший гріх людський, ніж цей, який взяли на себе «ящики»?* І сам собі відповідаю: мабуть, немає. Бачите, читачу, яка

сила «тридцяти срібняків?» Вона діяла (ця нечиста сила), діє і ще, мабуть буде довго діяти. І не введи мене (тебе) в іскушеніє! А ізбав мене (тебе) від лукавого!

Чому? Тому що

А эта монета в ходу
на всем белом свете —
слава, —
рукою в перчатке беру ее,
топчу в отвращении каблуком.

Кого можно купить?
Лишь того, кто продается…
Вон как он выставился,
жирними руками
ловя вселенски-звонкую мелочь славы!

— И вот что ты *хочешь* купить?
Такие продажные все.
Не поскупись только,
тряхни набитой мошной, -
а если пожадничаешь,
ты укрепишь их так называемую неподкупность.

Все они не подкупны.
Неподкупность и слава рифмуються,
правда, не по звучанню.
Но, покуда стоит мир,
орут искатели славы,
берут неподкупные, —
и мир *живет* этим шумом…

Фридрих Ницше

Так що не лише позитив (добро) поруч з нами віками, а й негатив (зло). Поєднується непоєднуване. Навіть в одній людині. Візьміть людей, які перебувають на видноті, усіх наших президентів. Чого в них більше: позитивного чи негативного? На це запитання ніхто не зможе відповісти. Мабуть, більш вірогідною буде негативна оцінка. З появою кожного нового президента я, з метою оцінки їх благородних починань, ставив перед ними (сам собі) лише два питання:

1. Чи зможе він (президент) відмовитися від Феофанії (медицини для вибраних)?

2. Чи зможе він утриматися від спокуси провести у владу чи в бізнес своїх близьких?

Навіть на такі прозорі та зрозумілі запитання наші високопосадовці не в змозі дати позитивну відповідь. На їх думку, Феофанія, як один з незначних чинників підкупу, — о'кей! Близькі у владі та бізнесі — супер! Те що ми не всі рівні серед рівних — стерпиться, злюбиться. А гасло — закон для всіх один — усі розуміють, що це лише передвиборне гасло. Декому ж треба і при комунізмі пожити. І таким чином підтвердити, що вчення Леніна-Маркса — безсмертне. Та й потім, як каже Марк Аврелій: «Смерть урівняла Олександра Македонського з його погоничем мулів. Адже вони або були поглинуті до насіння подібними потенціями світу, або ж розклались на атоми».

Разом з тим, українець (і не лише) щораз довіряє тільки-но обраному президенту, забуваючи байку Езопа

ЛАСТОЧКА И ЗМЕЯ

Ласточка свила себе гнездо под крышею суда. Однажды, когда она улетела, заползла в гнездо змея и съела ее птенцов. Вернулась ласточка, увидела пустое гнездо и стала горько плакать. Другие ласточки старались ее утешить, ведь не ей одной довелось терять детенышей. Но она ответила: «Не столько о детях я плачу, сколько о том, что я стала жертвой насилия в таком месте, где другие жертвы насилия находят помощь».

Басня показывает, что тогда тяжелее всего людям обиды, когда они приходят от того, от кого их меньше всего ждешь.

Ну хто міг очікувати на таку надзвичайну винахідливість Петра Олексійовича Порошенка і Арсенія Яценюка в різноманітті все нових і нових податків? Навіть вирішили ліквідувати святе — освіченість громадян своїх: ввести безоплатне навчання лише по дев'ятий клас (поки що парламент не підтримав таке «піонерське» починання)... Наші керманичі настільки винахідливі, що навіть переплюнули світових гнобителів власного народу… Якщо з історії відомо, що податками обкладали димові труби в хаті, наявність вуха чи носу на голові, то українські винахідники вдруге наклали збір за хату чи квартиру, ввели податок на пенсію, відсотки з депозитних вкладів, запропонували ввести військовий збір з усіх громадян, збільшили в декілька разів наявні податки… Адже: «Політика є мистецтво постійного знаходження підстав для нових податків» (Гарольд Нар). А тому «Працюй старанно і чесно плати податки. Тисячі працюю-

чих в держапараті розраховують на тебе» (невідомий американець). А тепер про владу і

ПРО ГЛУПЦОВ

Этот шум — не начало конца,
Не повторная гибель Помпеи —
Спор вели три великих глупца:
Кто из них, из великих, глупее.

Первый выл: «Я физически глуп, —
Руки вздел, словно вылез на клирос, —
У меня даже мудрости зуб,
Невзирая на возраст, не вырос!»

Но не принимали это в расчет —
Даже умному эдак негоже:
«Ах, подумаешь зуб не растет!
Так другое растет — ну и что же?..»

К синяку прижимая пятак,
Встрял второй: «Полно вам, загалдели!
Я — способен все видеть не так,
Как оно существует на деле!»

«Эх, нашел чем хвалиться, простак, -
Недостатком всего поколенья!..
И к тому же все видеть не так —
Доказательство слабого зренья!»

Третий был непреклонен и груб,
Рвал лицо на себе, лез из платья:
«Я единственно подлинно глуп, —
Ни про что не имею понятья».

Долго спорили — дни, месяца, —
Но у всех аргументы убоги…
И пошли три великих глупца
Глупым шагом по глупой дороге.

Вот и берег — дороге конец.
Окатив на обочину бочку,
В ней сидел величайший мудрец, —
Мудрецам хорошо в одиночку.

Молвил он подступившим к нему:
Дескать, знаю — зачем, кто такие, —
Одного только я не пойму —
Для чего это вам, дорогие?!

Или, может, вам нечего есть,
Или — мало друг дружку побили?
Не кажитесь, глупее, чем есть, —
Оставайтесь такими, как были.

Стоит только не спорить о том,
Кто главней — уживетесь отлично, —
Покуражьтесь еще, а потом —
Так и быть — приходите вторично!..

Он залез в свою бочку с торца —
Жутко умный, седой и лохматый…
И ушли три великих глупца —
Глупый, глупенький и глуповатый.

Удаляясь, ворчали в сердцах:
«Стар мудрец — никакого сомненья!
Мир стоит на великих глупцах, —
Зря не выказал старый почтенья!»

Потревожат вторично его —
Темной ночью попросят: «Вылазьте!»
Все бы это еще ничего,
Но глупцы — состояли при власти…

И сказки бывает конец:
Больше нет на обочине бочки —
В «одиночку» отправлен мудрец.
Хорошо ли ему в «одиночке»?

Владимир Высоцкий

Ось тепер я розумію, що таке реформування по-українськи! І мені захотілось вигукнути: схаменіться!

«…Бо серед тих, що сліпо сина мучив, були вже і його прозрілі учні. Коли ще сліпота й простима совам, то зрячим не відпуститься вовік за те, що бачили, як гине чоловік, і одвернули вбік видющу Совість…» (Б. Олійник. Із поеми «Пришестя»)

Про це, безумовно, необхідно пам'ятати нашим керманичам, передусім. Але і кожному з нас (у більшості випадків) цей гріх притаманний. Адже за такий гріх

І денно й нощно невблаганна карма
Його по колу замкненім ганяє.
І тяжчої нема на світі кари
Тому, кого вже й пекло не приймає…

Борис Олійник.
Із поеми «Між пеклом і Едемом»

Якщо Яник обіцяв покращення вже сьогодні, і не виконував його, то «камікадзе» (теперішні кермачі) сказали: «Буде гірше», і справно виконують своє гасло. Вони («камікадзе») навіть узялися переконати громадян України не теоретично, а практично в тому, що українці не такі вже й розумні, як про це пишуть історики, літератори, культурологи… Петро Олексійович Порошенко, зі згоди Арсенія Яценюка та «псарні» (парламенту), узяв (поки що 3-х міністрів і першого заступника міністра МВД) для вправлення нам мізків челядь з різних країн. Наприклад, керує всією медициною нашої країни грузин, філолог за освітою, якому тривалий час необхідно розповідати про те, що таке медицина взагалі, та про її особливості в Україні. Днями прем'єр-міністр Грузії сказав (по телебаченню), що ця людина (теперішній наш міністр охорони здоров'я) не має жодного стосунку до реформ в охороні здоров'я Грузії. А міністр фінансів? Пояснювали, пояснювали, що вона робила двадцять років в Україні, і я зрозумів (може, й невірно), що вона щось там перекуповувала (по-старому — спекулювала). Ось такі «коти в мішку» будуть реформувати нас із вами. Ну що тут зробиш? Хіба скажеш словами Олександра Олеся:

Нема краси! Нема, та й годі!...
Се швидше осінь, ніж весна.
Хоч ллються ріки повноводні,
Хоч в'ється пісня голосна.

І дні такі нудні, непевні,
Блисне проміння і нема,
Мов знов настануть ночі темні
І забіліє знов зима.

Нема краси, нема, та й годі,
Великий келих без вина…

Хоч ллються ріки ясноводі,
Сльозами сповнені до дна.

Вони (наші «вожді») переплюнули Петра Першого, який брав із-за кордону майстрових людей. А наші, пробачте, клаповухі (з лопушиними вухами), беруть, щоб ними і нами правили. Та й ще й за наші «бабки». Якось почуваєшся некомфортно. І я намагаюсь заспокоїтись: «Кто-нибудь поступает плохо по отношению ко мне? Ну что ж, это его дело. У него свое душевное настроение и свой образ действий. Я же таков, каким желает, чтобы я был, общая природа, и поступаю так, как желает, чтобы я поступал, моя собственная природа» (Марк Арелий).

Ой Тарасе! Не перевертайся в гробу! Не чують тебе наші мужі. А тому для них я процитую дещо з твоїх думок:

ІРЖАВЕЦЬ

Наробили колись шведи
Великої слави,
Утікали з Мазепою
В Бендери з Полтави,
А за ними й Гордієнко…
Нарадила мати,
Як пшениченьку пожати,
Полтаву достати.
Ой пожали б, якби були
Одностайне стали
Та с фастовським полковником
Гетьмана єднали.
Не стриміли б списи в стрісі
У Петра у свата.
Не втікали б із Хортиці
Славні небожата,
Не спиняв би їх прилуцький
Полковник поганий…
Не плакала б Матер Божа
В Криму за Україну.

Як мандрували день і ніч,
Як покидали запорожці
Великий Луг і матір Січ,
Взяли з собою Матер Божу,
А більш нічого не взяли,

І в Крим до хана понесли
На нове горе-Запорожжя.

Заступила чорна хмара
Та білую хмару.
Опанував запорожцем
Поганий татарин.
Хоч позволив хан на пісках
Новим кошем стати,
Та заказав запорожцям
Церкву будувати.
У наметі поставили
Образ пресвятої
І крадькома молилися…

Боже мій з тобою!
Мій краю прекрасний, розкішний, багатий!
Хто тебе не мучив? Якби розказать
Про якого-небудь магната
Історію-правду, то перелякать
Саме б пекло можна. А Данта старого
Полупанком нашим можна здивувать.
І все то те лихо, все, кажуть, от Бога!
Чи вже ж йому любо людей мордувать?
А надто сердешну мою Україну.
Що вона зробила? За що вона гине?
За що її діти в кайданах мовчать?

Розказали кобзарі нам
Про войни і чари,
Про тяжкеє лихоліття…
Про лютії кари,
Що ляхи нам завдавали, —
Про все розказали.
Що ж діялось по шведчині!
То й вони злякались!
Оніміли з переляку
Сліпі небораки.
Петрові собаки,
Рвали, гризли… І здалека
Запорожці чули,
Як дзвонили у Глухові,
З гармати ревнули.

Як погнали на болото
Город будувати.
Як плакала за дітками
Старенькая мати.
Як діточки на Орелі
Лінію копали
І як у тій Фінляндії
В снігу пропадали.
Чули, чули запорожці
З далекого Криму,
Що конає Гетьманщина,
Не повинно гине.
Чули, чули небожата,
Чули та мовчали.
Мордувались сіромахи,
Плакали, і з ними
Заплакала Матер Божа
Сльозами святими.
Заплакала милосердна,
Неначе за сином.
І Бог зглянувсь на ті сльози,
Пречистії сльози!
Побив Петра, побив ката
На наглій дорозі.
Вернулися запорожці,
Принесли з собою
В Гетьманщину той чудовий
Образ пресвятої.
Поставили в Іржавиці
В мурованім храмі.
Отам вона й досі плаче
Та за козаками.

Що ще мені хотілося б сказати нашим шукачам — керманичам, які бажають компенсувати свою невправність, дорогими (в сенсі грошей) «наймитами» з-за кордону? Хіба що прочитати, принаймні, ці два маленькі оповідання Густава Водічки з книги «Жлобологія»:

СВОЯ ХАТА

Тож нам нічого не треба, але якщо вам треба, то за ваші гроші — будь-які примхи виконаємо! Можемо під’єднатися до будь-яких систем:

якщо вам потрібно побудувати космічний корабель — ми це зробимо! Наш креатин упорається з будь-яким завданням. Але одна деталь — у нас цих завдань немає. Багатовекторність вигадав не Кучма.

В українській хаті ж усе є. Будь-яка спроба в ній щось змінити робить абсурдним саме приміщення (бо там усе логічно). Я викупив хату, яка мені дісталася від діда-прадіда. Вона — як музей, нічого не можу там змінити, бо це порядок, який встановив не я.

Українська хата — це заглушена пристрасть.

КОЗАЦЬКА ДУША

Є різниця між Україною реальною й Україною ідеальною.

Українська душа формується за яких умов? Ми ж єдина у світі козацька нація. І якщо ми поглянемо на іконографію української національної ідеї — там побачите козака Мамая. Що біля нього? Ось дерево — це його райський сад. Садок вишневий коло хати… Козак має свій «харлєй» — коня, на якому він готовий кудись поїхати, але йому нікуди не треба, тож сидить собі. Хоча може, але не їде. Він ніби показує — я можу, але не їду. Біля нього є що випити, отже, є і чим закусити. Десь вдалині стоїть Вона, та він її не бачить. От матір — то була свята. Чо-му? — Тому що діти бачили тільки маму. А де батько? «А вдруг война, а я уставший…» Тож він сидить у саду і грає на складному багатострунному музичному інструменті й філософську думу співає. Його пісня зрозуміла тільки Богу. Його голос у тій музиці потопає. І йому не треба в цьому світі статків чи багатства… Бо в просторах козацької душі стіни не городять, ганчір'ям не торгують, і не гризуть залізо за копієчку.

Чому? Бо дух козацької волі вищий від усіх свобод. Це інше, воля козацька — свобода від пристрастей: а мені нічого не треба, в мене все є. Він захищає свою віру і свободу від земного: не треба мені імперій, стратегій і всякої іншої дурні. Врятуй себе і тисячі врятуються. Йому потрібен лише цей стан… Бо в нього все є, і водночас у нього нічого відбирати. Він у гості не напрошується і до себе не запрошує.

Український справжній чоловік-козак спокійно п'є сам — бо він сам собі гідний співбесідник. Як Адам, якому у печері вистачає всього. Українські чоловіки по своїй крові залишаються козаками. Кров визначає стан нашого духу. Як у пісні: «Душу і тіло ми положим за нашу свободу і покажем, що ми, браття, козацького роду». Це прописано в національній ідеї.

Ось так-то.

Я ще не весь. Мене ще є доволі,
але не тут, у наймах і брехні,
де все одно, у лахмітті болю,
моя душа, мов квітка на коні.

Я ще не весь, ненавиджу й люблю,
а заким у якусь безодню ляжу,
то вашій ненаситності і злу,
своїм корінням горло перев'яжу.

Ярослав Павуляк

Рух життя не залежить ні від кого, він є постійною константою всього живого. Правда, природа, в тому числі і людина впливає на якісні характеристики цього життєвого руху. І прикладом цього є послання, які я наводжу нижче:

Вельмишановний пане ректоре, вельми поважний пане професоре, дорогий наш Іване Семеновичу! Сьогодні читаємо чергову 30-ту книгу — добірку Ваших роздумів про життя, його сутність. Велике спасибі за цей подарунок. Ви, як той святий Миколай, що приносить радість в кожен дім. А по іншому й бути не може, адже Ви — педіатр і знаєте, що треба зробити, щоб ми відчули себе захищеними, як діти. Спілкування з Вами дає таке відчуття. З Вами добре, як з батьком — мудрим, впевненим, самодостатнім, щирим. Прийміть від нас вітання з нагоди завтрашнього свята — св. Миколая. Бажаємо й Вам хороших подарунків. Адже глибоко в душі кожна людина воліла б повернутися в дитинство, де було так солодко через захищеність, любов батьків. І статки не мали значення. З нетерпінням чекатимемо наступної книги. Очікування та мрії завжди роблять життя цікавішим. Традиційно завершуючи листа, вчителеві кажуть: «З повагою». Але відчуваємо не лише повагу, але й любов до людини віку наших батьків, яких ми вже втратили. Ото ж, з повагою та любов'ю. Ваші колишні й теперішні учні Олександр та Марія Хара.

Олександр і Марія Хара! Які вишукані, душевні та проникливі слова знайшли Марія й Олександр! Їх слова в мою адресу переповнені добротою, шаною, глибокою повагою…

Їх щирі та глибинні думки особливо розхвилювали мене в час, коли не стихає буря в нашій країні. Б у р я…

БУРЯ

Дрогнули листочки, закачались клены,
С золотистих веток полетела пыль…
Зашумели ветры, охнул лес зеленый,
Зашептался с эхом высохший ковыль…

Плачет у окошка пасмурная буря,
Понагнулись ветлы к мутному стеклу,
И качают ветки, голову понуря,
И с тоской угрюмой смотрят в полумглу…

А вдали, чернея, выползают тучи,
И ревет сердито грозная река,
Подымают брызги водяные кручи,
Словно мечет землю сильная рука.

Сергей Есенин

Рух… Рух: ось гасло моє і сонця! «Если жизнь бросила тебя в нокдаун, помни: у тебя есть девять секунд, чтобы встать, отдышаться и двигаться дальше» (Форестер Амалия). Руху вперед сприяють близькі, друзі, учителі, учні…

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання з нагоди Нового 2015 року та Різдва Христового! Бажаю Вам і Вашій родині миру в душі, надії на краще майбутнє, здійснення задуманого. Нехай щастя не минає Вашої оселі, любов переповнює серце, а здоров'я дозволить насолодитися тим добром, яке пошле Вам Господь.

З глибокою повагою та любов'ю, Олександр та Марія Хара.

Як і попереднє, це вітання проймається любов'ю до мене…

Чем больше любви мы дарим,
тем больше любви у нас остается.

Джон М. Темплтон

Одна женщина рассказала историю о том моменте, когда ее дочь объявила, что больше не верит в Санта Клауса, и в канун Рождества решительно отказалась оставлять молоко и печенье для ночного гостя. Расстроенный крахом четырехлетней традиции, отец девочки попытался ее уговорить и даже подкупить. Ничего не помогло. Когда вечер перешел в

ночь, мать с изумлением увидела, что девочка входит в гостиную с миской овсяных хлопьев. «Что это ты делаеш.» — удивилась мать. — А я считала, что ты не веришь в Санта Клауса!»

«Не верит, — подтвердил отец, широко улыбаясь, — но вот его олени — это совсем другая история!».

История забавная, но говорит о том, как девочка любит животных. Малышка черпала из неиссякаемого источника любви, и именно такова природа любви. Чем больше любви мы изливаем, тем больше ее у нас остается. Тогда не следует ли всем нам наполнять любовью все наши мысли, слова и поступки? Сделать любовь теми узами, которые станут скреплять нас со всеми теми людьми, что встречаются нам в ходе жизни? Сделать любовь источником прощения там, где есть необходимость простить? Просить любовь очистить наше сознание от следов эгоизма, горечи, мстительности и недовольства? Дать любовной гармонии возродить наше тело, обновить наш ум и поднять на новые уровни понимания и сострадания? О, на что только не способна любовь, когда мы даем ей возможность проявиться!

Из иудейских комментариев к писаниям «Мидраш» пришла к нам история о действенной любви, которой дали проявиться. Раввин Иешуа бен Илем во сне увидел, что его соседом по раю станет Нанас, мясник. Он посетил этого Нанаса, чтобы осведомиться о том, какие добрые дела тот совершает, чтобы удостоиться столь высокого места в раю. Мясник ответил: «Не знаю. Но у меня престарелые отец и мать, которые стали беспомощными. Я даю им еду и питье и каждый день мою их и одеваю».

Тогда раввин сказал: «Я буду счастлив иметь тебя в раю своим соседом».

Забота о том, чтобы любовь свободно и широко изливалась из сердца, может стать ключом к жизни, которая будет полна изобилия и удовлетворения. Действительно, искренняя любовь может преодолевать любые препятствия, начиная с мелких неприятностей и кончая самыми серьезными проблемами, какие только могут встречаться человеку. Возможно, отчасти это происходит потому, что, углубляя свое сознание любви, мы начинаем понимать, что любовь не обращает внимания на кажущиеся недостатки окружающих. Мы слишком часто реагируем на настроения окружающих, позволяя их словам и поступкам влиять на наши собственные. Когда кто-то раздражается или огрызается на нас, любовь может помочь нам заглянуть за внешнее и понять, что за таким настроением, возможно, стоит недовольство самим собою. Нам необязательно реагировать на такое настроение и ни к чему принимать такую отрицательную энергию в наши собственные поступки. Всякий раз, когда

мы начинаем испытывать недовольство окружающим нас миром, нам достаточно только заглянуть в себя, чтобы наша любовь излилась на все вокруг. Даря всю любовь, на которую мы в этот момент способны, мы можем поправить все, что идет плохо. И при этом окажется, что в нас осталось огромное количество любви!

Дарение любви может стать поворотной точкой в развитии души. Поворотные точки — это благословенные моменты, когда жизненные трудности и неприятности уступают место осознанию Божественного присутствия. Они могут стать темными часами кризиса, которые несут в себе золотой рассвет богатства Духа. Иногда нам приходится дисциплинировать себя суровой любовью, чтобы избавиться от привычки, которая может быть вредна нам, идти вразрез с нашим интересом. Однако устранение таких преград может шире открыть дверь для более полного дарения нашей любви.

Неких духовный учитель как-то спросил своих учеников: «Для чего вы пришли на землю?»

Один из учеников, чувствуя, что знает верный ответ, встал и сказал: «Для любви!» «О, вот как! — отозвался учитель таким тоном, который указывал на то, что ученику сейчас будет преподан урок. — И существует ли кто-то, кого ты любишь сильнее других?»

Ученик на секунду задумался, а потом ответил, что существует.

На это учитель сказал: «Тогда ты еще не достиг предела своих возможностей. Твоя работа завершается тогда, когда, любя кого-то больше всех, ты испытываешь радость любви ко всем».

Какую пищу для размышлений дают нам эти простые слова духовного учителя! Возможно, они заставят вас заново посмотреть на ваши давние убеждения относительно того, в чем сущность любви. Это могут быть ваши представления о романтике, семье, самых близких отношениях, о жизни. Эта всеобъемлющая идея любви может заставить человека глубже заглянуть в себя, пытаясь понять, что же такое истинная любовь и что означает любить кого-то безусловно и целиком. Сколько раз вы произносили фразу «Я люблю тебя» и при этом действительно испытывали благоговение, которого заслуживают эти святые слова? Насколько широка дорога любви, по которой вы идете? Может ли она охватить всех, хто находится рядом с вами? Насколько вы ощущаете любовь, возвращающуюся к вам от окружающих в ответ на эту любовь, что дарите вы? Изливайте свою любовь в мыслях, словах и поступках. Пытайтесь думать о любви, говорить о любви, чувствовать любовь. Погрузитесь в нее, пока

вся ваша жизнь и мир не поглотятся и не вольются в дарение любви (із книги Джон Темплтона «Всемирные законы жизни»).

Ось такі, читачу, висновки я зробив для себе після приязних привітань, з надією, що вони будуть корисними й іншим.

Сьогодні 5 січня 2015 року. Через день — Різдво Христове. А тому, під впливом любові людської та череди Великих Свят, я процитую вірш Анатолія Качана

РІЗДВО НОВОГО СОНЦЯ

Вже прокидається від сну
(Був довгий сон цей)
І повертає на весну
Зимове Сонце.

Лише на горобиний скік,
На скік синички
Подовшав день на Новий рік,
День новорічний.

А через тиждень аж на два
Стрибки сороки
Подовшав д е н ь після Різдва
Й Нового року.

Від світла Сонця і тепла
На підвіконні
Різдвяна квітка зацвіла
Вогнем червоним.

Як маячок, з мого вікна
Вогнем червонцем
Сигнали подає вона
Новому Сонцю:

Ой Сонечко, гори ясніш
І розгорайся,
З весною красною скоріш
До нас вертайся…»

Із хмари визирнуло враз
Зимове Сонце
І усміхнулося до нас,
Як мама доньці.

Усі учасники моїх книг сповідують думку Марселя Ашара: «Любити — означає вічно хвилюватися про іншого». І це видно не лише з послання подружжя Марії та Олександра Хари…

Невпинно, одна за одною, виходять літературно-художні та публіцистичні книги фізика-письменника, доцента нашого вишу Валерія Дідуха, якого надихає на творчість його дружина, багаторічна завідувачка відділення виходжування недоношених новонароджених.

Ось теперішнє його видання «Життя села Житомирського полісся у XIX столітті»

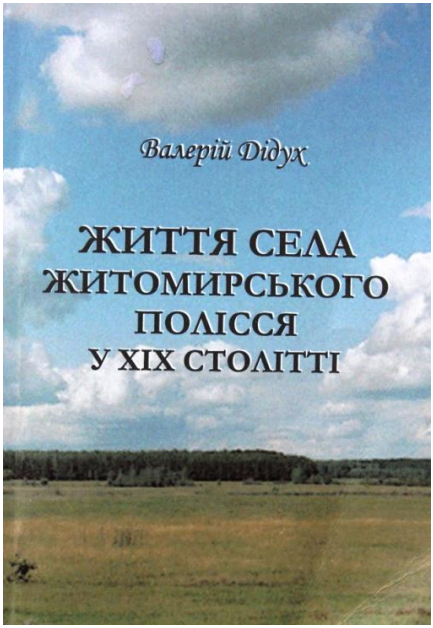

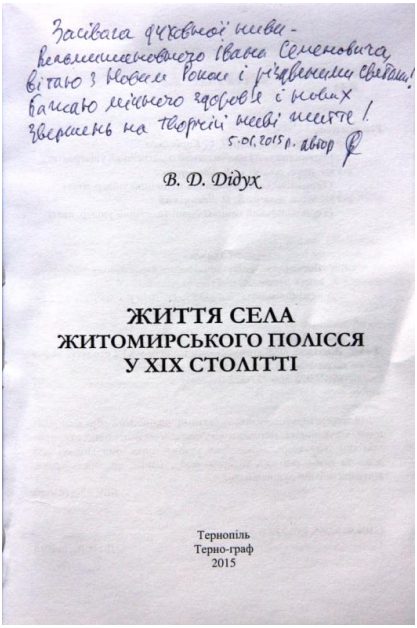

З дарчим написом, який звучить, як музика любові до ближнього: «Засівача духовної ниви — вельмишановного Івана Семеновича вітаю з Новим роком і різдвяними Святами! Бажаю міцного здоров'я і нових звершень на творчій ниві життя! 5. 01. 2-15 р. Автор (підпис).

Книга розпочинається епіграфом автора:

Долі народу і села
Поєднані навіки,
Мов небо й помахи крила,
Як береги і ріки.

У ній (книзі) ми можемо почути і

РОЗПОВІДЬ ДІДА

Це було дуже давно та не в нас, не в нашому краю. Мені дід, царство йому небесне покійнику, як розказував, то й він казав, що давно було. От тепер і розберіть, коли було… Давно, та й годі! А зробилося воно на самісінький Великдень. Саме вийшли з церкви з процесією і стали ходити кругом церкви, а чути, десь там високо — високо під небесами щось так голосно кричить: «Рятуйте, рятуйте! Ой! Ой! Хто в Бога вірує, рятуйте!» Ніхто не знає що то кричить, тільки чути, що високо. Нічогісінько не видно, бо сказано, ніч. Та як його у Бога рятувати, як так високо? От процесія ввійшла в церкву. Аж одійшла утреня, то батюшка (в батюшка там старенький був) став по книжці молитися, та отчитувати. Як став молитися, як став отчитувати, аж під небом стихло і якийсь чоловік тихенько і спустився на землю. От той чоловік, як трохи одійшов, і розказав батюшці і нам таку історію. «Хтів я, отець святий і ви добрі люди, хтів я стати стрільцем, щоб сама звірина до мене бігла, щоб ані разочку не вистрілити надаремно. Здибався я раз у лісі з паничем, розговорився, а він мене і навчив, що треба зробити, щоб бути добрим стрільцем, а я, дурний, і послухав його. Таке він мені нараяв, що страшно сказать, не те що зробить. Ось слухайте. Як будеш, каже, причащатись, то частини не ковтай, а сховай під язик, а вдома вийми і сховай. А на перший день Великодня, як люди підуть на утреню, то ти візьми лишень сокиру, ружо і ту частину, яку сховав, і мандруй у ліс, але щоб ніхто тебе не бачив. У лісі розтеши дерево, вложи у ростіть ту частинку і у те місце вистріль. Як так зробиш, то ні разу до смерті даремно не вистрілиш… Ото таке нараяв. Вже видно було, хто мені цє совітує, видно, що це «бий його сила Божа»… Але я так дуже хтів стати добрим стрільцем, що послухав його. Все так зробив, як нараяв гемонський панич. От діждали і Великодня. Люди йдуть на «одіяніє», а я не можу собі місця найти, страх мене бере. Задзвонили на утреню, люди ідуть Богу молитьця, Христа Воскреслого славить, а я з сокирою та ружом, мов той злодій, пробираюсь у ліс, боюсь, щоб ніхто не стрів. От розколов я дерево, вложив у ростіть частину Тіла Христового, та й одійшов, щоб вистрілити. А такий мене страх узяв, руки трясутьця, ніяк не можу прицілитись. Стали дзвонити усі дзвони на «обхожденіє». Як глянув я тут на дерево, що розтешав, тай охолов. Аж там стоїть сам Ісусу Христос посередині, з єдиного боку мій батько, а з другого мати — покійники обоє. Я і обомлів. Не пам’ятаю, чи вистрілив, чи ні. Здається ні.

Аж тут як загуде ліс, як підніметься хуртовина, та як підхопить мене, та як понесе понад лісом, а я давай кричати «рятуйте»…

От як то було. Тепер до смерті і в руки не візьму рушниці. «От як лукавий глузує над людьми, та на усяку злую річ наводить» — *закінчив дід своє оповідання і задумався…*

І колядку, яку записала в Новоград-Волинському повіті мама Лесі Українки — Олена Пчілка (псевдо Ольги Косач):

Добрий вечір тобі,
Пане господарю,
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!
Чи чув-єси тую
Веселу новину,
Радуйся…
Що у Бетлемі
Христос народився —
Радуйся…
Пречиста Діва
Єго породила, —
Радуйся…
Єго породила
Весь мир звеселила, —
Радуйся…
Земля процвітає,
Синє море грає, —
Радуйся…
Синє море грає,
Хвалу повідає!
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!

Усією своєю творчістю Валерій Дідух настирливо закликає нас не забувати початок нашого буття — п р и р о д у. Часткою, часткою звичайною, а не головною, є і ми з вами, читачу. І не випадково 104-річний Андрій Ворон каже: «Візьми за звичай бодай декілька хвилин всякої пори постояти босоніж на землі. Давай тілу землю, поки вона сама не покликала його».

І коли я глибоко вдумуюся в зміст чудових слів, які надходять на мою адресу, у мені звучить

МОЛИТВА ОПТИНСКИХ СТАРЦЕВ

Господи, дай мне с душевным спокойствием встретить все, что принесет мне наступающий день. Дай мне всецело предаться воле Твоей Святой. На всякий час сего дня во всем наставь и поддержи меня. Какие бы я ни получил известия в течение дня, научи меня принять их со спокойной душой и твердым убеждением, что на все Святая воля Твоя. Во всех словах и делах моих руководи моими мыслям и чувствами. Во всех непредвиденных случаях не дай мне забыть, что все ниспослано Тобою. Научи меня прямо и разумно действовать с каждым членом семьи моей, никого не смущая и не огорчая. Господи, дай мне силу перенести утомление наступающего дня и все события в течение дня. Руководи моей волей и научи меня молиться, верить, надеяться, терпеть, прощать и любить. Аминь.

Свої спогади і роздуми я про себе називаю сповіддю. Сповіддю за довге прожите земне життя, яке насичене різноманітними подіями, численними відчуттями від сприйняття довкілля, спілкуванням з людьми, природою…

І на сьогодення в мене виникло бажання словами монахині Чину св. Василія Великого с. Серафими Сало виказати таке побажання:

…Ми просимо: своїми молитвами
у Бога ласки щедрі нам з’єднай,
до стійкості у вірі та в любові
із Неба сили й мужності подай.

І нашій рідній Церкві українській
мужів пошли, великих і святих,
щоб Ниву Божу щиро управляли
та до Христа вели овець своїх.

У єдності з Апостольським Престолом
і духовенство й вірних утверди,
подай прозріння Уряду і Владі
та світло віри й мудрості їм пошли.

А ми благаєм Трисвятого Бога,
щоб дочекатись скоро того дня,

як між Святими в Церкві нашій рідній
запишуть, Отче, і Твоє Ім'я.

І знову мій друг Микола Пшеничний надсилає звістку з моєї малої Батьківщини:

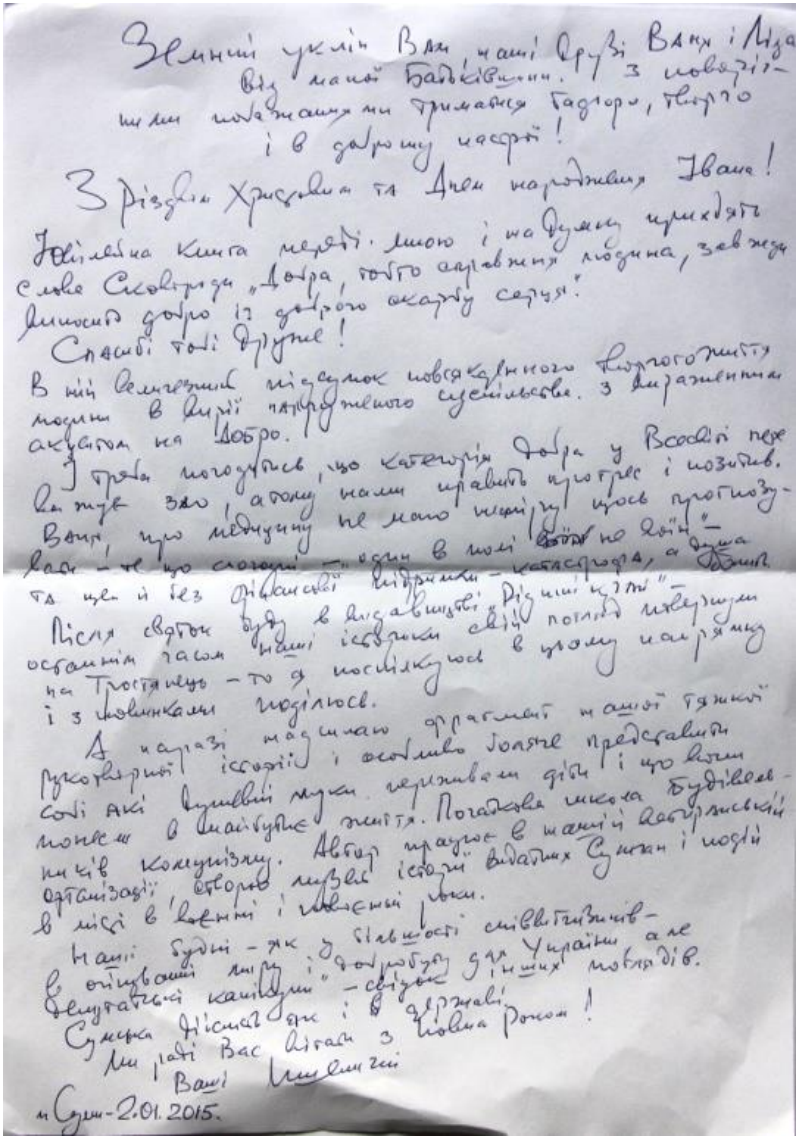

Земний уклін Вам, наші Друзі Ванда і Іван
від малої Батьківщини. З повагою
шлем поважаними тримайтеся Гадяча, Україно
і в доброму настрої!

З Різдвом Христовим та Днем народження Іване!

Новітня Книга перед. Мною і на думку приходить
слова Сковороди „Добра, тобто справжня людина, завжди
виносить добро із доброго скарбу серця".

Спасибі тобі Друже!

В ній величезний шедевр новітнього творогоніття
поєднав в вирій національного суспільства. З виразними
акцентом на Добро.

І треба погодитись, що категорія Добра у Всесвіті пере
важає зло, а тому нам треба прогрес і позитив.
Вони, про недуману не маю нічого, щось прогнозу-
вати – не що сьогодні – один в полі воїн – а душа
та цей і без Дніпровської відрізки – катастрофа.

Після святок буду в Висавишові „Рідним краєм"
останнім часом наші історики свій погляд перенесли
на Гостянець – то я посміхнувся в цьому напрямку
і з новинками поділюсь.

А наразі надсилаю фрагмент нашої тяжкої
рукописної історії і особливо боляче представити
собі які вимогливі муки переживали діти і що вони
понесли в майбутнє життя. Початкова школа будівель-
ників комунізму. Автор працює в нашій Новгрицькій
організації, створив низку історії видатних Сумщан і подій
в місті в воєнні і повоєнні роки.

Наші будні – як у дійсності співвітчизників –
в очікуваній мирі і добробуту для України але
„Депутатські канцелярії" – свідок – інших поглядів.
Сумщина дійсно і в державі.
Ми раді Вас вітати з Новим роком!
Ваші Пшеничні
м. Суми – 2.01.2015.

Земний уклін Вам, наші друзі Ваня і Ліда, від малої Батьківщини.

З новорічними побажаннями триматися бадьоро, творчо і в доброму настрої!

З Різдвом Христовим та Днем народження Івана!

Ювілейна книга переді мною і на думку приходять слова Сковороди: «Добра, тобто справжня людина, завжди виносить добро із доброго скарбу серця».

Спасибі тобі, друже!

В ній величезний підсумок повсякденного творчого життя людини в вирії напруженого суспільства. З вираженим акцентом на добро.

Треба погодитися, що категорія добра у Всесвіті перевищує зло, а тому нами править прогрес і позитив. Ваня, про медицину не маю наміру щось прогнозувати — те, що сьогодні — «один в полі не воїн» — та ще й без фінансової підтримки — катастрофа, а душа болить.

Після святок буду в видавництві «Рідний край» — останнім часом наші історики свій погляд повернули на Тростянець (мій районний центр — І. С.) — то я поспілкуюсь в цьому напрямку і з новинками поділюсь.

А наразі надсилаю фрагмент нашої тяжкої рукотворної історії і особливо боляче представити собі, які душевні муки пережили діти і що вони понесли в майбутнє життя. Початкова школа будівельників комунізму. Автор працює в нашій ветеранській організації, створив музей історії видатних сумчан і подій в місті в воєнні і повоєнні роки.

Наші будні — як у більшості співвітчизників — в очікуванні миру і добробуту в Україні, але депутатські канікули — свідок інших поглядів.

Сумська дійсність, як і в державі.

Ми раді ще раз вітати Вас з Новим Роком!

Ваші Пшеничні.

м. Суми — 2.01.2015.

Думки, філософські узагальнення, скорбота за сьогоденням звучать з листа Миколи Михайловича. Він завжди звертає увагу і на історію свого краю, про що свідчать надіслані мені численні книги про Сумщину в минулому й у теперішній бандеролі: «Охтирське дитяче містечко» (Бібліотека краєзнавчої літератури). Видання 2014 року.

Охтирка! Охтирка в минулому була повітовим містечком мого хутора Лоліва с. Білка, де я народився і, де пройшли мої дитячі роки. Охтирка, яку розмежовує мій Тростянець, чудова річка Ворскло. Я думаю, що ця річка є найбільш чарівною не лише в Україні, а й у всьому світі. Не було випадку, щоб, перебуваючи на Сумщини, я не поспілкувався з чудом-річкою Ворсклою. Охтирка, у якій мій брат Василь три роки навчався в фельдшерсько-акушерській школі. У ті роки (початок тридцятих XX століття) Василь зі свого хутора Лоліва пішки добирався до Охтирки і назад кожного тижня (близько 20 км). Охтирка — історично знакова в історії Україні… Охтирка є батьківщиною багатьох талановитих людей, і серед них — видатного педагога, поета, письменника Матвія Лукича Довгополюка, про якого в цій книзі пишуть Близнюк Анатолій Михайлович та Голубенко Володимир Юхимович, зокрема: «Предметом розгляду цього дослідження стали світоглядні ціннісні орієнтації, принципи навчання і виховання підростаючого покоління у працях педагога 20–30 рр. Матвія

Лукича Довгополюка. Форми та методи роботи, котрі запровадив М. Довгополюк, базуються на прогресивних традиціях класиків педагогіки XIX — початку XX ст. Вони орієнтували молодь на інтеграцію особистості в соціальне життя та майбутню трудову діяльність.

Ім'я М. Довгополюка мало кому відоме, немає його в енциклопедичних довідниках. Історична спадщина радянського періоду викреслила це прізвище з класичної педагогічної науки, а сталінське правосуддя зарахувало педагога до ідеологів «українського буржуазного націоналізму». Однак постать М. Довгополюка, його здобутки сьогодні слугують новим поколінням, національній школі та є цінною педагогічною спадщиною».

Ось як пише про нього вихованець Охтирського дитячого містечка, відомий поет Платон Воронько:

Нас учив Матвій Лукич
Нести прапор високо
В нього кожне слово — клич,
Кожна думка — блискавка.
З ним, з розумним ватажком,
Ми б весь світ пройшли пішком.

Із поеми «На горі Охтир»

Прочитавши цю книгу, я переконався, що за педагогічними досягненнями ім'я Матвія Лукича має бути поряд із іменами видатних вихователів дітей — Антона Макаренка, Василя Сухомлинського…

Ось коротенький фрагмент з цієї книги: «Приміщення оформив художник, учитель малювання Іван Лозов'яга (майбутній письменник Іван Багряний). Він також керував роботою художнього гуртка, який залюбки відвідували вихованці містечка. Із його твору «Маруся Богуславка» дізнаємося, що в клубі була сцена, зал для глядачів. На простінках перед естрадою з обох боків, як молитву, великими літерами було написано слова:

«О слово рідне, орле скутий,
Чужинцям кинуте на сміх.
Співочий грім батьків моїх
Дітьми безпам'ятно забутий»

«О слово! Будь мечем моїм!
Ні, сонцем стань! В горі спинися,
Осяй мій край і розстелися
Дощами судними над ним!»

Як би я хотів сьогодні бачити ці слова у вигляді гасел у теперішніх школах, як би я хотів, щоб про теперішні школи, школи-інтернати, різноманітні будинки для малят писали як про це дитяче містечко: «За участю дитячого балету та хору дітей у містечку організовувались різні свята. Про одне з них, Свято Весни, І. Багряний згадує: «Ллється звідкись тріумфальна сонячна пісня П. Тичини. Хор лісових дзвіночків. Це хор виконує пісню. А в цей час дитячий весняний балет інсценізує її. Маленькі діти виряджені в фіалки і конвалії, проліски й дзвіночки, білі лілеї й рожеві тюльпани і нагідки… Багато їх. Вони лепечуть ніжними голосочками й водять танок Горюдуба. А помежи ними метелики й золоті бджілки…»

А ви кажете: геть усі державні дитячі заклади для сиріт і полусиріт! Усіх у стійло матусь-мачух й татусь-приймачів! Таким гаслом дуже гордував мій земляк-неборака — В. Ющенко.

Ми забуваємо, що дитині солодко там, де

СОЛОДКА ЇЖА

— Ой. Яка солодка їжа
В мене ввечері була! —
Похвалився Петрик друзям,
Повернувшись із села.

— Що ж ти їв? Цукерки, мабуть?
— Мармелад!
Халву?
— Кисіль?
— Та кажи, кажи вже швидше, —
Залунало звідусіль.

— З дідусем ми в ліс ходили,
Ще й попали ми під дощ.
Натомились, зголодніли —
Був солодкий хліб! І борщ!..

Наталія Бонь

Читачу, пам’ятаймо складову солодкої їжі: рух (праця), свіже повітря, красота природи, лагідне слово, активна участь у різних проявах життя…

Лагідне слово…

АКАДЕМІК НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК
ЧЛЕН- КОРЕСПОНДЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ДОКТОР МЕДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ НАУКИ І ТЕХНІКИ,
ЛАУРЕАТ ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ
НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ 1-ГО СКЛИКАННЯ

ПИРІГ
Любомир Антонович
Кафедра нефрології та нирково-замісної терапії
Національної медичної академії післядипломної освіти
ім. П.Л. Шупика

01054. Київ-54
Абон.скр. 23
Тел.ел. 5218599
Тел./факс 5212153
e-mail – olena_taran@ukr.net

4. IX. 2014.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Щиро вдячний Вам за Ваш черговий творчий здобуток – „Життя святе" (2014). Як завжди, вимогой майстерно поєднуєте власні спогади, ретроспекції, висловлювання відомих діячів культури, науки, оцінку сучасних подій, зустрічей. Це свідчить про широту знань, пізнань, про глибоке розуміння інтегрального поняття Життя.

Дякую, що нагадали мені присвячені мені опубліковані спогади. Як звернули Вам увагу на мої відгуки про прочитане в розділах „У світі літератури та бібліотеки". Я більше ніж вдячний, що й Ви більшість з прочитаного мною, читали також. Як душе розходяться настрої? З глибокою повагою Л. Пиріг

3. IX. 2014.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Щиро вдячний Вам за Ваш черговий творчий здобуток — «Життя святе» (2014). Як завжди, Ви майстерно поєднуєте власні спогади, ремінісценції, висловлювання відомих діячів культури, науки, оцінку сучасних подій, зустрічей. Це свідчить про широту знань, пізнань, про глибоке розуміння інтегрального поняття — Життя.

Дякую, що немало місця присвятили моїм опублікованим спогадам. Чи звернули Ви увагу на мої відгуки про прочитане в розділах «У світі літератури та бібліофілії»? Я більш ніж впевнений, що й більшість з прочитаного мною читали, також. Чи дуже розходяться наші оцінки? (Зовсім — ні. — І. С.).

З глибокою повагою підпис

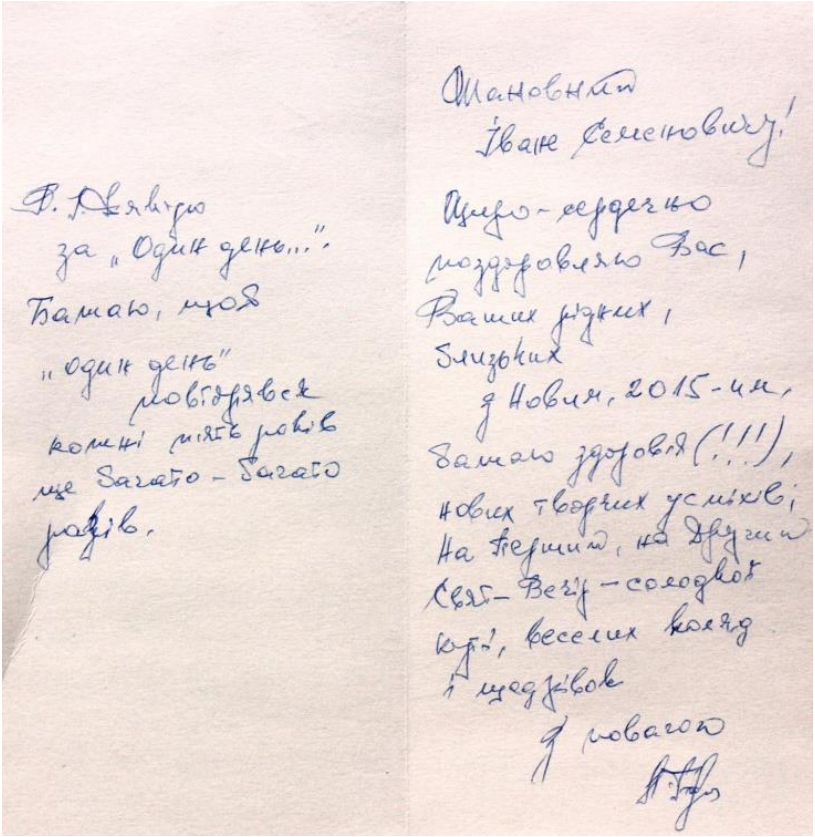
Дякую
за „Один день...".
Думаю, моя
„один день"
повідрізняється
кожні п'ять років
не багато-багато
разів.

Шановний
Іване Семеновичу!
Щиро-сердечно
поздоровляю Вас,
Ваших рідних,
близьких
з Новим 2015-им,
бажаю здоровя (!!!),
нових творчих успіхів,
На Різдво, на другий
Свят-Вечір — солодкої
куті, веселих колядок
і щедрівок
З повагою

Шановний Іване Семеновичу!

Щиросердечно поздоровляю Вас, Ваших рідних, близьких з Новим 2015-м.

Бажаю здоров'я (!!!), нових творчих успіхів; на Перший, на Другий Свят-Вечір — солодкої куті, веселих коляд і щедрівок.

З повагою підпис

P. S. Дякую за «Один день…». Бажаю, щоб «Один день…» (моя 30-та книга — І. С.) повторявся кожні п'ять років ще багато-багато разів.

Академік Любомир Антонович Пиріг ні на мить не зупиняється в своїй напруженій творчій праці. Адже лише вона є життєстверджувальною істиною нашого піднесеного існування...

А ЦЕ, НАПЕВНО, ГОЛОВНЕ

Ми оживаєм, оживаєм,
Долаючи одвічне зло.
Ми ще не стрілися із раєм,
Та лиш би пекла не було.

Ми шлях долаємо в напрузі,
Та нам завзяття до снаги.
Нехай радіють справжні друзі,
Хай згинуть наші вороги.

Хай наша мова барвінкова
Для долі запліта вінки.
Єднання — добрих справ основа —
Хай буде з нами на віки!

Хай правди постулати діють,
Про це ми думали завжди.
А казнокрадів і злодіїв
В свої не пустимо ряди.

Хай переможні сурми грають,
А боязкість — горить вогнем!
Ми оживаєм, оживаєм,
А це, напевно, головне.

Вадим Крищенко

І ми живемо, і ми живемо, на добро й славу!.. Про це чутливо та дуже влучно говорить Надія Петрівна, перша наставниця моєї онуки, Вітусі:

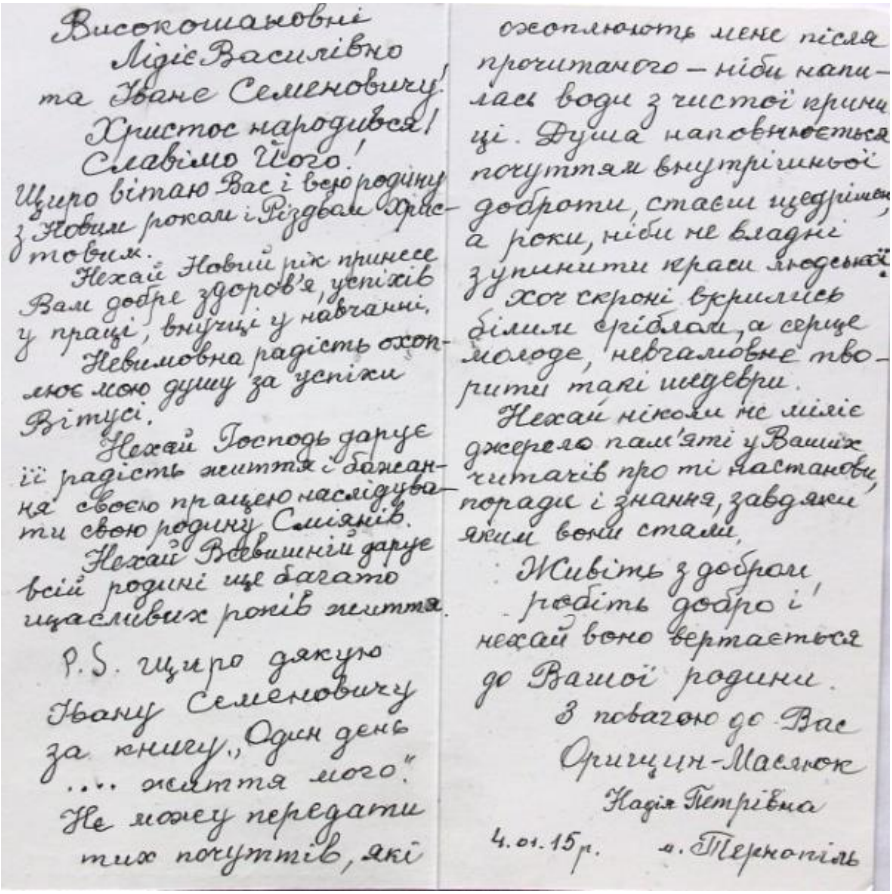

Високошановні
Лідіє Василівно
та Іване Семеновичу!
Христос народився!
Славімо Його!
Щиро вітаю Вас і всю родину з Новим роком і Різдвом Христовим.
Нехай Новий рік принесе Вам добре здоров'я, успіхів у праці, внучці у навчанні.
Невимовна радість охопила мою душу за успіхи Вітусі.
Нехай Господь дарує їй радість життя і бажання своєю працею наслідувати свою родину Сміянів.
Нехай Всевишній дарує всій родині ще багато щасливих років життя.
P.S. Щиро дякую Івану Семеновичу за книгу „Один день .... життя мого". Не можу передати тих почуттів, які охоплюють мене після прочитаного — ніби напилась води з чистої криниці. Душа наповнюється почуттям внутрішньої доброти, стаєш щедрішим, а роки, ніби не владні зупинити краси людської. Хоч скроні вкрились білим сріблом, а серце молоде, невгамовне творити такі шедеври.
Нехай нікоми не меліє джерело пам'яті у Ваших читачів про ті настанови, поради і знання, завдяки яким вони стали.
Живіть з добром, робіть добро і нехай воно вертається до Вашої родини.
З повагою до Вас
Орищин-Маслюк
Надія Петрівна
4.01.15 р. м. Тернопіль

Високошановні Лідіє Василівна та Іване Семеновичу!

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ!

СЛАВІМО ЙОГО!

Щиро вітаю Вас і всю родину з Новим роком і Різдвом Христовим.

Нехай новий рік принесе Вам добре здоров'я, успіхів у праці, внучці у навчанні.

Невимовна радість охопила мою душу за успіхи Вітусі. Нехай Господь дарує їй радість життя і бажання своєю працею наслідувати свою родину Сміянів.

Нехай Всевишній дарує всій родині ще багато щасливих років життя.

P. S. Щиро дякую Івану Семеновичу за книгу «Один день… життя мого». Не можу передати тих почуттів, які охоплюють мене після прочитаного — ніби напилась води з чистої криниці. Душа наповнюється почуттям внутрішньої доброти, стаєш щедрішою, а роки ніби не владні зупинити краси людської.

Хай скроні вкрились білим сріблом, а серце молоде, невгамовне творити такі шедеври.

Нехай ніколи не міліє джерело пам'яті у Ваших читачів про ті настанови, поради і знання, завдяки яким вони стали.

Живіть з добром, робіть добро, і нехай воно повертається до Вашої родини.

З повагою до Вас, Орищин-Маслюк Надія Петрівна

4. 01. 15 р. м. Тернопіль

Ну що тут скажеш?! Якщо б я отримав лише одне таке послання, я б продовжував писати свої книги, незважаючи ні на що. Отже, ми вміємо не лише підбадьорювати один одного, а й надихати на творчу працю, на сприйняття життя у вишневому цвіті незалежно від пори року. Та дарувати любов і добро! А тому нехай зазвучить

МОЛИТВА 1

Благодарю Тя, Господи, Боже мой, яко не отринул мя еси грішного, но общника мя бити святинь Твоїх сподобил єси. Благодарю Тя, яко мене недостойного причаститися пречистих Твоїх і небесних даров сподобил єси. Но, Владико, Человіколюбче, нас ради умерлий же і воскресий і дарований нам страшния сія і животворящия Таїнства во благодіяніє і освященіє душ і тілес наших, даждь бити сим і мні во ісціленіє душ же і тіла, но тгнаніє всякаго сопртивнаго, в просвіщеніє очію серлца мого, в мир душевних моїх сил, в віру непостидну, в любов нелицемірну, во ісполненіє премудрості, в соблюденіє заповідей Твоїх, в приложеніє Божественния Твоєя благодаті і Твоєго Царствія присвоєніє: да во святині Твоєй тіми сохраняєм, Твою благодать поминаю всегда, і не ктому, себі живу, но Тебі, нашому Владиці і Благодітелю: і тако сего житія ізшед о надежді живота вічного, в присносущний достигну покой ідіже праднующих глас непрестанний і безконечная сладость зрячих Твоєго лица доброту неізреченную. Ти бо єси істінноє желаніє і неізреченноє веселіє любящих Тя, Христе Боже наш, і Тя поєт вся твар во віки. Амінь (із «Православний молитвослов». 1989).

Я навіть не можу собі уявити, яким було б моє життя без постійного спілкування з різноманітними людьми з різних регіонів України і навіть планети! Ось чому треба згодиться з Дені Дідро (1713–1784): «Человек создан, чтобы жить в обществе; разлучите его с ним, изолируйте его — и мысли его спутаются, характер ожесточится, сотни нелепых страстей зародятся в его душе, сумасбродные идеи пустят ростки в его мозгу, как дикий терновник среди пустыря».

Так, людина створена для спілкування як із собі подібними істотами, так і з п р и р о д о ю:

Когда волнуется желтеющая нива,
И свежий лес шумит при звуке ветерка,
И прячется в саду малиновая слива
Под тенью сладостной зеленого листка;

Когда, росой обрызганный душистой,
Румяным вечером иль утра в час златой,
Из-под куста мне ландыш серебристый
Приветливо кивает головой;

Когда студеный ключ играет по оврагу
И, погружая мысль в какой-то смутный сон,
Лепечет мне таинственную сагу
Про мирный край, откуда мчится он, —

Тогда смиряется души моей тревога,
Тогда расходятся морщины на челе, —
И счастье я могу постигнуть на земле,
И в небесах я вижу Бога…

Михаил Лермонтов

Спілкування…

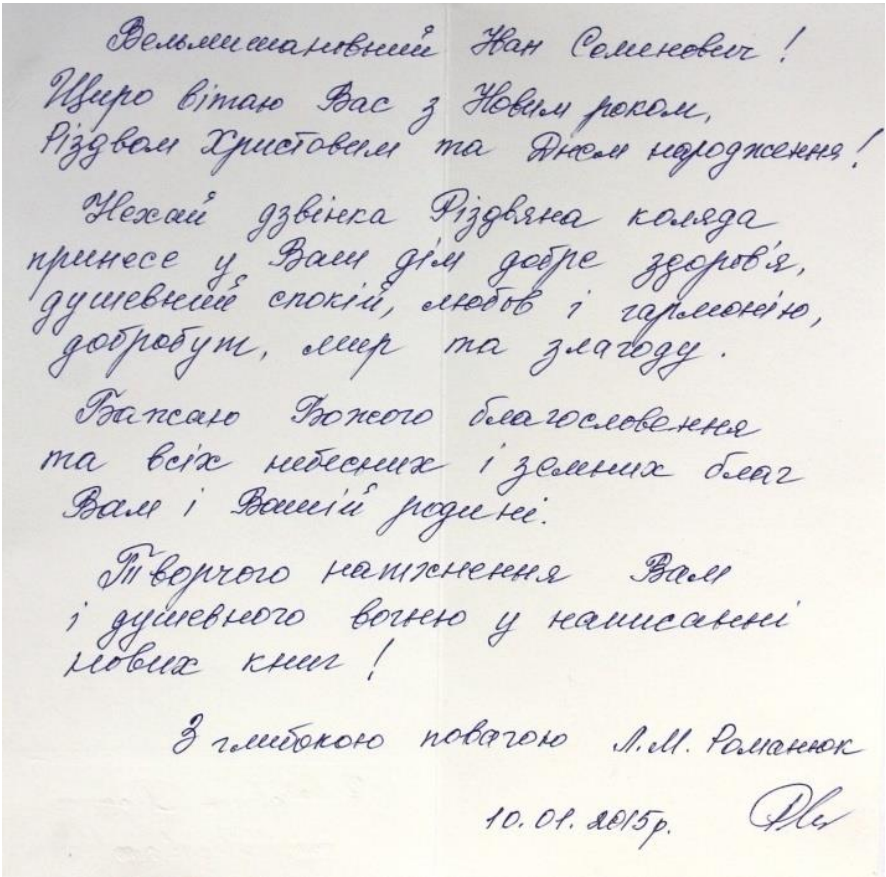

Вельмишановний Іван Семенович!

Щиро вітаю Вас з Новим роком, Різдвом Христовим та Днем народження!

Нехай дзвінка Різдвяна коляда принесе у Ваш дім добре здоров'я, душевний спокій, любов і гармонію, добробут, мир та злагоду.

Бажаю Божого благословення та всіх небесних і земних благ Вам і Вашій родині.

Творчого натхнення Вам і душевного вогню у написанні нових книг!

З глибокою повагою Л. М. Романюк

10. 01. 2015р.

Вельмишановний Іван Семенович!

Щиро вітаю Вас з Новим роком, Різдвом Христовим та Днем народження!

Нехай дзвінка Різдвяна коляда принесе у Ваш дім добре здоров'я, душевний спокій, любов і гармонію, добробут, мир та злагоду.

Бажаю Божого благословення та всіх небесних і земних благ Вам і Вашій родині.

Творчого натхнення Вам і душевного вогню у написанні нових книг!

З глибокою повагою Л. М. Романюк.

10. 01. 2015.

І тут же лист:

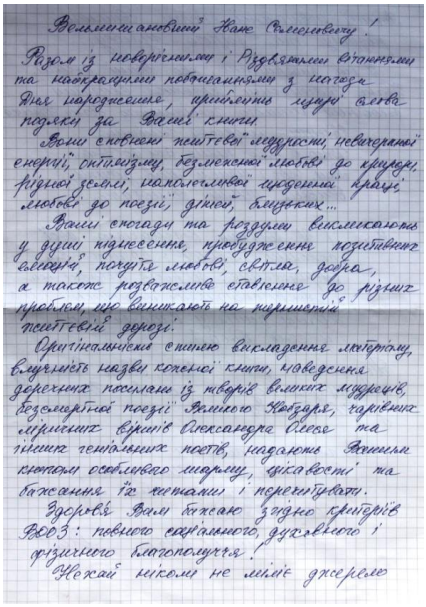

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Разом із новорічними і Різдвяними вітаннями та найкращими побажаннями з нагоди Дня народження, прийміть щирі слова подяки за Ваші книги.

Вони сповнені життєвої мудрості, невичерпної енергії, оптимізму, безмежної любові до природи, рідної землі, наполегливої щоденної праці, любові до поезії, дітей, близьких...

Ваші спогади та роздуми викликають у душі піднесення, пробудження позитивних емоцій, почуття любові, світла, добра, а також розважливе ставлення до різних проблем, що виникають на тернистій життєвій дорозі.

Оригінальність стилю викладення матеріалу, влучність назви кожної книги, наведення доречних посилань із творів великих мудреців, безсмертної поезії Великого Кобзаря, чарівних ліричних віршів Олександра Олеся та інших геніальних поетів, надають Вашим книгам особливого шарму, цікавості та бажання їх читати і перечитувати.

Здоров'я Вам бажаю згідно критеріїв ВООЗ: повного соціального, духовного і фізичного благополуччя!

Нехай ніколи не міліє джерело Вашої невтомної енергії, світлого розуму та доброго гумору.

І на завершення, про Ваші книги, Іване Семеновичу, хочеться сказати словами нашого геніального Івана Франка:

Книги — морська глибина,
В них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

P. S. (У 2014 році відзначила свої «скромні» «ювілеї»: 55 літ від народження, 30 років роботи на кафедрі соціальної медицини і ООЗ, 20 літ життя у власній хаті у селі Біла).

Доземний уклін Вам, Іване Семеновичу, та щира подяка за всі Ваші добрі справи!

З глибокою повагою
Романюк Люба Миколаївна,
доцент кафедри соціальної медицини і ООЗ ТДМУ
10. 01. 2015 р. підпис

На зворотному боці фотографії написано: «Ми з дочкою Ніною (також доцентом кафедри соціальної медицини) на своєму подвір'ї у селі Біла… Золота осінь, яскраві квіти, гарний настрій… З повагою, Люба Романюк. 10.01.2015 р. підпис»

Люба Романюк розчулила мене своїми щирими та ласкавими словами, змусила знову віддатися роздумам… Роздумам в час, коли навколо нас, в Україні, панує смерть й неймовірні злочини людські, яким не видно кінця…

ШАНСИ ЧИНІВ І ШАНЦІ БІЙЦІВ

Ви — при чині, а ми — причинні:
прижилися при сирому шанці…
Ви — при штабі і при дівчині,
і при шансах… у преферансі.

— Дайте танк! — генерал не чує.
В іншу слухавку вухом влип:
знов Кремлю про наш полк віщує,
щоб… спеклися ми у котлі?

Ми повернемось, генерале, —
хоч не всі доповзем до дач,
щоб затямив: не ми програли —
ти програв, генерал здач!

…Знаєш, мосько Москва, не варто,
ох, не множся, Мос-ква-ква-ква,
бо у прикупі ляже карта
так безвиграшно, мосько, вам!

…Ніж чи костур в серця продажні
рвучко впише десницю гам —
наче Людвігове адажіо,
правосудне: «Смерть ворогам!»

Богдан Стасильний (2015 рік)

Але це, на превеликий жаль, відноситься не лише до генералів… Скільки не зрозумілого в діях наших «правителів»?! Господи! Дай нам всім пам’ять! Пам’ять про слова Пантелеймона Куліша (XIX століття), мого земляка, який писав:

Я не поет і не історик, ні!
Я — піонер з сокирою важкою:
Терен колючий в рідній стороні
Вирубую трудящою рукою.

А також сказати

ПО ПРАВУ ПАМЯТИ

Самого возраста уроки,
Сама собой приходит мысль —
Ко всем, с кем было по дороге,
Живым и павшим отнесись.
Она приходить не впервые,
Чтоб слову был двойной контроль:
Где, может быть, смолчать живые,
Так те прервут меня:
— Позволь!
Перед лицом ушедших былей

Не вправе ты кривить душой, —
Ведь эти были оплатили
Мы платой самою большой…
И мне да будет та застава,
Тот строгий знак сторожевой
Залогом речи нелукавой
По праву памяти живой.

Александр Твардовский. «XX век»

Яке різноманіття думок вчора і на сьогодення… І всі слушні… Ну, наприклад: «Якщо спершу йому не доставало землі для перемог, то тепер не хватило землі для похорон» (Валлей Потеркул про смерть Помпея). Це про нас (керманичів і підлеглих): «Краще нехай загине людство, аніж система, це девіз утопістів та фанатиків» (П'єр Жозеф Прудон). А я б додав: і політиків. Дивіться: після революції гідності прийшли до влади «нові» люди, навіть за платню закликали на допомогу іноземців, а систему змінювати не бажають, не бажає ніхто. Система — це вічний утеплювач окремих серед нас «щасливців» (це вже мій афоризм). І ці «щасливці забувають про

БОЖИЙ СУД

Про зелені сади,
Про пахучі цвіти
Ми, бувало, під кобзу співаєм;
А тепер мовчимо,
Мов сном вічним спимо:
Ні охоти, ні гласу не маєм,

Коли ж чує від нас
Хто сумний, тихий глас, —
В наших співах щось грізне таїться.
Мов на кришах сичі
Завивають вночі,
Мов голосить Мінервина птиця.

Хто кого не злюбив,
Хто кому зло зробив,
Віщі струни на те не вважають:
Мов ворожу ходу,
Вони чують біду,
Серце сумом і жалем сповняють.

О, великий нам жаль
І на серці печаль!
Тяжко, важко Вкраїна сумує,
Що темноти повки
Облягли двір царський,
А просвічена правда німує…

Заговорить вона
І до самого дна
Переверне лукаву споруду…
А поки до войни,
Ти нам, кобзо, дзвони
Та приближуй день Божого суду.

О, настане страшний!
І, мов дзвін голосний,
Заговорить наш край велелюдний.
Од конця до конця
Стрепенуться серця,
І покинуть свій сон безпробудний.

Хто кого не злюбив,
Хто кому зло зробив,
Зрозуміє багатий і вбогий,
І огонь правоти
Осіяє хати,
І церкви, і царськії чертоги.

Пантелеймон Куліш

А ми чимчикуємо вперед (чи вперед?)…

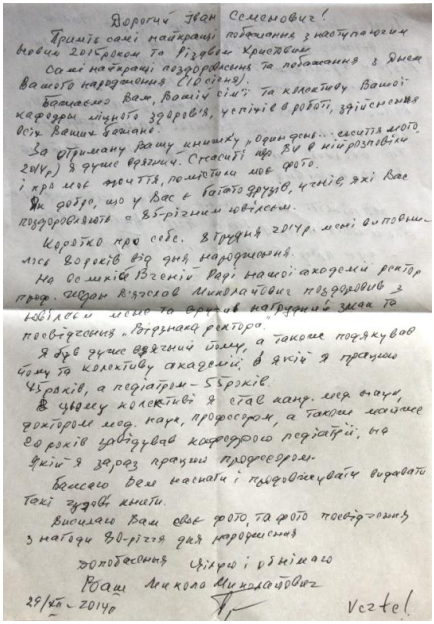

Дорогий Іван Семенович!

Прийміть самі найкращі побажання з наступаючим новим 2915 роком та Різдвом Христовим.

Самі найкращі поздоровлення та побажання з Днем Вашого народження (10 січня).

Бажаю Вам, Вашій сім'ї та колективу Вашої кафедри міцного здоров'я, успіхів в роботі, здійснення всіх Ваших бажань.

За отриману Вашу книжку «Один день… життя мого» (2014) я дуже вдячний. Спасибі, що Ви в ній розповіли і про моє життя, помістили моє фото.

Як добре, що у Вас є багато друзів, учнів, які Вас поздоровляють з 85-річним ювілеєм.

Коротко про себе. 8 грудня 2014 р. мені виповнилося 80 років від дня народження. На великій Вченій Раді нашої академії ректор проф. Ждан В'ячеслав Миколайович поздоровив з ювілеєм мене та вручив нагрудний знак і посвідчення «Відзнака ректора».

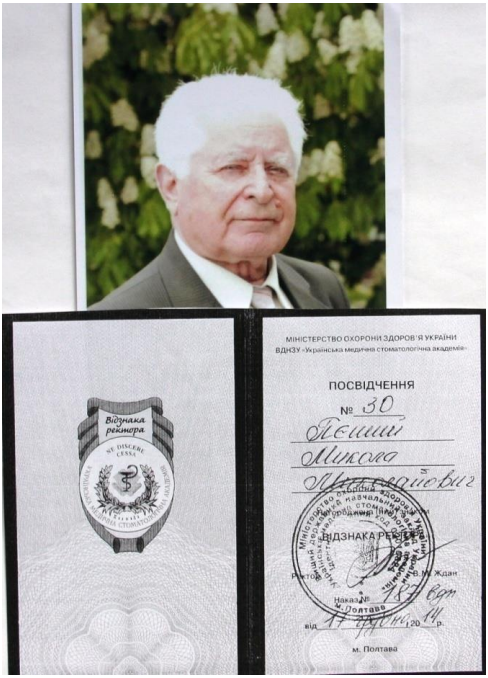

Я був дуже вдячний йому, а також подякував йому та колективу академії, в якій я попрацював 45 років, а педіатром — 55.

В цьому колективі я став канд. мед. наук, доктором мед. наук, професором, а також майже 20 років завідував кафедрою педіатрії, на якій я зараз працюю професором.

Бажаю Вам наснаги і продовження видавати такі чудові книги.

Висилаю Вам своє фото та фото посвідчення з нагоди 80-річчя з дня народження.

До побачення. Цілую і обнімаю.

Ваш Микола Миколайович. 29. XII. 2014 р. підпис.

Професор Анатолій Петрович Гасюк також передає своє вітання та поздоровлення з Новим 2015 р. та Різдвом Христовим й днем народження.

Велике вітання з днем Вашого народження, Нового року передає також колектив нашої кафедри та особисто зав. каф. проф. Крючко Тетяна Олександрівна.

Напишіть, як працює у Вас зав. кафедри стоматології Гасюк Петро Анатолійович — син проф. Гасюка Анатолія Петровича.

Із листів професора Миколи Пєшого, які він мені надіслав, вже можна створювати цілу книгу наших думок. А якщо до цього додати ще наше усне спілкування?!

Сьогодні, коли наше сонечко схиляється на вечір, я разом з Миколою Миколайовичем, хотів би приєднатися до порад 104-річного Андрія Ворона:

РАДЬСЯ З АНГЕЛОМ-ХРАНИТЕЛЕМ

Частіше згадуй його і радься з ним. Запитуй його, що бентежить тебе. І відповідь прийде обов'язково — в несподіваній думці, в розмові, через незнайому людину, книгу, сон, інше.

Не май одразу по кілька великих бажань. Водночас долають лише одну вершину.

Не метушися. Будь зібраним і завжди **пам'ятай,** чого хочеш. Тоді навчишся вибирати головне з-поміж дрібного.

Не бійся обставин, надто тих, які від тебе не залежать. Часто Ангел-хранитель рятує нас від великого нещастя, залишивши декілька дрібних неприємностей. Для **науки і терпіння.**

Не йди проти течії. Не витрачай марно сили, коли відчуєш, що все проти тебе. Це не твій час. Краще перечекати. Хто йде проти обставин, робиться рабом їх. А хто скоряється їм, стає їх паном.

Від помилок і лиха тебе завжди попередить **щось** або **хтось.** Тільки умій це розпізнати і не бери на сміх.

Тримай рот на замку. Не похваляйся успіхами. Ніколи і нікому не говори про серйозні плани голосно. Для цього в тебе один слухач и порадник — Ангел-хранитель.

Не жени коней. Іди по життю розмірено, спокійно. І туди, куди тобі належить прийти, прийдеш учасно.

Не читай руйнівних книг, не дивись такі фільми. Хоч їх видають за модні. Крім сум'яття душі і сміття для розуму, нічого вони не несуть. Надто дітям (із книги Мирослава Дочинець «Многії літа. Благії літа»).

Як багато корисного для себе можна знайти! Отож, шукаймо! А для нас із Миколою Пєшим якраз настав час заспівати коляду

ЗВОНЯТЬ ЗВОНИ

Звонять звони, трублять труби,
В Вифлеємі новина:
Повертає з Назарета

Пресвятая родина. Гей!
Радуйтеся, люди, мир на землі буде,
Син Божий народився.

Звонять звони, б'ють литаври,
Всему світу звіщають:
Вже впускає Цар Святитель
Грішні душі до раю. Гей!
Радуйтесь, люди, мир на землі буде,
Син Божий народився.

…Мир на землі буде… В цьому я впевнений! Вся Україна чекає миру. Адже кожного дня гинуть наші молоді хлопці, кожного дня «наші старші брати» все більше і більше руйнують нашу державу, сплюндровують наші міста і села, заводи і ферми…

Не те що серця — в них катма вже й мозку.
Його давно спалила чорна лють…
Нам зимувать кремлівські відморозки
В теплі й благополуччі не дадуть.

Не гребують нічим їх душі вражі.
Ми це вже добре бачили не раз —
Морські вузли вони трубою в'яжуть,
Аби повз нас в ЄС повести газ.

Достали тьму країн їх зверхність вічна
Й маскований під доброчинність гріх,
Вони й для нас — «партнери стратегічні»
У розумінні страти вся і всіх.

У всьому світі Кремль — поза довір'ям,
Світ добре знає істину одну:
Якщо Москва кричить про перемир'я —
То, значить, вдосконалює війну…

Михайло Пасічник

А ми продовжуємо жити, жити та творити…

У році Новому бажаємо щиро
гармонії радості, щастя і миру!
Натхнення, достатку, добра та любові!
Будьте успішні, красиві й здорові!

Вельмишановні Іване Семеновичу та Лідія Василівна!

Щиро вітаю Вас з Новим Роком та Різдвом Христовим!

Бажаю Вам доброго здоров'я, благополуччя і Божої благодаті. Зичу, щоб Ваша, Іване Семеновичу, праця професійна і літературна була потрібною і корисною для наступних поколінь.

Прийдешній рік хай буде світлим, щасливим і мирним, а Різдво Христове наповнить серце любов'ю, надією і вірою.

Тепла і світла Вашій оселі!

23. 12. 2014 р. Тернопіль. З повагою підпис

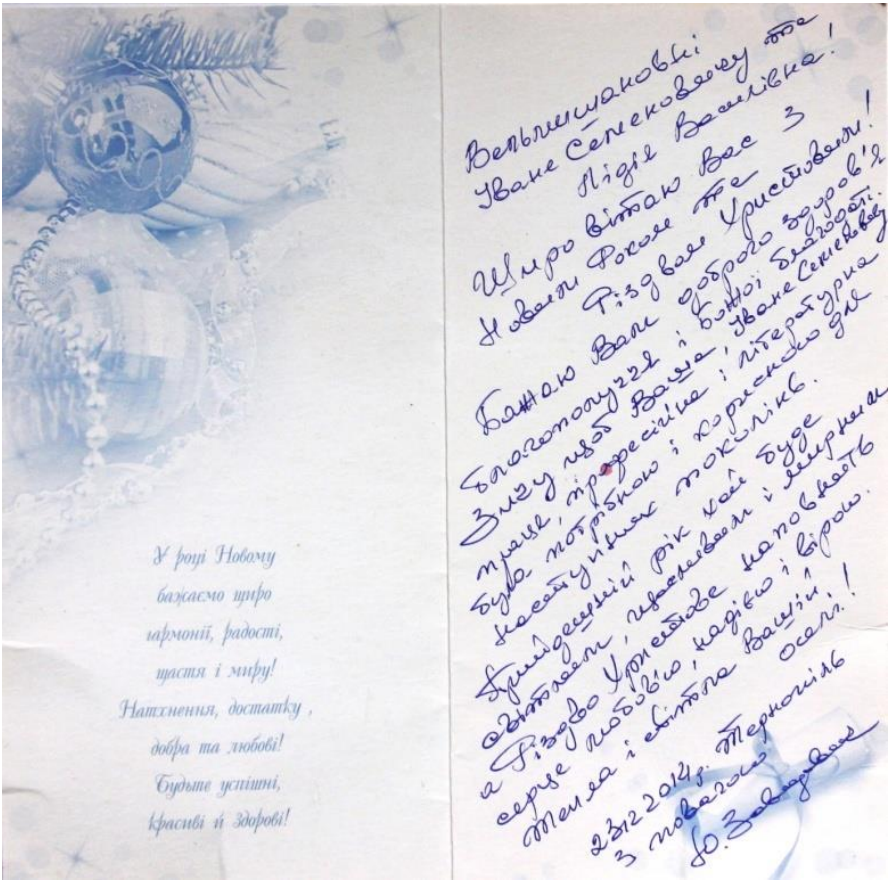

Це перше послання Юрія Степановича Завадовича, а через декілька днів надійшло і друге:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Прийміть щирі вітання з нагоди Дня народження. Зичу Вам доброго здоров'я, родинного благополуччя, миру та втіхи від Ваших найближчих.

Ваша красуня, внучка Вікуся, принесла мені черговий Ваш літературний твір, який я в той же вечір «проковтнув», а тепер перечитую, перечитую… Свої власні роздуми Ви окутуєте вдалими цитатами, літературними та поетичними витягами, від цього вони набувають повчальної сили для нас, Ваших читачів.

Спасибі Вам. А ще бажаю Вам:

Щоб холод в душу не закрався,
Щоб в серце смуток не прийшов,
І щоб ніхто не здогадався,
Який Вам рік уже пішов!

З повагою і вдячністю
Ю. Завадович підпис
04. 01. 2015 р.

А ви, читачу, кажете, що життя більш одноманітне, аніж різнокольорове. Неправда. За кожною листівкою, яку я наводжу, стоїть людина зі своїми особливостями, насамперед духовно-моральними!

Ось Юрій Степанович Завадович: чудовий лікар, незвично-привабливий головний лікар, мрійник-фантаст в організації охорони здоров'я людяності (начальник міського відділу охорони здоров'я). А ще й чоловік, тато, дідусь…

Але на першому місці в його житті медицина… Медицина, яка в незалежній Україні втратила вітрила…

КУДИ КРОКУЄ МЕДИЦИНА?

Охорона здоров'я так стомилася від невизначеності й тупцювання на місці в очікуванні єдино правильного курсу, обіцяного новими реформаторами, що готова зірватися з місця в кар'єр — гірше вже не буде. Чутки в лікарнях ширилися суперечливі, але МОЗ, як великий актор, тримав паузу. Кажуть, там готували презентацію, що мала стати подією для всіх — лікарів, викладачів медуніверситетів, бізнес-структур, пов'язаних з медициною, і пацієнтів. Нарешті всі довідаються, як саме розвиватиметься медицина по-новому, які зміни її очікують.

Профільний комітет Верховної Ради, не дочекавшись прем'єри, організував обговорення на тему: «Про реформу охорони здоров'я в Україні». Програма анонсувала два ключові виступи: презентацію концепції системи охорони здоров'я міністра Олександра Квіташвілі та презентацію «Реформа охорони здоров'я — 25 кроків до щастя» Ольги Богомолець. Це викликало великий інтерес — у залі ніде було яблуку впасти.

Міністр спочатку відзвітував про виконану роботу, а потім, покритикувавши «створену в мілітаризованій країні систему Семашка», у загальних рисах (без презентації) розповів про те, як розвиватиметься галузь.

Експерти, уважно слідкуючи за презентацією, яку підготувала О. Богомолець, нарахували всі 25 кроків, що, на її думку, повинні не тільки витягти систему охорони здоров'я з кризи, а й вивести її на європейський рівень. А щоб досягти обіцяного щастя, необхідно оновлювати всі напрями, нічого не відкладаючи на потім. До участі в робочих групах запросили всіх охочих, наголосивши, що критикувати програму не треба — краще вносити свої пропозиції і доповнення.

Після цього засідання Міністерство охорони здоров'я пожвавилося — зустрічі з активом медичних працівників і представниками громад-

ських організацій проводяться майже щодня. Але презентації поки що ніхто не бачив.

До Національного інституту хірургії та трансплантології ім. Шалімова міністр прийшов не сам, а разом із мером Києва Віталієм Кличком. На присутніх у залі вчених, лікарів, експертів очікував сюрприз — Віталій Кличко представив «10 кроків реформування столичної медицини». До речі, ні він, ні міністр так і не показали обіцяних у прес-релізі презентацій, але на словах просили всім передати — у Києві стартує пілотний проект реформи медицини. Черговий.

Міський голова розуміє, що реформи передбачають непопулярні заходи, тому пропонує провести широке обговорення із роз'ясненням кожного кроку.

«Перше, що потрібно зробити, — припинити всі нелегальні платежі при наданні медичної допомоги, боротися з корупцією, притягати до кримінальної відповідальності кожного, хто крастиме гроші киян, — наголосив Віталій Кличко. — Необхідно легалізувати всі можливі джерела фінансування медицини. Зробити так, щоб гроші йшли за пацієнтом. Другий крок — підвищення реальних доходів медиків — від медсестер до лікарів і стоматологів.

Ми будемо допомагати розвитку лікарського самоврядування, впроваджувати страхування лікарських помилок у стоматології. У рамках пілотного проекту реформуємо стоматологічну службу столиці.

Будемо впроваджувати механізми професійної відповідальності та юридичного захисту медпрацівників, а також громадського контролю якості медпослуг для населення.

П'ятий крок — визначити медичні заклади, які є фінансовим тягарем для медичної системи Києва.

Ми домагатимемося змін у законодавстві країни і столиці, щоб забезпечити рівні права для лікарень усіх форм власності.

Наступний крок — концентрація всіх зусиль на трьох напрямах: надання медичної допомоги киянам у період воєнного конфлікту; створення комітету реформ і розвитку системи охорони здоров'я; залучення фінансування в медицину шляхом інвестицій, з допомогою громадських та інших фондів.

Ми проведемо реорганізацію третього рівня медичної допомоги — буде створено лікарні інтенсивного лікування з цілодобовим наданням медичної допомоги населенню. Структура та обладнання відповідатимуть міжнародним стандартам.

Ще один крок — створення електронного реєстру пацієнтів і лікарів Києва, який допоможе запровадити систему обліку звернень хворих, а також допоможе населенню при виборі лікаря та медичного закладу.

Десятий крок стосується поліпшення забезпечення медикаментами пацієнтів. Цього можна досягти шляхом упровадження міжнародного досвіду на солідарній і страховій основі в рамках чинного законодавства».

Під шум оплесків присутні в залі лікарі почали перешіптуватися — виходить, будуть закривати, скорочувати і нав'язувати чергову «муніципальну касу». Що буде з первинною медичною допомогою, яка зависла між законами? Дія попереднього «пілоту» закінчилася, фінансувати за старою схемою вже не можна, а нова не дозволяє. Обіцяне підвищення зарплат медикам до 5–8 тис. грн можна побачити тільки на папері. Можливо, новий міністр повідомить щось конкретніше, підкріплене розрахунками і цифрами з бюджету? Лікарі почали сперечатися: нинішній міністр — 20-й чи вже 22-й, якщо рахувати всіх в.о.?

Олександр Квіташвілі виступав без папірця, іноді жартував, демонструючи добре почуття гумору. Щоправда, обіцяної презентації концепції нової медицини з головними її положеннями, розрахунками та прогнозами аудиторія так і не побачила. Із чого консервативні в силу своєї професії медики зробили висновок, що реформа ще не підготовлена, всі доповіді — лише декларації, які не мають під собою ні фінансової, ні юридичної, ні ресурсної бази.

Місяць тому було оголошено, що київський мер В. Кличко і міністр охорони здоров'я О. Квіташвілі ухвалили рішення про пілотний проект у столичній медицині. Відтоді не з'явилося нічого нового — ні конкретних цифр, ні назв медзакладів, ні механізмів, які змусять непоступливу гривню ходити за пацієнтом — за останні 10 років багато хто обіцяв це зробити, але так нічого й не домігся. Тому слова про право пацієнта вибирати лікаря, про забезпечення свободи дій лікарень, їхньої автономії, з яких міністр розпочав свій виступ, не викликали в медиків особливого оптимізму.

«Багато хто думає, якщо завтра запровадимо страхування, то все зміниться. Сьогодні запроваджувати страхову медицину неможливо, — заявив Олександр Квіташвілі. — Треба змінити систему, щоб у лікарень з'явилася можливість заробляти гроші. Потрібно, щоб будь-який громадянин України незалежно від того, де він перебуває, мав доступ до якісної медицини.

Що робитимемо?

Ми працюємо над законодавчими актами. Міністерство не має бути агентством товарів і послуг, необхідно передати функції закупівель, у цьому напрямі ми працюємо з міжнародними організаціями. МОЗ має займатися політикою, допомагати розвиватися сектору охорони здоров'я, вкладати кошти в освіту і медичну науку.

Я виріс у сім'ї медиків і добре знаю, що хороші лікарі — у лікарні. А в поліклініці — хороші люди, але «недолікарі». Хороший лікар — це хірург, який лікує. І ми всі це розуміємо. Лікарні повинні мати можливість заробляти гроші, тому що безоплатної медицини немає в Україні, її ніде немає — у жодній країні світу. Слід розуміти, що неможливо забезпечити безоплатною медициною 45 млн людей. Громадяни платять двічі: перший раз — податки, другий — коли заходять у лікарню і купують послуги.

Щодня я дізнаюся щось нове про Україну. Мені сказали, що у вас є 450 форм звітності. Я уточнив — у нас у Грузії лише... одна! Нам багато чого треба змінювати.

До речі, у центрі Києва є вулиця Кіквідзе. Хто знає, ким він був? Віталію Володимировичу, ви знаєте? Кіквідзе був червоним командиром, який мав право розстрілювати людей без суду й слідства. Треба змінити назву цієї вулиці!

(*В. Кличко відразу пообіцяв: у разі, якщо реформи в медицині будуть успішними, вдячні кияни назвуть вулицю ім'ям міністра. —* ***Авт.***).

Я чув, тут ширяться страшилки про Грузію — скільки там людей посадили за хабарі й корупцію. Хочу вам сказати, що жодного лікаря не посадили, оскільки гроші, які він отримав, — це гонорар, плата за послугу, а не хабар».

Судячи з оплесків у залі, це уточнення сподобалось аудиторії. Міністр неодноразово повторював, що лікарні зобов'язані заробляти гроші. Цей меседж червоною ниткою проходить і в Стратегії реформування системи охорони здоров'я, яку уряд має доопрацювати й затвердити. Про що, зокрема, записано в рекомендаціях Кабінету Міністрів, які було підготовлено в ході парламентських слухань у профільному комітеті Верховної Ради.

Однією з причин, чому всі чекали фундаментально підготовленої презентації з викладенням цифр, схем взаємодії та фінансування, якраз і є текст стратегії, що нібито має стати основою реформ. Ні медики, ні експерти, ні юристи з медичного права не можуть до кінця розібратися в хитросплетінні висновків і рекомендацій цього документа.

«Цілі реформи охорони здоров'я України можуть бути згруповані в чотири пункти: підвищення особистої відповідальності громадян за власне здоров'я; забезпечення вільного вибору постачальника послуг; створення бізнес-дружньої обстановки на ринку охорони здоров'я; адресна допомога найбільш знедоленому населенню».

Хто, кому і що винен при такому розкладі? На що може розраховувати громадянин, коли йому чи його родині знадобиться екстрена медична допомога — у випадку ДТП, техногенної катастрофи чи банальної пневмонії, отруєння неякісною водою в Бортничах? Припустимо, він досить відповідально ставиться до свого здоров'я і привчає до цього домочадців. Але при цьому держава не забезпечує ані безпеки на дорогах, ані якості водопровідної води, ані запровадження страхової медицини, яка допомогла б у багатьох випадках.

Нам усім роблять пропозицію, від якої неможливо відмовитися: ***«Пацієнти повинні мати право вибирати постачальників послуг на підставі географічного розташування, якості медичної допомоги, професіоналізму медперсоналу.***

Бізнес повинен мати право здійснювати необхідні зміни, а уряд повинен усунути штучні бар'єри.

Концепція, згідно з якою охорона здоров'я не може і не повинна бути орієнтована на отримання доходів, — хибна. Послуги мають бути дофінансовані за рахунок державного бюджету, але мережа постачальників послуг не може бути збитковою і залежати тільки від державних субсидій».

Мати право і реалізувати його, як кажуть в Одесі, — це дві великі різниці. Що конкретно буде зроблено для того, щоб права всіх, хто має стосунок до системи охорони здоров'я, наповнилися реальним змістом і отримали механізми їх реалізації? Чому останнім часом про стратегію нової медицини чиновники воліють не згадувати, ніхто не роз'яснює її положень, не пропонує вносити зміни тощо? Змінився курс реформ? Вигадали щось новеньке? Або затвердять тишком-нишком, аби не дратувати суспільство висновками про те, що медицина — це насамперед прибутковий бізнес, а хворий — це клієнт, котрому надають медичні послуги, за які, зрозуміло, він зобов'язаний заплатити.

Медики заплуталися, з якої ноги починати і в якому напрямку крокувати, щоб мати можливість виконувати свою роботу — надавати медичну допомогу тим, хто її потребує. Реформатори дружно лають систему Семашка, пропонують дивитися тільки вперед, не озираючись у радянсь-

ке минуле. Схоже, в минулому має залишитися доступна медична допомога не тільки для пенсіонерів з їхніми хронічними захворюваннями, а й для дітей-інвалідів, кількість яких збільшується з кожним роком і вже становить 2% всього дитячого населення країни. Залишилися без уваги такі проблеми, як епідемія туберкульозу, відсутність хоспісів, реабілітаційних центрів і т. ін. Зависли в повітрі медичні заклади, що надають високоспеціалізовану допомогу, яку більшість наших пацієнтів не в змозі оплатити зі свого бюджету, — кардіохірургічні, гепатологічні, ортопедичні, онкологічні, перинатальні центри тощо. Таке враження, що їх просто не існує.

Не вписуються в бізнес-дружню обстановку тисячі поранених і скалічених в АТО, які потребують не тільки лікування, а й тривалої реабілітації, протезування і т. д.

Під час обговорення 10 кроків, які має пройти медицина столиці, наголошувалося на тому, що хворі платитимуть за медпослуги, лікарі отримають підвищення зарплат, а лікарні навчаться заробляти гроші. Промовці, схоже, ніяк не зважили на те, в яких стінах вони будують модель нової медицини. Сумно дивився на все, що відбувалося, портрет Олександра Шалімова — геніального лікаря, одного зі стовпів вітчизняної хірургії, чиї учні працюють по всій країні, засновника інституту.

До речі, збори відбувалися напередодні дня народження Олександра Олексійовича — 20 січня йому виповнилося б 97 років. Але, здається, ніхто в переповненому залі так про це й не згадав (О. Скрипник, О. Сова. «Дзеркало тижня» 23. 01. 2015).

Якщо ви, читачу, знайшли в діях наших керівників якісь мудрі «кроки» щодо вдосконалення нашої хворобливої медицини, я вам заздрю. Для мене наведена стаття є показником «вічної» балаканини про ефективність медицини та засвідчує віддаленість міністра охорони здоров'я України від розуміння навіть загальних питань у цій сфері: «Я виріс у сім'ї медиків і добре знаю, що хороші лікарі — у лікарні. А в поліклініці хороші люди, але «недолікарі». Хороший лікар — це хірург, який лікує і ми всі це розуміємо». Якось мені незручно: я не просто не розумію «свого» міністра, коли, за його висловлюванням, «усі це розуміємо», а навіть дивуюся з його глибокої необізнаності в азах медицини. Невже його знання з філології такого ж рівня, як з медицини? Боже (чи Президенте), кого ж ти надіслав на Україну? А ви кажете, послідовників Леніна сьогодні мало? Адже він, Володимир Ілліч, сказав, що країною може керувати кухарка, а

в даному випадку: філолог — медициною. Це вже вище планки ленінського твердження. Ось так і живемо! Живемо в період, коли за роки незалежності України з'явився вже двадцятий чи двадцять третій міністр охорони здоров'я (нам навіть полічити їх важко)…

І всіх цих міністрів стосується байка Езопа:

ЛИСИЦА И ВИНОГРАД

Голодная лисица увидела виноградную лозу со свисающими гроздьями и хотела до них добраться, да не смогла; и, уходя прочь, сказала сама себе: «Они еще зеленые!»

Так и у людей: иные не могут добиться успеха по причине того, что сил нет, а винят в этом обстоятельства.

Це по-перше.

А по-друге:

Ты хочешь излечить дурные нравы?
Не тщись! Лекарства нет от сей отравы.

Абу-ль-Аля (сирийский поэт)

І, по-третє: «Керувати — це означає не заважати гарним людям працювати» (Петро Капица. Фізик).

Це все сьогодні, а що буде завтра? Буде надія і з нею пам'ять — О,

РОДЕ НАШ КРАСНИЙ

Три суспільні прошарки, як три кити, що, за народним переказом, тримають нашу грішну землю, найбільше прислужилися українській історії. Це козаки, бандуристи і чумаки. З козацтвом пов'язане насамперед національне визволення нашого народу. Упродовж сторіч воно боронило отчий край від чужинських зайд, тут зародилися перші демократичні устрої державної структури (згадаймо, за яким високим рівнем цивілізованого суспільства вибирали гетьманів і старшину на Запорізькій Січі).

Своєрідними, за сучасною термінологією, політруками були й кобзарі. Дзвін бандури, глибоко поетичні й закличні текст дум пробуджували національні почуття в різних куточках багатостраждальної України. До їхнього голосу прислуховувалися дорослі і діти, на поклик кобзи шикувалися в ряди народних месників нові ополченці. Шляхи бандуристів пролягали через увесь терен України, вони були жадані в кожній оселі, на перехресті доріг, гомінких ярмарках. Усюди, де з'являвся кобзар, його оточували люди, слухали зі сльозами на очах голос рідної України. За-

вдяки кобзарству збереглася історична слава звитязтва, оскільки, як слушно зауважив Микола Гоголь, у піснях — жива історія українського народу. Ось чому майже в усіх походах козаків супроводжували й бандуристи.

Початки народження чумацтва сягають глибокої давнини. У ті часи прикарпатські чумаки забезпечували сіллю південь землі України. Звідси вони привозили хліб, речі господарського вжитку, навіть дерев'яні церкви. Крім солі, чумаки перевозили свіжу і в'ялену рибу, чужоземні товари (тканину, взуття, жіночі прикраси, дорогі вина тощо), перетранспортовували збіжжя. Серед чумаків був звичай: заїжджаючи в село, вони безкоштовно віддавали частку солі вдовам і сирітським родинам. Тема чумацтва посіла вагоме місце в усній народній творчості, переказах, прислів'ях (В. Скуратівький).

І після такого чутливого оповідання стає зрозумілим, чому засумувала Миколи Вінграновського

ЛЕЛЕКА

До нас прийшов лелека
з косою на плечі,
води напився з глека
та й сів на спориші.
Отак сидів лелека
і думав те, що знав:
пропало десь далеко
все, що косити мав.
Пропало десь далеко,
не видно вдень-вночі…
І плакав наш лелека
з косою на плечі.

Вельмишановний друже, вітаю Вас і всю Вашу родину з наступивши Новим Роком та й ще з Вашим днем народження. Хочу Вам побажати багато щасливих днів та продовження активної діяльності, радувати всіх Ваших друзів чудовими книжками.

Для мене одержання Ваших книжок піднімає настрій, читаючи їх, я завжди дивуюсь звідки у Вас береться творча енергія, видно це генетично закладено.

З Ваших книжок я черпаю Вашу життєву мудрість. І мене радує те, що Ви маєте широкий круг друзів та знайомих, які Вас не забувають і шлють Вам свої поздоровлення.

Дорогий Іван Семенович, хай Бог дає Вам довгі роки творчого життя. Хотілось би зустрітись та порадитись відносно збереження педіатричної науки та так званої перебудови служби, яка майже повністю розвалюється.

Ви досвідчений науковець і організатор, і було б важливим висловити свою концепцію відносно організації медичного забезпечення дитячого населення, яке становить понад 8 млн і яке потребує значно більшої уваги з боку уряду.

Не дивуйтесь, Іване Семеновичу, мене це дуже турбує, і я щороку з трибуни наших конгресів звертаюсь з цього приводу до керівництва МОЗ, та, на жаль, нічого не вирішується. Не чути голосу головних педіатрів та голів обласних асоціацій педіатрів, майже відсутні НДР з питань соціальної педіатрії.

Шановний Іване Семеновичу, пробачте мене, я не хотів засмучувати Вас в чудовий день Вашого народження, вважаю, що все з Божою допомогою, покращиться — будемо оптимістами.

Хотілось би, щоб уже закінчилася війна, щоб не гинули наші хлопці.

Ще раз прийміть мої щирі побажання — доброго здоров'я та щасливо і успішно прожити рік кози.

Пишіть та дзвоніть. Мій телефон 050…

До зустрічі.

Ваш Віктор Петрович 8. 01. 2015 р.

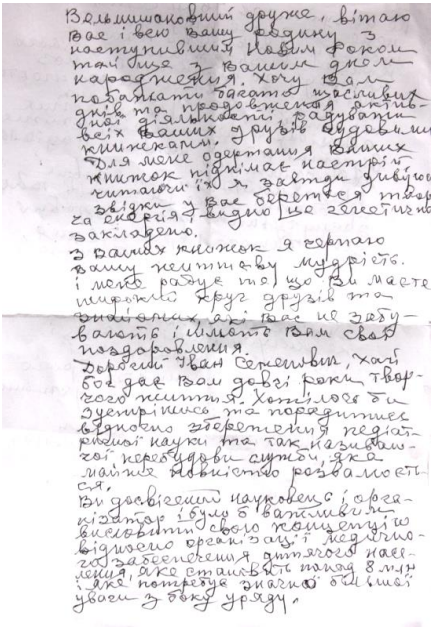
Вельмишановний друже, вітаю
Вас і всю вашу родину з
наступившим Новим роком
та йду з вашим дня
народження. Хочу Вам
побажати багато щасливих
днів та продовження актив-
ної діяльності, радувати
всіх ваших друзів чудовими
книжками. Для мене одержання Ваших
книжок підіймає настрій,
читаючи їх, завжди дивуюсь
звідки у Вас береться стоф
та енергія, видно ще зберігають
закладено.
З Ваших книжок я черпаю
вашу життєву мудрість.
і мене радує то, що Ви маєте
щирий круг друзів та
однодумців, як Вас не забу-
вають і шлють Вам свої
поздоровлення.
Дорогий Іван Семенович, хай
бог дає Вам довгі роки твор-
чого життя. Хотілось би
зустрітись та порадитись
відносно збереження педіат-
ричної науки та так званої
лікарської служби, яка
майже повністю розвалюється.
Ви досвідчений науковець і орга-
нізатор і було б важливим
висловити свою концепцію
відносно організації медично-
го забезпечення дитячого насе-
лення, яке становить понад 8 млн
і яке потребує значно більшої
уваги з боку уряду.

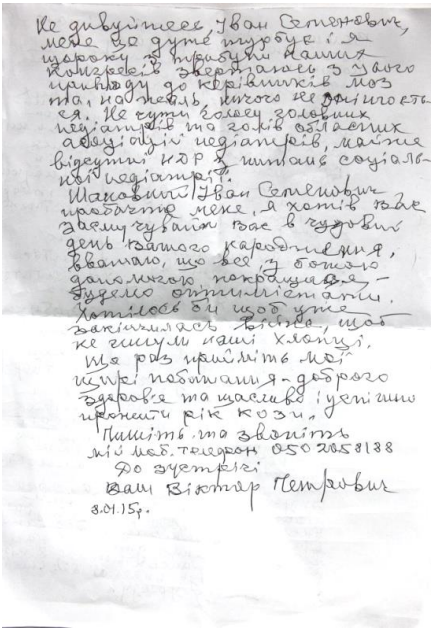
Не дивуйтесь, Іван Семенович,
мене це дуже турбує, і я
щороку з трибуни наших
конгресів звертаюсь з цього
приводу до керівництва МОЗ
та, на жаль, нічого не вирішується.
Не чути голосу головних
педіатрів та голів обласних
асоціацій педіатрів, майже
відсутні НДР з питань соціаль-
ної педіатрії.
Шановний Іван Семенович
пробачте мене, я хотів Вас
засмучувати Вас в чудовий
день Вашого народження,
вважаю, що все з божою
допомогою покращиться —
будемо оптимістами.
Хотілось би щоб уже
закінчилась війна, щоб
не гинули наші хлопці.
Ще раз прийміть мої
щирі побажання — доброго
здоров'я та щасливо і успішно
прожити рік кози.
Пишіть та дзвоніть
мій моб. телефон 050 2058188
До зустрічі
Ваш Віктор Петрович
8.01.15р.

У чому є у нас з професором Віктором Петровичем Неділько загальне? Ми намагаємося не помічати свого віку. І намагаємося вставити свою копійку в сьогодення. Ми ніяк не можемо заспокоїтись. Адже наші думки та поради сприймаються навколишніми з урахуванням анатомо-фізіологічних особливостей нашого організму: «Поради с т а р о с т і виблискують, не гріючи, як сонце зимою» (Л. Вовенарг). І з цим, хочеш, не хочеш, мусиш згоджуватися. Адже «В старості людина подібна артисту, який знаходиться серед глядачів і з сумом дивиться, як його любимі ролі виконує хтось інший» (Магдалина Самозванець). Слухаю про старість, читаю про старість і дивуюся сам собі: усе правильно, з усім погоджуюся, але сам не відчуваю її (старість), особливо в години моєї творчої роботи, коли забуваю про вік, про свій соціальний стан, навіть про здоров'я. Мною оволодіває фантазія життя й буяння думки, які відволікають мене від дійсності, і я літаю в світовому просторі, як у сні, — над проваллями…

Це відбувається, мабуть, тому, що є

ТЕ, ЩО Я ЛЮБЛЮ

Люблю день за його теплу і світлу повноту. Вдень я росту з травою і малими деревами.

Люблю ніч за живлющі сутінки. Вночі я пливу рікою тиші.

Люблю сонце за його священний огонь, що випалює цвіль світу. Купіль його ясноти вибілює кости й думки.

Люблю місяць за мовчання всевидящого ока. Нитками його променів піднімаються в небо мріяння-сни.

Люблю вітер за вчасне приношення змін. На його ситах я пересіваю свої сумніви і надії.

Люблю дороги, бо вони мощені камінням вічності. Я — збирач всього каміння. Я — збирач доріг (із статті Мирослава Дочинець «Слово добувай із себе». «ЛУ» 15 січня 2015 р.).

На превеликий сум, війна захмарює «Те, що я люблю». Про це пише й Іван Пилипенко:

УКРАЇНОЖЕРАМ РІЗНОГО ШТИБУ

Гітлера і Геббельса
Начитався Путін,
Тепер всю Європу
Вбивця каламутить.

Назгрібав злочинців
По усій Росії,
Щоб між українців
Смерть невинних сіять.

Жириновські й Чуркіни
Прославляють ката,
Якого чекають
Міжнародні грати.

Лізе до Донбасу,
Удерся до Криму,
Марить кадебешник
Дійти аж до Риму.

Зрадники нардепи
Єфремови, Царьови
Цілувать підошви
Путіну готові.

Убивці російські,
Убивці чеченці,
Як же ви подивитесь
В очі своїй неньці?

Країни Європи,
Всієї планети,
Не дайте фашисту
Засівати смертю!

Від Карпат до Сяну,
Від США до Канади
Стали за Вкраїну
Світові громади.

Пам’ятайте, бандократи:
Наш народ вам не здолати.
Ні ординці, ні арійці
Не збороли українців.

І то правда. Ось так і живемо, йдучи

НАЗУСТРІЧ РОКУ КОЗИ
ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ХУТОРА «МОЗАМБІК» ДО ВСІЄ ГРОМАДСЬКОСТІ УКРАЇНИ

Вельми чарівні, сестрове!

Достойні лицарської честі, братове!

Гряде наступний часовий рубіж — умовний рубіж конкретного 2015 року.

Громадськість хутора «Мозамбік» (хутір, де проживає автор цієї новели — Євген Дудар, виходець із Тернопілля — І. С.), що в джунглях Європи, вітає Вас, посіває Вам добірним зерном і віншує Вам добру долю!

Щороку, перестрибуючи із «вчора» у «завтра», надіємось на щось незвичне, нове, краще. І, як завжди, знаємо із чого вистрибуємо, а у що застрибнемо — не відаємо. Тож, допоможи, Господи, аби на цей раз рік прийдешній був для нас і добрим, і багатим, і мирним.

За китайським календарем 2014 рік вважався роком баского Коня.

Благородний Кінь приніс українському народові волю, розгублену ним за століття лихоліть, лицарську відвагу та національну гідність.

Але… За «сакральним» літочисленням оракулів московського кремля 2014 рік вважався роком Червоного Вислюка.

І московський Вислюк приніс Україні кроваву «Йолку», засіяв українські землі смертельним чортовинням, а свого мутованого двоголового вербального стерв'ятника намагається огніздити на загарбаних територіях України, аби постійно каркав, що це «ісконно русскіє землі»...

Рік 2015 за китайським літочисленням — рік Голубої Кози. Доброї і лагідної, яка асоціюється із спокійним морем і шатром чистого голубого неба.

Але за «сакральним» літочисленням московських оракулів 2015 рік має бути роком Червоного Козла. Впертого, агресивного, непередбачуваного. Отже нормальному цивілізованому світові може явитися ще одно козломордіє.

Правда, деякі «свати» і «свахи» того ж цивілізованого світу шукають «козлоязичної» дипломатії, бо дуже бояться «нової холодної війни». Історичні ж факти доводять, що якраз ті, хто бояться воєн холодних, провокують гарячі. Тай видно, що у тих «сватів» і «свах» не все гаразд із терморегуляторами. Бо вони, на жаль, не відчувають, що отой «козел» вже давно почав проти України війну дуже гарячу, дуже підлу і дуже кровопролитну. І їм вішає на вуха локшину, що це не війна, а «принуждєніє к «Русскому миру».

Тож мусимо самі і «козлові» роги обламати, і Європу заспокоювати… Ще й манкуртів перевиховувати. Бо за кілька століть «братерства» отой самопроголошений «старший родич» наплодив на землі нашій стільки козлоцапії, що та брудними ратицями не лише українську землю витолочила, а й українську душу толочить…

Отже, вельми чарівні, сестрове! І достойні лицарської честі, братове!

Оте мале голубе козеня, що дріботить з далекосхідних країн, хоче принести людству мир і спокій, порозуміння і злагоду. Воно сподівається, що ота вища істота, яка назвала себе людиною, «візьметься за розум», згадає про совість, відповідальність перед нащадками і не дозволить агресивним козлам, навіть титулованим клеймом «президента», безкарно розпалювати вогнища війни і руйнації у будь-якій точці земного простору. Бо від цього може згоріти увесь ПРОСТІР. Разом з грішниками і праведниками…

До нас же, в Україну, разом з Новим роком і голубим козеням, має прийти ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД і ВЕЛИКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ. Кожного. І діяча державного, чиновного, і «діяча», чи «діячки», біля кожної приватної печі. Держава будується від порога у кожній хаті. А нам треба підняти з руїни свою державу УКРАЇНУ. Піднести її до висот достатку і справедливості, людської поваги і шани. Нам буде нелегко. Але що важче нести, то легше їсти.

Організуймо свій героїзм, свою національну свідомість, єдність і злагоду.

Проти України, її волі і нашої долі йде брудна війна московитської агресії. В державі — неспокій, тривога. Але…

Стривожені орли злітають в небо. Аби з висот упасти на голови тих, хто руйнує їх гнізда. Сполохані жаби стрибають в болото. Аби там тихо пересидіти «незручності» й самим перетворитися на болото.

Чарівні орлиці і вірні орли України!

Віншуємо Вас із Новим 2015 роком. Роком нашої надії, роком наших доленосних випробувань!

Шануймося! Єднаймося! Маймося! Тримаймося!

І… не з'їдаймося. Бо нас ще буде кому їсти… («ЛУ» 22 січня 2015).

І… не з'їдаймося! Яка гарна порада Євгена Дудара. І чому ми її не виконуємо! Ось у другій половині січня 2015 року відбулися два тури виборів ректора мого (формально я поза ним) медичного університету. Вищого навчального закладу Тернополя, який вважався і вважається сві-

точем серед усіх навчальних закладів Тернопілля. У ньому найбільше число професорів, докторів наук, членів Академій, неабиякі досягнення та значна кількість здобутків у практичній медицині, значна кількість учених-практиків, відомих за межами нашої держави, а не лише області… Але вибори ректора показали, що як для членів нашого університету, так і для інших спільнот одна і та ж

МЕЖА

Межа — то міра вища і одна —
Вона у гени нам добром закладена.
У ній твоя безгрішність чи вина, —
Що взято за межею — значить вкрадене
У честі,
У сусіда,
У судьби,
В любові,
У джерел своєї вічності…
Це значить: ти когось не долюбив,
Не досягнувши серцем сонця віщого.
Не перейди межі, що у тобі —
Від початків духовністю освячену…
Межа найвища — в небі голубім,
Для багатьох
Уже
Навіки
Втрачена.

Святослав Праск

Що ж було взято за м е ж е ю на цих виборах, де кандидатувало вісім осіб? Бруд, багнюка, як на виборах у депутати Верховної Ради чи Президента. Навіть більше. За півдня під час другого туру двічі оголошували про замінування адміністративного корпусу, де відбувалися вибори. Цими подіями, ми впишемо в історію свого вузу, сторінку негативу, яка притаманна нам, українцям, яких Борис Олійник називає

ТРЕТІ

Знову чорне вивели на біле,
Біле — заплювали в чорноту.
Пики одне одному набили
За свою! За правду!!! За — святу!!!

Спогадали рани і зарубки.
Виставили кожному борги,
І взялися зводить порахунки,
Ревно наминаючи боки.

Доки на мечі кували рала,
На тризуби — молоти й серпи,
Треті загребущо рвали й крали
Від ракет, ікон — і до сапи.

Треті підкидали знизу хмизу,
Зводили, як бевзів, — у лоби:
— А отам — колишній блюдолиза,
А отам — теперішній. Лови!

І ловили, і трощили яро
Щелепи, заводи і горшки.
А тим часом треті — рвали й крали
Надбане горбами за віки.

Раптом спогадали за Вкраїну.
Глянули — руками розвели:
— Хто ж це нам побив горшки і спини.
Хто ж це нашу хату розвалив?!

І шукають лютими очима
Ворогів нових за три межі
А тим часом треті за плечима
Ділять між собою бариші.

П р и р о д а (Б о г) все, врешті-решт, врівноважує. Ось чому:

А хто намагався більше взяти, чим може дати,
Того покине швидко благодать.

Форестер Амалія

Про це завжди пам’ятав активний пропагандист медичних знань, знаний терапевт-кардіолог Тернопільщини, доцент Василь Пришляк, а разом з ним і його донька Наталія та зять Олег…

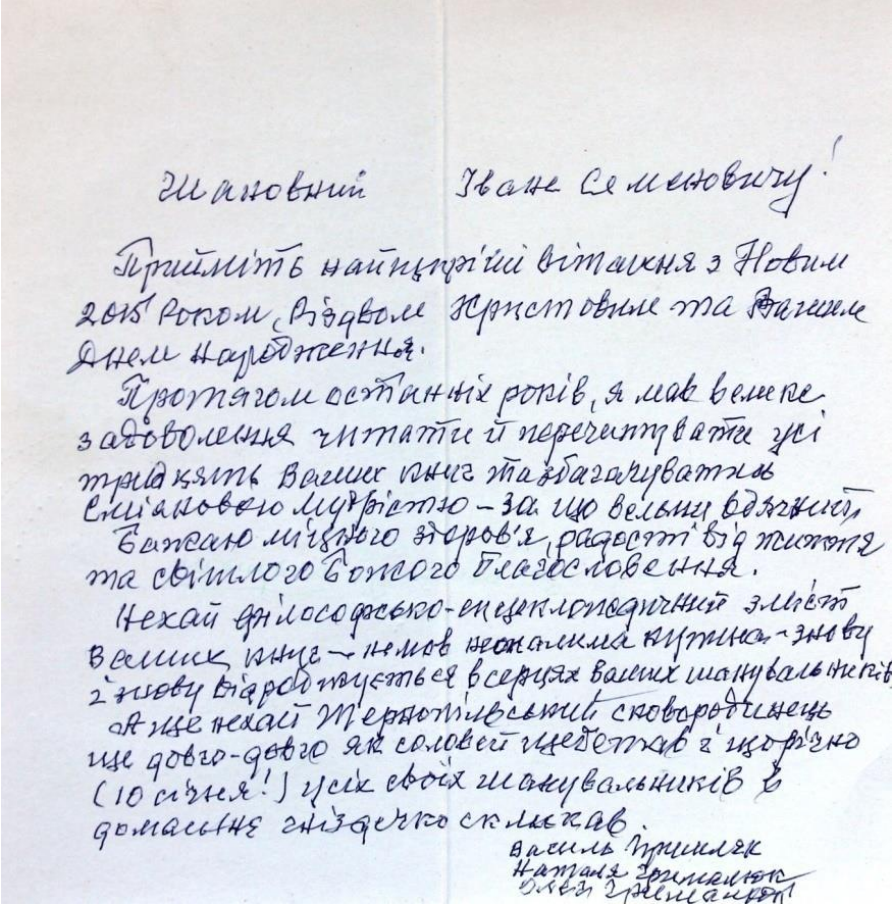

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання з Новим 2015 Роком, Різдвом Христовим та Вашим Днем народження.

Протягом останніх років, я мав велике задоволення читати й перечитувати усі тридцять Ваших книг та збагачуватись Сміяновою Мудрістю — за що вельми вдячний.

Бажаю міцного здоров'я, радості від життя та світлого Божого Благословення.

Нехай філософсько-енциклопедичний зміст Ваших книг — немов неопалима купина — знову і знову відроджується в серцях Ваших шанувальників.

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання з Новим 2015 Роком, Різдвом Христовим та Вашим Днем народження.

Протягом останніх років, я мав велике задоволення читати й перечитувати усі тридцять Ваших книг та збагачуватись Сміяновою Мудрістю — за що вельми вдячний.

Бажаю міцного здоров'я, радості від життя та світлого Божого Благословення.

Нехай філософсько-енциклопедичний зміст Ваших книг — немов неопалима купина — знову і знову відроджується в серцях Ваших шанувальників.

А ще нехай Тернопільський сковородинець ще довго-довго, як соловей, щебетав і щорічно (10 січня!) усіх своїх шанувальників в домашнє гніздечко скликав.

Василь Пришляк,
Наталя Грималюк,
Олег Грималюк

Незважаючи на те, що Василю Пришляку виповнився лише 87-й рік, він думає як 104-річний Андрій Ворон: «Подивись на свої клопоти згори. І побачиш, які вони мізерні, яка марнота. Вивільняй вільній час для справ, що дають духовну розраду. Роби не з утомою, не через силу, а з душею. Нехай усе, що ти робиш, буде **служінням**, маленькими дарами (не треба думати — кому). І тоді твої буденні труди сповняться новим змістом, новою легкістю, і ти утвердиш себе на своєму місці (із книги Мирослава Дочинця «Многія літа. Благії літа).

Так-то вона так. Але… Але сьогоднішня дійсність є така…

Захисникам рідної землі на Майдані та на Сході України

ГОЛОСИЛА НАВЗРИД БАРИКАДА

Голосила навзрид барикада.
Небеса обпеклись на вогні.
Тут — війна. Брат стріляє у брата.
А осколки — у душу мені.

Не стріляйте! Спиніться! Не треба!
Ми ж рідня. Й живемо тільки раз…
Юний погляд останнє до неба… -
Снайпер виконав чітко наказ.

Інститутська від жаху німіла.
Патріоти, синочки, брати…
Ще здригнулося в кожного тіло…
Ні стерпіти це. Ні помогти.

Світ не згоден, зима ця не згодна!
Зглянься, Господи наш, де ти є?
Їхня кров на снігу вже холодна.
Сльози виплакати сил не стає.

Зоя Кучерява

Ось так і живемо… Трагедія й надія — поряд.

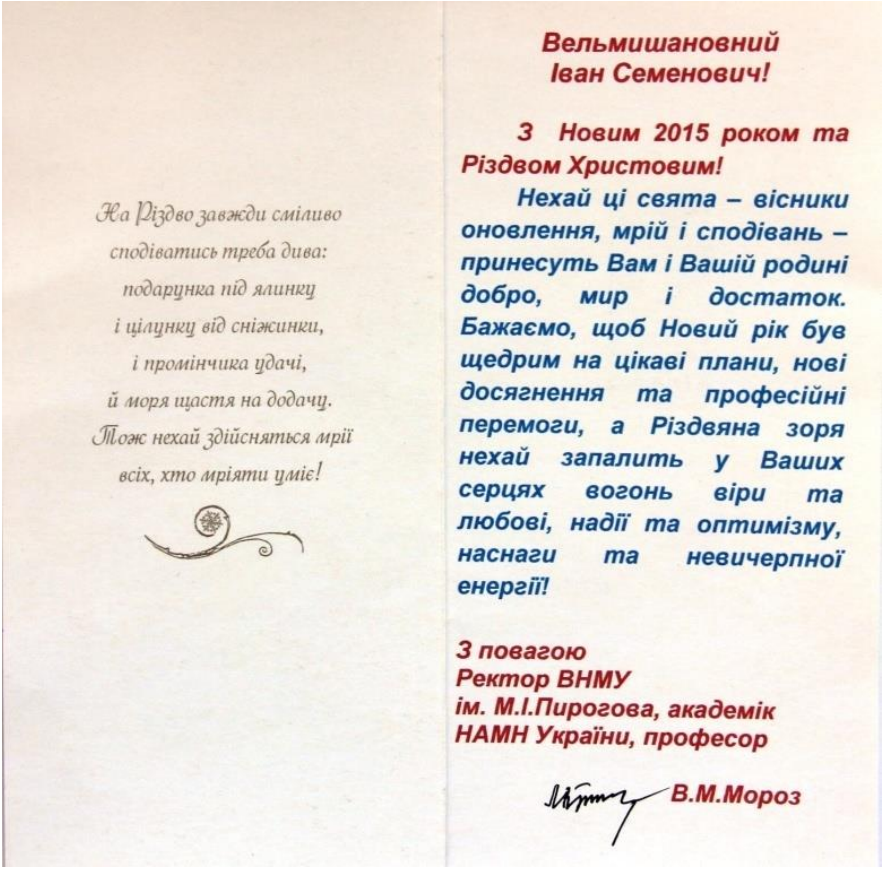

На Різдво завжди сміливо
сподіватись треба дива:
подарунка під ялинку
і цілунку від сніжинки,
і промінчика удачі,
й моря щастя на додачу.
Тож нехай здійсняться мрії
всіх, хто мріяти уміє!

Вельмишановний
Іван Семенович!

З Новим 2015 роком та Різдвом Христовим!

Нехай ці свята – вісники оновлення, мрій і сподівань – принесуть Вам і Вашій родині добро, мир і достаток. Бажаємо, щоб Новий рік був щедрим на цікаві плани, нові досягнення та професійні перемоги, а Різдвяна зоря нехай запалить у Ваших серцях вогонь віри та любові, надії та оптимізму, наснаги та невичерпної енергії!

З повагою
Ректор ВНМУ
ім. М.І.Пирогова, академік
НАМН України, професор

В.М.Мороз

На Різдво завжди сміливо
сподіватись треба дива:
подарунка під ялинку
і цілунку від сніжинки,
і промінчика удачі,
й моря щастя на додачу.
То ж нехай здійсняться мрії
всіх, хто мріяти уміє!

Вельмишановний Іван Семенович!
З Новим 2015 роком та Різдвом Христовим!

Нехай ці свята — вісники оновлення, мрій і сподівань — принесуть Вам і Вашій родині добро, мир і достаток. Бажаємо, щоб Новий рік був щедрим на цікаві плани, нові досягнення та професійні перемоги, а Різдвяна зоря нехай запалить у Ваших серцях вогонь віри та любові, надії та оптимізму, наснаги та невичерпної енергії!

З повагою ректор ВНМУ ім. М. І. Пирогова,
академік НАМН України, професор підпис В. М. Мороз

Ось таким чином дав про себе знати багаторічний ректор Вінницького національного медичного університету, Василь Мороз, з яким я у свій час працював багато років поряд. Його висока професійність, працелюбство та інтелігентність є запорукою ще тривалого керівництва колективом свого вузу. Василь Мороз є прикладом тріумфу труда, як і в байці Езопа

ЧЕРЕПАХА И ЗАЯЦ

Черепаха и заяц спорили, кто из них быстрей. Назначили они для состязания место и время и разошлись. Но заяц, полагаясь на свою природную резвость, не старался бежать, а улегся возле дороги и заснул. А черепаха понимала, что двигается она медленно, и потому бежала без передышки. Так обогнала она спящего зайца и получила победную награду.

Басня показывает, что нередко труд берет верх над природными способностями, когда ими пренебрегают.

І ще одна важлива риса є присутня в діяльності Василя Мороза: терпимість. А «Терпець — це скарб на все життя» (японська мудрість). Риса… Риса людська! Скільки їх у однієї людини? Не злічити! І кожну з них ти, я, може удосконалювати до безкінечності…

Граничну тяжкість шукав ти,
найшов — *себе,*
і тепер не відступися… (Фридрих Нцше)

Не відступися, бо с тобою Любові Проць

РЕВОЛЮЦІЙНА ДИРЕКТИВА

Забудь, що казав ти: всує…
День судний навік затям!
Вже куля не кокетує —
Приходить — бере життя.

Забрьохані всі закони —
Не відіпрати жабо.
І правда лиш оборонить,
Прогнавши або-або.

Не бійся тих, що навпроти,
Хто з неба зорі загріб.
Господь труди обмолотить
На вольності білий хліб!

І то правда: «Якою б темною не була ніч, услід за нею завжди настає ранок» (Форестер Амалія):

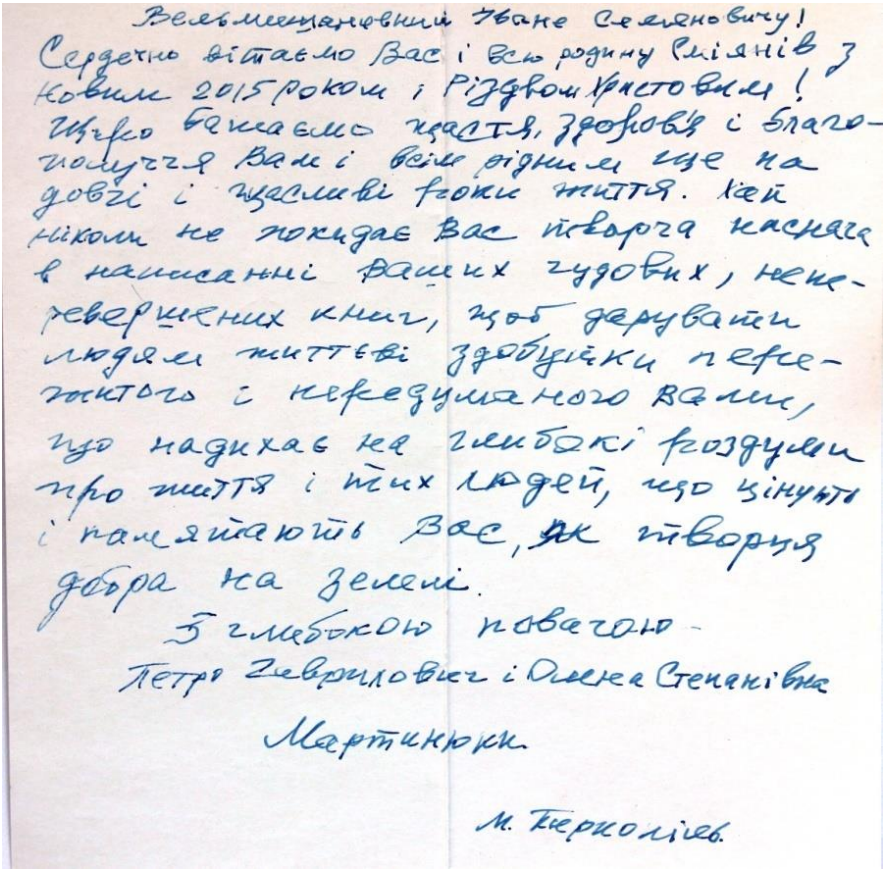
Вельмишановний Іване Семеновичу!
Сердечно вітаємо Вас і всю родину Ріпанів з
новим 2015 роком і Різдвом Христовим!
Щиро бажаємо щастя, здоров'я і благо-
получчя Вам і всім рідним еще на
довгі і щасливі роки життя. Хай
ніколи не покидає Вас творча наснага
в написанні Ваших чудових, неке-
ревершених книг, щоб дарувати
людям життєві здобутки перепо-
ходжого і непередуманого вами,
що надихає на глибокі роздуми
про життя і тих людей, що кінуть
і пам'ятають Вас, як творця
добра на землі.
З глибокою повагою -
Петро Євприлович і Олена Степанівна
Мартинюки.
м. Теребовля.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Сердечно вітаю Вас і всю родину Сміянів з Новим 2015 Роком і Різдвом Христовим!

Щиро бажаємо щастя, здоров'я і благополуччя Вам і всім рідним ще на довгі і щасливі роки життя. Хай ніколи не покидає Вас творча наснага в написанні Ваших чудових і неперевершених книг, щоб дарувати людям життєві здобутки пережитого і передуманого Вами, що надихає на глибокі роздуми про життя і тих людей, що цінують і пам'ятають Вас, як творця добра на землі.

З глибокою повагою — Петро Гаврилович і Олена Степанівна Мартинюки. м. Тернопіль.

Ми з Петром Гавриловичем зустрічалися не лише 40 літ тому, а й тепер. Правда, рідше, але наші зустрічі відображають й історію колись енергійного нашого життя, щоразу по-новому… Або з новими відтінками весни, зими, осені, літа. А в останній час і про те,

ЩО ЧОЛОВІКА З БОГОМ В'ЯЖЕ?

Коли Господь Бог чоловіка на сей світ пускає, в'яже його з Собою, якби якою золотою ниткою, якби якимсь сильним ланцюгом, що з одної сторони самого Господа Бога в небі тримається, а з другої сторони — душі християнина. Та золота нитка, та свята зв'язь, що християнина з Богом тримає є в тім, що Всевишній Бог принимає чоловіка за Свою дитину, за Свого сина. Чоловікови як Своєму синови дає Бог із неба Свою святу ласку та всякі Свої дари. А за то домагаєся Бог від чоловіка, щоб Єго св[ятого] Закону в життю тримався та ніколи не робив нічого такого, що Законови Божому противилося.

То даєся через св[яте] Хрещеннє. В нім, власне, зв'язуюся поміж християнином і Господом Богом та свята зв'язь синівська, що їх лучить.

Так само, як коли газда принимає до своєї хати якусь сироту, і за свою дитину в суді її записує, і до тої дитинки каже: *«Я тобі буду татом, а ти будеш мені дитиною. Будь мені як дитина послушна, а я тобі буду тепер усе давати, чого тобі потреба, а колись, то станеш і моїм наслідником, бо по мені дістанеш цілий мій маєток».*

Правда, що коли так християнин прибере собі сироту за дитину, зв'зуєся поміж сиротою і тим прибраним вітцем зв'язь, подібна до тої, яка є поміж рідним вітцем і рідною дитиною.

Так само каже Бог до людей*: «Беру Вас за Свої діти. Я буду Вам отцем, а Ви будьте Моїми дітьми, слухайте Мене, як діти свого вітця, і*

не робіть ніколи того, що Я заказую. Як будете Мені так послушними, а Закон Мій так будете заховувати, то буду Вам давати в життю всякі добра і буду Вам благословити».

Через таке зв'язуєся нитка між Богом і людьми. Тримаєся Бога з одної сторони, бо що Бог обіцяв, то і робить, а людей тримаєся, коли своє роблять, то єсть, коли Божий Закон заховують (із книги митрополита Андрея Шептицького «Пастирські послання». Львів. 2007).

Сьогодні закономірно перед нами, які пройшли довгий життєвий шлях, сяє

ЗОРЯ

Зоря крізь просторінь і час
Ллє тихо світло срібне.
Щоб світло те дійшло до нас,
Були віки потрібні.

Зоря погасла вже давно,
Але в простори сині
Проміння йшло, і нам воно
Засяяло тільки нині.

Це світло привидом з пітьми
Проходить небокраєм.
Жила зоря — й не знали ми
Її, лиш мертву знаєм.

Отак, коли душі жага
В тьму канула з літами,
Любові іскра дорога
Сіяє перед нами.

В. Швець

Любові іскра дорога сіяє перед нами…

Вельмишановний Іване Семеновичу!
З Новим Роком та Різдвом Христовим!

Бажаємо Вам міцного здоров'я, щастя, нових цікавих починань.

Нехай наступний рік буде світлим та радісним, а Вашими незмінними супутниками будуть вдача та гарний настрій.

З глибокою повагою, директор ННЦ
«Інститут кардіології імені академіка М. Д. Стражеско»

НАМН України,
академік НАМН України, професор підпис В. М. Коваленко

Так хотілося б, щоб цей 2015 рік був світлим, радісним… Щоб у ньому було менше роботи дружньому колективу Центру попередження та боротьби із захворюваннями серця, а також його директору, академіку АМН України, професору, Володимиру Миколайовичу Коваленко, моєму давньому товаришу, земляку. Так хотілося б… Але… Але на Вкраїні — б і д а , щодня безневинно гинуть люди, не лише молоді, здорові хлопці, а й навіть здорові діти. Серця людей усієї України не знають спокою ні вдень, ні вночі. Господи! Чому ти полишив нас у ці трагічні часи? Чим ми перед тобою завинили? Прости н а с! І допоможи н а м! Жаль та сум не покидають нас навіть у ті часи, коли

ВО ВЕФЛЕЄМІ НИНІ НОВИНА…

Во Вефлеємі нині новина,
Пречиста Діва зродила Сина:
2. В яслах сповитий поміж бидляти
Спочив на сіні Бог не обнятий.
Вже Херувими славу співають,
Ангельські хори Пана витають,
2. Пастир убогий несе, що може,
Щоб обдарити дитятко Боже.
А ясна зоря світу голосить:
Месія радість, щастя приносить.
2. До Вефлеєму спішіть всі нині,
Бога витайте в бідній Дитині.

За світлом зірки, десь аж зі сходу
Йдуть три владики княжного роду.
2. Золото дари, кадило, миро
Враз з серцем чистим несуть в офіру.
Ісусе милий, ми не богаті,
Золота, дарів не можем дати,
2. Та дар цінніший несем від мира,
Се віра серця і любов щира.
Глянь оком щирим, о Божий Сину,
На нашу землю, на Україну,
2. Зішли Ій з неба дар превеликий,
Щоб Тя славила на віки.

(З книги «Православний молитвослов. 1989)

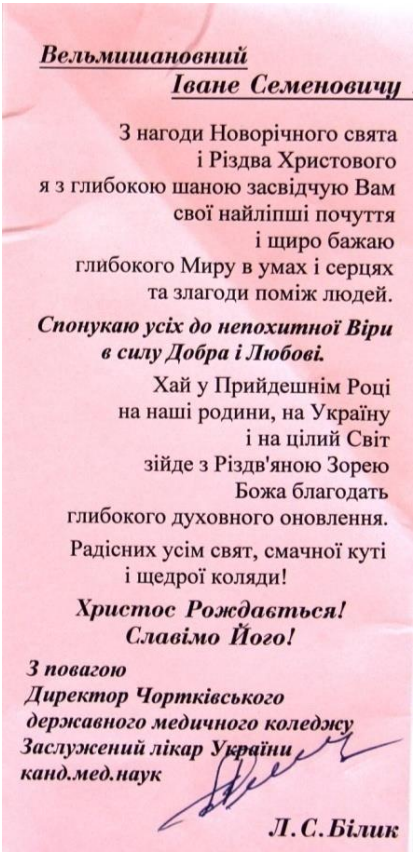

Вельмишановний
Іване Семеновичу

З нагоди Новорічного свята
і Різдва Христового
я з глибокою шаною засвідчую Вам
свої найліпші почуття
і щиро бажаю
глибокого Миру в умах і серцях
та злагоди поміж людей.

Спонукаю усіх до непохитної Віри
в силу Добра і Любові.

Хай у Прийдешнім Році
на наші родини, на Україну
і на цілий Світ
зійде з Різдв'яною Зорею
Божа благодать
глибокого духовного оновлення.

Радісних усім свят, смачної куті
і щедрої коляди!

Христос Рождається!
Славімо Його!

З повагою
Директор Чортківського
державного медичного коледжу
Заслужений лікар України
канд.мед.наук

Л.С.Білик

Вельмишановний Іване Семеновичу!

З нагоди Новорічного свята і Різдва Христового я з глибокою шаною засвідчую Вам свої найліпші почуття і щиро бажаю глибокого Миру в умах і серцях та злагоди поміж людей.

Спонукую усіх до непохитної віри в силу Добра і Любові.

Хай у Прийдешнім Році на наші родини, на Україну і цілий Світ зійде з Різдвяною Зорею Божа благодать глибокого духовного оновлення.

Радісних свят, смачної куті і щедрої коляди!

Христос Рождається!

Славімо Його!

З повагою, директор Чортківського державного медичного коледжу,
заслужений лікар України,
канд. мед. наук підпис Л. С. Білик

Глибокозмістовне послання-вітання Любомира Степановича викликає надію в цей тяжкий час та спонукає до поглибленого усвідомлення того, про що говорить

ПСАЛОМ 145

1. Хвали, душа моя, Господа.

2. Буду восхвалять Господа, доколе жив; буду петь Богу моему, доколе есмь.

3. Не надейтесь на князей, на сына человеческого, в котором нет спасения.

4. Выходит дух его, и он возвращается в землю свою; в тот день исчезают все помышления его.

5. Блажен, кому поморник Бог Иаковлев, у кого надежда на Господа Бога его,

6. Сотворившего небо и землю, море и все, что в них, вечно хранящего верность,

7. Творящего суд обиженным, дающим хлеб алчущим. Господь разрешает узников;

8. Господь отверзает очи слепым, Господь восставляет согбенных; Господь любит праведных.

9. Господь хранит пришельцев, поддерживает сироту и вдову; а путь нечестивых извращает.

10. Господь будет царствовать во веки, Бог Твой, Сион, в род и род. Аллилуйя (із книги «Новый завет и псалтырь»).

Сьогодні, коли чуємо байдужі голоси з різноманітних ЗМІ про вбитих та ранених на Донбасі, ми, лікарі, разом з тими своїми колегами, які і денно, і нощно в Дніпропетровську, Харкові, Києві, Вінниці, Львові… рятують своїх співгромадян. Бо вони, як ніхто, з великим напруженням переносять фізичні та духовні муки, про які навіть уві сні не відали наші владні мужі… Муки… Муки, про які написано й у книзі «Святитель Лука Крымский (Войно-Ясенецкий) «Я полюбил страдание…»

…Хирург В. Н. Зиновьева, ученица Войно-Ясенецкого по госпиталю 15-15, вспоминает, что Владыка Лука учил своих помощников и «человеческой хирургии»: с каждым раненым он как бы вступал в личные отношения, помнил каждого в лицо, знал фамилию, держал в памяти все подробности операции и послеоперационного периода. Ныне стали широко известными слова Владыки Луки: «Для хирурга (для всякого лікаря — І. С.) не должно быть «случая», а только живой страдающий человек». Проявление равнодушия к врачебному долгу возмущали епископа Луку.

Его труд бывал порой сопряжен с глубокими душевными страданиями. «…Тяжело переживаю смерть больных после операции, — писал епископ Лука сыну. — Было три смерти в операционной, и они меня положительно подкосили. Тебе, как теоретику, неведомы эти мучения, а я переношу их все тяжелее и тяжелее… Молился об умерших дома, храма в Красноярске нет…»

О том, как Владыка Лука переживал смерти в операционной сохранились рассказы и ташкентских врачей. Акушер-гинеколог Антонина Алексеева Шорохова, работавшая в Узбекистане еще с дореволюционных времен, вспоминает: «Валентин Феликсович болел душой за каждую свою неудачу. Однажды, задержавшись на работе, когда все врачи уже покинули больницу, я зашла зачем-то в предоперационную хирургического отделения. Внезапно из открытой операционной до меня донесся «загробный» голос: «Вот хирург, который не знает смертей. А у меня сегодня второй…» Я обернулась на голос и увидела Валентина Феликсовича, который пристально и грустно глядел на меня. Поразила его угнетенная поза: он стоял согнувшись и упираясь руками в край операционного стола. На столе лежал больной, умерший во время операции…»

Если не было другой возможности спасти больного, Владыка Лука, шел на рискованные операции, несмотря на то, что это налагало на него большую ответственность… Когда, входя в палату, он замечал, что нет

больного, которого он оперировал два дня назад, он, ни о чем не спрашивая, поднимался на второй этаж и запирался в своей комнате.

Об этом вспоминает ученица хирурга А. И. Беньяминович: «Его не видели потом в отделении часами. Мы знали: каждая смерть в которой он считал себя повинным, доставляла ему глубокие страдания». Владыка Лука считал необходимым не скрывать от умирающих близость их смерти, так как они могли пожелать умереть по-христиански…

Ось, читачу, попробуй після прочитаного зрозуміти наших «корівників» (маю на увазі керівників), які забравши лікаря в АТО (антитерористична операція = війна), посилають його стріляти з автомата по ворогу або виносити ранених взамін санітарів… Виходить, психологію лікаря зрозуміти важко не лише правоохоронним органам, які часто-густо полюють за лікарями, а й…

Яке складне та багатогранне життя! Його виміри безмежні! Але в ньому завжди присутня Любов. Ось і така:

В дачном кресле, ночью на балконе…
Океана колыбельный шум…
Будь доверчив, кроток и спокоен,
Отдохни от дум.

Ветер приходящий, уходящий,
Веющий безбрежностью морской…
Есть ли тот, кто этой дачи спящей
Сторожит покой?

Есть ли тот, кто должной мерой мерит
Наши знанья, судьбы и года?
Если сердце хочет, если верит,
Значит — да.

То, что есть в тебе, ведь существует.
Вот ты дремлешь, и в глаза твои
Так любовно мягкий ветер дует —
Как же нет Любви?

Иван Бунин

І така є Любов, яка надійшла по Інтернету моїй сім’ї та мені:

Уважаемая Светлана Ивановна!

Разрешите от всей души поздравить Вас и Вашу семью с Новым 2015 годом и Рождеством Христовым! Счастья, здоровья Вам и всем, кого Вы любите, удачи, благополучия, душевного комфорта и МИРА! Мы очень счастливы от того, что имеем честь быть знакомыми с Вашей семьей, и что нам принадлежит частичка того тепла, которое дарит Иван Семенович всем, кто его окружает.

Дай Бог Вам всего самого хорошего, и пусть несчастья и беды обходят Ваш дом стороной!

Пожалуйста, передайте мою глубочайшую признательность и самые искренние пожелания добра глубокоуважаемому Ивану Семеновичу! Мы получили его книгу «Один день... життя мого» и уже успели её прочитать. Нет слов. Это то ПОДЛИННОЕ, замечательное, искреннее и достойное, что хочется хранить и передать своим детям, как бесценный дар.

Низкий поклон и огромное человеческое спасибо!

С уважением и благодарностью,

Зав. кафедрой педиатрической гастроэнтерологии и нутрициологии ХМАПО, председатель областной Ассоциации педиатров-гастроэнтерологов и нутрициологов, д. м. н., проф. Белоусова Ольга Юрьевна

Ось так відчутно онука мого наукового керівника (керівника кандидатської і докторської дисертацій), видатного педіатра, члена-кореспондента Академії медичних наук СРСР, заслуженого діяча науки і техніки, професора, доктора медичних наук Володимира Олександровича Бєлоусова, вітала в цьому, 2015-му, році!

Дідусь, тато, і онука, сама Ольга Бєлоусова, помітні особистості у вітчизняній педіатрії! Явище — рідкісне! Явище — бажане! Явище, яке мало б заохочуватись суспільством та державою. Те, що сьогодні є головним (срібники), — ніколи не було і не буде визначною оцінкою життя людського, душі людської й навіть тіла. Щоб це глибоко зрозуміти, занурмося в думку Сергія Єсеніна:

Закружилась листва золотая
В розоватой воде на пруду,
Словно бабочек легкая стая
С замиранье летит на звезду.

Я сегодня влюблен в этот вечер,
Близок сердцу желтеющий дол.
Отрок-ветер по самые плечи
Заголил на березке подол.

И в душе и в долине прохлада,
Синий сумрак как стадо овец,
За калиткою смолкшего сада
Прозвенит и замрет бубенец.

Я еще никогда бережливо
Так не слушал разумную плоть,
Хорошо бы как ветками ива,
Опрокинуться в розовость вод.

Хорошо бы, на стог улыбаясь,
Мордой месяца сено жевать…
Где ты, где, моя тихая радость —
Все любя, ничего не желать?

Сьогодні, коли і у власній хаті (державі), і поза нею — безліч явищ, які навівають сум, щем, жаль…, промінчики людського сонечка, які я наводжу в своїх книгах, підтримують голубінь неба та жовтогарячу жагу наших полів до нескінченості животворних проявів природи, в тому числі і таких її складових, як людина (ти, читачу, я…). Поряд із цим, завжди були

ПРАВДА Й НЕПРАВДА

Скоро послідує месть за кривою присягою й судом
Несправедливим. Туди можна силою правду тянути,
Де його хабарники та судді неправдиві потягнуть.
Плачучи, Правда йде скрізь по містах та по людським оселях
Пітьмою вкрита й несе людям горе та пімсту страшную
Тим, що прогнали її й не по правді розсуджують людям.
Ті ж, що своїм і чужим признають і дають все по правді,
Просто та право, ніде не схибляючи з шляху закону,
Мають спокій у містах і щасливий народ у достатку.
Мирний їх край, процвіта у них молодіж, і ніколи
Далекооглядний Зевес не нашле їм воєнної скрути,
Так само до правосудних не загостить і голод ніколи,
Ані прокляття на них не паде. Що лиш роблять, усе те
Празник; земля їм дає досить хліба, а дуби на горах
Жолуді мають в верхах, а в дуплах їх рої пчолянії;

Стада вовнистих овець там пасуться, важкі на них руна;
Родять жінки в них дітей, до вітців своїх завше подібних,
В щасті цвітуть і в добрі; кораблями їм плавть не треба,
Бо земля власна дає їм плодів життєдайних доволі.

Та де Неправда царить, і Гординя, і злочинів много,
Там Кронієнко Зевес широкоплечий робить правду по-свому.
Часто весь город задля одного злого мужа пропаде,
Що не зна міри у злім та про злочини лиш промишляє.
Там люте горе з небес посилає Зевесова сила,
Пошесть, і голод, і біль; пропадають і гинуть народи,
Плоду в жінок не стає, відцвітають доми благородні
З волі богів олімпійських. А то іншим разом вороже
Військо найде і знесе люд увесь, навіть мури міськії,
Або потопить Зевес кораблі їх у морі бурхливім.

О царі, думайте й ви та тямуйте у своїм сумлінні
Сей Бажий суд! Бо зблизу між людьми пробувають
Також безсмертні Боги й бачать, хто ще неправдиве творить,

Як мучать люди людей, зневажаючи Божеє право.
Три міріади числять на землі тій широкій, плодючій
Вічних Зевесових слуг, сторожів над смертельними людьми,
Що пильно бачать діла справедливі та несраведливі,
Пітьмою вкриті, вони пролітають скрізь понад землею.

А Справедливість, вона чиста діва та доня Зевеса,
Чиста й свята, та й має честь між Богами, жильцями Олімпу.
Хто лиш зневажить її, чи знеславить ділами лихими,
Зараз сідає вона вкрай вітця свого Зевса Кроненка
Й скаржиться на злих людей; і не раз весь народ мусить
Біди терпіть за вину своїх сильних, за похіть нещасну
Кривити право й судить по неправді на шкоду людськую.

О, стережіться сього, ви царі! Любіть Правду в учинках,
Ви, котрі любите так хабарі! Відцурайтеся Кривди!
Зло робить сам собі той, хто над іншими зло витворяє;
Рада лиха все паде на того, хто зле радить, найтяжче.

З «Давньогрецької поезії»
в перекладі Івана Франка

Тисячі років тому й сьогодні! Що змінилося в сутності людини? Мало, зовсім мало. Людина ще не пізнала себе, людина завжди на роздоріжжі. «Людина не ангел, не тварина: і, до нещастя, завжди буває так, що

той, хто бажає уявити із себе ангела, удає тварину» (Б. Паскаль). Я лише можу підкреслити, що багаторічне спілкування з тваринами, не дозволяє мені згодитися з Паскалем щодо людського уявлення про тварину. Тварина завжди випромінює природу. Тоді «Яка нікчемна ти, л ю д и н о, при всій величі твоїй, в порівнянні зі всесвітом! Яка велика ти: при всій твоїй нікчемності ти — частка всесвіту» (Фр. Рюккерт). До уявлення про сутність людина долучилась і в е л и к а наша співвітчизниця Леся Українка:

Завжди терновий вінець буде кращим, ніж царська корона, завжди величніша путь на Голгофу, ніж хід тріумфальний; так з передвіку було і так воно буде довіку, поки житимуть люди і поки ростимуть терни.

Путь на Голгофу велична тоді, коли знає людина, на що й куди вона йде, не прагнучи інших тріумфів, знаючи вищу величність, ніж ту, що з престолу гукає: «Я з ласки Божої цар, бо гляньте, сиджу на престолі!»

Хто ж без одваги й без волі дає себе тернові ранить, — сили не маючи досить, аби від тернів боронитись, — Боже, пожалій тієї крові, що марно колючку напоїть, ліпше б вона на обличчі краскою втіхи заграла, очі комусь звеселяючи серед безжурного свята.

Крик Прометея лунає безліч віків скрізь по світі, він заглушує собою потужні громи олімпійські. Тисячі тронів упало і людських, і Божих, але Титанова круча стоїть, наче вічна твердиня духа того, що, немов ураган, без упину іскорку, вхоплену в небі, в могутній огонь роздимає. Краще бринять від того урагану пошарпані струни, ніж у майстерних руках срібнострунні золотисті арфи, зграйно й добірно настроєні до дифірамбів облесних. Так було завжди і так воно буде довіку, поки житимуть люди і поки бринітимуть струни.

Тільки ж той крик Прометея на струнах удати здолають руки того, хто у серці іскру небесну ховає, рід свій веде з Прометея і предківський спадок шанує, тямлячи іншу красу, ніж ту, що на ярмарку завжди руки до бубна призводить, а ноги до скоків безладних.

Той Прометея нащадок, дотепний до струн найдорожчих, руки до крові скалічить об струни незграйні волові, серця риданням домовить тих струн недомовлені жалі, — знаючи добре ціну і музиці, й музикам, і струнам, щирого злота пісень не продасть за злотистую арфу.

Немає меж у мого подиву щодо того, як багато розумних думок викладено на папері (учора й сьогодні), а тепер ще й на сайтах… Думок, співзвучних у віках… Думок, у яких звучить надія на перемогу добра над злом… Як ось і в Пантелеймона Куліша (1819–1897):

ДО ПЕКЕЛЬНОГО НАПЛОДУ

Нема в вас між людьми «серденька дорогого»,
Ні брата, ні сестри, ні жінки, ні дитини:
Ви любите себе, себе і більш нікого,
О кодло кам'яне єхидної єхидни!

Ви любити себе з утіхами своїми, —
Куманнє потайне з мамоною неправди,
Перешепти ночні із ницаками злими,
За зраду ближнього од деспота награди.

І в браті, і в сестрі, і в жінці, і в дитині
Ви любите свого хижацтва підпомогу;
Щоб широко ваш рід осівся на Вкраїні,
Муруєте церкви та молитеся Богу.

Хто ви і звідкіля? Хто предок ваш нечистий,
Що породив на світ таку гидку гидоту?
Чи вже ж вам праотця создав той дух пречистий,
Що сонцем розуму освічує темноту?

Ні, предок ваш сидить в таємній преісподній,
Де злість його кипить і полум'ям палає,
Куди весь рід людський, в тісноті безисходній,
Героїв правоти даремно посилає.

Навік одділено, до дня суда страшного,
Лукавих од святих безоднею розлуки,
Як темноту густу від сяєва ясного,
Як правду від олжі, як нетям від науки.

І не доступиться ніхто з великодушних
В той тартар смертяний, що пліндруванням дише,
Звідкіль до нас летять рої панів бездушних,
А право зверхності сам Вельзевул їм пише.

Співаємо, що смерть уже загубила жало,
І трубимо, що ад втеряв свою побіду…
Ні, наше торжество ще й досі не настало,
Сошествія во ад не бачимо і сліду.

Розверста день і ніч пекельная утроба
Ригає засів свій на ваше брачне ложе,
І плодиться од вас та людожерна злоба,
Котрої подоліть дух благосні не зможе.

«Осанна!» — кричите ви в душі своїй лукавій.
Ти, що господствуєш в глибокій преісподній!
Гляди во тьмі до нас, пекельний царю слави,
І внівець обертай благі діла Господні!»

Ні, темряво густа! Тобі нас не окрити…
Не вічно буде лжа в'язать людям руки:
Почезнуть, яко дим, дияволові діти:
Воскресне правди Бог у сяєві науки.

Який найбільший, постійний клопіт людський, читачу, протягом усієї історії людства? Мені здається — б о р о т ь б а з людожерною злобою, темрявою густою…, про що вже писав не лише Пантелеймон Куліш. Отож, головним джерелом достатності життєвої наснаги є б о р о т ь б а за ідеали окремої людини, спільноти людської, людства… Адже «Хто бере участь в б о р о т ь б і, хотя б в боротьбі з трудом та злиднями, той завжди буде сильніший і мудріший від людини, яка спостерігає боротьбу здалека» (Т. Крайлель). Так що і боротьба з хабарництвом (корупцією) велася з перемінним успіхом протягом тисячоліть. Але перемогти це явище ніхто й ніколи не зміг. І не зможе… Чому? Для творчого життя (лише творче життя є джерелом наснаги людини) необхідна боротьба, а без наявності зла в боротьбі немає потреби. Наші теперішні вожді (Петро Порошенко та Арсеній Яценюк) пообіцяли людям побороти корупцію, іншими словами — зробити неможливе (обіцянки — цяцянки; її можна лише зменшити). Навіть організовують антикорупційне бюро (сьогодні цей процес завершується) з призначенням членам цього бюро зарплати, яка в десятки разів перевищує зарплату корисних для суспільства людей — лікарів, вчителів… Я не знаю, не розумію наших вождів: чи вони спустилися з позахмарних височінь чи напускають туману на очі, вуха… своїм громадянам. Адже всі наші керманичі в минулому на цьому вже обпеклися: призначили депутатам (ледацюгам, у яких десятки помічників) позахмарну зарплату й отримали гірше, аніж н і ч о г о.

Я забрався так глибоко, що й самому якось не по собі… Давайте, читачу, трохи відпочинемо, і нехай у цьому нам допоможе Володимира Висоцького

УТРЕННЯЯ ГИМНАСТИКА

Вдох глубокий, руки шире,
Не спешите — три-четыре! —
Бодрость духа, грация и пластика!

Общеукрепляющая,
Утром отрезвляющая,
Если жив пока еще, —
гимнастика!

Если вы в своей квартире, —
Лягте на пол. — три-четыре! —
Выполняйте правильно движения!
Прочь влияние извне —
Привыкайте к новизне, —
Вдох глубокий до изне-
можения!

Очень вырос в целом мире
Гриппа вирус — три-четыре! —
Ширится, растет заболевание.
Если хилый — сразу в гроб!
Сохранить здоровье чтоб —
Применяйте, люди, об-
тирание!

Если вы уже устали —
Сели-встали, сели-встали, —
Не страшны вам Арктика с Антрактикой!
Главный академик Йоффе
Доказал: коньяк и кофе
Вам заменит спорта профи-
лактика!

Разговаривать не надо —
Приседайте до упада,
Да не будьте мрачными и хмурыми!
Если очень вам неймется —
Обтирайтесь чем придется,
Водными займитесь проце-
дурами!

Не страшны дурные вести —
Мы в ответ бежим на месте, —
В выигрыше даже начинающий.
Красота — среди бегущих
Первых нет и отстающих, —
Бег на месте общеприми-
ряющий!

Ми в старості, особливо глибокій (мені пішов уже 87 рік — лютий 2015 рік), коли явища склерозу в розквіті, іноді схильні до пророкування та повчання. Й у зв'язку з цим я хотів би висловити такі побажання людині, кожній людині (не лише ж це робити 104-річному Андрію Ворону):

1. Людино, переконай себе, що ти лише частка природи, маленька частка, а тому ніколи не зможеш перевершити її (природу), а тому завжди дружи з нею;
2. Людино, істоту подібну тобі (людину) завжди вважай рівну тобі, не намагайся порушити цю рівновагу;
3. Завжди «Шукайте Б о г а у своєму власному серці, Ви Його не знайдете більше нігде» (арабський вислів);
4. Людино, обмежуй своє бажання, адже «Хто обмежує свої бажання, той завжди достаньо б а г а т и й» (Вольтер);
5. Людино, менше б а з і к а й. Адже, «Люди, у яких мало справ, дуже балакучі. Хто менше думає, той більше теревенить…» (Ш. Монтеск'є);
6. Людино, пам'ятай «Ми мусимо поводиться з собою так, як якийсь лікар виразився про своїх х в о р и х: «Невиліковані в мене втрачають життя, але не надію» (Й. Єтвеш);
7. Людино, зважай на те, що страх заважає тобі жити. «Неможливо любити ні того, кого ти страхаєшся, ні того, хто тебе боїться» (Цицерон);
8. Людино, ніколи не полишай мрію про краще майбутнє тому, що « Люди часто говорять і мріють про краще м а й б у т т я, прагнуть щастя, золотого часу. Світ безперестанку старіє і знову молодіє, а людине не залишає надії на покращення своєї долі» (Фр. Шиллер). Якраз такі мрії, крім іншого, зменшують виразність таких миттєвостей, про які пише Михайло Лермонтов:

Так есть м г н о в е н ь я, краткие мгновенья,
Когда, столпясь, все адские мученья
Слетаются на сердце и грызут!
Века печали стоят тех минут…

Так, час настав зупинитися зі своїми побажаннями. Побажань м о р е не лише від старих… А сприймачів їх — одиниці.

Я, як ви, читачі, бачите, у с і побажання сприймаю з вдячністю.

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ
Іване Семеновичу!

Від усього серця вітаю ВАС,
з Новим 2015 роком
і Різдвом Христовим!
Щиро бажаю Вам
міцного здоров'я на довгі роки,
творчих успіхів у здійсненні мрій
та сподівань, реалізації життєвих
і професійних задумів!
Нехай ці веселі свята принесуть у Ваш дім
радість, щастя, затишок та добробут,
а наступаючий рік стане для ВАС
та нашої рідної України роком миру,
злагоди та процвітання.
Щасливого Нового року
та Радісних свят!

З повагою,
Ректор Львівського національного
медичного університету
імені Данила Галицького
Б. Зіменковський

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Від усього серця вітаю ВАС з Новим 2015 роком і Різдвом Христвим!

Щиро бажаю Вам міцного здоров'я на довгі роки, творчих успіхів у здійсненні мрій та сподівань, реалізації життєвих і професійних задумів.

Нехай ці веселі свята принесуть у Ваш дім радість, щастя, затишок та добробут, а наступаючий рік стане для ВАС та нашої рідної України роком миру, злагоди та процвітання.

Щасливого Нового року та Радісних свят!

З повагою,

Ректор Львівського національного
медичного університету імені Данила Галицького
Б. Зіменковський підпис

Борис Семенович Зіменковський, професор, член-кореспондент НАМН України, ось уже близько двох десятиріч керує славним Львівським національним медичним університетом. До цього він багато років був проректором цього вузу. Так що в уявленні всіх, хто його знає, він (Борис Зіменковський) зливається в одне ціле зі своїм вишем. З медичним вишем, над яким експериментували і продовжують експериментувати численні міністри охорони здоров'я (більше двох десятків за роки незалежності).

Як нелегко ректорам утримати свій корабель на плаву за такої бурі та шторму з верхів'я… Кожний ректор може сказати черговому своєму міністру словами Фрідріха Ніцше таке:

Я и сам для себя непосильная ноша,
а уж вы тяжелы и подавно.

А тут ще й

Шикуються дні, і шикуються роти
На серця плацдармі, де відблиски гроз.
…До лави тієї, що стала навпроти,
Присунув-примкнув недотепа мороз.

І вмить зайнялося! Йде лава на лаву,
Як сходились в герці кривавім давно.
Душа споглядає ту січу криваву,
Немов найстрашніше у світі кіно.

Якби ж то кіно… Ох, якби ж то, якби ж то…
Душа б невагоміша стала в стократ!

…На шиї епохи — криваве намисто.
І знову — о Боже! — на брата йде брат.

Любов Проць

Ось за такого збігу складних і трагічних обставин кожному з нас, Борисе Семеновичу, необхідно звертатися по своє

ДЖЕРЕЛО

Отам, де червоніє пеньок, із-під землі б'є джерело. Б'є з джерела вода не проста, як по інших криницях, а цілюща, життєдайна! З того джерела влітку випадало не раз і напитись, тамуючи спрагу. Ви пили, відчуваючи, як нездоланна сила вливається у ваші груди, відчуваючи, що й самі сповнюєтесь віри у своє безсмертя! Добре вам було і водночас, страшнувато, що прилучаєтесь до чогось незбагненно вічного, до таємничого, що можна осягнути лише серцем, більше нічим.

А зараз, мандруючи по мерзлу калину, ви йдете через Кістяне поле. І чудно відчувати, що цілюще джерело, що Кістяне поле існують не тільки в розповідях старих людей, а й насправді.

Чудно, та й годі. І чомусь не віриться, хоч страшенно кортить вірити, що саме так було, що нічого не вигадано! (Є. Гуцал).

Для мене це «Джерело» не є вигадкою. У нашому хуторі на лугу, біля невеличкої річеньки, було таке джерело. Не було такої людини, яка йшла б поруч з ним і не напилася її оздоровчої води. Джерело завжди било ключем, джерело завжди (улітку, восени, навесні, взимку) було однієї й тієї ж температури, джерело завжди малу притягальну силу. Я там був, у часи дитинства й юності, я до цього часу пам'ятаю нездоланну дію на свій організм цього джерела. Дітьми ми завжди бігли до нього разом та пили воду з цього джерела пригоршнями! Усе, що було «вчора»(в дитинстві, юності), залишилось в пам'яті назавжди: чітко, яскраво, витончено та добродійно… А що було зовсім нещодавно (справді вчора) — мляво, туманно, а то й зовсім залишало пам'ять… Це, мабуть, тому, що, як каже Р. Декарт: «В міру того як п а м ' я т ь стає більш обтяжливою численними фактами, геній і його творчі можливості слабнуть і гаснуть». Та й сам організм схиляється до неповороткості…

Стремясь с малолетства накапливать знанья,
Чтоб сделаться мудрым к поре возмужанья,
Лишь юное дерево выправить можно,
Исправить его недостатки не сложно,

Но взрослое дерево — дело иное:
Смирится садовник с его кривизною.

Абу Шакур Балхи
(афганский поэт, X век)

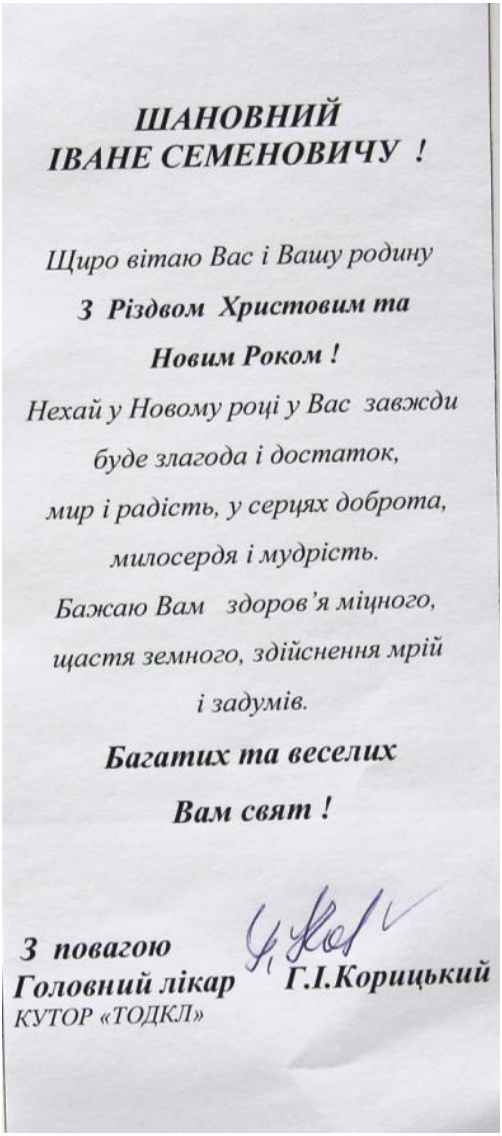

ШАНОВНИЙ
ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ !

Щиро вітаю Вас і Вашу родину
З Різдвом Христовим та
Новим Роком !
Нехай у Новому році у Вас завжди
буде злагода і достаток,
мир і радість, у серцях доброта,
милосердя і мудрість.
Бажаю Вам здоров'я міцного,
щастя земного, здійснення мрій
і задумів.
Багатих та веселих
Вам свят !

З повагою
Головний лікар ***Г.І.Корицький***
КУТОР «ТОДКЛ»

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро вітаю Вас і Вашу родину з Різдвом Христовим та Новим Роком!

Нехай у Новому році у Вас завжди буде злагода і достаток, мир і радість, у серцях доброта, милосердя і мудрість

Бажаю Вам здоров'я міцного, щастя земного, здійснення мрій і задумів.

Багатих та веселих Вам свят!

З повагою

Головний лікар КУТОР «ТОДКЛ» підпис Г. І. Корицький

Кандидат медичних наук, заслужений лікар України, головний лікар Тернопільської обласної дитячої клінічної лікарні Григорій Іванович Корицький, висловлює мені найкращі побажання до кожного релігійного та державного свята. Мені це приємно, дуже. Адже я багато-багато років жив, насамперед, життям колективу обласної дитячої клінічної лікарні. Колективу, який опікується життям і здоров'ям малюків області. Як це не пафосно звучить, але найкращі хвилини, години мого повсякденного життя пов'язане з клінікою, зі спілкування з дітками, з позитивними результати лікування недуг дітлахів, з професійним спілкуванням із колегами-педіатрами. За всі десятиліття моєї діяльності я жодного разу не зробив грубого зауваження своїм колегам, намагався ніколи не поводитися щодо них зверхньо… Я пам'ятав, що «У благоразумия две точки опоры — прошлое и будущее; человек, наделенной острой памятью и дальновидностью, никогда не станет бранить ближних за то, что, может быть, делал он сам, или осуждать за их поступки, совершенные при таких обстоятельствах, которые когда-нибудь принудят и его поступать точно так же» (Форестер Амалия).

І що ж мені хотілося б сказати Григорію Івановичу та колективу обласної клінічної лікарні (у тому числі й працівникам кафедр педіатрії)? Сказати на межі (мені пішов 87 рік)…, сказати словами Оксани Тебешевської

ЗАПОВІТНЕ

Перейти Рубікон і не канути в Лету,
По собі залишити хоч крихту добра
І сповити добром збайдужілу планету
В непорочнім зачатті нового зела.

Перейти Рубікон й не згоріти на попіл,
Не зітліти під снігом торішнім листком,
Не згубитись невпізнаним, нині і потім,
Повнозерним колись прорости колоском.

Перейти Рубікон і за болю межею,
Де земний часовир вже смиренно притих,
До прийдешніх світань доторкнутись душею
І осяянням слова зійти до живих.

Невпинно змінюються керівники управляння охороною здоров'я різного рівня, змінюються правителі держави, а завдання педіатрів залишаються незмінними:

1) постійно намагатися попередити виникнення захворювання в дітей;

2) зменшити негативний вплив хвороби (або й уникнути його) на здоров'я й життя малюків.

Лише два завдання, а які вони неосяжні! А які вони важливі! Чи можуть бути якісь інші завдання важливішими для суспільства, аніж наведені?! Навіть у часи, коли

ГЕТЬ ПУТЛЕРА

Немов з'явився знову Гітлер,
Що топче право світове.
У крові топить він сусідів,
В ярмо вертає все живе.

Не бреше псюка так на місяць,
Як Путлер бреше проти нас,
Шукає банді тепле місце
Там, де наш Крим і де Донбас.

Його щипають за калитку,
Щоб менше він доходів мав,
А Путіну слід збити пиху, —
Щипнути так, щоб з трону впав.

Невже безпомічний ти, світе,
Як Путлер так осатанів,
Що, наче вовк, очима світить, —
Що — треба, щоб когось ще з'їв?

Анатолій Іщук (доктор медицини)

І знову про педіатрію, і знову з педіатрією… З педіатрією, яку руйнують, або вона автономно руйнується, не зазнаючи допомоги… За роки незалежності України нею (педіатрією) правили більше двох десятків міністрів, яким хотілось зробити щось помітне, гарне… Але… Але педіатрія (діти) отримували те, що отримували. Незважаючи на оптимістичне бачення життя, мені не вдалося помітити жодної крихти від «реформ» по покращенню здоров'я дитячого населення (окрім удосконалення медичної допомоги новонародженим), погіршення — так: ліквідація дитячих молочних кухонь, перекваліфікація педіатрів у сімейних лікарів (фельдшерів), обмеження спостереження педіатрами деяких дитячих колективів, спрямовану ліквідацію санаторно-курортної допомоги дітям…

Які ми всі чудові критики! А якщо запитати: а ми, педіатри, багато зробили, щоб удосконалити форми оздоровлення діток? Я маю на увазі не конкретну тактику лікування дитини, а загальні організаційні педіатричні проблеми. У такому випадку відповідь буде не на користь педіатрам, не на користь науково-дослідним інститутам педіатричного профілю, у тому числі й педіатричниим кафедрам вузів. А тому не зайвим буде тут і міркування Артура Шопенгауера: «Путеводной звездой своих стремлений надо избирать не *образы фантазии*, а отчетливо осознанные *понятия.* В большинстве случаев, однако, происходит обратное. Именно, при ближайшем рассмотрении оказывается, что для наших решений окончательное значение имеют, в последнем итоге, большей частью не понятия и суждения, а воображение, которое рисует и отстаивает перед нами одну из альтернатив…»

А тому, мабуть,

О смерть! Лишь ты, всесильна как судьба,
Даруєшь нам блаженства сладострастье;
Разгул страстей, без отдыха борьба —
Вот глупой жизни призрачное счастье!

Как метеор, мой яркий сон мелькнул,
В блаженство грез ворвался грохот мира,
Проклятья, спор, многоголосый гул,—
И мой цветок упал, поникнув сиро.

Да, за стеной был грохот, шум и гам,
Я различал слова свирепой брани, —
Не барельефы ль оживали там
И покидали мраморные грани?

Иль призрак веры в схемах ожил вновь,
И камень с камнем спорит, свирепея,
И с криком Пана, леденящим кровь,
Сплетаются проклятья Моисея?

Да, Истине враждебна Красота,
Бесплоден спор, и вечны их разлады,
И в мире есть две партии всегда:
Здесь — варвары, а там — сыны Эллады.

Проклятья, брань, какой-то дикий рев!
Сей нудный диспут мог бы вечно длиться,
Но, заглушив пророков и богов,
Взревела Валаамова ослица.

И-а! И-а! Визжал проклятый зверь, —
И он туда ж, в премудрый спор пустился!
Как вспомню, дрожь берет еще теперь,
Я сам завыл со сна — и пробудился.

Генрих Гейне

Це під час сну. Правда, сьогодні таке буває і наяву. І не лише таке. Ось подивіться на «глибинне» міркування «мого» імпортованого міністра:

КВІТАШВІЛІ МОЧИТЬ: 38 ТИС 95 ДОЛ.
(ОРЕСТ СОХАР. «ОБОЗРЕВАТЕЛЬ», 22 ЛЮТОГО 2015)

Річний хабар пересічного лікаря! Рівно стільки в середньому бере хабарів на рік український лікар. Це заявив міністр охорони Олександр Квіташвілі.

Якщо чесно, то він це сказав дещо закамуфльованіше. «Пациенты украинских больниц вынуждены ежегодно платить врачам 8-10 млрд долларов», — ось ці його слова розтиражували днями майже всі українські ЗМІ.

Якщо просто жонглювати отими мільярдами, то вони виглядають «красиво». Але треба взяти калькулятор, і тоді слова міністра виглядають дещо інакше. Дивіться самі: у країні близько 210 тис. лікарів. Більш точно порахувати складно, бо в цій царині статистика дуже інертна.

Так ось, ділимо 8 млрд дол. на 210 тис. лікарів і отримуємо 38 тис. 95 дол. Це середній хабарницький дохід на один лікарський халат. Якщо припустити, що у сільських лікарнях зубожілі аграрії засовують у кишені «послідовникам Гіпократа» дещо менше доларів, то логічно припустити,

що у великих містах всякі там професори та доктори наук є мультимільйонерами.

Як і медсестри, які, певно, «колядують» на рік до 2 млрд дол.

Маячня!!!

Міністр охорони здоров'я давно вже славиться звичкою піаритися. Мені не раз видавалося, що він бере цифри зі стелі, але роблячи ось цю заяву, ліва півкуля мозку Квіташвілі явно вступила в когнітивний дисонанс з правою, а фантазія міністра — з його логікою.

Яких реформ варто чекати від міністра, який мочить відверту дурню?!

Я на це запитання журналіста відповіді дати не можу. Незважаючи на те, що все моє тривале життя пов'язане лише з медициною, де я пройшов усі її щаблі: фельдшер, лікар-ординатор, завідувач відділення, головний лікар, старший науковий співробітник і керівник клініки науково-дослідного інституту, завідувач кафедри, проректор з навчальної роботи, ректор медичного вишу… З огляду на наведене, я лише для вас, читачу, і для себе процитую філософсько-поетичний твір Олександра Олеся:

На ставку купались гуси,
Били крилами об воду,
То сварились, то кричали
Голосним веселим криком.

Тільки з них один, як камінь,
Ліг на березі й дивився.
Нерухомий і спокійний,
Він білів, як мармур білий.

Все йому було байдуже:
І сварки, й веселий гомін,
І ставка зелена ряска,
І дощем налиті хмари.

Він мовчав, лежав і думав
Про озера срібноводі,
Про безмежну радість льоту
Там десь, поруч з журавлями.

Але знав він, що ніколи
Ні йому, ні білій зграї
Не летіть шляхами тими,
Що їх прадіди літали.

Крім того, я хотів би нашому імпортованому міністру охорони здоров'я (філологу за освітою) побажати знайти час для ознайомлення з останніми 4-ма рядками наведеного вірша на випадок, якщо він візьметься за реформи медицини (не дай Бог). А це означає, що розвиток нашої медицини має спрямовуватись не американською, не німецькою, не японською, не... тропою, а зовсім новою. Поки що таке не вдавалось нікому. Озвіться: хто на це здатен?! Не чутно! Хіба що голос Лесі Українки здалеку лине (не до імпортерів):

Всі наші сльози тугою палкою
Спадуть на серце, — серце запалає…
Нехай палає, не дає спокою,
Поки душа терпіти силу має.

Коли ж не стане сили, коли туга
Вразить украй те серденько зомліле,
Тоді душа повстане недолуга,
Її розбудить серденько зболіле.

Якщо повстане — їй не буде впину,
Заснути знов, як перш, вона не зможе,
Вона боротись буде до загину:
Або загине, або переможе.

Або погибель, або перемога —
Сі дві дороги перед нами стане…
Котра з сих двох нам судиться дорога?
Дарма! повстанем, бо душа повстане.

Так, плачмо, браття! мало ще наруги,
Бо ще душа терпіти силу має;
Хай серце плаче, б'ється, рветься з туги,
Хай не дає спокою, хай палає!

Слова в е л и к и х, навіть мене, старика, збуджують та спонукують до діяльності. До діяльності, яку дозволяють мої фізичні та духовні резерви. Слова т а л а н о в т и х, навіть у похилому віці, дозволяють з р о з у м і т и, що

МОСКАЛЬ — НЕ СВІЙ БРАТ
(МИХАЙЛО МАЛЮК. «ЛУ» 19. 02. 2015)

…Колись нам чи не з першого класу утовкували в голови байку про «колиску трьох братніх народів», мені, малому, важко було дотямити:

чому та колиска гойдалася в Києві, а першим виліз із неї саме народ російський? Щось тут явно не складалося: у підручниках ж спершу про Київ пишуть, про Київську Русь, а про Москву аж ген коли згадують… Звідки ж «старший брат»? Тоді таки почув і фольклорну інтерпретацію наших взаємин із тим «старшим братом» — таки ось анекдот. Знайшли українець і росіянин мішок золота. «Як ділити будемо?» — питає українець. «По-братські, вестімо!» — потирає руки росіянин. «Е ні! Нема дурних. Порівну!» — наполягає українець.

Опозиція офіційній ідеології і пропаганди вільно почувається саме у фольклорі. Згадаймо бодай безмежний огром анекдотів часів пізнього Брежнєва. Казка, бувальщина, анекдот, пісня, прислів'я і приказки чи не найреальніше віддзеркалюють побут народу, його моральні і духовні орієнтири, взаємини з національними меншинами, ставлення до друзів і ворогів. Наскільки мені відомо, досі ніхто не поглянув на історію україно-російських взаємин з точки зору фольклору. Аби так званий «*руський мір»* не звинуватив нас у русофобії й фашизмі, заглянемо до зібрання українських приказок, упорядкованих М. Номисом і дозволених до друку ще царською цензурою, яку в прихильності до українства аж ніяк не запідозриш. Перше видання цієї книги побачило світ в 1864 року у Санкт-Петербурзі. Що відразу впадає в око — там узагалі немає слів **росіянин, російський;** є, відповідно, — **москаль, московський:** *Не великий москаль, та страшний; Чортзнащо в лаптях, та й то москаль; Москва на злиднях збудована, та й злиднями годована; Москаль ликом чваниться й кожному під ніс з ним пхається; Москаль не свій брат — ...не помилує; Знатимеш, як москаля дядьком звать.*

Друге — усі приказки мають критичну, а почасти вкрай негативну оцінку характеру, соціальної поведінки представників цього етносу: *Москалеві годи як трясці, а все бісом дивиться; Мабуть, москаль тоді перестане красти, як чорт молиться Богу стане; Коли чорт та москаль що вкрали, то поминай, як звали;На вовка помовка, а москаль кобилу вкрав; З москалем дружи, а камінь за пазухою держи*; *Від москаля поли вріж та тікай; Про ідного москаля війна буде.*

«Відраза українців до москалів, їхніх гнобителів, є така велика, що це радше можна назвати ненавистю, — пише в подорожних нотатках німецький вчений Й. Г. Коль (Die Ukraine? Kleinrussland», 1841). — Українці — дуже погані російські патріоти. Властиві москалям любов і обожнювання царя є для українців чужі і незрозумілі. Українці слухають царя, бо інакше не можуть, але його владу вважають чужою і накиненою…

Коли ви не хочете образити українця, то не смієте говорити йому про завоювання України Московщиною, бо українець свідомий того, що його батьківщина уклала союз з Московщиною, яка зі свого боку обманула Україну». Словом: *Казав москаль право, та й збрехав браво.*

Навіть московська музика — бравурні марші з домінуючим барабанним боєм, під звук яких регламентується життя у військових гарнізонах, — сприймалася українцем як погроза; від волів слухати лагідну мелодію рідної сопілки: *Я б тому бісовому тарабану хліба б не дав, за те що каже: «Порубать хохлів, порубать хохлів!»; а ту маленьку сопілочку все б паляницями годував, за те що каже: «А за віщо їх, а за віщо їх!»* З військовими залогами пов'язане походження ще однієї приказки. Річ об тім, що провіантом залоги мало забезпечити місцеве населення. Під цим приводом командування гарнізонів займалося відвертим грабежем. Коли військові знімалися на війну чи на маневри, громадяни і мешканці поближніх сіл полегшено зітхали: *Москалики, соколики, позаїдали ви наші волики; а як вернетесь здорові, то поїсте й корови.* Оскільки царське «жалування» часто-густо до розквартированих в Україні російських полків не доходило, бо розкрадалося ще в столиці, москаль викрутнями перебувається — де вкраде, де видурить: згадаймо лишень, як москаль із сокири юшку варив (С. Рудянський. «Варена сокира»). І доля Шевченкової Катерини дає лише приблизне уявлення про те, що творилося в селах, в яких ставали «на постой» московські полки: «*Тату, тату, лізе чорт у хату!» — «Дарма, хоч два, аби не москаль!»*

Москаль у народній лексиці давно став метафорою негативу, і подосі широко використовується в усному мовленні. До прикладу, у моєму рідному селі на Київському Поліссі на людину, що бреше, кажуть: *підпускає москаля;* у Діброві (Пирятиський район Полтавщини) холодний вітер, що тягне з яру весняні приморозки на городи, — *клятий москаль, московське лихо, московська напасть.*

…Часом дійде до вух чергова сенсація російських телеканалів на кшталт *роспятого укрінскімі фашістамі младєнца* чи про уроки в українських школах, на яких *бандєровци із правого сектора* вчать школярів нещадно винищувати *русскую птіцу* — снігура, лайнешся спересердя, а тоді стенеш плечима і скажеш, як прадіди наші колись казали:

— *Бов, бов по московській брехні!*

І, знаєте, допомагає…

Воістину, «Добровільні раби створюють більше тиранів, аніж тирани рабів» (Оноре Мірабо). По правді, у нашого «старшого брата» рабів достатньо, а з тиранами — дефіцит. Мов би один. Та й той… Але як плодить!?

Ну а нам своє робить…

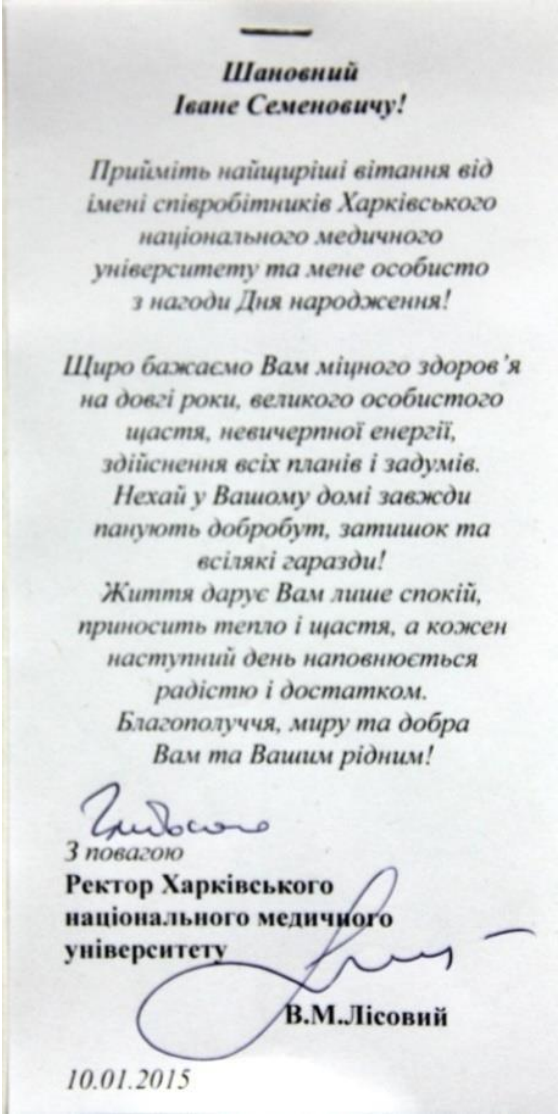

Шановний
Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання від імені співробітників Харківського національного медичного університету та мене особисто з нагоди Дня народження!

Щиро бажаємо Вам міцного здоров'я на довгі роки, великого особистого щастя, невичерпної енергії, здійснення всіх планів і задумів. Нехай у Вашому домі завжди панують добробут, затишок та всілякі гаразди!
Життя дарує Вам лише спокій, приносить тепло і щастя, а кожен наступний день наповнюється радістю і достатком.
Благополуччя, миру та добра Вам та Вашим рідним!

З повагою
Ректор Харківського національного медичного університету

В.М.Лісовий

10.01.2015

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання від імені співробітників Харківського національного медичного університету та мене особисто з нагоди Дня народження!

Щиро бажаємо Вам міцного здоров'я на довгі роки, великого особистого щастя, невичерпної енергії, здійснення всіх планів і задумів. Нехай у Вашому домі завжди панують добробут, затишок та всілякі гаразди! Життя дарує лише спокій, приносить тепло і щастя, а кожен наступний день наповнюється радістю і достатком. Благополуччя, миру та добра Вам і Вашим рідним!

З глибокою повагою,

Ректор Харківського

національного медичного університету підпис В. М. Лісовий

10. 01. 2015

У ці важкі дні для України, для кожного з нас отримати таке світле вітання від своєї Alma mater дуже важливо. Важливо, щоб перебороти Олександра Олеся

СТАРІ ЧАСИ

Живе вівця собі, радіє.
Цвітуть, пишаються грядки —
Капуста, морква зеленіє,
Горять зірками нагідки.
Міцна, надійна огорожа —
Аби дощі та ласка Божа!

На жаль, сусідою близькою
Свиню їй мати довелось.
Так часто карою страшною
Карає нас Господь за щось.
Але велика ласка Божа —
Коли міцна в нас огорожа!

Так рай свій має все в природі,
Од вітру впав колись баркан,
І от свиня уже в городі,
І вже вівця собі не пан.
Іди, овечко, до городу
І клич свиню в свою господу

І, незважаючи на ввесь цей непотріб, «навчися бачити довкола все живе і радіти йому — бадилині, дереву, птиці, тварині, землі, небу. Вдивляйся в них добрими очима і з уважним серцем — і відкриються тобі такі знання, які не знайдеш у книгах. І побачиш у них себе — упокореного і оновленого» (Андрій Ворон — із книги Мирослава Дочинець «Многії літа. Благії літа»).

Який розумний Андрій Ворон! Лише мій похилий вік дав можливість глибинно зрозуміти Андрія Ворона. У мене немає бажання образити людину, а отже, і себе. Але я стверджую, що немає жодної людини, яка була б достойна для зрівняння з чимось живим у природі. Я маю на увазі свободу, незалежність, природність (чесність)… щодо собі подібних, до **собі** не подібних! Навіть із бадилиною — гордою, вільною, незалежною, з постійною гідністю та стійкістю всупереч «усім вітрам». Людина ж, навпаки, запопадливо схиляється під дією «різних вітрів». Навіть у той час, коли в цьому немає ніякої потреби. Ось зверніть увагу на багаторічного нашого улюбленця Сергія Бубку, про якого пише Станіслав Бондаренко («ЛУ» 29 січня 2015 р.) під рубрикою «Народна люстрація»:

БУБКА «ЮБКА» І «ГАВ-ГАВ»

ЗДОГАДИ ПРО ТЕ, ЯКИМ «МІРОМ» МАЗАНІ ПРЕЗИДЕНТ НОК УКРАЇНИ ТА ІНШІ ЧЕМПІОНИ ПОЛІТИКИ

Цікаво: скільки антинародних діячів Україна може витримати на високих посадах і як довго? — на ці роздуми наводить багато що в діях влади й багато хто з її представників.

Днями почув по радіоновинах «переможну» інформацію про нібито 300 чиновників, які вже попали під люстрацію і не будуть судитися, бо дещо за собою визнають. Якщо уявити повну багатотисячну «велич» цієї армії, то така скромна порція люстрованих карасів навряд чи задовольнить смаки народу.

Ну, ось несподіваний для багатьох інформативний «бестселер» з Донецька осінньої пори: *«Жители развернули на площади Ленина 30-метровый триколор… День флага самопровозглашенной Донецкой народной республіки отпраздновали порядка 3 тысяч человек, сообщил «Русской службе новостей» журналист министерства информации ДНР Виктор Нечавский… Активисты развернули на площади Ленина большой флаг ДНР… Он состоит из кусочков, каждый из которых делали в определенном регионе ДНР, включая города, контролируемые украинской*

армией, Флаг дошивал Василий Бубка (брат олимпийского чемпиона по прижкам с шестом Сергея Бубки)».

Про цих кравців-спортсменів можна прочитати на кількох сайтах…

Далі там з піднесенням констатується, що «флаг» являє собою *«черно-сине-красное полотнище с двуглавым орлом, на груди у котрого расположен червленый геральдический щит с изображением архангела Михаила. Черный цвет символизирует плодородную землю Малоросии и уголь Донбасса, синий — дух, красный — кровь, пролитую за свободу народа».*

Про всяк випадок додам, що Василь Бубка не лише генеральний директор ООО «Монблан», а й депутат Донецької облради, тож начебто один із представників місцевої влади держави Україна. З того часу якихось спростувань цієї інформації від жодного Бубки не знаходив. Тож, схоже, обом бачиться Україна с «двуглавым орлом».

Вже після того «свята» у благословенному Монако відбувалася гра євротурніру з футболу між командами «Зеніт» (Санкт-Петербург) та князівським клубом «Монако». Хлопці з князівства розбили вщент представників футбольного Газпрому на Неві. Але знову гнітюче війнуло війною. І спричинив це відчуття один із цих братів, славетний співвітчизник і багаторазовий рекордсмен, чемпіон світу та олімпіади Сергій Бубка, хоча сам він нібито миролюбно сидів у віп-ложі того самого стадіону. Лиш виблискував, як принаймні здалося, подивованому телекоментатору й нам, глядачам, чомусь у яскравому… шалику «Зеніта», як затятий фан тієї команди. Принаймні саме такою видалася картина моїм знайомим уболівальникам біля екранів після того, як на це звернув увагу телеглядачів пригнічений коментар матчу. Звичайно, кожен громадянин будь-якої країни може вболівати за будь-який клуб. І рекордсмен світу теж! Але Сергій Назарович ще й голова Національного олімпійського комітету — саме України, а не Росії, яка напала на мирну сусідку й, зокрема, на рідний панові Сергію Донбас.

Не хотілось вірити у такий дивний прояв любові по-газпромівськи або ж рецидив іншої якоїсь напасті. Якби пан Назарович виблискував у шалику «Монако», можна б зрозуміти, адже Монако з нами, ясен світ, не воює. Коли пройшов перший шокоподив, ми задумалися про версії: може, у Бубки і в Пітері є бізнес — ще більший, ніж у Монако? Чи Газпром так багато заплатив за рекламу «Зеніта», що президент НОКУ не зміг втриматися?.. А може, ми, уболівальники, колективно (в купі з телекоментатором) переплутали кольори й написи?

Наступного дня почався треті тайм цієї історії: щоб знайти якесь прояснення на нашому олімпійському небі чи хоч в головах, ми чемно зателефонували з редакції до НОКУ — з проханням коментаря чи пояснення. Прагнули просто дізнатися про справжні мотиви цього шаленого шалкування. Адже не дуже повірили й власним очам. В голову лізли різні припущення: наприклад, видатний спортсмен свій шарф забув удома, а стало холодно, або ж — хтось насильно накинув шарф на золоту рекордсменську шию! Чи, скажімо, не розібрався в кольорах?.. Нам в НОКУ приємно відповіли доброю українською мовою, як це іноді вже вдавалося й панові Сергію під час вручення ним відзнак кращих спортсменів місяця та року. Спершу з нами говорили дівчата з міжнародного відділу, а потім особисто секретарка очільника НОКУ. Від останньої дізналися, що Сергій Назарович на той момент поза кабінетом, тож коментар чи пояснення надасть або телефоном, або через його прес-центр. Ми просили бодай три речення, і нам гарантували, що з прес-центру НОКУ коментар президента отримаємо за три доби (на кожну добу по реченню — ніби й не складно), і прес-центр обов'язково всі три їх надішле, якщо раніше сам Бубка не зателефонує. Номери ми їм залишили і редакційні, і мобільний. Минуло вже більше місяця, термін точно вийшов, але — ні гу-гу. Хіба що після нашої розмови швидко з'явилося на їхньому сайті фото, де Бубка сидить якраз у шалику «Монако»: зовсім загнав нас у кут пан чемпіон — або вдягав шалики по черзі (і на сайті крупно викладено саме той, який на телеекран не потрапив), або ж коментар і ми помилилися.

До речі, великий комбінатор Остап Бендер теж любив шарфи. Та жодного разу під час воєнних дій не наважився «турецкоподданний» начепити на себе такого, що виявляє в ньому прихильника ворожої до Батьківщини країни! Розбирався-таки, видно, Остап Ібрагімович в одежі і аксесуарах! Більшість наших читачів знають, як і сам Бубка, мабуть, що шотландці час від часу вбираються в традиційну спідницю — кілт (те саме, що «юбка»), і це виглядало природно, бо при тому завжди залишаються справжніми чоловіками, а головне — патріотами Батьківщини! Та й мав знати Назарович — краще за Ібрагімовича — Олімпійську хартію та ставлення давніх, ще простих олімпійців (не бізнесменів) до війни і миру!

До всього додався ще один нюанс: у комп'ютерному пошуку це чемпіонське прізвище, і вам після його біографії відкривається рубрика «союзники», по-донбаськи кажучи: хто у Бубки «кореша». А перші з них — Рінат і Вітя! Ахметов і Янукович!.. А ще там можна прочитати й таку

дивовижу, що Бубка — «далекий родич митрополита Іларіона (Івана Огієнка)». Їхній предок, козак Максим Огієнко в часи Коліївщини (1768 р.) став одним із ватажків Кліщинського повстання 1767–1770 роках (село Кліщинці Лубенського полку — тепер Чорнобаївського району Черкащини). Подумалось, якщо і родич, то справді — ну дуже вже далекий…

Не хотілось би думати, що теперішня шалена шаликоманія — приклад того, як людина за якусь мить може перетворитися з гордості нації на її сором. Бо справді високо колись злетів Сергій Бубка — першим у світі! — вище шести метрів, разом із жердиною але, якщо таки упав у яму глибоку, то тоді, мабуть, вже не має права НОКати!

Чи досі плювати чиновникам на все, мовляв — «піпл схаває»?.. У моїй уяві самі собою перефразовуються слова старших товаришів, які ще десь 2100 років тому сказали: «Quod licet Jovi non licet bovi» (що дозволено Юпітеру, не дозволено бику) — це, до речі, вислів Теренція, що стосувався Юпітера, який перетворився спершу на бика, щоб викрасти з берега Європу, а вже на острові перетворився на юнака, котрий оволодів нею (спасибі видатній моїй викладачці латини — незабутній Т. М. Чернишовій!). Хоча чи Юпітер Бубка, чи бик, точно сказати важко, але ж: якщо його брат любить на Донбасі «двуглавую» Україну — це одне (хоча теж підсудне), а якщо президент НОК (не Росії, а знову ж — України!) робить те саме, то це дуже-дуже non licet!..

От якби Юпітер викрав від нас хоча б генпрокурора, стрункого легеня Ярему, як ту дівчину, що Європою звалася! А то повз редакцію постійно їздить машина, з якої надто голосно звучить: «Ярему — у відставку…». А його наче підмінили: через рік після Майдану все думає, чи не оголосити підозру яничарським бандитам-урядовцям, які КАМАЗами возили долари пахану з держустанов…

Нещодавно чеська поетеса Броніслава Волкова, яка після «дружнього вводу» радянських танків у Прагу вимушена була рятуватися у США, сказала в інтерв'ю «ЛУ», що вона з тих численних чехів, які досі не можуть вибачити Вацлаву Гавелу, котрий провів далеко не повну люстрацію й дозволив перебувати на посадах багатьом компартійним негідникам. Не без заздрості я їй відповів, що нам би хоч пів-Гавела років на п'ять, ми б йому в ноги вклонилися, а то у нас від влади чути лише «гав-гав», і то тихе, щоб бандюги, не дай, Боже, в своїх замках не почули! А Гавела й близько немає.

А конче ж треба!

Раз конче треба, то вперед…

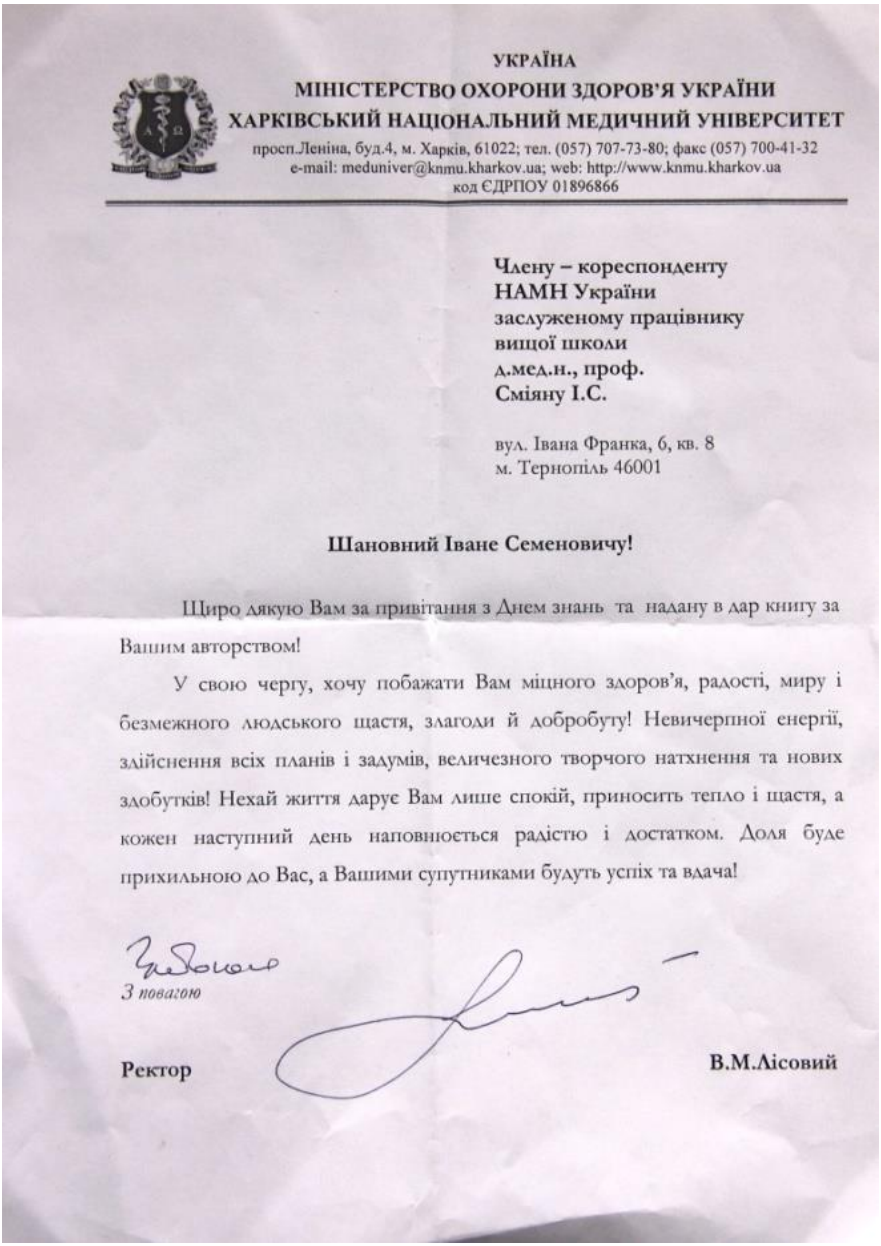

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
просп.Леніна, буд.4, м. Харків, 61022; тел. (057) 707-73-80; факс (057) 700-41-32
e-mail: meduniver@knmu.kharkov.ua; web: http://www.knmu.kharkov.ua
код ЄДРПОУ 01896866

Члену – кореспонденту
НАМН України
заслуженому працівнику
вищої школи
д.мед.н., проф.
Сміяну І.С.

вул. Івана Франка, 6, кв. 8
м. Тернопіль 46001

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за привітання з Днем знань та надану в дар книгу за Вашим авторством!

У свою чергу, хочу побажати Вам міцного здоров'я, радості, миру і безмежного людського щастя, злагоди й добробуту! Невичерпної енергії, здійснення всіх планів і задумів, величезного творчого натхнення та нових здобутків! Нехай життя дарує Вам лише спокій, приносить тепло і щастя, а кожен наступний день наповнюється радістю і достатком. Доля буде прихильною до Вас, а Вашими супутниками будуть успіх та вдача!

З повагою

Ректор **В.М.Лісовий**

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за привітання з Днем знань та надану в дар книгу за Вашим авторством!

У свою чергу, хочу побажати Вам міцного здоров'я, радості, миру і безмежного людського щастя, злагоди й добробуту! Невичерпної енергії, здійснення всіх планів і задумів, величезного творчого натхнення та нових здобутків! Нехай життя дарує Вам лише спокій, приносить тепло і щастя, а кожен наступний день наповнюється радістю і достатком. Доля буде прихильною до Вас, а Вашими супутниками будуть успіх та вдача!

З глибокою повагою,

Ректор підпис В. М. Лісовий

Як важливо для старої (але лише тілом) людини отримати такого підбадьорливого листа! Листа, який викликає гамму вражень молодості, студентських років, років твого становлення як лікаря, як людини… Спогади про твоїх в ч и т е л і в…

Мені, випускнику Харківського…, особливо приємно бачити, відчувати любов та повагу до ректорату, колективу вузу, випускників, до своїх наставників… Можливо кожний випускник з роками все більше й більше розуміє значущість свого вузу, свого викладача в удосконаленні власного Я, в абсорбції кращих якісних професійних та людських чеснот викладача, з яким тривалий час спілкуєшся. Якраз вони, л ю д и з великої букви, які з ентузіазмом (!) передавали знання своїм учням, були і залишаються о с н о в о ю мого (твого) особистого, фахового та загальнокультурного життя. Вдумайтесь, читачу, — це вони з нас ліпили цілісну особистість, а ми лише допомагали їм.

У кожному вузі, а особливо в медичному, є чимало постатей, які залишають промені добра після себе на віки. Кожний вуз має свої традиції, які осяюють майбуття. Ось зверніть увагу на звичайну, але творчу подію: в Харківському медичному… Випущено календарі — свідки історії вузу, деякі фрагменти з яких я навожу:

2014 РІК

Є три професії, завжди потрібні людям: хлібороб, учитель і лікар.

Їм доносити розумне, добре, вічне.

І в цій благородній праці вони ніколи не знали втоми. Тому й сходи бувають добрими, а жнива — щедрими (стародавній вислів).

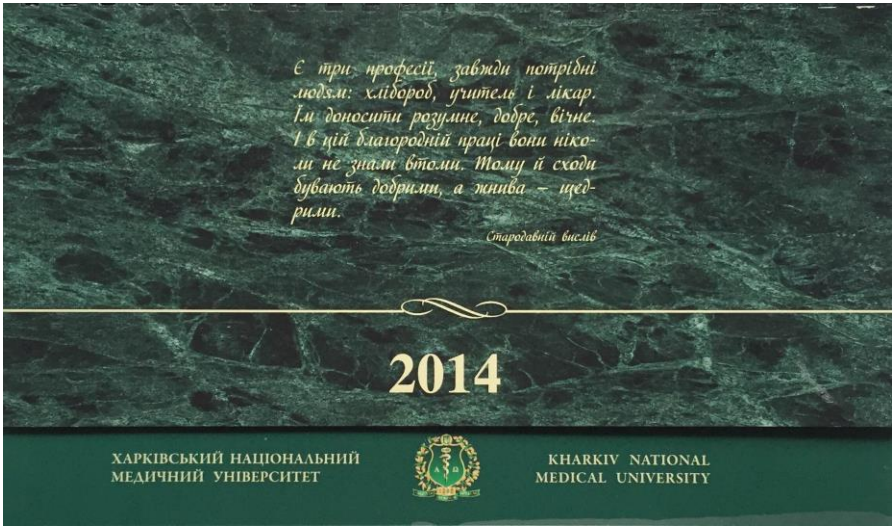

СІЧЕНЬ

Легенда т е р а п і ї. Академік Любов Трохимівна Малая, Герой… (1919–2004). Її афоризм: «Сердце нужно лечить только сердцем»

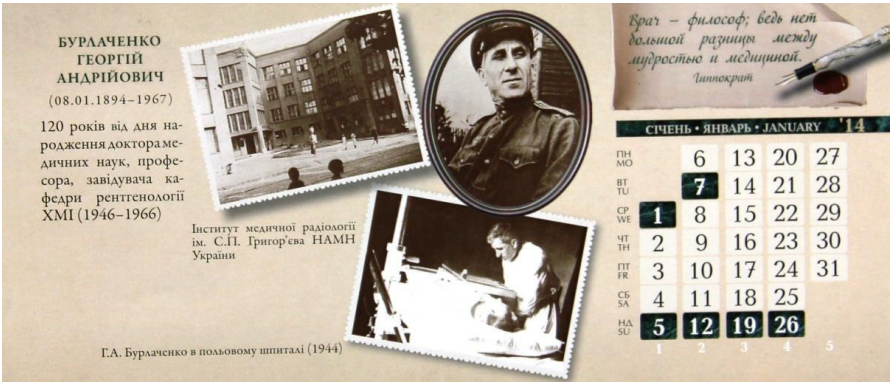

Воїн і відомий професор-рентгенолог Бурлаченко Георгій Андрійович (1894–1967). «Врач — философ; ведь нет большой разницы между мудростью и медициной» (Гиппократ).

ЛЮТИЙ

Трубніков Віктор Пилипович (1924–1995). Знаний професор ортопед-травматолог. «У доброго хірурга повинно бути око орла, серце лева та руки жінки (Д. Рей).

Топузов Вадим Сергійович (1929–1991). Відомий дитячий хірург, професор:

Беда, как море, глубока,
Как черный смерч, страшна.
Нить детской жизни так тонка,
А жизнь — одна… одна.

Но Ваша твердая рука
В тот день беды большой,
Да, Ваша легкая рука
Выигрывает бой.

За этот тонкий ручеек,
Что ниточкой бежит,
Что оборваться в поле мог,
Но вот — живет, звенит.

А сколько Тань, Андрюш, Ален
Спасли Вы в трудный час…
И снова день борьбы, тревог
Зовет к работе Вас.

23 мая 1988 г. Проф. С. В. Жукова

ТРАВЕНЬ

Цейтлін Олександр Захарович (1894–1985). Хірург-професор з великої букви. «Лікар, спроможний передбачити, вважається найкращим» (Гіппократ).

ЧЕРВЕНЬ

Певзнер Олександр Данилович (1894–1970). Відомий професор з дитячої інфекції. «Мистецтво медицини складається з трьох елементів: хвороба, хворий та лікар» (Гіппократ).

Матвєєва Віра Федорівна (1904–1979). Вона і професор акушерства та гінекології, вона ж і декан нашого педіатричного факультету, вона ж і проректор… «Сила лікаря в його слові» (Парацельс).

ЛИПЕНЬ

Утєвський Арон Михайлович (1904–1988). Знаний вчений біохімік не лише в Україні та СРСР, а й у всьому світі (професор, член-кореспондент АН УРСР, заслужений діяч науки…). «Якщо природа людська може бути вдосконалена, то засоби для цього слід шукати в медицині» (Р. Декарт).

ЖОВТЕНЬ

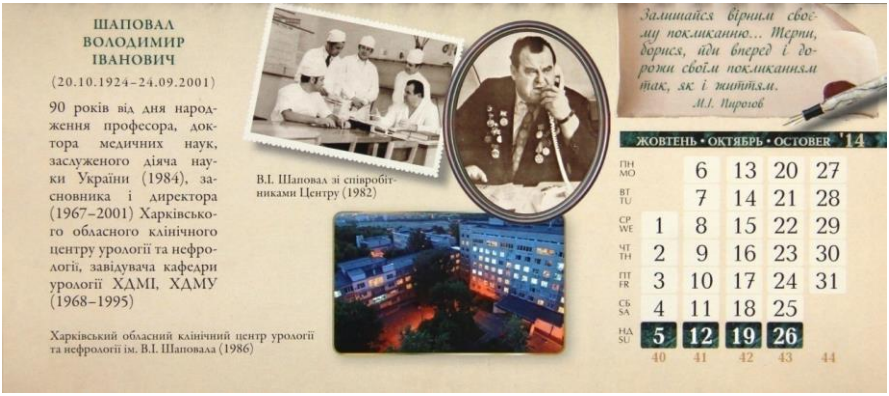

Шаповал Володимир Іванович (1924–2001). Воїн та видатний уролог, учитель теперішнього ректора Лісового Володимира Миколайовича. «Залишайся вірним своєму покликанню… Терпи, борися, йди вперед і дорожи своїм покликанням так, як і життям» (М. І. Пирогов).

ГРУДЕНЬ

Альперн Данило Овсійович (1894–1968). Видатний патофізіолог XX століття (професор, член-кореспондент АН УРСР, заслужений діяч науки…). «Природні сили всередині нас — справжні лікарі хвороби (Гіппократ).

Деркач Василь Степанович (1894–1975). Вчений та викладач мікробіології — неперевершений (професор, член-кореспондент АМН СРСР, заслужений діяч науки…). «Лікар повинен, якщо можливо, — вилікувати, якщо неможливо, — полегшити, якщо неможливо, — утішити (Ц. Ру).

Я навів з календаря 2014 року лише кілька прізвищ учених-медиків, які безпосередньо навчали мене розуму (1951–1957 рр.) під час шестирічного оволодіння основами медицини очно, а потім уже заочно — своїми науковими здобутками.

А це вже наступний, величний для Харківського національного медичного університету 210 рік плідного життя — 2015 рік.

У цьому календарі помітно менше видатних особистостей, які мене навчали, аніж за 2014 рік. Але ж які!!! Правда, це вже мої емоції. Усі мої вчителі — неповторні, а тому не лише чудово доповнюють один одного, а й усебічно уквітчують моє життя. Можливо, ностальгія за минулими роками, а можливо, так і справді було: за шість років навчання в Харківському… мені жодного разу не довелося відчути негативної та недоброзичливої дії професорсько-викладацького складу щодо виховання в нас, студентів, людської гідності та високого професіоналізму. Сьогодні таке стверджувати я не можу (а можливо, це виражена проява синдрому «старіння»). А тому наведу приклад із найбільш інтелектуального середовища — НСПУ (Національна Спілка Письменників України), із засідання Секретаріату НСПУ («ЛУ» 12 березня 2015): «…Окремим пунктом порядку денного було питання щодо змін складу приймальної комісії НСПУ. Спровокував такий перебіг подій письменник Іван Андрусяк, який нещодавно заявив у соцмережах, що призупиняє своє членство в НСПУ. Було

прийняте рішення про виключення Івана Андрусяка зі складу приймальної комісії НСПУ».

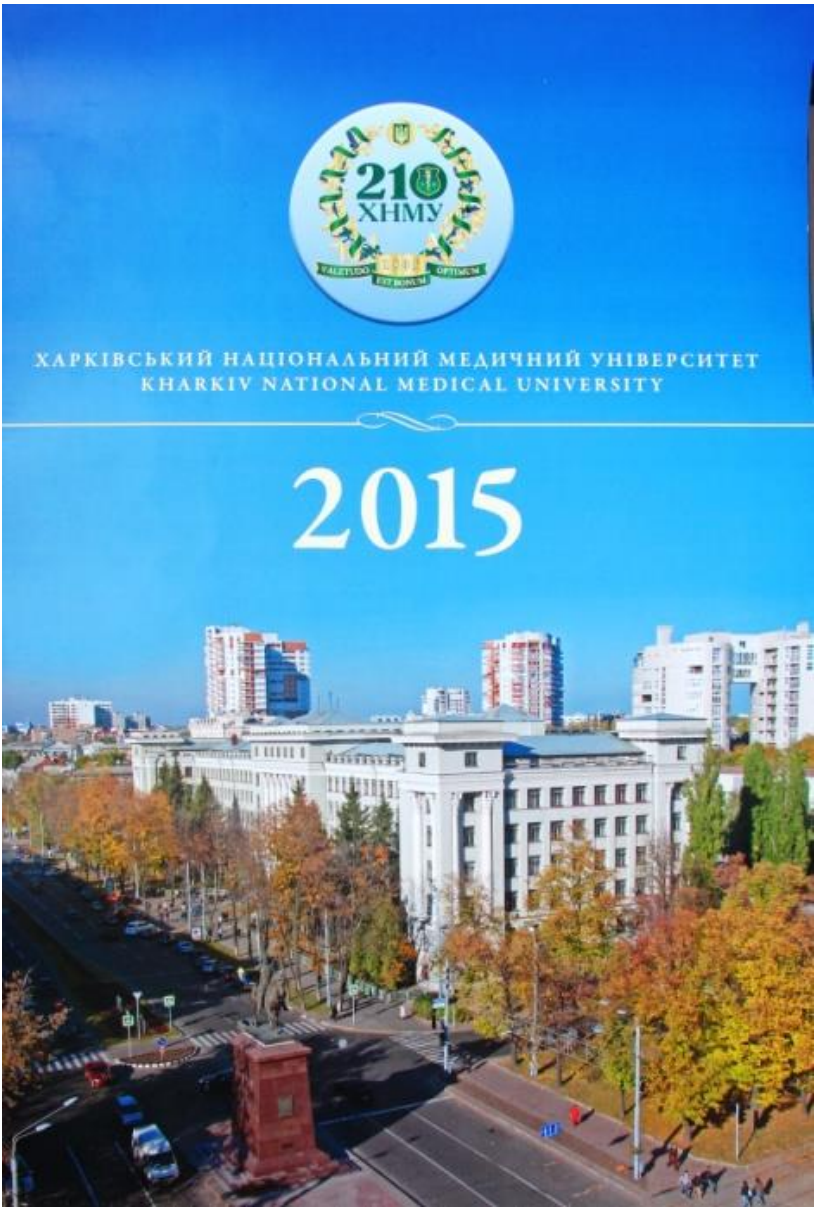

Скільки негативу вилилося з вуст найбільших інтелектуалів: «спровокував». Виходить, висловити відмінну від твого бачення думку — це провокація. «Було прийняте рішення про виключення Івана Андрусяка зі складу…». Я вже не кажу про відсутність обґрунтування щодо виключення… Дивовижа — виключають колегу, який сам вийшов геть… з НСПУ.

Чого лише не буває

В ЕПОХУ ГОЛИХ КОРОЛІВ

В епоху голих королів
сади понищив короїд,
земля осліпла.
Змішались літо і зима,
удень імла, вночі пітьма,
і стало ясно, що нема
в країні світла.

В епоху голих королів
звихнувся люд, оглух, змалів,
гризня, розвали.
Добро у змові з недобром,
мистецтво стало ремеслом,
хроніст мав бути джерелом —
пропив аннали.

В епоху голих королів
князь тьми у черево землі
сліди впечатав.
Щоб втратив образ автохтон,
він узаконив незакон,
та це не був Армагедон
лише початок.

Володимир Базилевський

Ну, а нам своє робить:

ЛЮТИЙ

Борис Мойсейович Хмельницький (1885–1959), професор, широко знаний лікар, педагог, учений-фтизіатр, послідовний борець з важкою соціальною недугою (туберкульозом).

БЕРЕЗЕНЬ

Володимир Терентійович Зайцев (1930–1999), професор, заслужений діяч науки і техніки, лауреат державної премії, директор НДІ загальної і невідкладної хірургії, завідувач кафедри госпітальної хірургії Харківського медичного вузу. На всесоюзній нараді (Москва) по перспективам розвитку науки і техніки (1989) Україну від медицини представляли Отрощенко Петро Григорович (заступник міністра), Зайцев В. Т. (науково-дослідні інститути) і я (медичні вузи). Ми з ним (В. Т.) проживали в одному номері готелю «Россия», сповідались один перед другим, висловлювали різні гіпотези щодо розвитку медичної науки… У нас склалися дружні відносини, які зберігалися до останніх днів… його життя. А в моїй пам'яті він залишився як глибоко ерудована людина не лише в хірургії, а й у медицині, науці, людському спілкуванні.

У той час з нами був такий випадок: йдемо ми втрьох коридором готелю, і я розповідаю про буремні дні того часу, які відбувалися в Тернополі. І в запалі достатньо голосно говорю про наші місцеві гасла: «Слава Україні!», «Слава героям!». А адміністратор готелю, повз якого проходили, поправляє мене достатньо голосно: «Не «Слава героям!», а «Героям слава!». Ось так я був «посоромлений» москвичем. При Горбачові москвич міг мене корегувати, а при ВВП — навряд чи наважився б. А ви кажете: росіяни не все знають. Знають більше, аніж ми думаємо.

Іларіон Пилипович Кононенко (1900–1972), ректор у часи мого навчання в цьому славетному медичному вузі, міністр охорони здоров'я України в минулому. Перший організатор кафедри дитячої неврології та її завідувач. Пізніше цю кафедру ліквідували, а даремно. Адже переважна частина науки неонатології складається з дитячої неврології. Мені, як нікому, пощастило спілкуватися з ним тривалий час, коли я був абітурієнтом, студентом, головним лікарем, працівником НДІ, завідувачем кафедри педіатрії. Я шкодую, що фотографія з ним є лише одна, яка наведена в цьому календарі: «Президія студентської наукової конференції, присвяченій 150-річчю ХМІ. Зліва направо проф. Н. П. Татаренко, доц. І. П. Кононенко, студент І. С. Сміян (1955)».

У мене залишилися надзвичайно теплі спогади про дорогого мені Іларіона Пилиповича, надзвичайно чуйну людину в побуті, під час відпочинку та під час напруженої творчої праці. За час спілкування з ним мені не довелось почути з його вуст жодного негативного слова про будь-яку людину. Для мене він залишився взірцем людської поведінки. І при цьому Іларіон Пилипович пізнав, що є людська

МЕЖА

Давить душу не осіннє олово,
Тож не дивно, що самі собі
Ми пускаєм кулі часом в голови,
Закусивши зойки на губі.

Шлях у всіх кінчається труною,
Кожному призначена межа,
Де порветься тихою струною
Муками натягнута душа.

Василь Симоненко

ТРАВЕНЬ

Григорій Левович Дерман (1890–1983), професор, видатний патологоанатом, неперевершений учитель своєї справи. На його кафедрі кожен студент обов'язково мусив, як мінімум, один раз асистувати під час секції та один раз провести секцію самостійно. Я стверджую, що в жодному вузі такого не було. А це дуже важливо для майбутнього клініциста. Особливо в напрямку правильної діагностики. Я був понад 5 років проректором, близько 17 років ректором — і мені не вдалося в повній мірі запровадити в навчальний процес методику Григорія Дермана, хоча я намагався це зробити.

ЧЕРВЕНЬ

Володимир Олександрович Бєлоусов (1895–1971), професор, заслужений діяч науки і техніки, член-кореспондент АМН СРСР… Видатний педіатр XX століття… Я його студент, я його учень у підготовці й захисті кандидатської та докторської дисертацій, учень зі спеціальності «людяність». Мені все життя щастило на людяних людей. Я дружив з його сином Юрієм, також педіатром, професором, заслуженим діячем науки і техніки, якого на жаль уже не стало. Сьогодні я спілкуюся з онукою Володимира Бєлоусова, Олею, педіатром, професором, завідувачкою кафедри педіатрії…

З наведеного випливає, що:

В ЯКИЙ НЕ ЗАЙШОВ БИ Я ДІМ

В який не зайшов би я дім,
Я друга шукаю у нім.
Така за товаришем туга,
Що скрізь прагну бачити друга.

Розкрию всю душу до краю
І вад своїх не приховаю.
Якщо він пізнає мене,
То в душу й собі зазирне.

Побачить себе у мені,
І стану йому я зрідні.
Так друга шукаю щодня —
І більшає в мене рідня.

Скажи, чи не прагнеш і ти
Щодня собі друга знайти?

Йона Грубер

ЖОВТЕНЬ

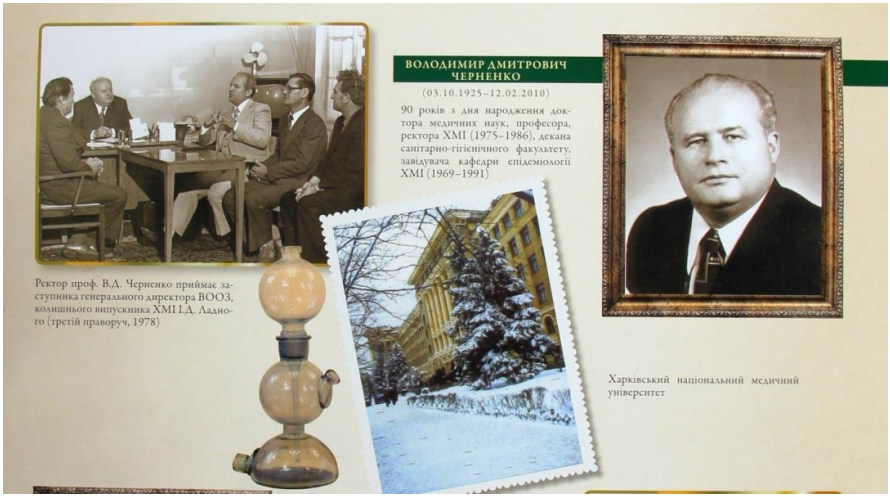

Володимир Дмитрович Черненко (1925–2010), професор, знаний епідеміолог, ректор Харківського медичного інституту (1975–1986). Мені довелось понад 5 років спілкуватися, вже будучи ректором, а не студентом, з Володимиром Черненко. Можу стверджувати, що більш скромної людини серед ректорів, аніж Володимир Дмитрович, не було. Така якість прикрашає не лише людину, а й колектив, з яким вона працює. На цій же фотографії (зліва) ми бачимо випускника ХМІ (1957), мого співкурсника і земляка (сумчанин), Івана Ладного, заступника генерального директора ВООЗ (1978) у розмові з ректором Володимиром Черненко.

Як багато в долі кожної людини різноманіття — яскравого і не дуже, теплого і прохолодного… Отож,

СУДЬБА

Доки добрі дні тривали,
Думав добре ти про час,
І удар недолі наглий
Не жахав тебе ні раз.

Та спокоєм тим дурила,
Знай, тебе судьба сліпа;
Так не раз у ясній ночі
Нагла пітьма наступа.

(Зі староарабської поезії.
Переклад Івана Франка)

Яке багате життя у кожного з нас, яке воно різноманітне?! Воно (життя) настирливо вчить нас:

Начни свой день с улыбки,
И делай так всегда!
Забудь ты про ошибки —
Все это ерунда!

Форестер Амалия

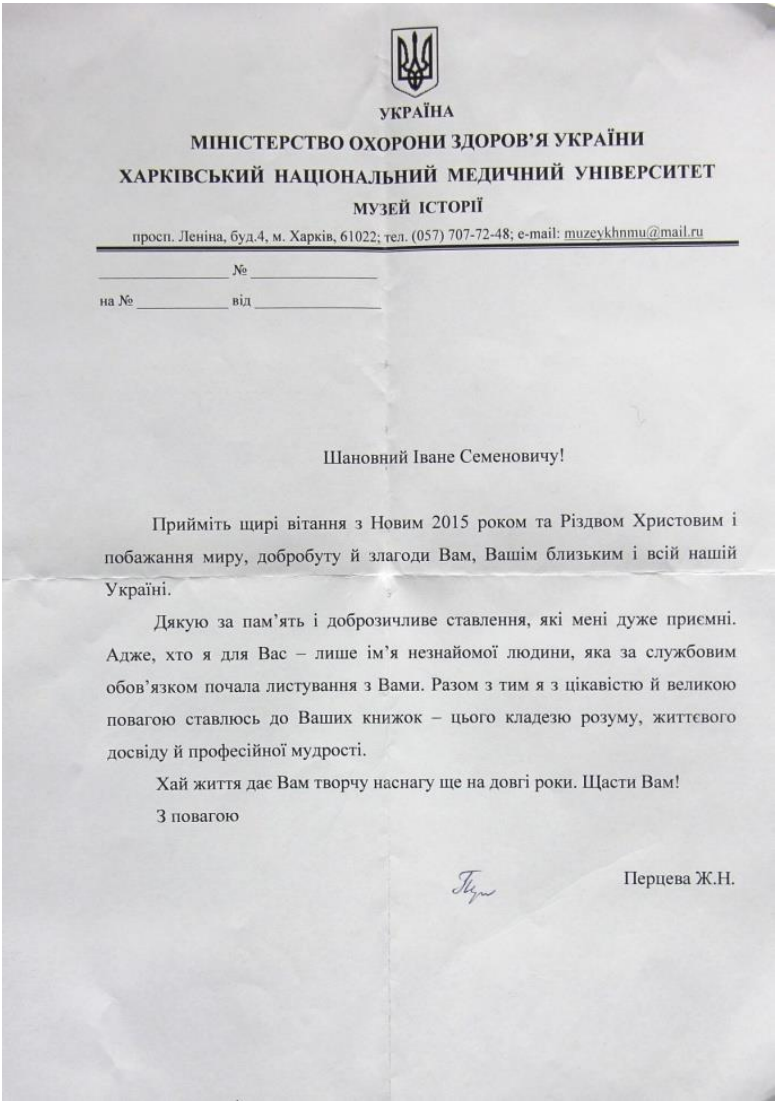

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ

просп. Леніна, буд.4, м. Харків, 61022; тел. (057) 707-72-48; e-mail: muzeykhnmu@mail.ru

_____ № _____

на № _____ від _____

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть щирі вітання з Новим 2015 роком та Різдвом Христовим і побажання миру, добробуту й злагоди Вам, Вашім близьким і всій нашій Україні.

Дякую за пам'ять і доброзичливе ставлення, які мені дуже приємні. Адже, хто я для Вас – лише ім'я незнайомої людини, яка за службовим обов'язком почала листування з Вами. Разом з тим я з цікавістю й великою повагою ставлюсь до Ваших книжок – цього кладезю розуму, життєвого досвіду й професійної мудрості.

Хай життя дає Вам творчу наснагу ще на довгі роки. Щасти Вам!

З повагою

Перцева Ж.Н.

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть щирі вітання з Новим 2015 роком та Різдвом Христовим і побажання миру, добробуту й злагоди Вам, Вашим близьким і всій нашій Україні. Дякую за пам'ять і доброзичливе ставлення, які мені дуже приємні. Адже, хто я для Вас — лише ім'я незнайомої людини, яка за службовим обов'язком почала листування з Вами. Разом з тим я з цікавістю і великою повагою ставлюсь до Ваших книжок — цього кладезю розуму, життєвого досвіду й професійної мудрості.

Хай життя дає Вам наснагу на ще довгі роки. Щасти Вам!

З повагою підпис Перцева Ж. М.

Ось так приємно привітала мене з Різдвяними Святами та Новим 2015 Роком керівник музею історії Харківського національного медичного університету Жанетта Миколаївна Перцева. Як мені подобається, коли шанують історію своєї сім'ї, свого колективу, своєї держави… Адже «Життя героїв збагатило і с т о р і ю, а історія прикрасила діяльність героїв; таким чином, я не знаю, хто кому більше зобов'язаний: чи ті, які писали історію, тим, які надали їм такий благородний матеріал, або ці великі люди своїм історикам» (Ж. Любрюйєр).

Питання, питання… але на всі питання є універсальна відповідь: «Єдина справжня розкіш — розкіш людського спілкування» (Антуан де Сент-Екзюпері). Але вона (відповідь) обов'язково мусить бути доповнена: без чутливого сприйняття проявів п р и р о д и навіть людське спілкування робиться не завжди яскравим. Ось зверніть лише увагу на один із варіантів проявів природи

ВЕСНЯНИЙ РАНОК

Над темним безмежжям лісів, які з усього боку затуляли небокрай, сходив весняний ранок. У повітрі чути було пахощі листя, що за кілька днів розпустилися з набубнявілих бруньок, і молодої, покропленої росою трави. Біля струмків, ще повноводних від весняної повені, золотилося латаття, мов коштовне гаптування на зеленому килимі. Перед сходом сонця панувала врочиста тиша.

Тільки птаство починало пробуджуватись серед віт і неспокійно зривалось з міст своєї ночівлі. Долинав щебет, свист і веселий гомін пташиних зграй. Високо попід хмарами ширяв сизий орел; кружляючи, пантрував на землі здобич. Часом зупинявся, повисав нерухомо в повітрі, а потім велично плив далі. У бору щось зашелестіло й замовкло. Вибігло з хащі на галявину стадо диких кіз. Вони подивилися круг себе чорними

очима й кинулись тікати. Здійнявся тупіт, і все затихло. З другого боку почувся хрускіт гілля, з кущів визирнув рогатий лось, підніс голову, втягнув храпами повітря, замислився, почухав рогами спину і, не поспішаючи, повернувся назад, у ліс. Тільки чути було хрускіт гілля і важкий тупіт. З-під густих верб заблищало двоє очей, це вовк із цікавістю позирав навкруги. Ось позаду нього, зіщуливши вуха, промчав переляканий заєць, стрибнув кілька разів і причаївся.

На узліссі, над лінивою річкою, що пересікала дикі хащі, серед густих дерев, під якими ще ховалася тінь, видно було купку віття, ніби нашвидкуруч збудований курінь. Тут же поблизу сірів попіл і темніли головешки від погаслого вогнища. Нижче, у зеленій буйній траві, паслося двоє припнутих низькорослих вигуляних коней, покритих ще зимовою — густою, кудлатою — шерстю. Видно, їх настрахав якийсь шелест у лісі; вони почули ворога, нашорошили вуха, роздули храпи, почали нетерпляче бити копитами об землю; один із них заіржав, і луна рознесла по лісі той дикий голос; він пролунав і вже слабше повторився за лугом (Ю. Крашевський).

Яке багатство у нас самих, яке багатство навкруги нас!? А ми?..

Они пройдут, расплавленные годы
Народных бурь и мятежей:
Вчерашний раб, уставший от свободы,
Возропщет, требуя цепей.
Построит снова тюрьмы и остроги,
Воздвигнет сломанный престол,
А сам уйдет мечтать в берлоги,
Работать на поля, как вол…

Максимилиан Волошин

Глубокоуважаемый Иван Семенович!

С Новым Годом! Мира и спокойствия за родных и близких Вам людей!

И конечно же крепкого здоровья и хорошего настроения!

Надеюсь, что подготовленный для Вас новогодний сюрприз будет этому способствовать!

Спасибо за книгу!

Ваш подпись

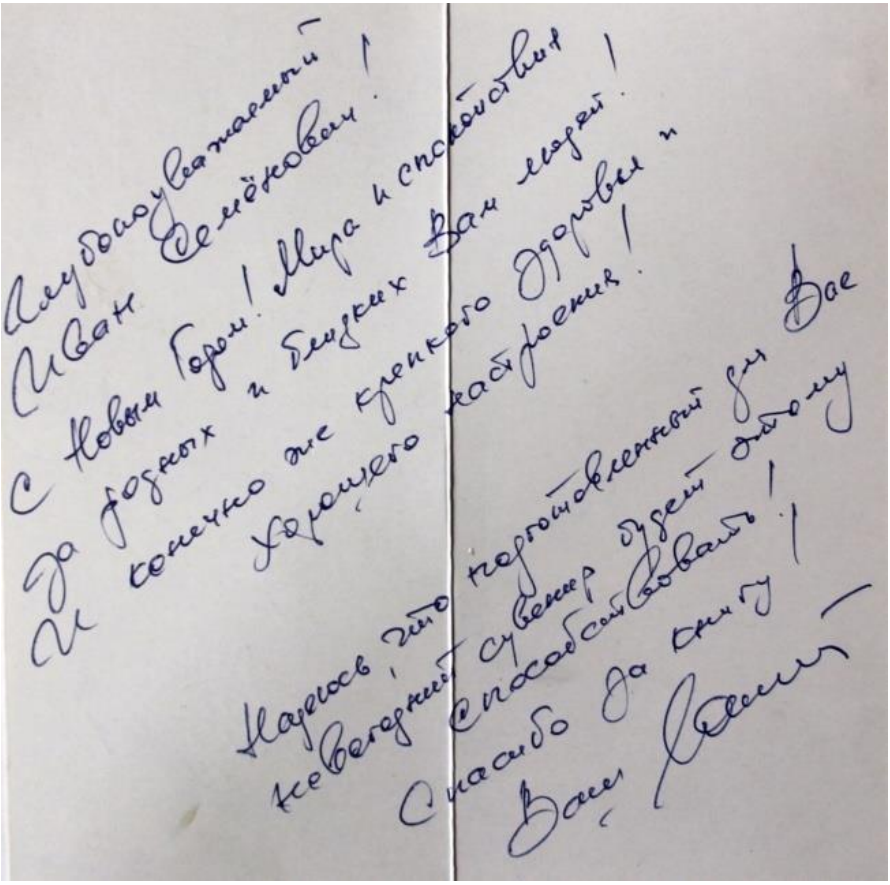
Глубокоуважаемый
Иван Семёнович!
С Новым Годом! Мира и спокойствия
за родных и близких Вам людей!
И конечно же крепкого здоровья и
хорошего настроения!
Надеюсь, что подготовленный для Вас
невседневный сувенир будет отлично
способствовать!
Спасибо за книгу!
Ваш

І знову мої дорогі харків'яни! Юрій Іванович Караченцев, директор славетного інституту проблем ендокринної патології імені В. Я. Данилевського національної академії медичних наук України, доктор медичних наук, професор, заслуженого діяча науки й техніки… надіслав мені не лише приємну листівку, а й справді неочікуваний сюрприз-календар на 2015 рік з іменним позначенням («Іван Сміян») кожного місяця,

Ім'я людини — найсолодший та найважливіший звук на будь-якій мові (Дейл Карнегі)

СІЧЕНЬ

ТРАВЕНЬ

СЕРПЕНЬ

ГРУДЕНЬ

Які харків'яни вигадливі! Приємно вигадливі. Ось такі люди, як Лісовий Володимир Миколайович, Караченцев Юрій Іванович, Перцева Жанетта Миколаївна…, дарують радість іншим, подовжуючи їм життя: «Життя коротке, якщо рахувати, що назву життя воно заслуговує лише тоді, коли дарує нам радість; зібравши воєдино весь приємно проведений час, ми зберемо тривалі роки всього в декілька місяців» (Жан де Лабрюйєр). І про це не треба забувати, особливо враховуючи різноманіття життя, яке показує Івана Франка

«НОВЕ ЗЕРКАЛО»

Все йде, все минає, і краю немає:
Хто вчора був зверху, сьогодні спадає;
Хто вчора сміявся, сьогодні заплаче;
Хто вчора скакав, нині стогне, не скаче;
Хто вчора живий був, гниє нині в трумні;
Хто вчора звавсь мудрим, пішов нині в дурні.

Отак-то недавно блищало, ясніло
Те «Зеркало» наше, зорею зоріло.
Глядівся в нім чистий — і чистий уздрівся;
Глядівся плюгавий — і стидом окрився;
Заглянув продажний — вздрів Хруня Микиту;
Жидок уздрів Швіндля й любку-оковиту;
Уздрів Лизунович свої товсті лиця,
І «Ми» тут стояли, яко опозиція.

Так що ж бо, почате, в погіду годину,
Воно веселити хотіло родину,
Та громи за громами били нам в хату,
І бурі домівку трясли небогату.
Довелося скликати пожарну громадку,

Довелося підперти угли від упадку,
Довелося на гробах ридати сльозами,
Довелося відступників сікти бичами.
Не вдержало «Зеркало» праці такої
І трісло з натуги, досади самої.

Все йде, все минає, і краю немає,
Що вчора померкло, сьогодні світає;
Що вчора минуло, сьогодні надходить,
На свіжих могилах нове життя сходить.
Де сила жива життя кличе до боїв,
Та вже ж не хибне там борців і героїв;
Встане проповідник, де багато грішних;
Де багато дурнів, знайдеться й насмішник.

Отак-то як «Зеркало» трісло з кришталю,
«Нове Зеркало» ми ось куємо з металу.
Гартоване горем на всяку пригоду,
Шліфоване ясно любов'ю к народу,
Жалібнії спомини — то його рами,
Обвиті колючками з терня вінками;
Та промені сонця в нім жаром ясніють
І будять на кращую долю надію.

Прийміть його радо під рідную стріху!
В час суму воно принесе вам потіху;
В дні горя, ясніючи сонця лучами,
Вам скаже: «Не бійтесь, ще сонце над нами!»
Як же іноді в хвилю утіхи пустої
Віллє остороги краплину гіркої,
Не в гнів вам! Приймайте й бувайте здорові!

«Все йде, все минає, і краю немає…» Так, немає краю ні в чому, а особливо в нашому людському чільному розумі… Я ніяк не можу зрозуміти: чому нас ні на мить не покидає дурість? Нас, людей розумних (homo sapiens). Я вже не кажу про кульмінаційну дурість на кшталт теперішньої війни: Росія-Україна. А про дурість повсякденну, повсякчасну, одну з яких я наводжу нижче:

ВІД РОВУ ДО ШРАМУ, АБО ЗАМУЛЕНІ КРИНИЧКИ
(БОГДАН МЕЛЬНИЧУК)

Спочатку долинув дивний гул. Такого ми, малі пастушки, не чули ніколи. Нас, розімлілих от літньої спеки, заколисували знайомі та приємні

нам звуки: спів жайворонка, що лився з небесної чаші, дзюрчання на осонні коників, котрі не втомлювалися плести срібну мелодію, шелестіння колосистої пшениці від поривів вітру. Все це — на фоні рипіння трави під ратицями корів та від їхнього впертого скубання: годувальниці наполегливо здобували собі поживу, захоплюючи її рапатими язиками. Ще ми знали торохтіння підводи, «постріли» вгорі літаків, коли вони долали звуковий бар'єр і мережили бездонну синяву неба білими пасмугами, рівномірне джеркотання запилюжених комбайнів, басовиті голоси гусеничних тракторів і переривисті тенори колісних, джмелине гудіння вантажівки й осине — легківки, якою могла їхати найнебезпечніша для нас людина — голова колгоспу.

А цей гул був незнайомим. До того ж, він наростав. Ми запитально позиркували на старших хлопців, ті лише стенали плечима. Тільки дід Пилип, який чверть віку тому був на фронті й залишив ногу в польовому госпіталі, сказав: «Так гудуть танки!» І навіщось притупнув протезом, перед тим обережно струсивши бджолу, що заплуталась у сивій чуприні, тільки-но старий, прислухаючись зняв вилинялого кашкета.

Але то були не танки. На Пас, як називали у нашому селі звивисту улоговину між двома пагорбами (пологіший належав до рідної мені Тернопільщини, а крутіший — уже до Хмельницької області; до Другої світової війни тут пролягав кордон між двома державами — СРСР та Польщею) вповзли два велетенські трактори на широченних гусеницях (згодом ми дізналися, що це були С-100). Попереду залізних богатирів ішов цибатий колгоспний агроном, розмахуючи руками і показуючи на край різнотрав'я, що межувало з пшеничним масивом. Задній із спарених тракторів опустив величезного плуга, обидві машини сапонули хмарками диму, струсонувши повітря ревом, і натужно загуділи-поповзли, залишаючи за собою глибокий чорний рів з білими прожилками порваних корінців.

— Як рана на тілі землі, — голосно, щоб ми почули, мовив Павло, який був на кілька років старший від нас і не розлучався з книжками.

Так, попід колгоспним масивом, повторюючи його вигини, трактори потягнули страшнуватий рів. Коли вони щезли за схожим на ведмедя, що приліг відпочити, схилом, і гул стишився, Павло здогадався першим:

— Либонь на Кринички поїхали…

При цьому слові в моїй пам'яті ожила захищена з усіх боків пагорбами мальовнича долина, де мені пощастило побувати минулого літа. Туди, за кілька кілометрів од села, нас із моїм однокласником Василем привіз підводою його батько — колгоспний їздовий, який косив зеленину

і возив їх телятам у колгоспний табір. Долина приємно вразила буянням диких трав, жебонінням води з кількох джерел, співом небачених і нечутих раніше численних пташок. А ще — барвистими метеликами, котрі втамувавши спрагу, перелітали з однієї дивовижної квітки на іншу. Ми теж напилися смачнючої джерельниці, й Василів батько, витираючи на підборідді краплі, видихнув: «Земний рай, та й годі!» Я хотів щось додати, але слова «оаза» тоді ще не знав, тому лише умгукнув на знак згоди, не наважившись озвучити сокровенне: «Я був би безмежно щасливий, якби десь отут і завжди було так тепло й красиво, як зараз…»

Це казкове видиво на ймення Кринички відразу ж ожило в мені, але перепитувати в Павла, чому саме трактори поповзли туди, я не хотів, щоб не здатись наївним. Залишивши корів на діда Пилипа, ми почали освоювати рів, з якого нас за високими насипами обабіч не було видно. Дійшли до висновку, що тут можна не тільки ховатися від осоружного «польового», як називали колгоспного об'їждчика, а й ножичками, з котрими ніхто з пастушків не розлучався, видлубати у лискучих чорних, як вороняче крило, стінах чималі печери, вимостити їх соломою і там рятуватися від спеки. Але розігруватися нашій фантазії довелося в інший бік, бо незабаром усіх сполошив шум води. Цей звук вигнав нас, ошелешених із рова, й за мить його заповнив брудний потік. Він покотився мимо, помчав до початку Пасу, далі перетнув сільську вуличку та широкий розлогий берег і шубовснув у річку. Ми ще й не придумали, з чого можна зробити іграшкові човники, куди відвести частину так несподівано прибулої води, щоб тут, на Пасі, мати свій ставок і навіть вирощувати в ньому рибу, як потік утратив силу, обмілів. А за якихось півгодини від нього залишилися тільки калюжі на дні рова.

— Усе, Кринички віддали Богові душу, — зітхнув Павло. Він був таки наймудріший серед нас, бо ж перейшов уже в десятий клас.

Дід Пилип додав:

— Отака, синки, меліорація, дідько б її взяв…

І чомусь оглянувся.

Слово меліорація я тоді почув уперше. Увечері від батьків дізнався, що воно означає осушення чи зрошення з метою поліпшення сільськогосподарських угідь. А згодо, уже старшокласником і студентом сотні разів спотикавсь об цей примусово модний новітній термін, на сторінках газет та журналів, навіть підручників. І думав: «Що ви, колгоспні вождики, тоді доброго зробили, прагнучи догодити компартійним вождям? У нашому селі не стало чарівних Криничок з їхньою неповторною природою,

рослинним і тваринним світом. А на скільки таких Криничок збідніла Україна?!»

…Отой хронічно п'яний агроном, який показував трактористам, куди їхати, через кілька років помер від страшної невиліковної хвороби, котра висушила його, мов тріску. Фальшивим осушенням прагнув відзвітувати про нібито долучення до колгоспних масивів ще кількох гектарів землі — й отримав персональних метр на два. Рів, уздовж милого моєму серцю Пасу з часом осипався, заріс бур'янами. Тепер цей шрам на тілі землі, ледве помітний, та все ж нагадує про межу між здоровим глуздом і кон'юнктурними забаганками верховодів. На Криничках чиїсь дбайливі руки облаштували дерев'яний зрубик біля єдиного джерела, яке вдалося врятувати від замулення. Тільки первозданної краси цій місцині не повернути…

Так, не повернути! І не лише в Криничках, а й по всій Україні. Із численних талановитих оповідань Богдана Мельничука, я вибрав це, лише тому, що воно засвідчує:

1. Вожді і вождики нанесли (і наносять) такої значної шкоди Україні, її природі, яка немає аніякого виміру. Це істинні вороги цвітучого куточка планети Земля — України. Для них характерно

ФАРИСЕЙСТВО

«Ми всі в однім човні», —
державці сповіщають.
Та на поверхні плава суть:
низи напружено гребуть,
верхи ж щосили загрібають

Валентин Шульга

2. Так же, як і у Богдана Мельничука, у мене на все життя залишився шрам від знищених просторих лук у моєму селі Білка на Сумщині. Луки, які поїли своєю красою тисячі людей різного віку; луки, які годували тисячі різноманітних пташок; луки, які постачали їжу (сіно) всякій живності у селян; луки, які оберігали та живили річеньку Боромля, що протікала в «моїх» луках; луки, які об'єднували людину і травину, людину і пташину, людину і тварину, людину з людиною… Це коли стає зрозумілою «Молитва афінян: «Пролийся, пролийся дощем благодатний Зевс, над нивами і полями афінськими (українськими — І. С.)». «Або взагалі не

треба молитися, або молитися з такою простотою і благородством (Марк Аврелій)».

3. Сприйняття природи у нас з Богданом Мельничуком споріднене. І не лише природи. Чому? Тому що «Человек лишенный вкуса, старается украсить свой дом работой из слепящего глаза гипса на удивление другим, но человек с тонким вкусом, и в то же время одаренным любовью к людям, украшает свою душу лаской и общительностью» (Эпиктет).

Ось чому мені дуже приємно було ознайомитись з ласкавими словам Богдана Івановича («ВЖ» 27 березня 2015):

ЧЕКАЄМО ТРИДЦЯТОЇ, ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ!

Зізнаюся: кожної чергової книжки цього автора чекаю з нетерпінням. Бо достеменно знаю: в новому, як завше ошатно оформленому (видавництво «Підручники і посібники»), проілюстрованому документальними світлинами томику натраплю на сотні знайомих та незнайомих прізвищ, автобіографічні факти з більш як 85-річного життя сусідитимуть з філософськими розмислами та сміливими, чітко аргументованими пропозиціями щодо становища не лише в медицині, а й загалом в Україні. І увесь захоплююче цікавий публіцистично-науковий текст буде густо помережаний рядками з віршів відомих поетів...

Це — про книги спогадів та роздумів Івана Сміяна, вченого-педіатра, педагога, громадського діяча. Він — доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМНУ, протягом 17 років очолював Тернопільський медичний інститут (нині університет). І хоча вже майже два десятиліття не працює ректором, більшість лікарів у нашому місті згадує його добрим словом. Та й не тільки в Тернополі — у всій Україні й далеко за її межами, високо оцінюючи науковий талант і невичерпну доброту, постійну готовність порадити, допомогти. Іван Семенович — автор і співавтор понад 600 наукових і навчально-методичних праць, у тому числі 72 монографій та посібників. А тепер І. Сміян щороку, а іноді й двічі на рік видає книги спогадів і роздумів. Вони мають своїх вдячних читачів (до них належу і я); ці своєрідні енциклопедії, зважаючи на їх обмежений наклад, передають із рук у руки, оригінальні міркування автора, підкріплені цитатами авторитетів у тій чи іншій сфері, викликають дискусії, бажання продовжити тему. 29-та (!) з таких книг, яка щойно побачила світ, має назву «Життя святе…» Чимала частина тексту вже не вперше перегукується з творами Григорія Сковороди. І це не випадково, адже І. Сміян — лауреат міжнародної літературно-мистецької премії імені цього

великого українця за 2012 рік. Високу нагороду, а також тритомник своїх творів тернополянину вручив Михайло Шевченко. А ще лауреат отримав шеститомник із рук голови Українського фонду культури Бориса Олійника. Зрозуміло, цих поетів І. Сміян щедро цитує у новій книзі. А ще натрапляємо тут на рядки Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Степана Руданського, Олександра Олеся, Василя Симоненка... Серед улюблених зарубіжних класиків — В. Шекспір, Й.-В. Гете, Г. Гейне, Дж. К. Джером, М. Твен. Із сучасних поетів душу І. Сміяна збентежили Ліна Костенко, Тамара Севернюк, Ганна Костів-Гуска, Валерій Дідух... Роздуми автора підкріплені посиланнями на Епіктета, М. Аврелія, Гельвеція, М. Монтеня, Б. Паскаля, Ф. Ніцше, І. Огієнка, притчами Бруно Ферреро, публікаціями в газеті «Вільне життя плюс». Ерудиції, широті поглядів, доцільності пропозицій І. Сміяна можна тільки по-доброму позаздрити. До його книг сотні, тисячі читачів припадають, як до джерела мудрості. Тож чекаємо тридцятої, шановний Іване Семеновичу!

Після такого послання до мене, я можу лише вигукнути до вас, Богдане, такими словами Фрідріха Ніцше:

Вот восседаешь ты, неумолимый,
словно мое любопытство,
которым я к тебе прикован:
ну же, сфинкс,
я есмь вопрошающий, как и ты,
эта бездна знакома нам обоим —
могло бы случиться,
чтоб мы одними устами вещали!

І знов уперед!

Вельмишановний Іван Семенович!

Дозвольте привітати Вас та Ваших рідних з Новим Роком та Різдвом Христовим! Бажаємо міцного здоров'я, родинного затишку та максимального комфорту в Новому Році! Миру та злагоди!

З повагою, щиро,

Микола Сергійович та Зоя Федорівна Веселовські підписи

P. S. Велика вдячність за Ваші книжки, Вашу творчість, які так потрібні людям!

Ваші Зоя та Микола Веселовські!

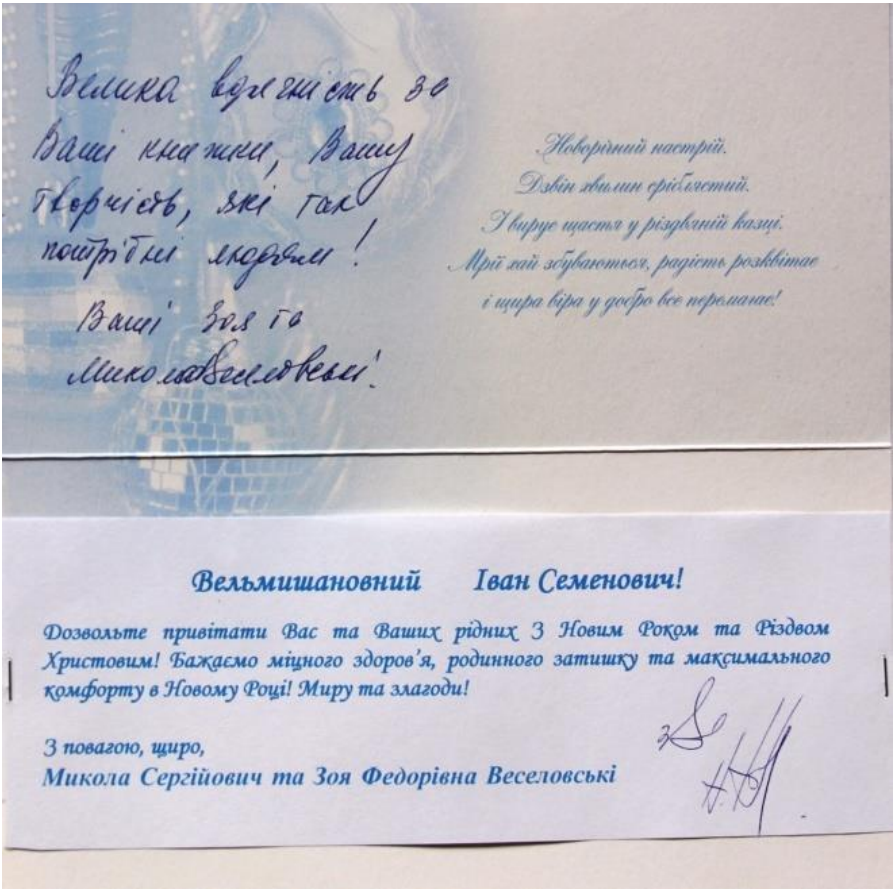

Новорічний настрій
Дзвін хвилин сріблястий.
І вирує щастя у різдвяній казці.
Мрії хай збуваються, радість розквітає
І щира віра у добро все перемагає!

Мені приносить велике задоволення спілкування з людьми, як і кожній здоровій психічно людині. Із численного спілкування я переконуюсь, що «Є лише одне благо — знання і одне тільки зло — неосвіченість» (Сократ — 470–399 до н. е.). Якраз спілкування з людьми приносить мені радісні життєві хвилини, про які пише і Вероніка Тушнова:

Сияет небо снежными горами,
громадами округлых ярких туч.
Здесь тишина торжественна, как в храме,
здесь в вышине дымится тонкий луч.
Здесь теплят ели розовые свечи
и курят благовонную смолу.
Нам хвоя тихо сыплется на плечи,
и тропка нас ведет в густую мглу.
Все необычно этим летом странным:
и то, что эти ели так прямы,
и то, что лес мы ощущаем храмом,
и то, что боги в храме этом мы!

Ось таке асоціативне враження викликали в мене вітання видатних представників науки: практичної медицини (Зої Веселовської) та теоретичної медицини (Миколи Веселовського). Ми щоразу переконуємося, що з нами

СВЯТА І БУДНІ

— Таню, — звернувся Іван Федорович до супутниці. — Ти знаєш, що таке любов?

— Знаю, — проказала дівчина. — Це — свято.

— А у дружини Кравця теж свято?

— Будні. Але, щоб вони були, — переконувала Таня, — треба мати свято. Спочатку воно.

Іван Федорович, за фахом хірург, добре пам'ятав найважче у своєму житті нічне чергування.

Того дня потерпілий стояв коло переїзду, дарма що потяг тільки визирнув із-за повороту, ще майже не виділяючись з-поза темної смужки лісу. Попихкуючи цигаркою, подивився наліво, де вже виокремилося темно-сіре суглобисте тіло товарняка, і пополотнів: метрів за п'ятдесят дибав колією малюк, не помічаючи небезпеки. Він не чув окрику Кравця: вітром, мабуть, звук відносило. І Кравець чимдуж побіг по шпалах, як і змолоду не бігав. Він встиг! Встиг зіштовхнути малого з насипу. Опритомнів від удару в одній із київських лікарень, де впродовж ночі лікарі зробили неможливе, щоб серце запрацювало. Під дверима рвалося-ридало друге серце, не в силі дочекатися вироку долі, — дружина чекала.

Навряд чи антибіотики та лікарське мистецтво важили тепер більше, ніж турбота, — це розумів кожен.

А коли найстрашніше було позаду, хірург часто уявляв собі любов у вигляді терезів: на одній чаші виважувалися будні, на другій — свята.

Юрій Щербак — лікар-вчений, письменник, дипломат

Але чітко провести межу між буднями і святами не так уже й легко, як про це розповідає неординарна особистість — Юрій Щербак. І в цьому випадку неабияке значення має моє, твоє індивідуальне сприйняття неосяжного навколишнього світу… Подивіться, як Іван Бунін бачить свято в буднях:

Нет солнца, но светлы пруды,
Стоять зеркалами литыми,
И чаши недвижной воды
Совсем бы казались пустыми,
Но в них отразились сады.

Вот капля, как шляпка гвоздя,
Упала — и, сотнями игол
Затоны прудов бороздя,
Сверкающий ливень запрыгал —
И сад зашумел от дождя.

И ветер, играя листвой,
Смешал молодые березки,
И солнечный луч, как живой,
Зажег задрожавшие блестки,
А лужи налил синевой.

Вон радуга… Весело жить
И весело думать о небе,
О солнце, о зреющем хлебе
И счастьем простым дорожить:

С открытой бродить головой,
Глядеть как рассыпали дети
В беседке песок золотой…
Иного нет счастья на свете.

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро вітаю Вас з Новим Роком і Різдвом Христовим!

Бажаю Вам здійснення всіх Ваших мрій та високих задумів, радості, щастя і міцного здоров’я в Новому році.

Хай рік прийдешній буде щедрим на добрі справи і вагомі успіхи.

З повагою,
Головний учений секретар,
член-кореспондент НАМН України підпис В. А. Міхньов
Дуже вдячний за чудову книгу.

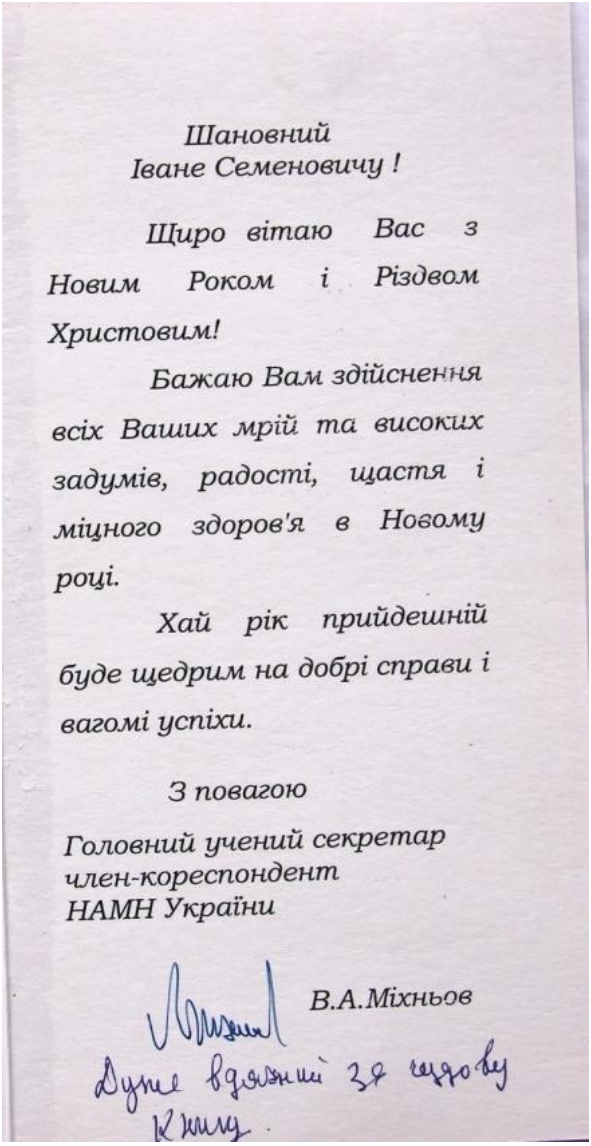

Шановний
Іване Семеновичу !

Щиро вітаю Вас з Новим Роком і Різдвом Христовим!

Бажаю Вам здійснення всіх Ваших мрій та високих задумів, радості, щастя і міцного здоров'я в Новому році.

Хай рік прийдешній буде щедрим на добрі справи і вагомі успіхи.

З повагою

Головний учений секретар
член-кореспондент
НАМН України

В.А.Міхньов

Дуже вдячний за чудову книгу.

Як бачимо, будні та свята переплітаються один з одним. Нам іноді навіть неможливо побачити межу цих двох станів. І все це залежить, насамперед, від твого (мого) сприйняття події, предмету, людини, рослини… І я переконаний, що така доброзичлива та лагідна особистість, як професор, доктор медичний наук, заслужений діяч науки і техніки, член-кореспондент національної академії медичний наук України Володимир Анатолійович Міхньов сприймає сьогодення та й минуле, як і Василь Симоненко у своїй

МАЛЮСІ

Нехай слова ці скучні і бездарні,
Та як мені не написати їх —
Я в них прийду до скромної друкарні
І буду знову втоптувати сніг.

І буду знов у вікна заглядати,
Брехати, що не холодно мені,
Твої нечутні кроки впізнавати
В морозній монотонній тишині.

І цілуватися в провулку до безтями…
Чого б тепер я тільки не віддав,
Щоб тільки знову все було так само,
Як я у вірші цьому пригадав.

Щоб знов були ті суперечки марні,
Щоб від кохання знову я дурів…
Нехай слова ці скучні і бездарні,
Та я їх кров'ю власною зігрів!

І щоб там не творилося навкруги нас, у нас самих — спогади ніколи не покидають нас і вони є рівноправною часткою нашого життя. А в старості спогади навіть переважають сьогодення життя. Адже «С п о г а д и! Небесний дар, тінь блаженства, якого вже немає більше! Ви все ж таки — розрада нам за все те, що ми втратили!» (С. Арну). Ось вдумаймося лише в мільярдну частку наших спогадів:

ШЛЯХ НА ГОЛГОФУ

«Маестро Космос» називали його ще при житті. Бо й тоді було у ньому щось неземне, щось від світил і вічності. Мабуть, був він дарунком всесвіту для нас, землян, бо заряджав усіх довкола, і праведних, і гріш-

них, енергетикою фантастичного таланту бачити, розуміти, творити красу і, як вулкан, вивергав із себе цей унікальний дар.

А ще його годилося б назвати великим інтернаціоналістом, істинним, а не декларованим. Він сам казав: «У мене три батьківщини: народився в Грузії, працюю в Україні, готуюся померти у Вірменії».

Шлях його на Голгофу розпочався тут, в Україні: найвищий злет і найважча наруга, найбільша любов і найстрашніша помста за неї.

Цей одвічний порушник неспокою не вмів бути «як всі», не визнавав вірнопідданства. Йому не дозволяли бути собою, йому взагалі не дозволяли бути, бо для генія бути — це діяти, творити. Чи міг він непокоїться тим, що його геніальний фільм «Тіні забутих предків» був не до вподоби верховним ідеологам? «Було б гірше, — казав Сергій Параджанов, — коли б їм сподобалося. Вони бояться не моїх сценаріїв, а мого мислення».

Таким сходив на Голгофу. Хрест мученика не розчавив творця, а підніс у вічність. І все ж! Чомусь кепсько ведеться митцям у нас, поки живуть вони земним життям (Г. Булах).

І не лише у нас! І все ж таки:

— Руки у Венеры обломаем,
мраморной — ей руки ни к чему.
Молотком пройдемся по эмалям.
Первый, если надо, — я начну.

Сколько глоток этот крик кричали,
сколько помогало им кричать.
Раскачали.
Не решались сбрасывать. Кончать.

То, что эта женщина без рук,
значит, что, во-первых, их отбили,
во-вторых, что все же люди были
и опамятовались вдруг.

Б. А. Слуцкий

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Щиро вітаємо Вас з Новим 2015 роком і Різдвом Христовим!

Нехай Новий рік принесе Вам наснагу і натхнення в житті, любов ближніх, здоров'я та добробут! Радості, щастя — Вам і Вашій родині!

З повагою, завідувач кафедри педіатрії, неонатології
та перинатальної медицини БДМУ,
професор підпис Ю. М. Нечитайло

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ

ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ!

Щиро вітаємо Вас з Новим 2015 роком і Різдвом Христовим! Нехай Новий рік принесе Вам наснагу і натхнення в житті, любов ближніх, здоров'я та добробут!

Радості, щастя – Вам і Вашій родині!

З повагою завідувач кафедри педіатрії, неонатології та перинатальної медицини БДМУ, професор Ю.М.Нечитайло

Ось які теплі слова надійшли з Буковинського державного медичного університету (з Чернівців) на мою адресу. Юрій Миколайович, видатний педіатр свого краю (і не лише), усе своє життя знаходив утіху в оздоровленні малюків, у їх здоровому сприйнятті навколишнього, часткою якого були й

ВАРЕНИКИ

Варить мати вареники —
Паром горщик дише, —
Саша туди заглядає,
Мов до сала миша.

— Відійди! — матуся каже. —
Відійди від мене!
— Відійшов вже, — мовить Саша. —
На цілий вареник…

— Відійди туди подалі,
Відійди ще трохи!
— Я вже відійшов, дивіться,
Майже до порога.

А чи, може, й геть піти,
Ще й на поріг сісти?..
А хто ж тоді вареники
Мої буде їсти?

Тетяна Коломійченко

І щоб ніколи не виникало запитання: чи потрібні

ПОЕТИ

Я ніколи в житті не стріляв з кулемета,
Я гранату повік не тримав у руці…
А чи треба країні сьогодні поети,
Коли понад усе їй потрібні бійці?

Закрутило мій край у страшній круговерті,
Де щодня у людей відбирають життя,
Знов замішано світ на стражданнях і смерті.
А у мене думки про безцінність буття!

Всюди — чорна брехня, всюди — підлість і зрада.
Хтось у пекло їде, хтось до раю летить…
Чи потрібні сьогодні пісенні рулади,
Що змивають з душі всю жорстокість за мить!?

Знову я умиваюсь сльозами і кров'ю,
Відпускаю свій біль у думки і слова,
Я хотів би наповнити край мій любов'ю,
Поки струни тремтять і душа ще жива!

Я ніколи в житті не стріляв з кулемета,
Але я — на війні й, слава Богу, не вмер!
Хай здається, що нам не потрібні Поети,
Та вони, як ніколи потрібні — тепер!

Анатолій Матвійчук

Ось про що сьогодні приходиться писати, ось яке невеселе наше сьогодення. Воно виникло й тому, що в нас притупилось сприйняття того, про що писав Олесь Гончар в минулому, про те, мусить залишатися

НАВІЧНО В ПАМ'ЯТІ

Боже, які ми були довірливі! Скільки разів упродовж історії дозволяли себе ошукати! А на братерську нашу довірливість нам відповідали потоптанням Переяславських угод, різаниною в Батурині, підступним зруйнуванням Січі, соловецькими розправами над найбезстрашнішими синами нації… Сучасні реаніматори імперії, невже вони й справді розраховують на те, що зранена Чорнобилем Україна вже не відчуває болю, що в пам'яті народу геть вищезло все, чим позначена його страдницька історична дорога? Що забули ми і легендарні Крути, і звірства муравйовських банд, і як у сліпій садистській ненависті розстрілювали вони наш золотоверхий Київ, будинок та унікальну бібліотеку Грушевського, нашого

першого Президента Української Народної Республіки, цілячись кронштадтськими снарядами в саму нашу історію…

Та хай не буде серед нас байдужих, безлико-ніяких!

Те, що сталося в році дев'яносто першому, назавжди ввійде в історію нашого народу. Народження молодої Української держави — це свято для всіх.

Від козацьких часів, від Шевченка і Франка генетично передавалась естафета духовності, ідеали свободи ставали духовним прапором і для наймолодших генерацій, що гинули в гулагах і за дротами незліченних режимницьких таборів. Вклонися ж, Україно, пам'яті замучених, полеглих твоїх дітей, бо всі вони — співтворці твоєї свободи.

І все-таки я закликаю вас, читачу, щоб на наших вустах якомога частіше була дитяча

ПОСМІШКА
(СЛОВА І МУЗИКА НАТАЛІЇ ІВАНЮК)

Посміхнуся сонцю,
Посміхнуся небу,
Бо я маю щиру
І веселу вдачу.
Посміхнуся сонцю,
Посміхнуся небу,
Бо сьогодні другу
Я усе пробачив.

Посміхнуся травам,
Посміхнуся квітам,
Посміхнуся вітру,
Що збиває з ніг,
Посміхнусь хмаринці,
Посміхнусь Маринці,
Бо сьогодні зранку
Мамі допоміг.

Посмішка й доброта — сестри, вони йдуть поруч… Це й ще надія, що «Все що не робиться — все до кращого… Отже, краще неминуче» (Форестер Амалія). У житті нам також допомагають любов і молитва: «Колись було наказано давнім приносити до храму первоплоди та соки точила. А тепер нам подобає приносити Богові первоплоди діяльної чесноти, себто здержливість та істину, і первоплоди споглядальної чесноти, себто любов і молитву. Першими зупиняємо причини безсловесної похоті і ярости, а другими — пусті думки й напади ближнього» (із книги «Добролюбіє» т. II, 2009)…

Яка чисельність джерел для розуміння себе в неосяжному просторі, які необмежні можливості в людини в пізнанні! Але: «Ти шукаєш знання, мудрість земну? Ти шукаєш зміст життя у Всесвіті? Знайди на полиці книгу і розкрий… джерело думки чистої, піднесеної…» (Форестер Амалія). Із гумором постався до тих перешкод Степана Руданського, які викликає

ВЕРСТВА

Їде мужик на волах;
Сонце припікає;
Мужик ноги протягує,
Лежить та й дрімає.

А воли собі пішли,
На сторону збились,
Далі раптом за верству
Ярмом зачепились.

І прокинувся мужик,
І плюнув до лиха,
І поглянув на верству,
Та й промовив стиха:

«Тьху! Погані москалі,
Чи місця не мали,
Що на самім на шляху
«Палі повбивали!»

Ба яке різноманітне життя! А я ще й нічого не сказав про своїх близьких, з якими спілкуємося день у день, з якими розділяю всі свої життєві відчуття чи то усно, чи то письмово, чи то по телефону, сайту… Велика вада батьків у тому, що вони не бажають сприймати закон Ману (у тому числі й я): «Діти бачать в батьків минуле, б а т ь к и ж бачать в дітях майбутнє; і якщо ми у батьків зустрічаємо завжди більше любові до своїх дітей, аніж у дітей до батьків (про внуків я вже не кажу — І. С.), то це сумно, але водночас і природно. Хто ж не любить більше свої надії, аніж свої спогади?» (Й. Етвьош).

І тим не менше:

З Днем народження!

«Один день з Твого життя» (з останньої моєї книги — 30-ї)
Зібрав найкращі привітання
І все, що необхідне для буття
Ввійшло в найкращі побажання.

Сказати більше, краще — неможливо,
Тому дозволь у цей святковий день в черговий раз
Проголосите те, що так важливо!
Живіть в здоров'ї! А ми помолимось за Вас!

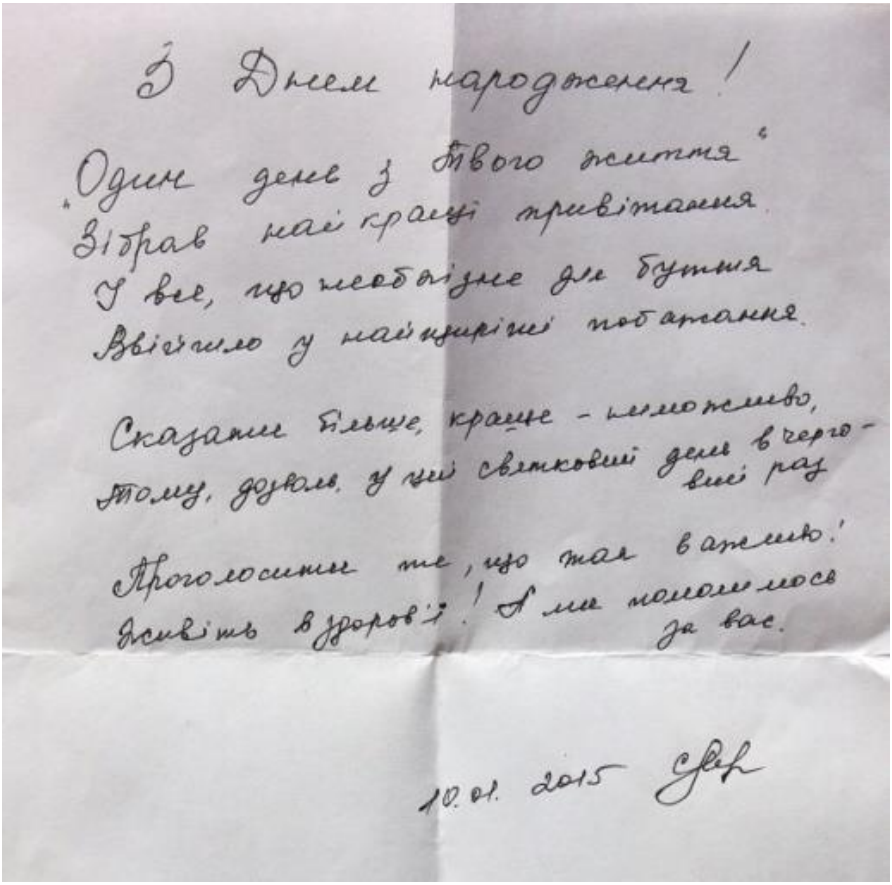

З Днем народження!

„Один день з Твого життя"
Зібрав найкращі привітання.
І все, що необхідне для буття
Ввічливо у найщиріші побажання.

Сказати більше, краще – неможливо,
Тому, дозволь, у цей святковий день вчергове раз

Проголосити те, що так важливо!
Живіть в здоров'ї! А ми помолимось за вас.

10.01. 2015 Свар

Ось так моя донька Світлана привітала мій 86-й рік життя, життя різнобарвного, насиченого незчисленними подіями, занадто тривалого для нашої країні… Життя…

Існують традиції, переконання, повір'я, фольклор, ідеологія різних вікових груп: дітей, молоді, середнього покоління, старих людей. Вони передаються з покоління в покоління наступному поколінню. Ці дитячі віршики, всілякі «дражнилки» і «рахувалки», дівчача шкільна творчість у вигляді «побажальників» і анкет, віршики про нещасливе кохання, приказки старих бабусь і т. п. завжди залишаються майже незмінними. Покоління приходять і йдуть у вічність, як водоспад, а віковий фольклор тримається у вигляді такої собі шопенгауерівської райдуги над водоспадом.

Це чисто філогенетичний досвід, спадкоємність, яка у своїй основі залишається незмінною, вона йде з найглибших нашарувань досвіду людства («чур не я»). філогенетичний досвід діалектичний, це досвід роду, як категорії, яка постійно рухається і водночас зупиняється для передання онтогенетичного досвіду індивідууму. З іншого боку — рід вічний, тобто метафізичний, індивідуум скороминучий, діалектичний. У першому випадку можна сказати — рід рухається, покоління змінюються, а людина залишається такою, якою вона завжди була: дріб'язковою, марнославною, жорстокою чи доброю та жертовною. Власне в цьому стосунку досвід певного покоління чи точніше певної вікової групи відносно постійний і передається з покоління в покоління майже без змін. Утім, в іншому випадку індивідуум скороминучий, а рід вічний, і тоді ми можемо вважати цей досвід вікових груп чимось невід'ємним від роду, родовим, філогенетичним. Це відносна метафізичність індивідуума і діалектичність роду. Але рід все ж таки метафізичний — це райдуга над водоспадом, а сам скороминучий водоспад — це безліч маленьких діалектичних крапельок-індивідуумів, які з шаленою швидкістю зникають у проваллі.

Досвід вікових груп — родовий, філогенетичний і метафізичний. Коли ми говоримо про досвід філогенетичний, родовий, ми маємо на увазі, що людині на певному етапі її особистого онтогенезу не потрібно придумувати нових повір'їв чи «дражнилок» — це вже для нього зробив рід і підніс у розжованому вигляді. Утім точніше це зробив не рід той самий індивідуум особисто, а потім його індивідуальне особистісне перейшло в родове і обтесувалося в багатьох поколіннях. Це так само правильно, як і те, що народні пісні складає не народ колективно, а вихідці з народу, цілком конкретні люди, імена яких залишилися невідомими. Творіння переросло автора, його ім'я невідоме, але це й не потрібно, головне, що ми маємо вічне творіння. Коли індивідуальне стає родовим — це і вічність мистецтва, філософії, звичаїв (Ілько Лемко. З книги «Афоризми кохання»).

Вічність… Вічність з нами і поза нас… А тому, Світлано, до тебе звертаюсь словами Бориса Пастернака:

Когда я устаю от пустодзвонства
Во все века вертевшихся льстецов,
Мне хочется, как сон при свете солнца,
Припомнить жизнь и ей взглянуть в лицо.

Незваная, она внесла, во-первых,
Во все, что сталось, вкус больших начал.

Я их не выбирал, и суть не в нервах,
Что я не жаждал, а предвосхищал.

И вот года строительного плана,
И вновь зима, и вот четвертый год.
Две женщины, как отблеск ламп Светлана,
Горят и светят средь его тягот.

Мы в будущем, твержу я им, как все, кто
Жил в эти дни. А если из калек,
То все равно: телегою проекта
Нас переехал новый человек.

Когда ж от смерти не спасет таблетка,
То тем свободней время поспешит
В ту даль, куда вторая пятилетка
Протягивает тезисы души.

Тогда не убивайтесь, не тужите,
Всей слабостью клянусь остаться в вас.
А сильными обещано изжитье
Последних язв, одолевавших нас.

Отож, Світлано, настав час перейти й до твоєї доньки, Вітусі, моєї любимої онучки. Онучки, яка вже з першого класу проявляє тяжіння до творчого вирішення різноманітних питань, без спонукання, за власним потягом. Ось зверніть увагу на це художньо оформлене вітання до мене — вітання, підготовлене за власним бажанням, а не за проханням свого близького оточення:

Дорогий дідусю!!!

Вітаю тебе з Днем Народження.

Бажаю щастя, здоров’я та всього найкращого і щоб всі твої мрії здійснювались.

Твоя онучка Вікуся.

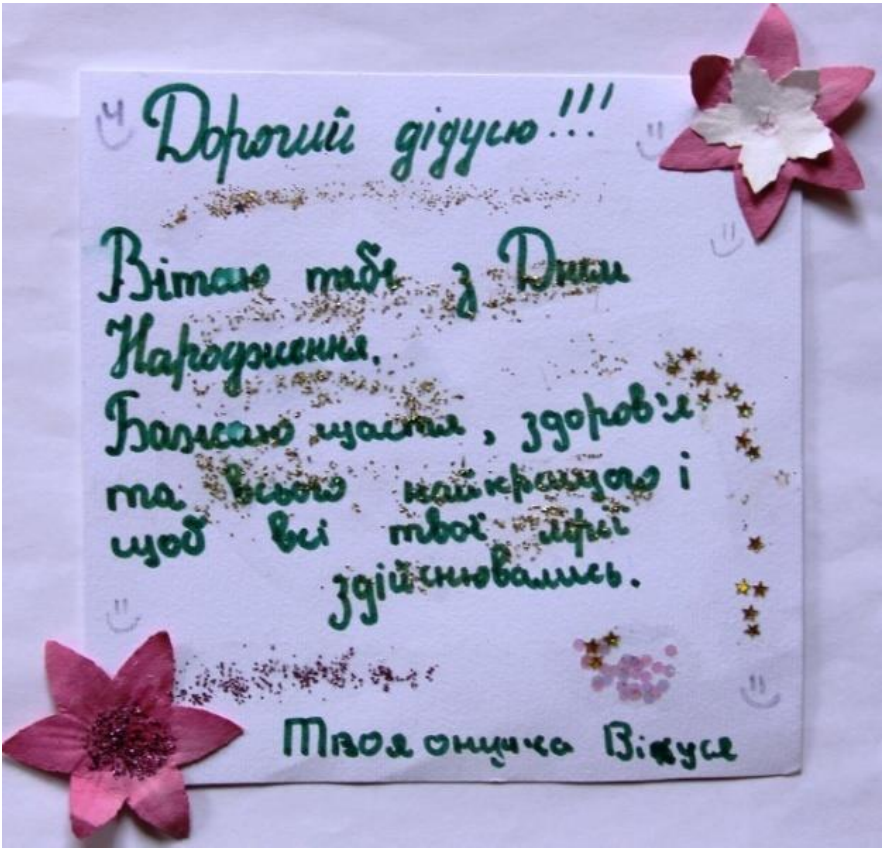

Лише дідусі зможуть зрозуміти ту глибинну сутність мого почуття під час отримання від онуки такого чутливого привітання. Я готовий десятки разів повторювати афоризм Людовика Хиршфельда: «Діти бувають поганими або гарними, але онуки завжди предивні». Предивні тому, що викликають у своїх дідусів і бабусь радісні відчуття.

Адже «Людина не може жити на світі, де немає попереду нічого радісного. Справжнім стимулом людського життя є завтрашня радість. У педагогічній техніці ця завтрашня радість є одним з найважливіших об'єктів роботи. Спочатку треба організувати саму радість, покликати до життя і поставити на реальність. Потрібно наполегливо перетворювати простіші види радості в складніші та для людини значніші… від примітивного задоволення яким-небудь пряником до найглибшого почуття

обов'язку» (Антон Макаренко). Можу впевнено стверджувати, що якраз Вікуся несвідомо робить усе зі мною за Макаренко — вона Антона Макаренка ще не читала. Як і не читала Василя Сухомлинського, але є його активною послідовницею: «…Щоб у юній душі панувала гармонія праці, щастя, обов'язку, щоб активне прагнення до добра проймало духовне життя колективу і особи, потрібно ще, щоб *людина була господарем своєї волі.* Воля, напруження духовних сил — ось джерело, з якого людина черпає здатність дорожити благом, творити добро, боротися проти зла. На мій погляд, дуже важливо, щоб воля окремих членів колективу зливалася в яскраву працю, яка творить добро й красу. Причому про цю працю не треба говорити нічого особливого — нехай вона сама по собі дає радість. Це — головне… (із книги «Вибрані твори. т. II).

І що тут скажеш? Хіба що

На всяке слово є свої закови,
І на закови є свій динаміт…
На все старе — ладнаються обнови,
А він, як був, так і стоїть, цей світ.

Несхитний — то чорніє, то біліє
І міниться — то в водах, то в огні.
Зривається, пручається, німіє…
А Той, що в висях, лічить його дні…

Тамара Севернюк

А я слухаю: «Ибо я первоначально преподал вам, что и сам принял, то есть, что Христос умер за г р е х и наши, по П и с а н и ю, и что Он погребен был и что в о с к р е с в третий день, по Писанию» (1 Кор 15:3–4. Стр. 406).

В о с к р е с…

Свято Воскресіння — найдорожче свято!
Вічності дарунок, музики краса.
І коли приходить свято це до хати,
На душі і серці сяє в нас роса.
Розцвіта Великдень та й прегарним цвітом,
Кожний йому радий, кожен його ждав.
І пливе молитва лебедем над світом
До Христа, що серце за людей віддав.

Із газети «Медична академія»
(23 квітня 2011)

А я думаю, що «В житті все тимчасово. І якщо все йде добре, насолоджуйся — вічно це не триватиме. А якщо все йде погано — також не переживай, це так само не триватиме вічно» (Форестер Амалія). Думаю та чекаю відповіді на

ВОПРОСЫ [ФРИДРИХА ГЕЙНЕ]

У моря, ночного пустынного моря,
Юноша странный стоит,
Тоска в его сердце, в мозгу — сомненья,
И губы шепчут волнам печально:

«О волны, откройте мне вечную тайну,
Откройте мне тайну жизни,
Решите загадку, что мучила столько голов —
Голов в париках, ермолках, чалмах и беретах,

И сотни тысяч других, что ищут ответа и сохнут,
Скажите, что есть человек?
Откуда пришел он? Куда он идет?
И кто живет в вышине, на далеких сверкающих звездах?»

Бормочут волны одно и то же,
Бушует ветер, бегут облака,
Глядят безучастно и холодно звезды,
А он, дурак, ожидает ответа.

Чекати відповіді на запитання без… відповіді навіть для дурня — марна втрата часу…

Головним завданням твоїм (моїм), людино, є постійне самовдосконалення… Адже: «К р а щ а л ю д и н а — та, яка якнайбільше намагається вдосконалитися, і н а й щ а с л и в і ш а — та, яка найсильніше відчуває, що вона справді вдосконалюється» (Сократ). Всього лише!

І разом з тим

Блаженний муж на лукаву
Не вступає раду,
І не стане на путь злого,
І з лютим не сяде.
А в законі Господньому
Серце його й воля
Навчається; і стане він —
Як на добрім полі
Над водою посаджене
Древо зеленіє,

Плодом вкрите. Так і муж той
В добрім своїм спіє.
А лукавих, нечестивих
І слід пропадає, —
Як той попіл, над землею
Вітер розмахає,
І не встануть з праведними
Злії з домовини.
Діла добрих обновляться
Діла злих загинуть.

Тарас Шевченко

ПРАВИЛЬНО ЖИТИ
(ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ)

Книжки Івана Семеновича Сміяна, його роздуми про пережите мимоволі спонукають кожного читача замислитись над власним життям. Бо, правда, «день змінюється днем», але ці зміни не безкінечні, є в них початок і є… Не хотів би казати «кінець», є наслідок твого попереднього (попередніх днів), і якщо вони (дні) були повними працею, совісністю в ставленні до своєї справи, до людей, що ідуть з тобою поряд, до власної історії і оцінки прожитого часу, то можна сподіватись, що «кінець» — слово не до твоєї біографії. Якщо при тому ти залишаєш слід у вигляді самоаналізу, як це робить Іван Семенович, то шлях твій, тим паче, не обривається, він продовжується в твоїх нащадках, послідовниках, їхніх справах і їхній пам'яті.

А чи потрібно скільки часу витрачати на фіксування минулого? — так запитати міг би обиватель, себто будь-яка людина. Гадаю, потрібно, якщо є в тому відчуття потреби, якщо є чим поділитися, якщо, звісно, є до того хист. У Івана Семеновича все це є, і, з власних вражень підтверджу, що зроблене ним — не марнотратство. Це особисте втілення мудрості: ділишся з іншими — сам збагачуєшся.

Мені вдалося прочитати більше половини з 32 книг І. Сміяна. Подарованих авторами книжок у мене вистачить на окрему бібліотеку. З поваги до них, читаю їхні твори, з декими, як от з Іваном Семеновичем, обмінююсь письмово враженнями. Бачу, що він не писати не міг. Власне і всі його книги, це діалог з авторами, яких він читав, читав уважно (Висоцький, Єсенін, Костенко, Симоненко, Пушкін, Олійник, Гамзатов, Лермонтов, Шевченко…, їх безліч, — від древніх до сучасників — справді читаних, що є однією з причин яскравого інтелекту Івана Семеновича), це продовження розмов з колегами в різні періоди його лікарської і викладацької практики, з близькими, що дорослішали і мужніли на його очах. Діалоги, оцінки, відсилки, згадки (супроводжувані фото) свідчать, що він щиро любив і любить своїх рідних, опікується і пишається ними як Великий Батько. Це, вірю, в його сутності, не наносне чи показне. Так само він шанобливо ставиться до колег з лікарського середовища, і, що варте ок-

ремої оцінки, він радіє з успіхів інших. Це риса справжньої людини, притаманна, зізнаймося, далеко не всім.

Мені здається, якби Іван Семенович заново розпочав писати, він повторив би слово в слово те, що сказав раніше. В тому свідчення сталості його поглядів, наявності і змісту його життєвого кредо. Так не завжди трапляється, частіше, гадаю, буває з людьми, котрі присвятили себе реальній, завжди необхідній справі, якою безперечно є медицина, тим паче, педіатрія. Можна по-доброму заздрити такій можливості — бути самим собою, а отже, **жити правильно**. Це складніше добитися в інших сферах суспільних відносин, бо життя — суцільне плетиво людських стосунків, різноманітних перемінних факторів, в окремій особистості воно лише синтезується, і вже від неї залежить здатність дотримуватися власних принципів, не хитатися в бік впливових співгромадян чи якихось обставин. Готуючи матеріали до свого сайту (www.testdiz.info), я перечитав мій нарис «Дорога, з якої не зійти» (автобіографія, інтерв'ю, роздуми), опублікований 15 років тому, щоб використати його на інтернетівській сторінці. Із задоволенням переконався, — що весь матеріал мені простіше було б ще раз підписати вже тепер, хіба що вилучивши з нього одне-два прізвища кон'юнктурників, без яких, правда, в політиці особливо, обійтися не вдається. Тому докоряти їм чи тримати образи не варто, вони теж — своєрідне життєве тло, послане долею випробування.

Вручаючи Івану Семеновичу від комітету з премій імені Григорія Савича Сковороди лауреатський значок, бажав йому творчого довголіття, бо його філософське осмислення життя потрібне людям.

Бажаю йому того і тепер, і на всі майбутні, дай Бог, тривалі роки.

Олександр Мороз
голова українського парламенту
II і V скликань,
лауреат багатьох
літературно-мистецьких премій

05 липня 2015 р.

ОСТАННЄ СЛОВО…

Останнє… Останнього слова не буває. Не буває тому, що слово — вічне. Адже «Як листки щорічно змінюються на деревах, так і слова, проживши свій вік, поступаються місцем заново народженим» (Горацій). Тому людина і слово — єдині. Тому слово і людина вічні!

У даному випадку я маю на увазі те, що мною написане останнє слово в цій 32-й літературно-художній книзі. Розпочинаючи в 2001 році цикл своїх спогадів і роздумів, я вирішив у 2016 році зупинитись… Зупинитись. Якось дивно мені здалось, що спогадам і роздумам я не побачив кінця, вони безмежні, вони висловлюють моє (твоє) життя в уже огорнутому оптимізмом світі.

…До мене безтурботно озивалось
життя, й без перешкод собі текло,
а нескладним воно здавалось,
що все складне
без мене відбувалось.

Я знав на все є відповіді сталі:
на «як»? і «що»?, й «чому»?
Але затим
раптово вийшло так — пора настала
самому ці одвіти віднайти...

А. А. Мороз

Можливо, не зовсім просто віднайти відповіді, але я намагався… Навіть сам здивувався: я не знаю жодного автора, який би так багато часу витратив «на себе», так багато «перевів» на це паперу. Це якось межує з егоїзмом. За Іваном Тургенєвим, «Є три розряди егоїстів: егоїсти, які самі живуть і жити другим дають (до них я себе відношу — І. С.); егоїсти, які живуть і не дають жити іншим; нарешті, егоїсти, які самі не живуть та іншим жити не дають…». Одним словом, егоїзм є невід'ємною часткою кожної людини, і він засвоюється ще в дитячі роки, про що свідчать і ці дитячі колядки-щедрівки:

Колядую-дую,
Ковбасу я чую,
А де не чуваю,
То там не буваю.

***

Щедрик-педрик,
Винесіть вареник,
Грудочку кашки,
Кільце ковбаски.
Та винесіть хутко,
Бо побіжу прудко.
Бо короткі свитки
Та холодно в литки.
Та виносьте книш, книш,
Бо впустю в хату миш.
Та виносьте ковбасу,
Бо вам хату рознесу.

Я думаю, що здоровий егоїзм життю допомагає, життя прикрашає, особливо якщо з ним творчість та гумор.

Творчість, здорова творчість… Яка б допомогла нам себе і навіть нашу чудесну країну зробити своєрідним та барвистим заповідником. Про це говорить й Остап Вишня:

Ми знаємо, що діти трошки варвари.

Наш обов'язок з дитинства — прищеплювати любов до природи, до рослин, до тварин. І до свійських, і до диких. Чи від того наші птахи і тварини дикі, що ми самі дикі?

Пам'ятаю, був в Асканії-Новій. Відомо, там акліматизуються найдикіші тварини.

Але що мене найбільше вразило?

В Асканії був великий ставок, навіть кілька ставків, де багато було дикого птаства: диких качок, гусей, лебедів і ін. Нікого вони не боялися, плавали собі спокійно, коли ви підходили до ставка.

Недалечко від стежки, під очеретом, сиділа на яйцях дика гуска. А під ганком в будинку, де нас помістили, спокійно висиджувала діточок дика качка-крижень.

Ми ходили по тому ганку, стугоніли, отже, ногами, а крижень спокійно собі сидів на гнізді. Чому це так?

Тому що ніхто в Асканії-Новій не полохав птахів, не тюкав на них і не кидав грудками. Сидить у нас у середині якась така лиха личина, що ніяк ти не можеш спокійно утриматися, як побачиш щось дике.

От вгледить хтось, приміром, зайця. Хоч він малий, хоч він старий, чи ж він стримається, щоб зразу не:

— А-ря-ря! А-ря-ря!

Я ніяк не можу забути Л. М. Толстого, як він змалював, пам'ятаєте, бариню.

Їхала бариня санками, взимку, значить. Снігу було багато. Бариня, як бариня, в міховій ротонді і т. д. І вискочив заєць. Так бариня не втрималась, вискочила із саней і помчала, арярякуючи, за тим зайцем. Упіймати хотіла. Біжить, плутається в ротонді, падає… Біжить і арярякає.

Як це характерно! Як це типово!

А дику козу, коли ми побачимо:

І «тю!», і «го-го-го!», і «аря-ря-ря!»

Так хіба ж після цього тварини не будуть дикі?

А скільки знаємо прикладів, коли в заповідниках чи заказниках ті ж самі зайці, ті ж самі дикі кози від людей не тікають, людей не бояться і часто-густо підходять до людини і беруть корм із людських рук. Та хіба не можна всю нашу чудовну країну зробити таким заповідником?!

Це залежить от самих нас!

Або гумор Павла Глазового:

ПИЛИП У РИМІ

Не доводилось Пилипу
Бувать далі Криму,
А недавно взяв путівку
І махнув до Риму.
Оглядаючи музеї
Й різні колізеї,
Він загавився й відбився
Від групи своєї.
«Зайду, дума в ресторанчик».
Ледве сів за столик,
А вже кельнер біля нього
Крутиться, соколик.
Пилип меню розглядає,
Кінчик носа чуха.
Не зна мови, як то кажуть,
Ні рила, ні вуха.
І сказав він:
— Пардон, гарсон!

Фужер коньякессо,
Порціоні біфштоксіно,
Гарнір — картоплесо.
Шугнув кельнер блискавично
У сусідні двері,
Приніс м'ясо і картоплю
Й коньяк у фужері.
Зрадів Пилип, як дитина.
— Штука не погана.
Не така вже вона й хитра,
Мова італьяна.
Береш слово, яке знаєш,
Та кінець доточиш —
І вже тобі несуть випить,
І їси, що хочеш.
Кельнер хитро посміхнувся,
Крутнув головою
І звернувся до Пилипа
Мовою такою:
— Ви би єлі дуля с маком,
А не картоплеси,
Єслі б нє бил мой бабушка
Родом із Одеси…

Отже, розуміння навколишнього світу та його сприйняття з гумором допомагає кожній людині жити і веселіше, і гарніше, і…

І разом з тим нас ніколи не покидає надія на краще, нас та наших найближчих, і, мабуть, цим пояснюється наша любов та тяжіння до життя. Я пам'ятаю, коли приїжджав до тата в останні роки його життя, то він завжди говорив: «Я так багато прожив (помер він в 88 років), що хотів би швидше померти». Але. Але, коли настав останній час його життя, то він звернувся до своїх доньок, моїх сестер (Даші та Люби), які були з ним, з останніми словами: «Якби хотілося ще хоч би трішки прожити!».

Я ніколи не забуду страждальний вигляд моєї мами в останні години її життя (померла вона в 79 років), який був обумовлений ураженням підшлункової залози, страждальний вигляд, який вперше був причиною моїх рясних сліз та останні слова її, моєї любимої мамочки: «Синку, не сумуй! Ти зі свою дружиною та дітками будеш успішним та щасливим». І ці слова не покидали і не покидають мене й до нині. Вони (ці слова) спонукують більш заспокійливо сприймати наше постійне почуття

НЕ ЗАПІЗНИТИСЯ Б

Напровесні ліс ще ховає свою розкіш, та вже зеленню і п'янким ароматом землі сповнене життя. Вгорі небесна глибочінь, заслухана в журавлине «кру!». Як же воно бездонне і синє, те небо навесні. У місті ми забуваємо про нього. Та й весну не завжди бачимо на асфальті. А вона проходить повз нас тихо і непомітно, не розкриваючи завчасно всіх своїх таїнств.

Синіми від неба верхівками ліс сходиться з видноколом, упираючись у хмари і ваблячи самотню людську душу. Чим же? Напевне, тим, що ріднить її з дощем і вітром, відкриває перед нею безмір краси її самої. Якби хто-небудь взявся ділити все в природі на добре й лихе, вона, мабуть, неабияк образилася б, бо немає в ній нічого хибного, зайвого, непотрібного. Подивися ще раз в очі проліска, струмочка, неба, і сам зрозумієш (М. Горлицький).

Давайте не запізнюватися

Хоч в грудях повно почуття
І догорає вогник віри,
Я все ж таки люблю життя,
Люблю без пам'яті, без міри.

Хай мрії наші у труні
І духа лицарі в могилі —
Життя як море! В глибині
Нові народжуються хвилі.

Не вічно буде ніч негод,
Образ, зневір'я і сваволі…
Засяє ранок, і народ
Простягне руку знов до волі.

І знову сурми бойові
Позвуть на вулиці тривожно…
І знову прапори нові
Шуміти будуть переможно.

І вже побачимо тоді
Кого і хто з нас переможе.
Ростіть на хвилі молоді!
А ви, ви стійте на сторожі.

Олександр Олесь

Слова своєї мами я хотів би повторити і для своїх діток, і для своїх онуків, і для… НЕ СУМУЙТЕ, НІКОЛИ НЕ СУМУЙТЕ! Життя — це піднесене спілкування з ПРИРОДОЮ взагалі, а насамперед воно, це спілкування з природою, несе лише розраду та викликає тепло на душі. Хоча, мабуть, треба пам'ятати, що: «Все, що відбувається в світі, — це обмін. Навіть якщо тобі здається, що ти отримав щось просто так, рано чи пізно ти за це заплатиш» (Форестер Амалія). Спілкування людини з людиною (також самовпевненою часткою природи) — дещо складніше явище, адже це два подібні суб'єкти. Сказане добре ілюструють слова Тараса Шевченка:

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.
Розкажи як за горою
Сонячко сідає,
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає.
Як широка сокорина
Віти розпустила…
А над самою водою
Верба похилилась;
Аж по воді розіслала
Зеленії віти,
А на вітах гойдаються
Нехрещені діти.
А у полі на могилі
Вовкулак ночує,
А сич в лісі та на стрісі
Недолю віщує.
Як сон-трава при долині
Вночі розцвітає…
А про людей.. Та нехай їм.
Я їх, добрих знаю.
Добре знаю. Зоре моя!
Мій друже єдиний!
І хто знає, що діється
У нас на Україні?
А я знаю. І розкажу
Тобі: й спать не ляжу.

А ти завтра тихесенько
Богові розкажеш.

Уривок з поеми «Княжна

Яка неосяжність у людських почуттях! Яка неосяжність краси природи, природних проявів! Скільки забагливих можливостей оточує людину?! У тому числі й сатанинського спрямування. І чи завжди я керувався Божими сонячними промінчиками протягом свого тривалого життя? А тому нехай тепер прозвучить

МОЛИТВА СВ. ІГНАТІЯ

Душе Христова, освяти мене. Тіло Христове, спаси мене. Кров Христове, напій мене. Водо з боку Христа, укріпи мене. Страсте Христове, зміцни мене. Не дозволь мені віддалитись від Тебе. Від злобного ворога душевного стережи мене. У годині смерті моєї поклич мене й кажи тоді мені прийти до Тебе, щоб зі Святими Твоїми хвалить Тебе — на віки вічні. Амінь (З книги «Молитовник християнської родини». Львів-Київ. 2007).

Роздуми завжди притаманні людині. Спогади особливо невід'ємні в останні часи homo sapiens…

Хай буде легко. Дотиком пера.
Хай буде вічно. Спомином пресвітлим.
Цей білий світ — березова кора,
По чорних днях побілена десь звідтам.

Сьогодні сніг іти вже поривавсь.
Сьогодні осінь похлинулась димом.
Хай буде гірко. Спогадам про вас.
Хай буде світло, спогадам предивним.

Хай не розбудить смутку телефон.
Нехай печаль не зрушиться листами.
Хай буде легко. Це був тільки сон,
Що ледь торкнувся пам'яті вустами.

Ліна Костенко

АБЗАЦ… ДО ПІСЛЯМОВИ

Різні почуття огортають мене, коли я справді закінчую останню в своєму житті книгу… І жаль, і смуток, і… Адже я написав понад сто книг, переважно медичного спрямування. І кожна книга була проміжним результатом мого життя, який я з особливим індивідуальним піднесенням тримав у собі тривалий час, а точніше, усе життя з різного ступеня кипіння: спочатку бурхливий, а потім — дедалі менше. Але слід кожної книги — у мені й до сьогодні.

Минуло понад 70 років (з 1945 року), як я самостійно розпочав своє життя, і багато чого закарбувалось в моїй пам'яті, але найбільше залишилось від творчої роботи: виступи на медичних конференціях, семінарах, пленумах, з'їздах, появи власних статей, монографій, навчальних посібників, підручників, брошур… А постійна творча праця?! Постійна! Як вона вміло відволікала і відволікає мене від різноманітних політичних циркових номерів, буденних, часто брудних подій?! І найменше залишилось у моїй пам'яті задоволення — від адміністративної праці, яка була притаманної мені на більшому відрізку життя… Але в житті все складніше, особливо це помічаєш, коли тобі вже…

Ось чому вважаю доречним звернутись до роздумів Бориса Олійника:

ЗАКЛИНАННЯ ВОГНЮ

Заходить сонце в сутемінь борів,
Лукавий холод крадеться ласкаво.
Спадає лист, як проминуща слава,
Явивши неминуще стовбурів.

Стоїть висока тиша між отав,
Мов голубий нерукотворний витвір.
Замисливши́сь, на палець собі вітер
Незчувсь, як павутину насотав.

Прочах окріп гарячих жнивних справ.
Годинник не позиркує спідлоба.
Надходить час осмислить хліборобу,
Що втратив на лану і що надбав.

Та вже і нас гукає ковила
Вертатися на землю з перелета:
У старовинному сюртуці сонета
Пора поважних підсумків прийшла.

Притихла ритмів парубоцька гра.
Скував мороз вологих слів одлигу.
Писати строгим віршем Білу книгу
Прийшла пора.

Тепер на точну відстань одійти,
Щоб глянути на себе пильно збоку.
Пронизливо примружуючи око
В оцінці: хто є хто. І хто є ти.

Еге, мій брате… вишні одцвіли.
Вже під очима втома повилася,
І на чолі рішучим карбом часу
Різкі й глибокі борозни лягли.

Похолоділи геть на кружині.
Рясніше стало ліній на долоні.
І першим снігом притрусило скроні,
Якому вже не тануть по весні.

(Ах, сивина — перейденого слід!
Та чи завжди, як вчать колеги досі,
У ній одлунюється сріблом досвід?
А що — як попіл марнотратних літ?

Ачей, нелегко суд чинить собі?
Ото й воно! Куди простіше, хлопче.
Судить когось, прибравшися уроче
У непорочні ризи голубі).

Улігся пил над обширами крес,
Де мчав я легковажно в перегоні.
Стоїть мій кінь на тихому припоні
І втомлено дожовує овес.

Так виден шлях од витоків увесь,
Немов розгілля власної долоні!..
Стоїть мій кінь на тихому припоні
І втомлено дожовує овес.

На вечір клонить. Тиша — ніби скло.
І чи в мені, чи в струнах павутиння
Рождається мелодія осіння
І м’яко на плече кладе крило:

Потоптали літо коні,
Притоптали літо коні,
Пролетіли коні повз воріт
Своїм степом понад житом…
Одлунала сріблом литим
Малинова музика копит,

Залетіли вітром в серпень —
Тільки терен гірко стерпнув,
Тільки скрикнув болем жовтий лист.
Пролетіли в перегоні…
Гей, куди ж ви, мої коні
Та куди ж ви, коники мої?

Зачекайте: ще ж не вечір,
Ще ж у лет не кличе кречет,
Ще в гаях бунтують солов’ї!

Протрубили коні в просинь:
«Вже давно,козаче, осінь:
Подивись на кучері свої».

Та й розтали в оболоні…
Доторкнувсь знічев’я скроні:
Перебіг у пальцях морозець.

Це ж коли, з яких покосів
Так нечутно вийшла осінь?!
Відказала осінь: «Навпростець.

Яром-долом, попід жито,
З-за туману, через літо —
Та до тебе, хлопче, навпростець».
Обпекло, немов огниво…
Кінь стоїть, як біле диво.
«Що ж ти коню? Де ж моє сідло?!

Та хутчій на перегони,
Доки дзвонять срібні дзвони,
Доки слід морозом не взяло!

Вдарим, коню, попід жито,
Променем з розгону літо —
Прямо в весняне зело!»

Посміхнулась осінь криво…
Клонить кінь печально гриву,
Головою втомлено хита:

«Щось ти квапишся, одначе.
А чи не забув, козаче,
Що воно ж давно не ті літа.

Якби ти не брав на Бога.
Все одно твоя дорога —
Хоч-не-хоч на осінь поверта.

Озирнись назад пильніше:
Вже проїхали ми більше,
Аніж полишилось нам доріг:

Височить гора в тумані.
Може статись, що й остання,
Так що нині квапитися гріх.

Перевір-но ліпш оружжя.
Підтягни мені підпружжя —
Буде важко брати сей поріг!

Перед тим, як в путь рушати,
Варто передумать, брате,
Все, що ми проскочили колись.

Бо заноси молодечі
Вже чинить нам не до речі,
Та й часу, товаришу, в обріз.

Так що думай, та не скоро,
Як достойно взяти гору,
Щоб на посміх не скотитись вниз»…

Борис Олійник дещо молодший за мене, але його роздуми близькі й мені, та не лише мені.

Усе це надихнуло мене звернутися до моїх добрих знайомих з таким листом:

Дорогий(а)…

У видавництві знаходиться моя остання (32-а) книга спогадів та роздумів «День змінюється днем». Я хотів би в передмові або післямові до цієї книги помістити Вашу думку про життя взагалі, своє життя і моє життя, зокрема.

Якщо моє прохання буде сприйнято, то прошу в найближчий час надіслати свої роздуми на паперовому або, краще, електронному носії.

Ваш Іван Сміян

Лист, який закликає всіх моїх добрих знайомих до сповіді, громадянської сповіді, яку я робив 15 років у своїх тридцяти двох книгах.

І перші такі відповіді я отримав від відомого сучасного українського прозаїка, поета і драматурга Богдана Мельничука (через 3 дні після відправлення листа) та відомого педіатра сучасності Олександра Волосовця, які й розмістив у «Передмові». Рядки цих листів шматували мою душу на частки людської доброчинності, на необмеженість любові до ближнього…

Адже їхні думки, як і всі наведені нижче листи (у порядку їх надходження), справді закликають мене до

ПОВЕРНЕННЯ

Я йшов і йшов на синім узбережжі,
Мовчали гордо скелі кам'яні.
Лиш паморозь осіння на одежі

Та сутінки і марення нічні
Мене назад вернути закликали
У місто, де світилися вогні.

Я не вертав. Я йшов помалу,
Бо щось так владно кликало мене
Туди, де гори ввечері палали,

Окутані у сяйво чарівне.
А нині зорі, лагідні і тьмяні,
Лили проміння рівне і сумне,

Я був один, як тріска в океані,
Навколо мене — тишина і ніч,
А спогади плили, мов на екрані, —

Я був тоді з собою віч-на-віч…
Та раптом громом розкололо тишу.
І я почув суворий, владний клич:

«Куди ідеш?» — Спинився і не дишу,
А серце як не вирветься з грудей,
І я кричу у відповідь скоріше:

— Не йду я, а тікаю від людей
Шукать собі спочинку і спокою
У тишині і маренні ночей…

«Верни назад! — одгримує луною, —
Тобі однак од дня не утекти.
Верни назад і не жартуй зі мною!»

Не жартувать? А хто ж то будеш ти, —
Волаю в темінь гордо і завзято, —
Що смів мене вночі остерегти?!

«Тут мало слухать, говорить — багато.
Я той, хто крізь скривавлені віки,
Крізь млу жорстокості, нелюдську і прокляту,

Вам передав огонь робочої руки,
Гарячу кров пустив у сині вени,
Окрилив і підняв людські думки.

Я вічний трудівник, прислухайся до мене.
І повернися раз і назавжди
Туди, де труд і пісня на знаменах».

— Я праці не боюся, підожди,
Але боюсь, що в справ людських потоці
Мої безслідно згубляться труди.

«Іди назад і май собі на оці:
Твоє життя і щастя між людьми,
Бо правда і любов на їхнім боці.

Ти знидієш в обіймах ночі й тьми,
А той, хто стане краплею народу,
Вже не злякається ні смерті, ні чуми,

Не пропаде в озлоблену негоду.
Твого життя ніхто не відбере,
Коли воно доручено народу.

Бо знай: народ ніколи не умре,
Іди туди, де люди творять світло
І ставлять хрест на темне і старе».

Стояла мла, та промені, як мітли,
Змітали з неба зоряний пісок…
А вдалині казкове місто квітло…

І я пішов, прискорюючи крок,
Назустріч людям і навстріч світанню
Нового дня, нових ідей, думок,
І в серці місця не було вагання.

Василь Симоненко

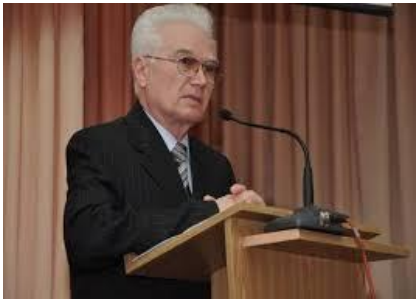

Як на мене, найбільш цінною рисою кожної людини є її життєві інтереси, лише вони є рушійною силою життя. Саме вони змушують дивитися якнайдалі, не озиратися назад — у минуле, бо воно в кожного з нас, особливо нашого покоління, було невтішним. Це не означає повністю відмовитися від нього. Як можна забути яскраві дитячі чи юнацькі роки, роки становлення на самостійний шлях, успіхи, досягнуті величезними зусиллями, народження дітей, онуків, правнуків і їх дорослішання? Але воно вже пройшло чи проходить, а ми кожного дня встаємо і думаємо, що буде сьогодні, завтра, післязавтра, і це природно, бо ми живі люди з певними вадами. Тільки в однієї людини думка завжди чомусь народжується в негативі, а в іншої — у позитиві. Є дуже багато життєвих порад, даних філософами, мудрецями, поетами і навіть простими людьми з життєвим досвідом, але чомусь вони не затримуються в нашій пам'яті і робимо по-своєму. Ми декілька разів у житті наступаємо на граблі, каємося, а потім залишаємося при своїй думці, і так знову падаємо, і знову встаємо. Думаю, що в кожного є своя життєва програма і наскільки ми її спотворюємо, настільки й отримуємо зворотну віддачу. Тобто, філософія життя у кожного своя, але суспільне все ж таки домінує над нами, і ми є продуктом суспільної думки, інакше нас просто ніхто б не зрозумів. Думка когось визнається за його життя, іншого — лише після смерті, а декого — ніколи. Ми часто не знаємо, чого ж ми насправді хочемо, і тоді переважають інстинкти з їх нелюдськими наслідками. У такому випадку на поміч приходить життєвий досвід, мудрість, які і для себе, і для інших корисні. Вони часто народжуються в роздумах, аналізі свого чи іншого життєвого шляху. Я не хочу заглиблюватись у слова Зигмунда Фрейда, що від того моменту, коли людина починає замислюватися над сенсом і цінностями життя, можна починати вважати її хворою. Ми живемо в дуже дивний час і з

подивом відзначаємо, що прогрес іде в ногу з варварством. Отже, є над чим замислюватися, про що писати, розповідати.

З великим інтересом прочитав усі книги прекрасного педагога, науковця, лікаря і Людини Івана Семеновича. Щоб висловити всі свої враження і почуття моїх колег, насправді, не вистачає словесного запасу. Вони заряджають наш розум, нашу душу на тривалий час, пронизують нашу свідомість до глибинних матеріальних структур, що забезпечують реальне розуміння світу. Ваші роздуми є прикладом творчого натхнення, оптимізму, фізичних і духовних сил, завзяття, невичерпної енергії, життєвих інтересів.

З великою повагою, Ю. Бондаренко
(доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри
патологічної фізіології
Тернопільського державного
медичного університету
імені І. Я. Горбачевського)

***

Я — одна з тих учнів Івана Семеновича Сміяна, які завжди будуть розповідати про цього науковця і чудову людину як про дорогого вчителя. Він відіграв велику роль у професійному становленні багатьох наших лікарів. Я теж мала честь бути студенткою Івана Семеновича у 70-х роках минулого століття, навчаючись на лікувальному факультеті Тернопільського державного медичного інституту. Тоді І. С. Сміян був ректором і завідувачем кафедри педіатрії. І саме його мудрість, високий професіоналізм, глибокі знання, якими він щедро ділився із майбутнім поколінням лікарів, стали вирішальним фактором у виборі моєї спеціальності — лікаря-педіатра. Завдяки йому відбувалося й моє успішне кар'єрне зростання, коли Іван Семенович дав рекомендацію на посаду головного педіатра області. 20 років роботи привели мене на посаду заступника директора департаменту. І завжди І. С. Сміян допомагав своїми рекомендаціями, ділився своїм баченням розвитку медичної галузі області.

Я завжди із задоволенням читаю книги Івана Семеновича Сміяна, його мемуари стали справжнім дороговказом у моїй професійній діяльності й у житті. Він, як ніхто, знає реалії сьогодення, проблеми галузі охо-

рони здоров'я і завжди відкритий для нас, нинішніх керівників, для щирого спілкування і доброї поради.

Бажаю Івану Семеновичу міцного здоров'я, довголіття, творчої наснаги і нових творів, які би радували і вчили нас і наших молодих колег у майбутньому.

Заступник директора департаменту охорони здоров'я Тернопільської облдержадміністрації Лідія Чайковська

***

ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ

Назва нової книжки члена-кореспондента АМН України, ректора Тернопільського медичного інституту Івана Семеновича Сміяна, автора 32-ї книжки спогадів та роздумів про життя і місце людини у ньому — «День змінюється днем» — є символічною. Бо ж з днів, неначе з пазлів, людина викладає мозаїку власного життя, прокладає ними життєву дорогу та й по них, мов по сходинках, піднімається, впродовж певного часу, на гору років. Тож день не лише одиниця виміру часу, а є носієм життя, тривалість якого вимірюється не роками, а нашими вчинками, діяннями і враженнями. Життя — не ті дні, що пройшли, а ті що запам'ятались (П. Павленко).

Іван Семенович — людина, яка себе створила сама, впродовж життя засіває наукову, медичну, освітянську і літературну ниви добірними зернами вічного, розумного, доброго, з почуттям відповідальності та любові. А скільки ж ще зерна в коморі засівача! Тому-то авторові книжки є що сказати, а читачеві буде над чим задуматись.

ЖИТТЯ

Воно неначе швидкоплинна річка
І кожен день нагадує струмок.
Воно згоряє мов у церкві свічка,
Чи може гасне, як якась з зірок.
Воно залишить спогади й діяння,
Воно мов дерево, яке колись цвіло,
Й воно — неначе міст єднання
Між тим, що буде, й тим, що вже було.

Ісак Ньютон казав: «Якщо я бачив далі від інших, то це тому, що я стояв на плечах велетнів». Він мав на увазі Аристотеля і Галілея.

Іван Семенович також бачив далі від інших і за горизонтом часу вбачив ходу новітніх технологій навчання. І тому-то в числі перших навчальних закладів, які почали використовувати в навчальному процесі комп'ютерні класи, був і Тернопільський медичний інститут. Тоді ж вузівський корабель, коли бушували економічні бурі, не кидало з боку в бік і він плив обраним курсом у фарватері демократії. Так, коли на початку 90-х років минулого століття відбувалися вибори завідувача кафедри фізики, то лише перевагою в 10 голосів було обрано запропоновану співробітниками кафедри кандидатуру.

Воістину, тривалість життя вимірюється і кількістю вражень. Пам'ятаю, як на одних зборах колективу інституту саме ректор — Сміян Іван Семенович — запропонував присутнім проголосувати за те, щоб були відомими прізвища викладачів, які співпрацювали з КДБ. Проте його пропозиція не набрала належної кількості голосів.

Уміння аналізувати і знаходити вихід із найскладніших ситуацій, допомагає йому і у грі в шахи. Саме тому Іван Семенович неодноразово приймав участь у шахових турнірах на першість інституту.

Іван Семенович керувався принципами: знайди себе і будь самим собою. Бо ж не злічити числа тих, які заради кар'єри, збагачення, обвиті заздрістю, втрачали людську гідність і занапащували себе.

ЗОСТАВАЙСЯ САМИМ СОБОЮ
(ПРИТЧА)

Одного разу король прийшов у сад і побачив, що гинуть дерева, кущі та квіти.

Дуб сказав, що вмирає, тому що не може вирости таким високим як сосна. Сосна опадала, тому що не може родити виноград, як виноградна лоза. А лоза всихала, тому що не могла цвісти, як троянда.

Невдовзі він знайшов одну рослину, що тішила його серце, була розквітла і свіжа. Розпитавши її, він отримав таку відповідь.: «Ти прагнув тішитися мною, якщо посадив мене. Якби ти хотів дуба, виноград чи троянду, то посадив би їх. Тому я вважаю, що не можу бути чимось іншим, опріч того, чим я є, і тому плекаю все найкраще, що маю».

Марк Твен писав: «Давайте жити так, щоб навіть трунар оплакував нашу смерть».

На теренах часу добро воює із злом. Переможця не видно. Чвари переслідують і людей, і народи. Зі відсутності любові ні нагороди і покарання, ні поступ науково-технічного прогресу не зроблять суспільство здоровим, а людину щасливою. Іще задовго до появи християнства китайський мудрець писав: «Якщо розглянути, від чого починаються безпорядки, то виявиться, що вони виникають від того, що люди не люблять один одного». Тема любові і ненависті є актуальною і досі. Граф Л. Толстой писав: «Ми всі приречені. Чому ж ми не любимо один одного?»

Мчаться дні життя, години,
Доганяють нас печалі…
Віддаляємся все далі
Від Творця і від людини.

Центральним питанням людського буття є питання про його сенс. Упродовж тисячоліть мудреці світу шукали на нього відповідь. І прийдешніх поколінь не обмине запитання: для чого ми прийшли у світ? Яке наше призначення?

Можливо, відповідь на них знайшов юнак з нижченаведеної притчі?

А ЩО ДАЛІ?

Життєрадісний юнак прийшов до батька і каже:

— Батьку, порадій зі мною, я вступив до університету. Я стану юристом! Нарешті я знайшов своє щастя.

— Дуже добре, сину мій, — відповів батько. — Значить, ти хочеш старанно вчитися. Ну, а що далі?

— Через чотири роки я захищу диплом на «відмінно» і покину університет.

— А що далі? — не вгавав батько.

— Потім я буду щосили працювати, щоб якомога швидше стати самостійним адвокатом.

— А далі?

— Потім я оженюся, створю сім'ю, буду ростити й виховувати дітей, допоможу їм вивчитися і здобути добрий фах.

— А далі?

— Потім я піду на заслужений відпочинок — буду тішитися щастям дітей і безтурботною старістю.

— А що ж буде далі?

— Далі? — юнак на хвилину замислився. — Так, вічно на землі ніхто не живе. Потім мені, напевно, доведеться, як і всім людям, померти.

— А що потім? — запитав старий батько. — Любий сину, що ж буде потім? — тремтливим голосом промовив батько.

— Дякую тобі, батьку. Я забув про головне…

Життєве кредо Івана Семеновича Сміяна, мабуть, можна сформулювати словами Івана Пулюя: «…Нема більшого гонору для інтелігентного чоловіка, як берегти свою і національну честь та без нагороди вірно працювати для добра свого народу, щоб забезпечити йому крашу долю».

Валерій Дідух — кандидат фізико-математичних наук, доцент Тернопільського державного медичного університету (і відомий поет — І. С.).

***

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Із задоволенням на Ваше прохання пишу наступне.

Ваше життя насичене численними різноплановими подіями на довгому шляху буття, що Ви так яскраво висвітлили у своїх спогадах і роздумах цілої серії виданих Вами книжок.

Завдяки Вашій цілеспрямованості і високій працездатності Ви змогли піднятися від простого сільського хлопчика до члена-кореспондента НАМН України, керівника вищого медичного закладу, активного громадянина нашої країни.

Я знаю Вас з часів спільної роботи на ниві вищої медичної освіти як творчу людину з широким інтелектом, незмінною на різних етапах життя відповідальністю та дивовижним умінням спілкування з великим колом людей, незалежно від їх професії та соціального статусу.

Притаманна Вам доброзичливість виходить з любові, поваги і співчуття до людей з готовністю допомагати нужденним.

З великим задоволенням та інтересом читала кожну Вашу книжку, в якій Ви не лише відтворювали особисте життя і Вашої родини, а й хронологічно змальовували суспільне життя нашої країни, стан і розвиток освіти, наукової та практичної медицини з вдалим супроводженням афоризмами і цитатами видатних філософів, вчених, письменників різних часів, власними роздумами про успіхи і труднощі, невдачі та шляхах їх подолання.

Як вчений і лікар Ви доклали багато зусиль в одному з найважливіших для міцного здоров'я нації розділі медицини — педіатрії, що вкупі з педагогічною діяльністю мало і має велике значення для виховання в молодого покоління високих професійних і моральних якостей.

До того ж Ви чудовий сім'янин, дбайливий батько і дідусь.

Важливо відзначити, що Ви невтомний громадянин з активною життєвою позицією, великий патріот України, який щиро вболіває за її долю і багато зробив за роки свого плідного творчого життя для зміцнення доброго імені і авторитету своєї країни у світі.

Нехай і в подальші роки девізом Вашого багатогранного життя залишаються слова латиського поета Яна Райніса:

Не только жить,
Не только отражать,
Не быть кустом
Иль заводью зеркальной,
Но жизнь творить
И вечно поднимать.

З великою повагою,

Л. В. Новицька-Усенко, член-кореспондент НАН та НАМН України, заслужений діяч науки України, лауреат Державної премії України та премії Уряду Російської Федерації, доктор медичних наук, професор.

***

Здається, усе було лише вчора… Щасливі обличчя випускників, вручення дипломів… На урочистостях у президії — члени вченої ради на чолі з нашим ректором. Напутнє слово молодим лікарям проголошує керівник медичного інституту, учений зі світовим ім'ям, професор Іван Семенович Сміян. Шляхетна сивина, злегка примружені очі, тепла батьківська усмішка… Ніби вчора, а пройшло вже більше 30 літ! Віяли вітри революцій, розпадалися імперії, та наш медичний інститут, кермований Іваном Семеновичем, упевнено, мов криголам, плив по розбурханому морю часу поміж підводних рифів та айсбергів.

Маємо нині десятки критеріїв оцінки роботи вищого навчального закладу. Є критерії об'єктивні, є й надумані. А в часи Івана Семеновича критерій був один, але стовідсотково об'єктивний! На розподілі представники областей мало не билися, щоб заполучити випускника з гнізда Сміянового!

Минали дні за днями, і наш ректор, ще сповнений сил і творчих задумів, залишив свій пост. Але для нас він завжди був і є нашим ректором, адже є люди і думи непідвласні плину років.

Які перипетії не траплялися б після відходу Івана Семеновича з керівного кабінету, він завжди залишається моральним авторитетом для науковців, студентів та практичних лікарів. Напевне це тому, що для професора Сміяна Івана Семеновича завжди головними були «не показуха та дивіденди, а викладачі та студенти!»

Талановитий лікар, педагог та вчений з плином літ знаходить себе в новій іпостасі — на ниві красного письменства. Усе пережите, відчуте, переболіле лягає зернами на папері та проростає в душах читачів!

То ж мусимо визнати, що є люди, які непідвладні часу. І хочеться сказати про нашого Івана Семеновича поетичними рядками:

Пройшли, мов вервиця, роки,
Своїм крилом Вас не торкались,
Ви все робили залюбки,
І доля тихо Вам всміхалась!

То ж непідвладні Ви рокам,
Але роки вже Вам підвладні!
І що Господь відміряв Вам
Назвати сміло можем Щастям!

Ваші вічні студенти:
Заслужений лікар України,
кандидат медичних наук, доцент,
віце-президент Української асоціації
лікарів-дерматовенерологів
та косметологів,
багатодесятирічний головний лікар
обласного дерматовенерологічного
диспансеру Хара Олександр Іванович;
професор, доктор медичних наук,
завідувач кафедри патфізіології
Хара Марія Романівна.

***

Дорогой Иван Семенович!

Спасибо Вам за письмо и память обо мне. Пыталась Вам дважды написать письмо на компьютере и дважды у меня не получилось отправить его по електронной почте, а сотрудники мои, которые владеют этой технологией, уже в отпуске.

Я очень ценю наше с Вами знакомство. Вы прекрасный педиатр, педагог, ученый, организатор здравоохранения. Теперь мы знаем, что Вы еще и прекрасный писатель. Ваши книги показали нам Ваше отношение к жизни, обществу, семье (жене, детям, внукам), своим колегам. Они могут служить примером как следует жить! Любить жизнь!

Я никогда не забуду наше с Вами знакомство, когда в 1994 и 1995 гг. я была у вас председателем Государственной Экзаменационной комисси. Познайомилась с Вашим институтом, его сотрудниками, кафедрами, студентами и, конечно, же с Вашим прекрасным городом. В 1955 г. мне хотелось показать г. Тернополь мужу, он не был в нем. К сожалению, его пришлось оперировать у Вас по поводу рецидива рака кишечника, а в марте 1996 г. я его потеряла. Это была для меня большая утрата. Мы прожили вместе 35 лет, очень хорошую жизнь.

Вы спрашиваете меня об отношении к сегодняшней жизни. Я думаю, что наши взгляды совпадают, ведь мы выросли и выучились в одной стране и в совсем другой стране живем сегодня.

Я с ностальгией вспоминаю свои студенческие годы, когда мы учились без взяток, а преподаватели нас действительно учили.

За все, чего я достигла в жизни, я никогда никому ничего не платила. То, что делается сегодня в образовании и медицине, просто приводит в ужас!

28 лет я руковожу кафедрой подростковой медицины в Харьковской медицинской академии последипломного образования. Занимаемся пдготовкой педиатров и семейных врачей по вопросам подростковой медицины. Сегодня не все руководители на местах понимают важность и значимость подростковой службы (см. мою статью в газете «Ваше здоров’я» от 17. 10. 2014 № 42-43).

Подготовила 10 кандидатов и 3-х докторов наук. Воспитала школу подростковых врачей. Выпустили практикум «Ювенология» 2004 г. (800 с.) и учебник «Підліткова терапія» в 2014 г. (850 с.). С 2000 г. являюсь председателем специализированного сонета по защите докторских и кандидатских диссертаций по педиатрии. Главный внештатный специалист МОЗ по специальности «Підліткова медицина». Пока работаю, есть силы, желание, знания, авторитет. Возможно, что изменения в системе образования и здравоохранения внесут изменения в мой статус! Будем оптимистами!

Иван Семенович, дорогой, я желаю Вам крепкого здоров'я, бодрости и оптимизма!

Обнимаю Вас.

Ваша Людмила Пархоменко
(доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри — І. С.).

07. 2015

***

Життя, як сон, минуло, і все, що відбулося, здається нам даремним. Та то, мабуть, помилка! Ти ще не жив, це лише наука, як бути, як поводитись.

Твій прапор ще не впав, його повинні перейняти і нести твої найближчі: діти та онуки…

Б. Андрушків, доктор економічних
наук, професор, член національної
спілки письменників України

Дорогий читачу, у твоїх руках ще одна з книг-споминів відомого вченого України член-кореспондента НАМН України, професора, засновника династії науковців родини І. Сміян, ректора нашого інституту (у подальшому — академії, університету), який запропонував мені висказати свої міркування щодо сутності життя. За основу своєї розповіді я взяв епікриз із книги «Реквієм за втраченими можливостями, або сповідь і каяття українця», вихідця зі звичайної сільської сім'ї Б. Андрушківа, у

якій стверджується, що тільки наполегливою працею, незважаючи на терени буття, можна досягнути бажаного.

Зовсім нещодавно на засіданні вченої ради університету обговорювалося питання щодо увіковічення світлої пам'яті ректора Л. Ковальчука. Безперечно, він був добрим керівником і наш університет досяг значних вершин за його ректорства. Мною було запропоновано поряд із меморіальною дошкою відомого вченого й організатора охорони здоров'я член-кореспондента НАМН України професора Л. Ковальчука розмістити на фасаді головного корпусу університету барельєфи ректорів інституту професора П. Огія та доцента І. Гетьмана. Пропозиція була сприйнята неоднозначно. На мою думку, це було зумовлено тим, що не всі члени ради пам'ятають не лише ректорів, а й інших професорів, доцентів, асистентів, які зробили вагомий вклад в організацію та розвиток нашого університету.

Вагомий вклад в усунення цієї прогалини зробив і продовжує робити І. Сміян. Адже, як говорив відомий поет: «…Я памятник себе воздвиг нерукотворный, к нему не заростет народная тропа». Це справді так. Можна багато створювати барельєфів, а книжка вічна. У своїх виданнях автор у духовному контексті послідовно розглядає вічну тему — сутності та сенсу життя. Його твори — це, напевно, перші літературні доробки, у яких досліджуються категорії сутності життя, науки та державності крізь призму пережитого і переосмислення особистого життєвого досвіду на медичній ниві, від фельдшера ФАП до член-кореспондента НАМН України. Сюжетні лінії його спогадів переплітаються з фаховим викладом клінічного матеріалу, глибокими роздумами та особистими переживаннями автора за долю педіатрії, кожного пацієнта — майбутнього нашої держави, зокрема. Квінтесенція його творів ґрунтується на основних принципах життя Матері Терези: «…Люди бувають нерозумними, нелогічними й егоїстичними і все ж люби їх»

Отже, нам необхідно глибше пізнати нашу історію, а щоб наші справи почали змінюватися на краще, необхідно переосмислювати всі свої помилки і працювати з найвищою самовіддачею, задуматися, для чого ти покликаний у цьому світі.

У наш час історія надала нам, українцям, ще один шанс визволення з-під багатовікового гніту іншими державами, можливість створення Самостійної Соборної незалежної України. Але побудова нової вільної держави не можлива без внутрішнього духовного оновлення кожної людини.

Саме духовне відродження людини неможливе без усвідомлення своєї внутрішньої сутності та значущості, що дається лише за умов поновлення втраченого зв'язку поколінь.

Варто згадати добрий звичай скіфів, який зобов'язував кожного члена роду (родини) до часу набуття зрілості досконало вивчити і знати свій родовід. За стародавнім скіфським світобаченням людина існує лише в роді, для роду і через рід. Звідси і обов'язок — знання свого походження, походження батьків, дідів, прадідів. Зазвичай — до сьомого коліна. Саме це червоною ниткою проходить в усіх книгах-спогадах І. Сміяна.

Людину, яка не знала свого родоводу, вважали безрідною, покидьком. Така особа навіть у середовищі найближчих не мала пошани. Юнакові чи дівчині, які не знали свого родоводу, заборонялося одружуватись і, тим більше мати дітей, тобто продовжувати рід. Адже незнання власного родоводу, за твердим переконанням наших предків, оберталося великою бідою. Може, тому, ми українці, які отримали неоціненний Божий дар — незалежність України, досі не можемо завершити творення вільної демократичної держави .

Щоб пізнати свій родовід, свій шлях та шляхи минулих і майбутніх поколінь, продовжити пам'ять роду, передати естафету своїм нащадкам, необхідно перегорнути назад запилені сторінки книги життя не лише наших предків, а й учителів.

Досягнувши вже поважного віку, осмислюючи пройдений шлях, помилки і досягнення, я вважаю себе багатою людиною. Багатою тому, що, дякуючи Богу, тішуся тим, що маю і чого досяг. Передусім вдячний своїм батькам, простим галицьким селянам, їхній мудрості пам'ятати, де є наші корені. На шляху на заслання я перехворів поліомієлітом. Один із політичних засуджених лікарів, оглянувши мене, запропонував моєму татові прооперувати мене і покращити якість життя шляхом усунення висячої стопи. Але в моїй присутності кагебіст — наглядач за лікарем — з обуренням зазначив, що не дозволить лікувати дітей ворогів народу. Це було визначальним у виборі професії лікаря — допомагати хворим, незважаючи на їх соціальний статус. З цього приводу мої колеги по кафедрі жартують, що я неправильний професор, тому що консультую біопсійний матеріал безкоштовно.

Із великою пошаною згадую своїх шкільних вчителів, Віру Олександрівну і Пилипа Івановича Жук, які заснували в Поморянах один із найкращих на Львівщині шкільний історичний музей. Серед його експонатів було багато старожитностей, хоругв козацької та стрілецької доби, ікон,

вишиванок, а також друкованої підпільної літератури ОУН і УПА. Це дало нам можливість в часи тотального замовчування і викривлення фактів критично оцінювати історичні події. Завдяки старанням подружжя Жук, ми відвідали музеї й ознайомилися з біографією та подвижницькою діяльністю Маркіяна Шашкевича (с. Підлісся), Романа Купчинського (с. Розгадів). Часто відвідували хату-музей І. Франка (м. Львів). Можна лише дивуватися їхній відвазі в цей екстремальний час. Напевно, це було основою моєї участі в гуртку В. Лісового в оформленні студентської літературної газети та розповсюдженні самвидавської літератури, у яких друкувалися твори не лише наших студентів С. Бабія, Г. Петрука-Попика, а і тодішніх дисидентів.

У студентські роки доцент Л. Давидова запропонувала працювати у студентському науковому гуртку з метою поглибленого вивчення морфологічних основ хвороб. Враховуючи те, що я в дитинстві хворів поліомієлітом, мене цікавили процеси атрофії скелетної мускулатури. Але в цей час епідемії поліомієліту вже не спостерігалося, а тому професор О. Хазанов запропонував мені вивчати морфологічні зміни дихальної мускулатури при хронічній серцевій недостатності. Вже на шостому курсі мною був завершено збір матеріалу для кандидатської праці, а перші здобутки були опубліковані як окремий фрагмент у монографії О. Хазанова «Легеневе серце». Проте, при визначенні теми дисертації в аспірантурі, професор О. Хазанов відмітив, що я можу забути про зібраний матеріал, оскільки це тема докторської дисертації однієї з доцентів кафедри. Мною не була врахована одна деталь. Усі гістологічні та гістохімічні препарати я виготовляв у студентському гуртку сам і не перечив керівнику гуртка брати частину з них для її колекції. Так сталося, що доцент, яка подавала великі надії, так і не виконала докторської дисертації. Весь наявний у мене матеріал був переданий клінічному ординатору І. Квіку, і його дисертація була успішно захищена. Отримавши диплом кандидата наук, я звернувся у науковий відділ інституту з проханням затвердити тему докторської дисертації. Але проректор із наукової роботи та його помічник відмовили мені, посилаючись на те, що є більш достойні особи, які можуть виконувати докторську дисертацію, адже в цей час органами служби безпеки було розкрито моє походження із сім'ї репресованих. Тільки у період Відродження України мною успішно було захищено докторську дисертацію за наукової консультації академіка М. Пермякова. Запропоновану тему мені легко було виконати, адже набраний науковий матеріал чекав слушного часу для реалізації.

Основний висновок дисертаційної роботи стверджував, що серцю, крім відомих функцій, притаманна ендокринна. Встановлено, що нейроендокринні кардіоміоцити переважно розміщені в ушках серця. Окрім цього, з'ясовано, що нейроендокриноцити лівого вушка беруть участь в регуляції сольового балансу, а правого — водного. Із своїм керівником ми вбачали, що різні за формою та структурою секреторні гранули нейроендокриноцитів теж мають різну функцію, а отже, верифікувавши ці гормони, можна буде впливати на артеріальний тиск. Але розпад Союзу та смерть академіка М. Пермякова перервали наші наміри, а фінансова криза не дозволила реалізувати їх в Україні. Разом з тим, у наш час у цьому напрямку активно працюють французькі вчені.

Із великою вдячністю згадую пропозицію І. Сміяна зайняти посаду проректора з навчальної роботи. Під час відпустки я спокійно працював на дачі. Раптом несподіваний дзвінок із приймальної ректора з проханням приїхати на зустріч із ним. Ніщо не віщувало суттєвих змін у моєму житті та службовій кар'єрі. Але все відбулося. І. Сміян — талановитий шахіст, міг наперед зробити вірні тактичні ходи. Це був важкий час, період кризи і розрухи. Іван Семенович доклав багато зусиль для збереження інституту та надання йому статусу академії. Мені легко працювалося під керівництвом мудрої та далекоглядної людини. Були впорядковані та впроваджені нові методичні підходи до проведення практичних занять, лекцій та контролю. Водночас назрівав період захоплення влади молодими особами. Вони всіма правдами і не правдами втиралися в довіру ректору. Деякі довірені йому особи, а також окремі обласні та міністерські чиновники робили тиск і переконували мене в доцільності зміни керівництва академії. У місцевій пресі з'явилася низка наклепницьких статей. Цікавий факт: коли я займав посаду проректора, не було жодного дня, щоб один із проректорів не заходив у мій кабінет. Після мого звільнення з посади проректора я побачив його навпроти себе на вулиці, він зупинився і швидко перейшов на протилежний тротуар. Ось так. Та слід пам'ятати, що на всяку силу знайдеться потужніша сила — час, який розставить усі крапки над «і», потрібно працювати, працювати і ще раз працювати, незважаючи на всі терени буття.

Я. Боднар (доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри патологоанатомічної анатомії)

***

Многоуважаемый Иван Семенович!

Разрешите засвидетельствовать мое глубокое почтение и выразить восхищение Вами как неординарной, неутомимой, творческой Личностью.

Действительно, гениальные люди — гениальны во всем. Ваша жизнь является ярким примером воплощения многогранного таланта руководителя, ученого, доктора, учителя, публициста. Много сил, энергии Вами отдано служению медицины, науке, образованию… И поистине, большим трудом Вы заслужили огромное уважение общества, учеников и своих последовтелей.

Хочу выразить благодарность за предложение о размещении в Вашей книге моих мыслей. Но буду с Вами, как с другом, откровенен — сейчас не располагаю временем, мой рабочий график чрезвычайно загружен. Вы знаете, как не просто руководить коллективом. А наш НФаУ сегодня — это двадцятитысячный коллектив сотрудников и студентов, научно-педагогический коллектив которого на 94 % состоит из докторов и кандидатов наук. А это — тоже большая работа по подготовке кадров высшей квалификации. Мы много строим — только в этом году сдаем в эксплуатацию две новые аудитории с современным оснащением, новое 11-этажное студенческое общежитие, а также еще один студенческий ресторан общественного питания, который буде обслуживать более 1000 студентов. Как видите, забот у нас много…

Но не ответить на Ваше предложение я не мог, поэтому прошу принять в знак уважения книги, в которых описан мой жизненный путь. Может, эти биографические очерки станут, пусть частичным, ответом о моей жизненной позиции и стремлениях.

Примите мои сердечные пожелания доброго здоровья, многих лет насыщенной творческой жизни, благополучия родным и близким, и самое главное — Мира нашей прекрасной земле.

С уважением, ректор національного фармацевтического университета,

академик НАН Украины
(подпись) В. П. Черных

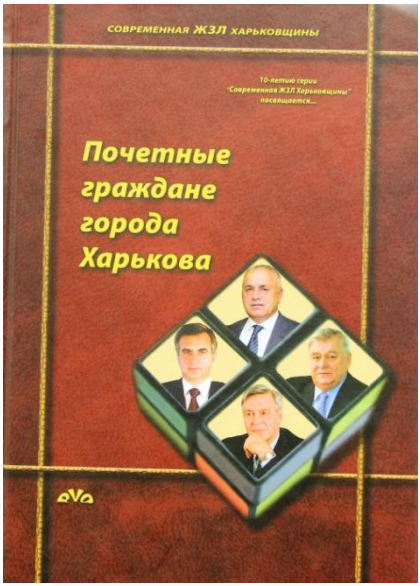

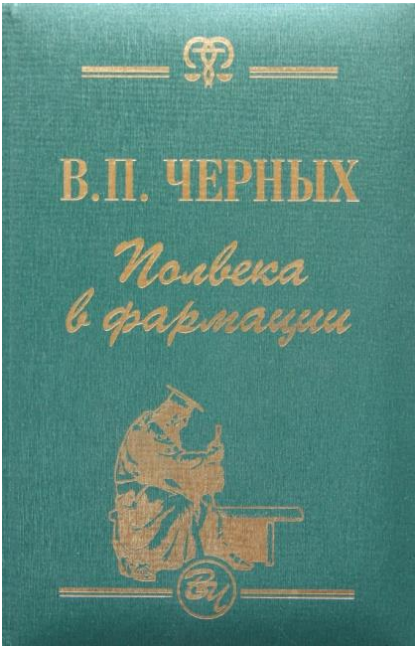

Оригінальні за формою та змістом книги про акад. В. П. Черних (І. С.)

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
61002, м. Харків, вул. Пушкінська, 53,
тел. (057) 706-35-81, факс (057) 706-15-03

Смиян Ивану Семеновичу
Д.м.н., проф., чл.-корр. НАМНУ,
Академику, Заслуженному работнику
Высшей школы Украины
Ул.И.Франка 6/8,г.Тернополь, Украина 46001

Многоуважаемый Иван Семенович!

Разрешите засвидетельствовать мое глубокое почтение и выразить восхищение, Вами как неординарной, неутомимой, творческой Личностью.

Действительно гениальные люди – гениальны во всем. Ваша жизнь является ярким примером воплощения многогранного таланта руководителя, ученого, доктора, учителя, публициста. Много сил, энергии Вами отдано служению медицине, науке, образованию… И поистине, большим трудом Вы заслужили огромное уважение общества, учеников и своих последователей.

Хочу выразить благодарность за предложение о размещение в Вашей книге моих мыслей. Но буду с Вами, как с другом, откровенен – сейчас не располагаю временем, мой рабочий график чрезвычайно загружен. Вы знаете, как непросто руководить коллективом. А наш НФаУ сегодня – это двадцатитысячный коллектив сотрудников и студентов, научно-педагогический коллектив, которого на 94 % состоит из докторов и кандидатов наук. А это - тоже большая работа по подготовке кадров высшей квалификации. Мы много строим – только в этом году сдаем в эксплуатацию две новые аудитории с современным оснащением, новое 11-ти этажное студенческое общежитие, а также еще один студенческий ресторан общественного питания, который будет обслуживать более 1000 студентов. Как видите забот у нас много…

Но, не ответить на Ваше предложение я не мог, поэтому прошу принять в знак уважения книги, в которых описан мой жизненный путь. Может, эти биографические очерки станут, пусть частичным, ответом о моей жизненной позиции и стремлениях.

Примите мои сердечные пожелания доброго здоровья, многих лет насыщенной творчеством жизни, благополучия родным и близким и самое главное – Мира нашей прекрасной земле.

С уважением,

Ректор Национального
фармацевтического университета
Академик НАН Украины **В.П. Черных**

***

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Дозвольте засвідчити Вам свою повагу і висловити щиру вдячність за те, що Ви зробили і робите для збереження життя і здоров'я дітей нашого краю.

Своїм життєвим прикладом і науковою діяльністю Ви по праву вважаєтесь засновником школи дитячих лікарів Тернопілля.

В одній з наших розмов Ви сказали, що Ваше життя пройшло у лікарні, а ректорство було захопленням.

З цього приводу я пригадав одну давню історію. Було це за часів Австро-Угорщини. Група в'язнів підмітала вулицю м. Відня. З вікна будинку за ними спостерігав помічник цісаря Франца-Йосифа. У цей час вулицею проходила група юнаків, один з них підійшов до в'язня і поцілував його у руку. Помічник велів охороні привести юнака і запитав його: «Молодий чоловіче, хто Ви і чому поцілували в'язня у руки?». «Я студент Віденського університету, а поцілував у руку тому, що **це мій батько**!».

Про цей випадок доповіли цісарю. Франц-Йосиф наказав звільнити в'язня з буцегарні сказавши: «Батько, який виховав так сина, не може бути злочинцем».

За добре відношення і пошану до свого батька Франц-Йосиф наказав призначити цісарську стипендію юнакові на весь час навчання в університеті.

Висновок такий: найбільша цінність у нашому житті — це наші діти. Заради дітей варто жити, працювати і страждати.

Шановний Іване Семеновичу, бажаю Вам доброго здоров'я, благополуччя у родині, шани від дітей, онуків, правнуків. Спокою і миру в Україні.

З повагою, Г. І. Корицький —
Головний лікар КУТОР «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня», кандидат медичних наук, Заслужений лікар України, голова Асоціації головних лікарів Тернопільської області

***

ЖИТТЯ ПРОЖИТИ — НЕ ПОЛЕ ПЕРЕЙТИ…

У кожного в житті є радісні й сумні сторінки, щасливі та не дуже щасливі дні, але сьогодні, вже оцінюючи свій полудень віку, хочу щиро подякувати та низько вклонитися своїй Матусі. Бо все те, що я маю сьогодні, — це її життя, покладене на вівтар.

Перед Богом мама на колінах,
Щирим серцем молиться вона
І горить незмінна і нетлінна
Віра — непідкупна і міцна!
Ця молитва небо відкриває,
Ця молитва рветься в Небеса,
Бо любов Господня в ній палає!
І слова, як вранішня роса:
Кожна крапля має силу Божу
Для нужденних, хворих і німих…
За дітей незрячих і безсилих —
Молиться не тільки за своїх!
За дітей, щоб вирвати із аду,
Усім серцем молиться вона.
В цій молитві сила зорепаду
І морської хвилі глибина…
Перед Богом на колінах мати,
А насправді — воїн на коні!!!
Дай бажання поряд з нею стати
І молитись, Боже, і мені!!!

Так сталося, що в скорому часі сімейного життя батько вирушив у мандри, і мама, не покладаючи рук, тяжко працюючи, створювала своїми силами родинний затишок, підтримувала дитячі мрії. А мрії були… Ще зі шкільної парти мріяла бути медиком. Тому після восьмого класу самостійно, вперше сама без мами, поїхала в м. Кременець. Скільки-то було радості, дитячої втіхи, коли дізналася про зарахування мене студенткою Кременецького медичного училища. Для мене — радість, а для мами — тривога, недоспані ночі, ще більше невтомної праці, щоб дитяча мрія здійснилась.

На мою думку, це були найкращі роки студентського життя, які не повторюються і залишають незабутні спогади юності. «Час рікою пливе..», але з вдячністю, теплотою в серці згадуються люди, які на початку самостійного життя стали першими наставниками, названими батьками — досвідчена, інтелігентна директор училища Войтко Г. К., дуже строга і, водночас, справедлива завуч Бугайова В. В., викладачі Моргун А. В., Барановський С. П., Хмарний А. Й., Колтун Л. І.

Після чотирьох років навчання з підвищеною стипендією, реального відчуття роботи медика під час канікул, практики, а ще — отримання диплома з відзнакою, упевнено вирішила для себе продовжувати навчання. Однак наші бажанні не завжди співпадають з можливостями. Незважаючи на диплом з відзнакою, виявилось недостатньо знань, щоб вступити до медичного вузу тільки з одним іспитом. Спроб було три. Але нічого в житті не стається «просто так», і ці невдачі не зменшили бажання вчитися далі, а навпаки, стимулювали життєву активність. З одного боку, робота в лікарні (маніпуляційна медсестра терапевтичного, опікового відділень) стала для мене справжньою школою практичного досвіду, співчуття та милосердя. З іншого — потреба глибших знань для вступу, додаткових занять із фізики та біології були неабияким стимулом для праці — спочатку це були додаткові чергування в лікарні, а коли не вистачало — не цуралась будь-якої роботи (прибиральниця в ЖЕКу, відпочинкових закладах). І знову поряд зі мною була Мама, яка після своєї праці допомагала мені справлятися з додатковою роботою. Ось яке бадьоре завзяття має мотивована молодість. «Зоря майбутнього є необхідною для життя, для здійснення мрій, бажань... Бажання в поєднанні з наполегливістю та в злагоді з Душею Світу (Благословенням) — це радість, світло, щастя, впевненість в майже необмежені можливості…» (Пауло Коэльо).

Нарешті настав день здійснення мрії. У 1986 році я стала студенткою Тернопільського державного медичного інституту. І знов розпочалося студентське життя, але вже зовсім інше — на мою думку, зріле, цілеспрямоване, змістовне, але без «рожевих» барв та юнацьких витівок. Всі роки навчання я продовжувала працювати, спочатку — на перших курсах — було важко, однак на старших робота в клініці, власні спостереження навіть допомагали і впливали на вибір фаху. Терапія, а саме кардіологія дедалі більше приваблювали мене, тому на п’ятому-шостому курсі часто залишалася на чергуванні в кардіологічному відділенні з блоком інтенси-

вної терапії, сформувала вже свою кардіологічну «бібліотеку практичного лікаря», і навіть бачила себе лікарем-терапевтом, кардіологом.

Однак під час державних іспитів, одна зустріч з ректором, який за покликом душі дитячий лікар, а педіатрія є важливою складовою всього його життя, змінила моє бачення на майбутнє. Одна лише розмова з Людиною, яка всім серцем випромінює Любов — до життя, до людей, до дітей, до творчої праці, не могла не запалити вогник любові до педіатрії, залишити байдужою до переконливих слів: «що може викликати більше душевне піднесення, аніж зроблене людиною добро, а добро педіатра — це життя, неоціненний скарб, здоров'я для беззахисного малюка. Тому ніякі гроші, матеріальні винагороди не зможуть принести такого піднесеного емоційного стану душі як вдячні, радісні, ясні очі маленького пацієнта».

І так моє життя змінилося, я почала працювати на кафедрі педіатрії, очолюваній ректором, член-кореспондентом, професором І. С. Сміяном. Правильніше сказати, я продовжувала навчатися в «педіатричній школі І. С. Сміяна», де кожен день був не схожий на попередній, продуктивний, змістовний, творчий, пізнавальний. Будучи ректором медичного вузу, виконуючи обов'язки адміністративного характеру, Іван Семенович щодня оглядав хворих, проводив клінічні обходи у відділеннях, брав участь у консиліумах, організовував клінічні та патологоанатомічні конференції, які вирізнялися цікавими «гарячими» дискусіями, всеукраїнські та всесоюзні педіатричні з'їзди, конгреси за участю відомих вчених, яких не лише можна було побачити, послухати, але й поспілкуватися.

Молоде зерно, що потрапляє на добру, родючу землю, проростає і дає рясний урожай, тому, живучи в такому творчому середовищі, поряд з талановитою багатогранною Людиною, ти наслідуватимеш цей гідний життєвий приклад. І я всім серцем полюбила педіатрію, неонатологію, і тепер не можу собі уявити іншого вибору. Шлях, який пройшла від клінічного ординатора — асистента — доцента — професора — завідувача кафедри, від кандидата медичних наук — до доктора медичних наук, окреслений, точніше викарбуваний іменем І. С. Сміяна. На всіх етапах цього сходження на чолі золотими літерами було написано «Сміян», і це визначало успіх.

Життєвий шлях Івана Семеновича — творчий, осяяний яскравою зіркою, яка освітлює дорогу його учням, котрі в скорому часі розуміють велич свого Вчителя, не лише як наукового керівника, консультанта, а й значно ближче і рідніше — як Духовного Батька, уособлення доброти, людяності, смиренності та великої любові.

Сьогодні, без сумніву, можу сказати: за все, що маю в житті, за його сутність — дякую «ніжним материнським рукам» та «надійному батьківському плечу мого Вчителя», тому що «Батько і Мати — два сонця гарячих, що нам дарують надію й тепло» і є життєвим фундаментом на майбутнє.

З глибокою вдячністю та шаною,
ваша учениця Павлишин Галина,
завідувач кафедри педіатрії № 2,
ДВНЗ «Тернопільський державний
медичний університет
імені І. Я. Горбачевського
МОЗ України», професор, д. мед. н.

***

Вельмишановному Івану Семеновичу автору дуже важливих книжок, ректору, з повагою та вдячністю за Ваше гасло «Age guod aqis» (роби те, що ти робиш — Євангеліє від Івана — І. С.).

Ваш підпис Ректор ДДМА

06. 07. 15 р.

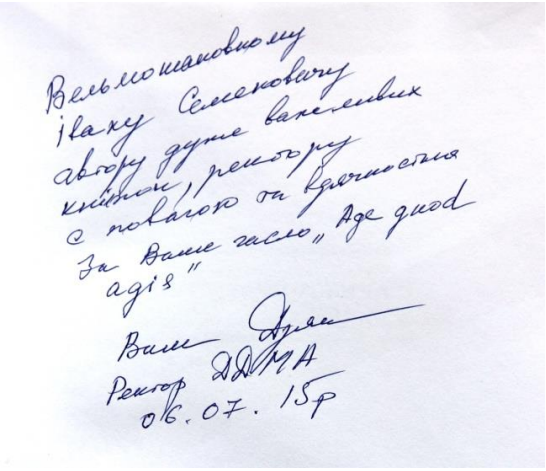

Всесвітньо визнаний кардіолог та ревматолог, академік Георгій Вікторович Дзяк, ректор Дніпропетровської медичної академії мій давній добрий однодумець. Із 300-сторінкової чудової книги про Георгія Дзяка, фотографію обкладинки якої навожу, я процитую лише одне речення:

«Сподіваємося, ми ще багато років будемо пишатися мудрістю, прозорливістю та добротою Георгія Вікторовича, а він, у свою чергу, буде черпати від нас, від своїх рідних та друзів, творчу наснагу для нового невичерпного життєвого джерела».

****

Шановний Іван Семенович!

Ви запитуєте мою думку про людське життя, а це, я вважаю, з якого боку його оцінювати — у кожної людини воно складається по різному.

Характеризуючи рокові етапи життя, на мій погляд, найбільш яскравими ми вважаємо дитячі роки, люди завжди згадують їх, коли їм сумно на душі, правда не в усіх вони викликають приємні спогади.

Щасливим дитинство можна назвати, коли в сім'ї царить любов, повага, турбота про дитину. Закладені в дитинстві елементи гідної поведінки, доброти залишаються в людини на все життя. Тому виховання дитини в дошкільні та шкільні роки є відповідальним завданням сім'ї та держави.

Яскравим періодом життя людини є також юнацькі роки, коли виникає бажання реалізувати мрії та різні задуми. Але головне, на мою думку, — молода людина повинна обрати професію за покликом душі, що принесе в майбутньому задоволення їй і користь іншим. Важливим у цьому періоді життя людини є створення сім'ї, від якої значною мірою залежать успіхи або негаразди в подальшому житті.

Найбільш активним і плідним періодом життя людини, звичайно, є період до 60 років, щоправда, у людей інтелектуальної професії він може бути значно довшим.

Подальші роки життя людини нерідко викликають невдоволення, і часто доводиться чути: «Старість — не радість». Але ж цей період, на мою думку, не такий уже й «поганий» для людини, яка продовжує працювати, займається громадською діяльністю, вихованням онуків і правнуків.

Важливим для людей похилого віку є створення клубів за інтересами, скверів для відпочинку та інші культурні заходи — це завдання держави та громадських організацій. Активна та спокійна старість людини

— це її довголіття. На завершення, я хочу сказати, що людина живе в соціумі і найбільш важливим для неї, крім благополуччя сім'ї, мати надійних друзів, спілкування з якими приносить радість і покращує емоційний стан.

Усе це стандарт, і я, як ідеаліст (так Ви назвали мене, Іване Семеновичу), хотів би, щоб наші люди були здорові та щасливі й жили не менше 100 років, а ми, медики, навчали їх основам збереження здоров'я з ранніх років життя.

На жаль, ми є свідками руйнування сімей та людей, а їх чимало, які не мають гідних умов життя, ведуть аморальний спосіб його.

Я думаю, що це важлива проблема і слід вирішувати її в кожному конкретному місці за участю громади, сім'ї, колективу установ. Тут потрібні не лозунги, а конкретна справа урядовців, депутатів та інших небайдужих людей.

Шановний Іван Семенович!

Що стосується мого життя, то слід сказати, що воно дещо схоже на Ваше.

Народився я в невеликому містечку на Вінничині в сім'ї залізничників. Нас було троє хлопчиків, я — середній. Сім'я наша була небагата, жили в хаті, схожій на Шевченкову. Батьки працювали, а ми займались господарством під керівництвом бабусі. Я з задоволенням навчався в школі, з великою радістю згадую прийом мене в піонери та вибори Головою піонерської організації класу, появу в нашій оселі електрики, радіо. Незабутніми залишились мої враження про участь в ансамблі при піонерському клубі та дитячу бібліотеку, в якій я щонеділі брав книжки. Та, на жаль, дитинство було переважно війною і ми з мамою були відправлені в евакуацію до міста Уральськ, а батька, як телеграфіста, залишили в підпіллі.

Тяжко згадувати тяжкі роки на Уралі — у 14 років робота слюсарем та вечірня школа, не вистачало продуктів харчування та одягу, тяжкі житлові умови.

У 1944 році повернулись в Україну і я пішов вчитись до залізничного технікуму. Та ця отримана спеціальність мене не дуже тішила, мені завжди хотілось допомагати людям, і я вступив до медичного інституту.

Вчився я із захопленням — отримав диплом лікаря з відзнакою. Далі мені пощастило — я отримав підтримку члена-кореспондента Академії медичних наук СРСР, професора О. М. Хохол, яка, крім роботи в клініці,

рекомендувала мене до Міністерства охорони здоров'я, де я здобув навички управлінця під керівництвом Заступника Міністра Р. В. Медяник та за її рекомендацією направлений до інституту охорони материнства і дитинства. Після захисту кандидатської дисертації мене знову запросили до Міністерства на посаду Вченого секретаря Вченої Ради, яку очолював професор М. М. Ковальов. За його підтримкою я продовжив наукову діяльність — захистив докторську дисертацію, і мене запропонували на посаду Начальника відділу планування та заступника Голови Вченої Ради.

У 1981 році за Наказом Міністра мене призначили Заступником директора інституту педіатрії, акушерства і гінекології, а в 1993 р. я очолив лікувально-організаційне управління АМН України.

Цей період мого життя був дуже активним, я нерідко виконував обов'язки директора інституту, брав участь у багатьох конференціях і нарадах. Значне місце займала робота, пов'язана з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та Чернівецькою бідою. Також я 2 рази відвідував Кубу: перший — лікарем-координатором з лікування й оздоровленню дітей Чорнобиля, другий — у складі делегації Міністерства охорони здоров'я по вивченню досвіду організації охорони здоров'я.

Ось так пройшли роки мого життя. Тепер я працюючий пенсіонер, очолюю відділ наукових проблем організації медичної допомоги дітям і матерям, керую науковими дослідженнями та готую наукові кадри (зараз в мене їх близько 20). Значне місце в моїх дослідженнях посідають проблеми соціальної педіатрії. За цією тематикою щороку очолюю секції на конгресах педіатрів України, організовую «круглі столи» в рамках Всесвітніх медичних форумів. Цей розділ педіатрії в теперішній час є дуже важливим — виявлення та попередження багатьох чинників, які негативно впливають на стан здоров'я дитини, дає можливість зберегти його.

Крім роботи, я отримую велике задоволення від спілкування з онучкою й онуком та правнуком і правнучкою. На жаль, це буває не часто — вони живуть на Кубі.

Що я можу сказати? Було періодами нелегко, але прагнення до активного життя та підтримка сім'ї допомогла мені пережити безліч труднощів і навіть серйозних невдач.

Усе ж таки приємно сказати: «У житті — як на довгій ниві». За мою працю на ниві охорони здоров'я мене нагороджено Почесною Грамотою Президії Верховної Ради України, орденами «За заслуги» III ступеню, «Святого Станіслава», 6 медалями «За доблесну працю» та медаллю «За-

хиснику Вітчизни». За доблесну працю присвоєно звання «Заслужений лікар України», призначена Державна стипендія для видатних діячів науки.

Шановний Іван Семенович!

Я дуже вдячний Вам за увагу до мене, це дає мені право називати Вас моїм щирим другом.

Хочу побажати Вам ще багато років фізичної активності та працездатності.

Ваше життя є зразком патріота педіатрії, людини, яка багато внесла в її розвиток і, яка заслужила любов та повагу медичної громади.

Ваш Віктор Петрович Неділько

***

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Любий Друже і Вчителю!

З великим задоволенням і користю для себе прочитав усі Ваші книги, і за це дуже завдячую Вам.

Дякую за Ваші теплі слова про мене і мій колектив, за спогади про Вашу життєву дорогу, дякую за Вашу виваженість, надзвичайну порядність і високу професійність.

Ще з 1972-го року, відколи ми зустрілись на науково-практичній конференції з педіатрії в м. Черкаси, я глибоко проникся Вашою мудрістю, професійними якостями і щирою батьківською опікою. Ваші поради вели мене по життю, а Ваш шлях Вченого та Лікаря давав мені наснагу в моїй професійній діяльності.

І дещо про себе.

Я, Гнатейко Олег Зіновійович, народився 9 серпня 1943 року у м. Львові, в сім'ї службовця. Після закінчення в 1960 році середньої школи із срібною медаллю, поступив на перший курс педіатричного факультету Львівського державного медичного інституту, який закінчив у 1966 році. Працював лікарем-педіатром у медичних установах Львівської області та м. Львові, молодшим науковим співробітником Львівського НДІ педіатрії, акушерства та гінекології. У 1970–1973 рр. навчався в аспірантурі за фахом «педіатрія» у Львівському медичному інституті, потім

працював асистентом, в.о. доцента кафедри шпитальної педіатрії. У 1974 р. захистив дисертацію на ступінь кандидата медичних наук, а в квітні 1980 року був призначений директором Львівського НДІ педіатрії, акушерства та гінекології МОЗ України. Протягом 1985–2003 рр. був головним позаштатним спеціалістом МОЗ України з медичної генетики.

Основні мої зусилля спрямовувались на організацію медико-генетичної служби в Україні, розвиток наукових досліджень з проблем медичної генетики, педіатрії, підготовку кадрів — медичних генетиків, реорганізацію та перепрофілювання інституту. З 1.10.2000 р. інститут залучено до Академії медичних наук і він отримав остаточну назву — Інститут спадкової патології АМН України. Згідно з атестацією науково-дослідних установ, підпорядкованих Академії медичних наук України, у 2003 році інститут отримав підсумковий рейтинг — категорія А. З 1990 року, після обрання за конкурсом, завідую (за сумісництвом) кафедрою пропедевтики дитячих хвороб Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, на якій у 1999/2000 навчальному році відкрито курс медичної генетики для студентів IV курсу медичного факультету.

У 1992 році мені присвоєно вчене звання професора по кафедрі пропедевтики дитячих хвороб, а в 1993 році — присуджено науковий ступінь доктора медичних наук. Лікар-педіатр вищої кваліфікаційної категорії.

Брав участь у створенні цільових комплексних програм з проблем медичної генетики в системі МОЗ та АМН України. Інститут був організатором трьох з'їздів медичних генетиків України з міжнародною участю, які пройшли у м. Львові (1988, 1995, 2002 рр.). У 1988 році обраний Головою правління наукового товариства медичних генетиків України, яке очолюю до даного часу.

Шість науково-дослідних робіт виконаних під моїм керівництвом відзначені Президією АМН України, як кращі, що були виконані в 2000 та 2007 роках. Є автором 425 наукових праць, трьох підручників, трьох монографій, 1 авторського свідоцтва та 2 патентів на винаходи. За цикл наукових праць «Вроджена та спадкова патологія у дітей України: діагностика і профілактика» (в складі колективу авторів) отримав Державну премію України в галузі науки і техніки за 1997 рік, а в 1998 р. — почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». Підготував 7 докторів та 26 кандидатів наук, 8 магістрів.

Входжу до складу редакційних комісій восьми наукових фахових журналів, виконую обов'язки першого заступника Голови Координацій-

ної ради з фундаментальних і прикладних проблем медичної генетики АМН та МОЗ України. Член Наукової ради при Президії АМН України з теоретичної та практичної медицини, Голова Львівського відділення Асоціації педіатрів України, член двох спеціалізованих вчених рад.

Нагороджений медаллю імені М. І. Вавілова (1987р.), значком «Відмінник охорони здоров'я» (1983 р.)...

До зустрічей!!!

***

Якщо відстежувати історію людства, то відразу стає зрозумілим: увесь прогрес на землі відбувається заради однієї-єдиної мети — зробити кожного індивідуума більш гуманним. Щоразу, коли цивілізація піднімається на новий щабель, людство має ставати кращим, освіченішим, тому що люди починають турбуватися один про одного, більше поважати особистість іншого. В епохи, коли цього не відбувається, розвиток людства гальмується. Отже, прогрес може відбуватися двома основними шляхами: за допомогою добра і зла. Як злі, так і добрі вчинки людей можуть творити прогрес. Розвиток людства, який був створений завдяки злу, дає швидкі очевидні результати, але, як не дивно, не має майбутнього або його майбутнє є дуже хитким, нестабільним і може спонукати до вираженого регресу, зубожіння людей не лише матеріального, а й духовного. Такий прогрес створює додаткові проблеми для певної, визначеної за специфічними критеріями категорії людей. Варто все-таки відзначити, що справедливість інколи буває відносною філософською категорією, не дивлячись на твердо встановлені Біблією моральні принципи стосунків між людьми. Прогрес, який твориться за допомогою добрих вчинків, не є вираженим, яскравим, але має майбутнє, при чому необхідно відмітити, що має стабільне майбутнє, яке також може супроводжуватись регресом, але не таким болючим, як майбутнє, створене жорсткими, але доцільними вчинками.

Іван Семенович Сміян був моїм учителем. Він був для мене позитивним прикладом керівника, що творив прогрес, використовуючи добро і повагу до будь-якої людини на будь-якій посаді. Любов до дітей і високий професіоналізм професора-педіатра, мабуть, спонукали його до розу-

міння суті стосунків між людьми на більш високому рівні людської свідомості. Будучи молодим доцентом, а згодом і професором, я уважно аналізував прийняті ним рішення з важливих державних питань. У цій ситуації в мене виникає бажання відмітити, що розумні діти візьмуть у своїх батьків розумне, а дурні діти — дурне. Ми, учні Івана Семеновича, намагалися перейняти від свого учителя розумне і добре, якого в ньому було досить багато. Надлишок добра у думках і вчинках Івана Семеновича вчив нас також творити добро. Аналіз вчинків мого учителя, як керівника, сприяв моєму особистому зростанню, правильному розумінню суті у сфері керування людьми, у підходах до вирішення важливих державних питань. Така людина, як Іван Семенович Сміян, — це наш фундамент, на якому ми просто зобов'язані створити міцну надбудову людської доброти, що, безперечно, виллється у стабільний розвиток держави Україна.

Я ХОЧУ БУТИ ТІЛЬКИ ДРУГОМ
(ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СМІЯНУ ІВАНУ СЕМЕНОВИЧУ)

Я хочу бути тільки другом
І буду сильним серед вас.
Оратиму всю підлість плугом,
Щоб бив, гудів завзяття час,
В якому я купаюсь зранку,
Під вечір згорблено повзу,
На ліжко сяду, вип'ю чарку,
Прожите днем в собі ношу.
Від згуби вас, людей брехливих,
Думок просяклих несло димом;
Жінок фарбованих, вродливих
Шукаю істину над миром,
Яка крутилась наді мною,
Махала болісно крилом.
Сказали мудрі: «Все минеться», —
Пливе до вічності паром.
Приходь до мене, покровитель,
Не знаю, — правду я творив.
За кожен вчинок мій, вершитель,
Караюсь сам, аби простив.
Спливе за мить доба прожита.
Не вдарив боляче ніхто.
Закриє очі ніч накрита.
Жило в душі нове стебло.

Знайду майбутнє під ногами.
Копаю вправно глибину.
Думки в'язалися словами,
Родили в скронях сивину.
Яка ж вона, моя родина?
Де та межа, що ти назвав?
Чи то сестра,чи брат, дружина…
Діточок вправно рахував.
А, може, є моя країна,
Велике місто, де зростав,
Село маленьке, хата вбога,
Усе за рідне собі взяв.
Комусь сподобалась чужина.
В ній так багато різних див.
Трима за рідне соломина,
Навіщо істину згубив…

У моїй рідній, любій державі Україні продовжується різке збільшення людей, котрі прагнуть розвалити, знищити надбане попередниками чи тими, хто творить у теперішній час в силу їхнього внутрішнього прагнення творити. Важко в такій ситуації працювати людям, що хочуть добробуту своїй державі, достатку та процвітання, оскільки їм не лише створюють перешкоди в процесі творення, а й намагаються знищити все те добре, що вже набуто. Одну працюючу творчу людину оточує 20–50 осіб, які живуть за її рахунок. Вони впиваються, як паразити, і смокчуть з неї кров, намагаючись завадити творчій праці, вставляючи «палки в колеса».

У моїй країні практично відсутні шана і повага до людей, які прославляють її, створюють матеріальні блага. Почестями ж користуються ті, хто навчився відбирати, споживати. Одна розумна людина, яка проживає у США, сказала, що в їхній країні створені всі необхідні умови для реалізації творчого потенціалу, зумовленого працею заради створення матеріальних благ чи інтелектуального наукового зростання. Держава не створює жодних перешкод людям, які мають намір працювати в правильному розумінні значення цього слова. Українські міністерства добре відпрацювали перевірену стратегію знищення розвитку країни, яка має назву — реформи. Будь-який міністр, що приходить керувати міністерством, розпочинає реформи. Прикриваючись реформами, він практично перестає працювати кожен божий день зранку до вечора заради країни, і процес «тупотіння на одному місті» продовжується. Державний керівник є тільки для того, щоб створити можливості розвитку для будь-якої структури, —

від дуже маленької до дуже великої, — узаконити умови, завдяки яким вона буде спроможна реалізувати свій потенціал.

Зрозуміло, що існують люди двох категорій мислення, тільки з певними рамками критеріїв допустимості, які борються за справедливість. Перша категорія намагається відновити справедливість, але при цьому зумовлює виникнення недоброго, незручного у стосунках між людьми, приносить дискомфорт у життя людей. Представники першої категорії сприяють деструкції, нищенню держави як інституції, розхитують державні підвалини, спонукають виникнення великих потрясінь, кидають ненависть поміж людей.

Друга категорія людей, що бореться за справедливість, дійсно встановлює її конструктивно, закріплює гуманістичні тенденції до розвитку, підвищує рівень моралі і духовності її людей. Відзначимо, що люди швидше піддаються впливу негативної справедливості, ніж позитивної. Позитивна справедливість втихомирює людей, а негативна може викликати надмірний вибух емоцій, керуючись якими люди можуть вдаватися до поганих вчинків, аж до кровопролиття.

Перед Президентом, який приходить до влади, існує теж дилема: служити панівному олігархічному класу або людям. Іншого йому не дано. Тому народ повинен зважити і відразу зрозуміти, кому і як служить вибраний ними Президент у будь-який період розвитку нашої держави України.

У випадку, якщо в країні закон порушують 2–3 людини, — то це їх особиста моральна проблема, але якщо погані вчинки роблять усі люди або їх переважна більшість, — то це проблема керівництва держави, суспільної свідомості, оскільки саме воно створило атмосферу стосунків, у якій людина здатна поводитись неправомірно.

ЩОБИ ВСЕ КРУГОМ МОВЧАЛО
(ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СМІЯНУ ІВАНУ СЕМЕНОВИЧУ)

Повчи мене, вовчику,
Як на світі жити.
Чи ягнятком воду пити?
Чи тварин ловити?

А може, пройтися
Хижаком лісами?
Й там насолодитись
Звірськими ділами.

Щоби все кругом мовчало
Падало на ноги.
Страхом тіло оніміло,
Збилося з дороги.

Ти один на світі знаєш,
Якою є правда.
Скільки з'їсти до відвалу,
Звідки ж йде команда.

Хто нас мучить, заставляє
Щось на лад робити.
Яку долю бачить світло,
Щоб діла творити.

А може, ми самі
Отакі вродились
Та й що всім до того,
Плачучи змирились.

Є, що з долею боролись,
Тягнулись до верху.
Собі зуби наростили,
Щоб схопити жертву..

Інші мовчки нагинались,
Поклонились вперто.
Ніби хтось їх напоумив:
Боротись не варто.

Не спи, вовчику, подумай,
Розмірковуй вірно:
Чи поможе тобі воля
Жити в світі гідно.

Великі правителі, видатні історичні державні постаті, знамениті особистості завжди оточували себе розумними радниками, які формували в їхній голові певні рішення, але ці діячі були здатні бачити далеке майбутнє, куди не під силу було заглянути найрозумнішим радникам. Вислуховуючи поради розумних людей з оточуючого середовища, вони зуміли піднятися вище від людської межі мислення, яка була встановлена об'єктивними та суб'єктивними умовами того часу й, окрім того, будувалася на рівні розвитку інтелекту помічників керівника. Деякі теперішні правителі, які прагнуть величі, як не дивно, також вислуховують своїх

розумних радників, уподібнюються тим знаменитим постатям минулого, які творили історію; копіюють їх, прагнуть бути схожими на них, використовуючи суто їхню методику керування, забуваючи при цьому, що об'єктивні та суб'єктивні критерії нинішньої епохи докорінно змінилися, а отже досвід минулого не може бути абсолютним прикладом. Такі правителі або керівники не здатні переступити через поріг розвитку свого інтелекту. Вони думають, що вибрані якоюсь вищою силою, маючи при цьому мавпячу натуру та надмірно роздуту гординю, а рішення, нашептані радниками, вважають своїми. Рішення, сформовані в голові правителя радниками, по своїй суті є примітивною простою реакцією на події, що відбуваються сьогодні, але не несуть у собі величі майбутнього, оскільки ґрунтуються на світогляді минулих епох і не здатні змінити теперішнє та гостро відчути майбутнє.

Директор Рівненського базового медичного коледжу, Заслужений лікар України, д. мед. н., проф. Р. О. Сабадишин (Ростислав Сабадишин — ще й письменник та поет — І. С.)

***

Шановний Іване Семеновичу!

У вирі сучасних подій часто немає часу на найближчих, на тих, кому б хотілося подякувати. Велике спасибі за те, що відсилаєте мені регулярно свої роздуми. Ваші думки, викладені на папері за ці всі роки є повчальними і дуже цінними, адже ділитеся в них своїм безцінним досвідом. Особисто для мене найближчими мені до серця є Ваші думки про минуле, Ваше становлення як лікаря і педагога.

Бог нам із Вами дав феноменальні знання, наділив можливістю ділитися цими знаннями з іншими, щоб допомагати людям, і, що найцінніше, — дітям. Я завжди почуваюся чарівницею, коли звертається до мене мама з хворою дитиною, а переді мною розкриваються неімовірні можливості: я усвідомлюю, що можу з'ясувати, що з дитиною, як їй можна допомогти. Але найбільше благо — це коли мама повідомляє: «У нас усе

добре», «Нам краще». Це все не залежить ні від кольору шкіри, ні від статків батьків, ні від іхнього ставлення до навколишнього.

На щастя, я працюю в таких умовах, що більшість дітей успішно виходять з хвороби, добре розвиваються і радують батьків. Це велике благо. Іноді, звичайно, бувають важкі випадки, але вони нам (і батькам) даються для розуміння того, що в цьому житті все нам дається для того, щоб ми усвідомили : здорова дитина — це величезний подарунок, доросла людина повинна радіти тому, що їй Бог дав зараз, і, що більшості проблем винні ми самі, зокрема, не цінували того, що нам було подаровано. Людина завжди хоче жити краще, хотіла б бути вічно щасливою і здоровою. Але це не дано всім і не може тривати вічно. Часто ми розуміємо, що були здорові, щасливі, лише тоді, коли щось втратили (здоров'я, щастя, близьких, роботу, спокій тощо).

Я думаю, що все, що твориться зараз в Україні, сталося для того, аби ми всі усвідомили цінність життя, національну свідомість, як погано і боляче, коли інші люди, не маючи на те право, приносять смерть, щоб змужніли наші чоловіки, щоб вони усвідомили, що вони потрібні як захисники нашого Дому, щоб ми краще зрозуміли, що краще віддати потребуючим, ніж отримувати (особливо надмірне). Ми нічого із собою не забираємо після смерті, але все залишається тут, на Землі (пам'ять про наші вчинки, наші нащадки, статки, досягнення). При чому залишене може викликати в нас задоволення, але часто і сором. Комусь може бути боляче або приємно за це особисто, а за когось будуть відповідати нащадки.

Читаючи Ваші книжки, я розумію, скільки можна було б ще зробити, і це дає наснагу на майбутню працю. Ваші мудрі поради допомагають мені в житті.

Дай Вам Бог і подальшої мудрості, сили і натхнення!

З повагою,

Ольга Русановська (доцент кафедри охорони материнства та дитинства факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки ДВНЗ «Ужгородський національний Університет»). Це єдина моя учениця не з Тернополя (І. С.).

***

Одгородила доля шматочок поля
та й каже: — Отут нам з тобою сіяти.
Хочеш — жито, хочеш — пшеницю,
мак, свиріпу, овес, щирицю.
Чи по самісінький горизонт
насій собі клопотів і гризот.
А я кажу:
— Чи не можна якогось легшого грунту? -
А вона мені каже:

— Легший уже позаймали.
А на цьому давно вже й не орано —
як заклято, як заговорено!..
Отут нам і сіяти.
Може, зійде яка стеблина.

Ліна Костенко

У важкий для України час в один рік з різницею в 4 дні народилися ми з Іваном Семеновичем у протилежних куточках України — на Сумщині та Тернопільщині. Об'єднали нас час, нелегка життєва дорога та професія. Дороги наші перетнулися в місті Тернополі. Кажуть, жодна зустріч у житті людини не є випадковою…

Отримавши від Івана Семеновича пропозицію написати свої думки про життя, задумався. Багато прожито, багато пережито… Як формувалася людина під впливом особливостей довоєнного часу? У різних куточках України зростали ми з Іваном Семеновичем у сільській місцевості. І, на мою думку, насамперед, село, важка фізична праця батьків і особиста, складні матеріальні умови виховали, загартували нас, сформували у особистість. Коли мені виповнилося два місяці, батько продав клаптик землі, коня, корову та подався на заробітки до Канади. Удома залишилася мама з трьома маленькими дітьми — двома сестрами чотирьох і двох років та двохмісячним сином. На перші зароблені батьком гроші мати купила корову — основну годувальницю сім'ї. Якщо ти провів дитинство у важкий довоєнний час серед свіжоскошеної трави та свіжопереораної

ріллі, випасаючи корову, гусей, збираючи гіллячки для палива, а в жнива — колоски для птиці, мало чим тебе здивуєш в житті. Та недовго раділа родина батьківським заробіткам. Те, що батьки Івана Семеновича пережили на початку 30-х років (наслідки колективізації), ми, галичани, — у 40-х роках. Крім того — жахіття другої світової війни…

У родинах наших не було лікарів, але ми, керовані думкою «робити добро», без настанов батьків, за покликом серця виплекали лікарську професію. Інакше не скажеш… саме виплекали. У мене шлях до майбутньої професії був важким та тривалим — служба в армії, військово-медичне училище, продовжував службу старшим фельдшером та начальником аптеки погранбатальйону, далі — у військовому шпиталі на посаді старшого операційного фельдшера. Аж тоді вступ до медичного інституту, який закінчив із відзнакою та рекомендацією на наукову роботу. Таким чином, вищу медичну освіту здобув на 10 років пізніше від ровесників. І ось він — омріяний фах!

Велике значення має влучний вибір спеціальності. Педіатрія — підкреслює глибину та велич душі Івана Семеновича, доброту й щирість чуйного серця. Свою любов до дітей він матеріалізував в багаточисленних наукових дослідженнях.

Вибір кардіології, як найважливішої ланки серед розділів внутрішньої медицини, говорить про те, що легкого хліба я не шукав. Для цього потрібно було оволодіти методами функціональної діагностики, суміжними дисциплінами, основами клінічної фармакології, невідкладними станами та методами реанімації.

Понад чверть віку Іван Семенович висвітлює великий лікарський та науково-педагогічний досвід у літературно-художніх творах — книгах-роздумах. Кожна з них є цінним джерелом виховання молоді, медиків-початківців і відповідає цитаті О. Гончара «Кожну книгу треба писати, як заповіт».

Пройшовши 86-річний життєвий шлях (а в ньому понад 60-річний трудовий шлях) сина, чоловіка, батька, громадянина України, лікаря, кандидата медичних наук, доцента медичного інституту дозволю собі зробити такі висновки:

1. Об’єктивно оцінювати своє життя можна виключно з висоти прожитих років.
2. Найяскравіше сприймається і відчувається цей світ у дитинстві і юності, коли ще не розтрачений запас барв життя, позитивних емоцій. В підкреслення цього хочу зазначити, що, незважаючи

на похилий вік, щороку влітку збираю родину (дітей, внуків, правнуків, племінників) та відвідую хутір, де народився. Така собі своєрідна мандрівка в дитинство та юність…

3. В основу виховання дітей, громадян держави, потрібно в першу чергу вкладати віру в Бога, національну ідею — ідею патріотизму, чуття родини та поваги до старших. Тільки такий шлях буде вести вперед, давати надію, формувати зміст, вказувати мету та правильний напрям.
4. Лише професія, яка не розійшлася з покликанням, здатна не тільки дарувати радість творчого натхнення, а й стимулювати ентузіазм і велику працездатність. У зв'язку з цим, з радістю і гордістю зазначаю, що діти та внуки мої та Івана Семеновича стали лікарями. Отже, ми відбулися в нащадках. Передано не лише генетичний код, а й фаховий.
5. Лікар повинен візуально та по суті відповідати обраній професії. Інакше не можна навчити здоровому способу життя та вилікувати людину. Шлях до здоров'я — помірне харчування (основа!) в поєднанні з фізичною культурою, умінням відпочивати та знати міру в усьому.
6. Життя моє — це синтез родинних цінностей, глибокої віри, високої духовності, життєвого оптимізму, краси мистецтва, літературних шедеврів, любові до природи та всього живого, лікарської та викладацької діяльності.

Василь Пришляк
кандидат медичних наук, доцент,
Заслужений лікар України

18.07.15 р.

***

Життя довге, якщо воно повне. То ж давайте міряти його вчинками, а не роками. Колись один мудрець сказав: «Ми стаємо тим, з ким ми спілкуємось і що ми читаємо». Доля подарувала мені велику удачу — мати добру приязнь з вельми поважною шанованою Людиною, академіком, професором, очільником Тернопільського державного медичного інституту, Вченим, Лікарем, Педагогом Іваном Семеновичем Сміяном.

Майбутній академік народився на благословенній землі Сумщини, звідки, до речі, родом і мій батько Микола Орел. Там щедра природа і

щирі відкриті люди. Це трударі з діда-прадіда, хоча життя їх не завжди було легким — на долю випали важкі випробовування голодомору. колективізації, війни і руїни. Гадаю, що саме труднощі дитинства і юності вигартували в Івана Семеновича непохитну волю, наполегливість, дисциплінованість, жертовність і готовність у будь-який момент прийти на допомогу іншим, відданість своїй справі.

Вражає непідробна щирість і простота цієї людини. Навіть досягнувши кар'єрних вершин, Іван Семенович завжди з однаковою повагою ставиться і до академіків, і до студентів, усвідомлюючи, що кожен індивідуум — неповторне творіння. Адже ким ми є — це дар Божий для нас, а ким ми стаємо — це наш дар Богові. На відміну від багатьох інших керівників високого рангу, потрапити на прийом до ректора медичного інституту Сміяна можна було без жодних проблем.

Якось у розмові академік Сміян зауважив, що жоден художник не здатен передати аромат троянди, солодкоголосу мелодію солов'я, щедру красу спілої колосистої ниви. Він завжди почувається невід'ємною часткою природи, відчуває свою близькість із нею, усіма фібрами душі сприймає спів пташини, шепотіння діброви, переливи квіткових барв.

На світі мало недосяжних речей, які були б не під силу цілеспрямованій людині. Безтурботність, лінощі, небажання зробити зараз те, що можна відкласти на потім, віддаляють нас від втілення мрій і задумів. А в результаті, як вчить нас Святе Писання, кожен отримує згідно зі своїми справами. Усе життя Іван Семеновича спрямоване на досягнення мети, а мета — це і є мрія, обмежена в часі. Український перекладач, мовознавець і поліглот Микола Лукаш казав: «Ти ж крокуй туди невпинно, де горить твоя зоря!» Прагнення йти до своєї зірки завжди було життєвим кредо Івана Сміяна. Цю мудрість повторював він і моєму сину Юрію; гадаю, що саме це й було одним з головних чинників, які спонукали його обрати шлях науковця в медицині, виконавши дисертаційну роботу.

Завжди відчуваю глибоку повагу, велика шану, радість, гордість при зустрічі з Іваном Семеновичем Сміяном. Щирі, немов батьківські, поради роблять його учнів, друзів, колег мудрішими, добрішими, більш великодушними. Заслужений відпочинок не став для цієї людини періодом бездіяльності. Своїм величезним життєвим досвідом він ділиться з усіма у

своїх надзвичайно цікавих і оригінальних книжках, яких вийшло друком вже більше трьох десятків. Тут роздуми про особисте життя, родинні цінності, спілкування з найрізноманітнішими людьми, багато з яких мали безпосередню причетність до формування нашої сучасної історії. Навіть заголовки книг — це квінтесенція життєвої мудрості, підсумки пройдених шляхів, на яких «з журбою радість обнялась». Горджуся, що ці видання з дарчими надписами автора є й у моїй книгозбірні.

Івана Семенович опублікував більше 600 наукових праць, понад 70 монографій, підручників, навчальних посібників, є автором літературно-художніх творів. Під керівництвом академіка Сміяна 40 науковців стали кандидатами медичних наук, 4 набули докторський ступінь — справжнє сузір'я на небокраї української педіатричної науки.

Ми особисто знайомі з Іваном Семеновичем з 1982 року, перші зустрічі відбувалися на клініко-патологоанатомічних конференціях. Не завжди наші думки щодо причин смерті того чи іншого пацієнта співпадали, деколи траплялися і гострі дискусії. Але не вважаю це недоліком, адже саме у суперечці народжується істина. Досвід і мудрість академіка Сміяна, його тактовність і коректність завжди давали змогу розв'язати будь яку конфліктну ситуацію і, що найголовніше, розставити крапки над «і», встановивши всі обставини хвороби і надання медичної допомоги. Docendo discimus — навчаючи інших вчимося самі — в цьому і полягає мета клініко-антомічного аналізу. Виявити можливі помилки, аби не повторити їх у майбутньому і тим самим врятувати не одне життя.

В одній зі своїх книг Іван Семенович пише, що знає три речі, які слід зберігати. Перше — життя, бо це найдорожчий дар. Друге — вірність обов'язку, що робить життя щасливим і дає можливість досягнути своєї мети. Третє — робити все з любов'ю, пристрастю, з ентузіазмом, бажанням, вірою, надією, сентиментальністю.

Видатний американський богослов і перекладач Юджин Петерсон так змальовує вражаючу картину переваг, якими наділяє нас мудрість. Мудрість — це мистецтво жити правильно, незалежно від умов, в яких ви перебуваєте. Адже сама по собі отримана інформація, набуті знання значать не так уже й багато. Мудрість — ось що важливе для людини у стосунках з батьками та при вихованні дітей, умінні правильно розпоряджатися грошима, будувати подружнє життя, виконувати службові обов'язки, керувати підлеглими, вибираючи потрібні слова, знаходити спільну мову з друзями і опонентами, з розумінням ставитися до оточуючих, сприйма-

ючи з повагою їхні достоїнства та пробачаючи хиби. Все це притаманне людині, котра справді має Божу іскру.

Хочеться згадати, що велику роль у досягненні цілей, які ставив на своєму життєвому шляху Іван Семенович, відіграла та продовжує відігравати його дружина Лідія Василівна, з якою завжди приємно зустрічатися. Інтелігентна, мудра, чудова жінка, котра дарувала натхнення, силу, волю звершити все омріяне. Завдяки їй Іван Семенович, окрім усіх інших чеснот, ще й щасливий чоловік, батько, дідусь, глава великої і дружньої родини Сміянів.

Перський письменник і філософ Джамі казав:

Пять важных правил в жизни соблюдай
И на земле увидишь настоящий рай:
В делах мирских не возмущай покой,
Зря не рискуй своею головой,
Здоровье береги, как редкий клад,
Живи в достатке, но не будь богат.
И пусть приходит разделить досуг,
К тебе надежный и хороший друг!

Отож, з великою шаною,

Ваш друг, колега, молодший товариш Орел Микола Миколайович, Заслужений лікар України, завідувач відділенням дитячої патології Комунальної установи Тернопільської обласної ради «Тернопільське обласне патологоанатомічне бюро», позаштатний спеціаліст з дитячої патологічної анатомії Департаменту охорони здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації, лікар — дитячий патологоанатом вищої кваліфікаційної категорії.

Кожного разу — чи при особистій зустрічі, чи у згадці, чи у молитві — бажаю Вам, високоповажний Іване Семеновичу, многая і благая літа на радість і славу Вашій родині, друзям, колегам і всім добрим людям, Божого благословення й усіляких гараздів!

***

Дорогий Іване Семеновичу!

Не хочеться вірити, що 32-га книга стане завершальною в плеяді Ваших чудових, неперевершених книг спогадів та роздумів із філософським баченням життя — як минулого, так і сьогодення.

Не лише я, а й усі, хто мав можливість читати Ваші книги, не тільки отримували задоволення від прочитаного, а й збагачувались духовно. Ваші праці надихали на роздуми, аналіз та переосмислення різних життєвих ситуацій як у своєму житті, так і в суспільстві, досягнень у медичній науці нашої країни й світу.

Читаючи Ваші книги, задумуючись над наведеним у них аналізом різних життєвих ситуацій, я ставлю Вас в один ряд із визначними філософами, мислителями, вченими, висловлювання, досягнення і наукові здобутки яких Ви нагадуєте нам у своїх книгах.

Не кожна людина, йдучи своєю дорогою життя, дарованою Всевишнім Творцем, зможе зробити стільки добрих справ і добра людям. Своєю наполегливістю, працелюбством, маючи Божий Дар розуму, Ви досягли грандіозних успіхів — від простого сільського хлопця з Сумщини до члена-кореспондента АМН, виростили плеяду вчених — кандидатів та докторів наук, школу лікарів-педіатрів.

Своїм ставленням до людей Ви оточені не лише колом своїх учнів і послідовників, а і друзями, колегами, людьми, які пишаються тим, що знайомі з Вами, що можуть поспілкуватись з Вами, щоб почути Вашу думку, пораду, збагатитись життєвим досвідом, знаннями, духовно.

Особливо хочу відзначити притаманні Вам, Іване Семеновичу, риси цікавості, гуманності, неймовірної чуйності, щирості та бажання служити людям. Їх не буває без великої любові до людей — до рідних, близьких, друзів, колег. Ці риси пронизують усе Ваше життя, допомагаючи рости, розвиватись, відкривати нове, що так важливо в нашій лікарській професії, у якій Ви досягли найбільших її вершин. Такої висоти не можна досягнути без великої сміливості та рішучості, здатності приймати рішення і нести за них відповідальність. Це притаманно тільки людям, подібним до Вас, які можуть бути взірцем не лише для рідних, друзів, колег, а й для прийдешніх поколінь молодих лікарів, спеціалістів та людей.

Закінчуючи свій відгук за Ваші книги, роздуми, хочу сказати, що я у своїй, підготованій до друку книзі «Життя у спогадах гортаю», відгукуюсь такими словами: «В мого давнього, доброго приятеля й учителя, академіка Івана Семеновича Сміяна, подібних книг вийшло понад 30, і це, за його словами, не межа. Дай Боже, йому здоров'я, невтомної наснаги, для мене він завжди залишиться взірцем Людини з великої літери. В день його 80-літнього ювілею я щиро вітав його з цим великим життєвим святом і славними здобутками, що їх дарував йому Всевишній».

Ще раз здоров'я, щастя, благополуччя ще на довгі й щасливі роки життя.

Завжди Ваш, Мартинюк П. Г., кандидат медичних наук, Заслужений лікар України, стипендіат Державної стипендії України для видатних діячів охорони здоров'я.

***

З висоти прожитих років особливо відчуваєш швидкоплинність часу. Невтримна бистрина уносить сьогодення в минуле. І тільки пам'ять відновлює етапи життя та людей, які були поруч.

У моєму календарі пам'яті назавжди викарбувані сторінки спілкування з ректором Тернопільського медичного інституту (зараз університет) Сміяном Іваном Семеновичем. За роки ректорства Івана Семеновича інститут постійно динамічно розвивався і став знаним центром медичної науки і підготовки лікарів не лише на Тернопільщині, а й в Україні та за її межами.

Минають літа, але наші спілкування продовжуються завдяки Вашим книжкам. Я отримав всі Ваші книжки і вважаю, що вони є не лише спогадами про минуле мудрої особистості, який «по своей и божьей воле» став відомим лікарем-педіатром, науковцем і організатором вищої медичної освіти, а й роздумами про сучасне життя країни, реформування системи охорони здоров'я та вищої медичної освіти.

Окремі сторінки Ваших книг — це життєві аргументи для молоді, яка робить перші кроки на нелегкому шляху становлення і формування

особистості майбутнього лікаря. Це приклад для тих, які починають свій шлях служіння людям — берегти їх здоров'я.

Як відомо, історію творять люди, але не всі стають її частиною. Вважаю, що Ви внесли свій внесок у скарбницю колективної мудрості людей — медицину дитинства — і заслуговуєте бути часткою її історії.

Щодо мого ставлення до сучасних подій у Державі, то я належу до тих, хто бажає позитивних змін та реформ, які наближають нас до європейського суспільства. Щодо вирішення наявних проблем, то їх можна вирішити, але для цього потрібні вітчизняні професіонали своєї справи.

Проте, поки живий «Шер-хан», завжди будуть також «Табакі». На жаль, таке явище характерне і для нашої молодої незалежної Держави.

Але всі ми маємо віру і сподіваємось, що ідеї Майдану будуть здійснені в повному обсягу. А віра, взагалі, — це велика сила для завершення людських бажань.

Слава Україні!!!

Туманов Віктор Андрійович, ректор Київського медичного університету УАНМ, завідувач кафедри фармакології, клінічної фармакології і фармації, доктор медичних наук, професор, академік АНВШ та АНВО України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, експерт ВООЗ з фітопрепаратів, голова експертної комісії Державного експертного центру МОЗ України, член Міжуніверситетського центру наукових досліджень, співпраці східної та південно-східної Європи, член Дорадчого бюро американського біографічного інституту, член Української Ради миру, «Посол Миру» від Міжнародної федерації миру, учасник ліквідації аварії в 1986 р. II категорії.

***

Шановний Іване Семеновичу!

Дякую за пропозицію взяти участь у написанні післямови до Вашої нової книжки. На жаль, у мене немає такого таланту, як у Вас. Крім того, я зараз закінчую роботу над першим Національним підручником з інфекційних захворювань у дітей для післядипломної освіти. Це, практично, буде керівництво для лікарів з інфекційних хвороб у дітей.

Я зберігаю всі Ваші твори і нерідко перечитую. Вони допомагають філософськи ставитися до багатьох проблем у нашому житті.

З повагою,

Людмила Чернишова (професор, доктор медичних наук, завідувач кафедри дитячих інфекційних хвороб, головний спеціаліст МОЗ України — І. С.).

***

м. Суми — липень — 2015-08-04

Іване — друже, побратиме рідний, радий вітати тебе і всю родину!

Спогади. Спогади. Спогади.

Все життя наше — спогади, а в різнобарв'ї від сніжної білизни до чорного квадрату.

Та незважаючи на контраст — слова старовинного романсу: «…не жалею я о том, что было — только лиш о том чему уже не бать…» є часткою нашої оцінки їх значення.

Усі студенти пам'ятають настрій після останнього екзамену сесії — вранці не знаєш, що робити, куди йти — якийсь вакуум навкруги та й годі — так це в молоді роки, а в наші… А тому треба все зважити.

Стосовно 31-го томика — він увесь присвячений матері та дитині України. Це твоє кредо.

А світогляд на майбутнє народився в дружній сім'ї Сміянів — дуже охочих до роботи, чесних і порядних. Мені пощастило особисто бути знайомим з братом Василем Семеновичем, сестрами і навіть батьками — вже старенькими в той час — у спогадах це об'єднано у великий дух родини.

Твоя босонога стежина тягнеться від гусей на ранній росі до фельдшерської школи. Наука почалася в СНО ХМІ та подальше удосконалення вченого, педагога, автора багато чисельних книг в ім'я дітей рідної Батьківщини — до сьогодення.

З почуттям глибокої поваги в науковій і літературній спадщині виведені постаті ВЧИТЕЛІВ — Білоусова В. О., Кононенка І. П., Брауде І. Р., а також видатних вчених сучасності, які складають когорту твоїх однодумців та сподвижників.

Про єдність гуманних, естетичних, громадянських поглядів в книгах представлені Сковорода, Шевченко, Франко, Єсенін, Симоненко, Олійник, Костенко… В афоризмах філософів та геніїв — є елемент спілкування з ними в віртуальному вимірі.

Перед внесенням в книгу може дещо не так — пробач, друже!

Про політику ні слова.

Цей лист має бути чистим і праведним.

Пиши… Обнімаю з найкращими побажаннями.

М. П ш е н и ч н и й (побратим з 1951 року, лікар хірург, головний лікар ЦРЛ, головний лікар обласної клінічної лікарні, керівник Сумського управління охорони здоров'я, заслужений лікар України, сьогодні — заступник голови Сумської міської організації ветеранів — І. С.)

***

Вельмишановний Іване Семеновичу !

Захоплююсь багатством Вашої душі і щедрістю Вашого серця! Ваші книги спогадів та роздумів, як спалахи блискавки після літньої грози, глибоко проникають у душу кожного читача. Вони розкривають перед нами багатогранність і різноманітність Вашого життя, пронизані мудрістю та величчю Вашої думки. Я не перестаю дивуватися і захоплюватися різнобарвністю спогадів Вашого життя, що, наче самоцвіти, осявають своїм відблиском нашу буденщину.

Дякую Богу та долі, що мою життєву стежину спрямував на ту широку дорогу, якою крокуєте Ви, і дав щедрий дарунок — можливість спілкуватися з Вами.

«Людина дивиться в майбутнє своїм минулим» (Бак Перл (1892–1973) американська письменниця).

Низький Вам уклін, щедрого і плідного довголіття.

З любов'ю, повагою та захопленням Ваша учениця — заступник головного лікаря з організаційно-методичної роботи КУТОР «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня», лікар вищої категорії Тхорик І. О.

***

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Прийміть щирі вітання з нагоди нашого професійного свята — Дня Медичного працівника.

Читаю і перечитую Ваші книжки. На мій погляд, їх слід вважати навчально-виховними посібниками, де Ви невимушено (без примусу) навчаєте життєвим премудростям. Своєю добротою, глибокими знаннями Ви повсякчас показуєте нам приклад професіоналізму, витримки, самовідданості, виваженого розуміння духовної сутності життя. Напевно, тисячі колишніх Ваших пацієнтів з вдячністю згадують Ваші корисні поради та лагідні слова, які воскресили в їхніх душах і Віру, і Надію.

Зі святом Вас, Іване Семеновичу, щирі вітання і низький уклін Лідії Василівні, усім медикам Вашої чудової родини.

З повагою і найкращими побажаннями добра,

Ю. Завадович (Юрій Степанович Завадович у минулому — чудовий завіду-

вач відділення реанімації і анестезіології дитячої обласної клінічної лікарні, завідувач міського відділу охорони здоров'я, головний лікар обласного протитуберкульозного диспансеру; тепер — директор приватної медичної установи — І. С.)

***

Що таке життя людини? Однозначної відповіді на це питання дати не можливо. Можна погодитись з відомою думкою в літературі про те, що життя це є існування в чомусь. У цьому існуванні в кожної людини завжди виникають одвічні питання, безліч яких, згрупувавши, можна звести до таких: «чому?», «навіщо?», «заради чого?». З того моменту, коли починається пошук відповідей на ці поставлені життям питання, усвідомленим є і саме життя, з'являється сенс життя.

Сенс життя — це невід'ємна частина самого життя. Сенс робить обґрунтованими наші вчинки, стає стержнем усієї нашою діяльності. Коли в людини відсутній сенс життя, то ця людина позбавлена глибокої внутрішньої мотивації, яка дозволила б їй узяти власну долю в свої руки і цільово розпоряджатись нею. Людина за таких обставин стає морально нестійкою, втрачає опору, і будь яка несприятлива життєва ситуація чи проблема виводить її з рівноваги.

Отже, життя людини повинно мати сенс. За цією простою констатацією стоїть дуже багато питань. Коли в людини в процесі зростання і розвитку виникає сенс життя, хто його формує, який вплив на його формування має оточення, чи змінюється сенс життя з набуттям життєвого досвіду, чи сенс життя є спільним для кожного індивідуума даного суспільства чи він є особистим, індивідуальним для кожної людини, але переломлюється через призму суспільного? Чи може сенсом життя бути якесь завдання, захоплення або мета? На ці питання загальної відповіді немає. Мені видається, що кожна людина формує і розуміє свій сенс життя в залежності від рівня виховання, освіченості, світосприйняття, професії, займаної посади.

Очевидно, що сенс життя — це глибоко особиста внутрішня потреба, яка формується завдяки життєвому досвіду під впливом оточення.

Прагнення до сенсу життя властиво всім людям — це вроджена природна якість само удосконалення. Самовдосконалення неможливе без аналізу і оцінки прожитого, зробленого, правильності дій і вчинків та планування на найближчу і віддалену перспективу.

Для мене життя — це лідерство, намагання бути кращим, успішнішим, не пасти задніх. Але лідерство не в піку оточуючим, друзям, колегам по роботі, а через заохочення їх до змагання, створення у колективі здорового духу лідерства, конкуренції, в яких і реалізується сенс життя. Вважаю, що в житті важливо не пристосовуватись до нього, а удосконалювати його і розвиватись.

У житті мав мудрих і добрих душею і серцем наставників. З спілкування з ними для себе успадкував життєві принципи: роби людям добро; не заінтересовуй людей собою, а інтересуйся ними; вмій не робити того, що тебе не радує, забувати людей, які не дорожать тобою; відноситись з повагою до людей навіть до тих, хто грубий з тобою не тому що вони достойні люди, а тому що ти достойна людина, не опускатися до їх рівня.

Вважаю, що кожна людина, яка себе поважає, людина, яка прагне удосконалюватись, повинна бути егоїстом у здоровому розумінні цього слова. Внутрішнє EGO, яке націлене на вдосконалення, є рушійною силою такого вдосконалення. Чому хтось робить цю справу краще за мене, знає більше за мене? Ні, я повинен досягнути майстерності найвищої, знати й уміти найбільше і найкраще. EGO — це рушійна сила вдосконалення. В егоїзмі не важливо, що ти будеш кращим від когось. Важливо, чи будеш ти кращим, ніж був учора. Еріх Фромм дав таке визначення егоїзму: «Егоїзм — це не любов до себе, а пряма її протилежність. Егоїзм — це вид жадібності і, як усяка жадібність, він включає в себе ненаситність, у результаті якої справжнє задоволення в принципі недосяжне». Краще не скажеш. Саме така жадність і формує сенс життя.

З боку оцінювати життя Івана Семеновича, професора Сміяна, мого земляка, не просто. Однак з упевненістю можна сказати, що він по життю лідер. Після закінчення Харківського медичного інституту своїй групі заявив, що через три роки він буде кандидатом медичних наук. На такий крок здатні люди з глибокою вірою в себе, з вмінням намічати цілі життя, визначати його сенс і шляхи реалізації, з великими вимогами до себе і відповідальністю за свої вчинки і дії. Іван Семенович зробив сам себе в житті, реалізував себе своєю працею як лікар, науковець, керівник. Будучи керівником різних рівнів він вмів цінувати людей, вмів їм довіряти, їх шанувати. І на останній посаді ректора медичного вузу він був прикладом

обов'язковості і відданості справі. Мав особливий шарм новатора в медичній освіті, організатора навчального процесу підготовки лікарів.

На сьогодні Іван Семенович вражає нас своєю активною життєвою позицією. Його книжки, на перший погляд автобіографічні, наскрізь пронизані роздумами про життя, його цінності, про мораль, про етику, про долю України як держави і української нації. Вони містять глибокий принциповий аналіз політичних подій в Україні загалом і на сході зокрема, програм і дій політичних партій і їх лідерів, окремих політиків.

Через книжки Іван Семенович виховує в читача почуття власної гідності і гордості, гордості за свій народ, за державу Україну. Його книжки пронизані мудрістю людини з величезним життєвим і професійним досвідом. Їх не можна читати як художній твір — вони спонукають до глибокого аналізу свого життя, пошуку свого місця в суспільстві, унаслідування багатьох життєвих принципів автора і зокрема таких головних з них, як любов до людей і до Батьківщини. А поетична і літературна складові кожної з книжок можуть бути цікавими і професійним літераторам і навіть для тих, хто далекий від філософських роздумів про життя і медицину. Довголіття Вам, Іване Семеновичу, творчої наснаги. Ви нам потрібні. Таких людей, як Ви, називають провідниками нації, її совістю. І Ви по праву таким є. Я гордий за Вас і гордий за себе, що знаю Вас і що можу сказати за Вас добре слово.

Доктор медичних наук, професор,
професор кафедри хірургії
(у минулому багаторічний завідувач
кафедри — І. С.), Заслужений лікар
України, лауреат державної премії
України в галузі науки і техніки
Шидловський Віктор Олександрович

***

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Прийміть щиру вдячність за поздоровлення з Великоднем і те, що Ви прийняли мене до великого кола Ваших друзів і шанувальників. Оскільки це виходить від такої шановної особистості, людини-філософа з неосяжним кругозором, як Ви, сприймаю це як дарунок долі, як високу честь. З великим інтересом читаю Ваші книжки, де завжди знаходжу місця, близькі за змістом і за духом.

Дозвольте привітати Вас і Вашу родину зі святами, що наближаються: Першотравнем і Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.

Декілька років тому в Першотравень була за запрошенням правнука великого харківського офтальмолога Л. Л. Гіршмана в Парижі й не змогла в цей день відвідати жодного музею, бо у зв'язку зі святом — Днем трудящих — вони були зачинені.

Свято ж Перемоги завжди викликає в мене не лише радість, а й сльози, бо мій батько, Драннік Микола Лукич, льотчик, загинув на третій день війни, залишивши вдовою мою матір з двома маленькими дітьми на руках. Пам'ятник йому та його товаришам стоїть під Вінницею біля селища Агрономічного, місцеві жителі звуть його «Пам'ятник з крилом», бо за стелою з іменами льотчиків — крило літака, що увійшов в землю. У нашому університеті таких дітей війни, як я, доволі багато. Спогади деяких з них про своє дитинство ввійшли до збірника «Працівники тилу і діти війни — Великій Перемозі», який минулого року видала Обласна організація ветеранів України.

Бажаю Вам і Вашій родині миру і щастя. Хай Бог дарує Вам здоров'я і довгі дні життя у злагоді з природою й миром!

Щиро з повагою (підпис)
Перцева Ж. М. (Жаннета Миколаївна — директор музею історії Харківського національного медичного університету — І. С.)

***

З автором цієї книги я познайомилась у 70-х роках минулого століття, коли навчалась у клінічній ординатурі на кафедрі, якою керував Іван Семенович. Пізніше під його керівництвом був захист дисертації і тривала співпраця в університеті на різних посадах (асистент, доцент, виконувач обов'язки зав. кафедри,заступник декана факультету). Як керівник кафедри і на той час ректор, Іван Семенович завжди вимагав і створював умови для вдосконалення знань працівників кафедри і лікарів різними шляхами. Саме за його ініціативи моє покоління викладачів і педіатрів

міста й області на конференціях, з'їздах, семінарах мали можливість тут, на Тернопіллі, бачити, чути виступи і спілкуватись з такими видатними вченими й організаторами охорони здоров'я дітей, як О. Уголев, О. Лук'янова, К. Ладодо, В. Сидельников, В. Отт, Б. Резник тощо.

Як людина, яка пройшла професійний шлях від сільського фельдшера до академіка, автор не лише численних монографій з питань педіатрії, підручників, наукових статей, а й цілої школи кандидатів і докторів наук (понад 40 осіб), Іван Семенович завжди стверджував, що немає медицини наукової чи практичної. Є медицина одна, яка на основі теоретичних знань, наукових розробок, аналізу і клінічного мислення лікаря повинна попереджати і лікувати хвороби.

На обходах дітей у лікарні, консультаціях у поліклініці, консиліумах він завжди з великою увагою вислуховував думку практичних лікарів, поважав і цінував їхню роботу, залучав до спільних наукових досліджень, написання статей, виступів на педіатричних товариствах, семінарах.

Хто хоч трохи знайомий з життям і творчістю Івана Семеновича, той насамперед дивується його працездатності. Таке враження, що він є «хронічним носієм» особливого вірусу «творити, робити, думати, аналізувати». І цим вірусом він продовжує «інфікувати» всіх, хто поруч із ним, хто не байдужий до проблем.

Я пригадую той період нашої співпраці, коли на літню відпустку ми, викладачі кафедри, почали отримувати домашні завдання. Не скажу, що це викликало в нас на перших порах позитивні емоції. Але коли з року в рік у вересні кожен приносив статтю, методичні вказівки, винахід чи рацпропозицію — задоволення було колективним. Тому кафедра, якою багато років керував Іван Семенович, відзначалась особливою науковою і науково-методичною активністю.

Тридцять друга (!!!) книга публіцистичного змісту, книга роздумів про людські стосунки, мораль і право, медицину і владу, руйнацію і надію, книга про геніїв і невігласів з необмеженим нахабством, книга про життя і його сенс.

А що воно таке — життя? Вичерпна відповідь на це питання відсутня, неможлива, бо життя неосяжне. Можна з цього приводу наводити фрагменти цитат філософів, поетів, а можна просто зіставити два епізоди з життя однієї родини.

Так було в перші роки моєї співпраці з Іваном Семеновичом

А так є нині

Школярка стала під керівництвом автора цієї книги кандидатом медичних наук, доцентом. А дошкільня після тривалого навчання за кордоном виросло до провідного спеціаліста міжнародної фінансової корпорації. Що стоїть за цим інтервалом часу, цими фотокадрами? Як не банально — праця. Праця день за днем, рік за роком, праця батьків, дітей, наставників, праця, яка формує не лише фахівця, а людину як таку. І пощастить тому, хто на шляху вдосконалення зустріне такого Поводиря, якого зустріла і моя сім'я. То нехай ще на багато років нам буде надана можливість спілкування з цією безмежно талановитою і мудрою людиною.

З повагою і вдячністю

Надія Ходорчук, лікар-педіатр, кандидат медичних наук, доцент

Наталія Щербатюк, лікар-педіатр, кандидат медичних наук, доцент

Серпень 2015 р.

***

Многоуважаемый Иван Семенович, доброго дня тебе, хорошего настроения тебе, здоров'я и благополучия!

Получила твое письмо и задумалась о том, что я могу сказать о жизни вообще и о наших в частности. Прости, что пишу не вежливое и холодное «Ваше», мне «твое» как-то теплее и дороже. Я не претендую на звание «Панаса-свинопаса» и не стремлюсь, чтобы мои размышления где-то печатались.

День сменяется днем, а наша жизнь катится дальше, как санки с горки. А запоминается ведь не каждый день жизни, а наиболее яркие, пережитые нами моменты, радостные или печальне. Мы дети одного времени, и поэтому наши судьбы схожи у многих. Сейчас, т.е. на последнем отрезке жизни, задумываешься: а правильно ли я прожила и все ли правильно делала? Может, в отдельных случаях тепер поступила бы иначе, но обратного пути нет. И ничего не исправишь! А твои книги, уважаемый Иван Семенович, как раз и заставляют задуматься об этом. Прожили мы уже много, а нам кажется все мало. «Мало. Мало. Мало! Сколько бы кукушка ни кукувала» — пишет Ю. Рыбчинский.

Моя жизнь пронеслась, как поезд-экспресс. Была в ней прежде всего интересная и любимая работа. Встретила многих хороших и добрых людей на жизненном пути. А все, что связано с моей трудовой биографией, начиналось в небольшом сельском районе, в больнице на 150 коек. Руководство, колектив больницы встрелили доброжелательно. Я была очень активной, всем интересовалась. Смело за все бралась и многому там научилась. Часто ассистировала хирургу (в институте занималась в кружке по хирургии).

По линии военкомата послали меня на шесть месяцев на курсы по хирургии в г. Старобельск, где пришлась «ко двору». Приказом по облздравотделу меня перевели в Старобельскую районную больницу, а через год мне предложили возглавить медицинское училище. Директором училища я проработла без 2-х недель 40 лет (с 1 ноября 1960 г по октябрь 2000 г). и еще п'ять лет была преподавателем.

Училище располагалось в двух приспособленных зданиях. Уже весной я начала пристраивать третью часть здания, менять електропроводку, отопление и т. д.

Училась быть преподавателем (ведь в институте нас учили быть врачами), а также руководителем коллектива и строителем. Стучала во все двери, писала во все инстанции, чтобы выделили средства на строительство учебного комплекса. Услышали и выделили. Построили учебный корпус, общежитие на 300 мест, спортивный комплекс. На строительстве столовой застряли. Нужны были деньги на мебель, белье, наглядные пособия, технические средства обучения. На все был ужасный дефицит. Но я моталась и приобретала все, чего требовал учебный процесс. Также старалась, чтобы была лучшая худ. самодеятельность. В соревнования по КВН не уступали никому. Работали спортивные секции. На районных, областных и даже республиканских соревнованиях занимали призовые места. Студнческая жизнь была интересная. Колектив мне доверял, а я о нем заботилась. Жила и трудилась по совести. Профессор, зав. кафедрой Луганского мединститута Петруня С. П. (почетный гражданин г. Луганска, бывший преподпаватель Старобельского медучилища), будучи в училище в гостях, предложил мне писать диссертацию. И тема хорошая — «Развитие среднего меодобразования на Луганщине». Я подумала: а когда писать, ночью?! Отложила на потом. Предлагали работу в методкабинете в Минздраве Украины. Не согласилась. Как же я училище оставлю?!

Были и другие предложения для переезда в Киев. Не соблазнилась. Мне не нравилось жить в шумных, загазованных мегаполисах. Частые командировки (ежегодные совещания директоров, участие в комиссях по

проверке работы училищ) давали возможность бывать во всех крупных городах Украины и бывшего Союза. Я не была лишь в Средней Азии. Во время отпусков побывала также и в зарубежных странах: Италии, Болгарии, Финляндии, Швеции, Кубе. Так что теперь есть, что вспоминать.

А регалии?! За годы работы была награждена и орденом, и медалями, и значками «Отличник здравоохранения», «Отличник среднего спецобразования», и есть ворох почетных грамот, правительственные телеграммы к юбилейным дням рождения, и звание почетного гражданина города Старобельск. Но, что сегодня все это зачит?! Улыбка людей, добрая память, звонок выпускника или его письмо — это дороже. И чтобы тебе в спину дурного слова не сказали.

Уважаемый Иван Семенович, я продолжаю восхищаться твоей самодисциплиной, организованностью ученого, умением и желанием следить за жизнью, периодической литературой, окружающим миром, радоваться цветущей вишне и калине, цветам и урожаю в огороде!

Тебе есть чем отчитаться перед Господом Богом: деревья посажены, дом построен, множество добрых врачебных дел, солидные труды ученого, а теперь еще и философские размышления — будоражащие, тревожащие души тех, хто их читает. Но самое большое твое, Иван Семенович, достижение, на мой взгляд, — это твоя большая творческая семья, которая продолжает твой путь и радует своими успехами! Ведь в этом заключается счастье!

Я желаю тебе, Иван Семенович, и всем твоим домочадцам здоровья, мира (сейчас нам всем он очень нужен), успеха в добрых делах, благополучия и долголетия. Большой привет и наилучшие пожелания Лиде Васильевне и Викусе — хорошая секретарь у тебя, Иван Семенович, воспитанная и умная девочка.

До свиданья. С сердечным приветом,

Ваша однокурсница Зина Закордонец, ныне просто пенсионер, Почетный Гражданин города Старобельска — третьей столицы Украины (во время ВОВ шесть месяцев правительство Украины располагалось и трудилось в г. Старобельске — маленьком провинциальном городке, но с очень интересной историей и многими выдающимися людьми в прошлом и настоящем).

Дорогой Иван Семенович! Добрый день!

Получил накануне летом очередную (а у меня они почти все из 31) книгу и, извините за выражение, жадно «проглотил», как и все предыдущие. И в очередной раз удивился. Вообще Вы меня удивляете и поражаете далеко не первый раз. Впервые это было в дни защиты Вашей докторской, когда Вы со мной вели себя и говорили как со старым добрым знакомым. Когда это было удивление Вашей простотой и доступностью. Поверьте мне уже с «высоты» моего 76-летнего опыта, это достается, и удается, и доступно не каждому.

Второй раз я был приятно удивлен, когда через много лет встретился с Вами на украинской научно-практической конференции педиатров у Вас, в Тернополе, на которой мое выступление по материалам докторской диссертации было оценено Вами одобрительно и во время обеденного перерыва Вы и проф. П. Н. Гудзенко (он был тогда республиканским педиатром) пригласили меня на небольшое застолье ведущих ученых Украины и СССР. Я тогда (да и сейчас) — и цветы научной педиатрии — дистанция огромного размера. Это было удивление Вашей человечностью и отзывчивостью. У нас был разговор — и это был разговор без снисхождения, это был разговор на равных.

Становление, развитие и расцвет Тернопольской педиатрии (как и института, затем университета) под Вашим руководством проходили открыто, наяву и во всеуслышание, они были значимыми и знаковыми, существенными, чем и определялось очередное удивление — удивление Вашим неудержимым, необузданным стремлением двигаться вперед и Вашим профессионализмом.

Но, пожалуй, я больше всего удивлен Вашими книгами, широтой Ваших взглядов на жизнь вообще и в медицине, в частности, глубиной Ваших умозаключений в оценке жизненных ситуаций и событий, которые звучат где-то иронично, где-то с сарказмом, где-то предупредительно, где-то философски, где-то поучительно…и этих где-то можно продолжать и продолжать и все они учат думать, учат мыслить, учат жить, учат формированию своей жизненной позиции, учат ее отстаивать, учат ее защищать…

Иногда я задумываюсь, Иван Семенович: в чем значимость и заслуга проф. И. С. Смияна? Человек с высокими человеческими и гражданскими позициями — да! Один из ведущих педиатров, член-корреспондент НАМН Украины — да! Профессионал с большой буквы — да! Значимый организатор медицинского выша — да!

Но рядом с этим множеством «да» я бы поставил и Ваши книжки, которые учат жить. Я искренне желаю Вам крепкого здоровья, жизненного и творческого долголетия! Обнимаю Вас, Ваш Юрий Одинец

P. S. Надеюсь вскоре насладиться очередной, 32, Вашей книгой.

Немного о себе. Мне 77-й год (родился 15.03.1939 г. в с. Плешивец Гадячского района Полтавской области). Детство в голодном селе, как и у всех «детей войны». Мать расстреляли в 1943 году немцы за участие в партизанском движении. Отец всю войну провел на фронте (включая и Японскую), умер в 56 лет. После окончания 8 классов поступил на фельдшерское отделение мед.училища, которое окончил в 1957 году (Полтавское) с отличием и сразу поступил на педиатрический факультет Харьковского медицинского института и завершил его также с отличием в 1963 году.

С 1960 по 1963 гг. учебу в институте совмещал с работой медбрата в 6 противотуберкулезном диспансере г.Харькова.

2 года (1963–1965 гг.) после окончания медицинского института работал педиатром Полонской райбольницы, затем главным врачом Полонского дома ребенка Хмельницкой области.

С 1965 года по нынешнее время — Харьковский медицинский институт (затем — медицинский университет): 1965–1968 — аспирант кафедры госпитальной педиатрии. С 1968 по 1976 год — ассистент, с 1976 по 1986 год — доцент, с 1987 года — профессор кафедры педиатрии № 2, с 1996 — зав. кафедры, с осени 2015 года — профессор кафедры педиатрии № 2.

В 1969 году защитил кандидатскую, а в 1984 году — докторскую диссертацию по состоянию центральной гемодинамики и коррекции ее нарушений при неотложных состояний у детей раннего возраста. Имею свыше 470 публикаций, 18 патентов, 10 — рациональных предложений, несколько монографий (в соавторстве), учебников для студентов по педиатрии и 1 национальный учебник (в соавторстве с проф. Л. А. Пыригом и его коллективом) по нефрологии.

Не знаю, какой я ученый, педагог, но свое дело педиатра, дело лечебника люблю и люблю очень. Уделял много времени и сил для становле-

ния и организации неотложной помощи в регионе. В моих «хвалебных» характеристиках пишут: «фундатор» неотложной помощи детям в области, поскольку в конце 60-х – начале 70х годов прошлого века инициировал организацию в клинике, а затем и в других больницах города и области областных, городских и межрайонных детских отделений реанимации и интенсивной терапии. С 1971 по 1977 гг. выполнял обязанности внештатного специалиста с неотложной помощи детям харьковского ОЗО. В последние годы инициировал организацию и работу детских отделений гравитационной хирургии крови (лечебный плазмоферез, цитоферез и др.) и искусственной почки для детей, городского детского отделения реанимации и интенсивной терапии, городского нефрологического отделения на базе кафедры педиатрии № 2 — Харьковской городской клинической детской больницы № 16 на 230 коек, а также внедрение прогрессивных форм диагностики и лечения онкогематологических заболеваний у детей региона. С 1984 по 2000 гг. на общественных началах возглавлял общеинститутский отдел интернатуры, а с 2000 г. по 2009 г. — работал проректором университета по лечебной работе, возглавлял лечебный сектор, отдел интернатуры и отдел производственной практики.

Имею сертификаты по специальностям педиатрии (высшая категория), детской нефрологии (высшая категория), детская гематология (высшая категория), детская анестезиология и интенсивная педиатрия (высшая категория).

С 1996 по 2008 гг. был главным редактором ВАК-овского журнала «Врачебная практика», являюсь членом редакции нескольких журналов.

Член 2-х специализированных советов по защите кандидатських и докторських диссертаций, председатель апробационной комиссии по специальности педиатрии. Под моим руководством выполнено и защищено 15 кандидатских и 5 магистерских диссертаций, выполняется 2 кандидатские и 1 магистерская диссертации.

В 1971 году награжден значком «Отличнику здравоохранения», с 2000 по 2006 гг. — 3 Почетными грамотами МОЗ Украины, в 2013 г. — письмо-благодарность Комитета Верховной Рады Украины по вопросам охраны здоров’я, в 2014г. — благодарность МОЗ Украины, диплом Почетного Члена Киевской ассоциации педиатров.

В 2006 году присвоено почетное звание «Заслуженный врач Украины».

Ваш Юрий Одинец

***

І як підсумок. Колись і говорилось, і співалось (за совітів): «кто был никем, тот станет всем». Сьогодні я про себе можу сказати, що я на 87-му році життя став ніким і не маю ніц (усе подарував діткам). Коли я закінчував Харківський медичний інститут (1957 рік), ми мали на двох з дружиною один мій фанерний чемодан. Сьогодні в нас немає навіть чемодану, у нас сумки та великий чемодан вільного часу. З чим прийшли в це земне життя, з тим і збираємося в його позаземне духовне продовження. І такий мій стан, як не дивно, не викликає в мене пригнічення чи депресії, навпаки, у мене, як на душі, так і в тілі стало легко-легко, пухнасто, розважливо, з поглибленим сприйняттям краси природи… ПРИРОДА І Я. Природа, яка навколо мене. Щось матеріальне відійшло від мене, а духовне приплинуло! І мною оволодіває

КРАЇНА МРІЙ

В дитячих снах, у спогадах й надії
Народжується лагідний струмок.
Вода його перенесе у мріях
Тебе подалі від сумних думок.

Біжить струмок в країну Дивних Мрій.
Ти теж колись бував в країні цій!
В дитинстві ранньому лише єдину ніч
Із казкою ішов ти пліч-о-пліч.

У цій країні й інші є дива:
На квіти перетворяться слова!
Там дивні пахощі всю душу напувають…
Та цю країну швидко забувають.

Проте, лишаються в душі сліди надії —
Збуваються усі дитячі мрії!
Якщо добро в душі своїй не втратиш,
В Країну Мрій ти все-така потрапиш!

Анастасія Кириченко

Ось такі сьогодні розвої в голові. І це на фоні війни в моїй Україні. Усе це суєта суєт…

Адже:

И цветы, и шмели, и трава, и колосья,
И лазурь, и полуденный зной…
Срок настанет — Господь сына блудного спросит:
«Был ли счастлив ты в жизни земной?»

И забуду я все — вспомню только вот эти
Полевые пути меж колосьев и трав —
И от сладостных слез не успею ответить,
К милосердным коленям припав.

Иван Бунин

Отже, s u i s q u a e q u e t e m p o r I b u s (Усе свого часу. Курцій Руф).

Але s u p e r o m n I a v e r I t a s (Передусім істина).

Пам'ятаючи, що s o l l u c e t o m n i b u s (сонце світить для всіх. Петроній) і що p u l c h r a res homo est, si homoest (людина прекрасна, якщо вона людина).

Усе це так. Латинські поговір'я несуть істину, щоправда, абстрактну. А моя правда, моя істина — це життєве переконання, що добро превалює на цьому білому світі, під цим небосхилом. Найбільш чутливі подразники в організмі — від доброти. Адже «Д о б р о т а — мова, якою німі можуть говорити і яку глухі можуть чути» (П. Бові).

Як ось:

Топи да болота,
Синий плат небес.
Хвойной позолотой
Взвенивает лес.

Тенькает синица
Меж лесных кудрей,
Темным елям снится
Гомон косарей.

По лугу со скрипом
Тянется обоз —
Суховатой липой
Пахнет от колес.

Слухают ракиты
Посвист ветряной…
Край ты мой забытый,
Край ты мой родной!..

Сергей Есенин

Україно! Краю ти мій рідний! Скільки ти (Україна) дала мені щирих друзів! Друзів талановитих і навіть геніальних! Прочитай уважно, читачу, їхні філософські роздуми про життя в цій книзі, і ти переконаєшся в цьому. Г о с п о д и! За що мені така в е л и к а нагорода від Тебе? За це я не в змозі віддячити Тобі до кінця своїх днів земних. Воїстину: «Хвалите Господа, ибо благо петь Богу нашему, ибо это сладостно, — хвала подобающая» (Псалом 146).

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Літературно-художнє видання

СМІЯН Іван Семенович

ДЕНЬ ЗМІНЮЄТЬСЯ ДНЕМ

(«Час летить швидко». Горацій)

Книга 32

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Олена Соколюк*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Формат 60х84/16. 16,79 ум. др. арк., 15,45 обл.-вид. арк. Тираж 250. Замовлення № 15-1035.
Видавець і виготовлювач Редакція газети «Підручники і посібники».
46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-21.
Збут: zbut@pp-books.com.ua
Редакція: red@pp-books.com.ua
Виробництво: print@pp-books.com.ua
www.pp-books.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4678 від 21.01.2014 р.
Книга-поштою: а/с 376, Тернопіль, 46011.
Тел.: (0352) 42-43-76; 097-50-35-376
post@pp-books.com.ua